Κ. Μ. ΣΑΜΙΟΥ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ
τῶν
Ἑλληνικῶν Δασῶν

ΤΥΠΟΙΣ — ΣΠ. ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ
1906

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΑΣΩΝ

ΗΤΟΙ

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΑΥΤΩΝ
ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΠΡΟΣ ΑΠΟΤΡΟΠΗΝ ΤΑΥΤΗΣ

ΚΑΙ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΝ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΗΜΩΝ

ΚΑΙ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΜΕΤΑ ΜΙΑΝ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ

ΥΠΟ

Κ. Μ. ΣΑΜΙΟΥ

Τμηματάρχου τῶν δασῶν Α' τάξεως καὶ Καθηγητοῦ τῆς Δασολογίας ἐν τῷ Μετσοβείῳ Πολυτεχνείῳ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ

Παρὰ τῇ πλατείᾳ Ἁγίων Θεοδώρων

1906

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰς τοὺς φιλοπάτριδας

Ἕλληνας Πολιτευτὰς

Εὐελπιστῶν

Ἀνατίθησιν

Ὁ γράψας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μελετήσωσι σχετικὰ συγγράμματα, ἐκτεταμένως διαλαμβάνοντα περὶ τῶν ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ ζητημάτων, συνιστῶμεν, μεταξὺ τῆς πληθύος τῶν τοιούτων, τὰ κατωτέρω τοιαῦτα, ὡς τὰ σπουδαιότερα καὶ νεώτερα.

G. Huffel. Economie forestière..... 1904
Endres. Forstpolitik..... 1905
W. Schulz. Forstwirtschaft Handbuch der Gesetzgebung von Preussen..... 1903
Schwappach. Handbuch der Forstgeschichte
Helferich. Forstwirtschaft in Schönbergs Handbuch der Politischen Oeconomie ..
Ganghofer. Forstgesetz von Bayern 1880
Lehr. Forstpolitik.....
J. P. Βλάσης Στατιστικὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι κτηνοτροφίας 1887
Fankhauser jun.Die volkswirtschaftliche und forstlice Beteutung der Ziege 1887
Leonce Limelette. Codes rural, forestier etc 1889

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελὶς
Προλεγόμενα	3— 5
Μέρος Α΄.	
Τὰ αἴτια τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν	6— 9
Α΄. Αἴτια προερχόμενα ἐξ ἐλλείψεως διωργανωμένης διαχειρίσεως	9
Ἀκανόνιστοι ὑλοτομίαι	9—18
Β΄. Αἴτια προερχόμενα ἐξ ἐλλείψεως ὠργανωμένης διοικήσεως τῶν δασῶν	
Παράνομοι ὑλοτομίαι	18— 21
Γ΄. Αἴτια προερχόμενα ἐκ τῆς ταὐτοχρόνου ἐλλείψεως διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν	21
1) Καταπατήσεις δημοσίων δασῶν	21— 25
2) Ἐκχερσώσεις δασῶν	26— 28
3) Ποιμνιοβοσκὴ	28— 29
α΄) Τρόποι τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἐλευθέρας κτηνοτροφίας	29— 34
β΄) Εἶδος τῶν ἐκτρεφομένων ζώων.	35— 41
4) Αἱ πυρκαϊαὶ τῶν δασῶν	41— 43
α΄) Ἀπροσεξία ἢ ἀμέλεια τῶν ποιμένων καὶ χωρικῶν	43— 44
β΄) Ἀπροσεξία ἢ ἀμέλεια τῶν κυνηγῶν καὶ διαβατῶν	44— 45
γ΄) Ἀπροσεξία καὶ κακόβουλος ἐνέργεια τῶν θαμνευόντων τοὺς ἀγρούς των	45

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

	Σελὶς
δ') Κακόβουλος ἐνέργεια ἐκχερσωτῶν καὶ ποιμένων	56— 47
ε') Φυσικὰ φαινόμενα	48— 48
Δ'. Αἴτια προερχόμενα ἐκ φυσικῶν φαινομένων, ἀσθενειῶν ἢ ζώων	50— 53
Λόγοι δι' οὓς μέχρι σήμερον δὲν ἐλήφθη ἡ δέουσα περὶ δασῶν μέριμνα	53— 54
Πολιτικὴ ἱστορία τῆς χώρας	54— 64
Πολίτευτα	64— 55
Σμικρότης διατιθεμένων μέσων	65— 66
Ἐπικρατοῦσαι βιωτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ συνθῆκαι	66— 69
Ἀνάπτυξις τοῦ λαοῦ	70
Διορρύθμισις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας	70— 74

Μέρος Β'.

Τὰ πρὸς διάσωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν ἡμῶν λυπτέα μέτρα	75— 76

Κεφάλαιον Α'.

Τί εἶνε τὰ δάση ὑπὸ δημοσιονομικὴν καὶ πολιτειακὴν ἔποψιν	
1ον) Τὰ δάση ὡς ἀντικείμενον οἰκονομικῆς διαχειρίσεως	77— 86
2ον) Ὅροι διαχειρίσεως δασῶν, πρὸς συντήρησιν καὶ προαγωγήν των	87— 91
3ον) Τὶς ὁ ἁρμοδιώτερος ἰδιοκτήτης τῶν δασῶν	

Κεφάλαιον Β'.

Διοργάνωσις διοικητικῆς καὶ διαχειριστικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν	105—111

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

	Σελὶς
1ον) Προπαρασκευὴ ἀνωτέρω ἢ διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ	111—118
2ον) Τρόποι προπαρασκευῆς κατωτέρου ἢ ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ	118—124
3ον) Διοργάνωσις τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας	123—217
Α΄. Κεντρικὴ ὑπηρεσία	127—133
Γενικὴ Διεύθυνσις	133—134
Συμβούλιον δασῶν	134—136
Β΄. Ἐξωτερικὴ ὑπηρεσία	
1ον) Ἐξελεγκτικὴ ὑπηρεσία ἢ ἐπιθεωρήσεις	136—137
2ον) Διαχειριστικὴ ὑπηρεσία ἢ δασάρχαι.	137—146
3ον) Ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία ἢ ἀρχιφύλακες δασῶν καὶ δασοφύλακες	146—155
4ον) Ἐξέτασις τοῦ δυνατοῦ τῆς ὀργανώσεως ὑπηρεσίας δασῶν ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν	155—156
α) Τίνα δεδομένα πείθουσι περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς δαπάνης ταύτης	156—163
β) Ποία ἡ ὁλικὴ δαπάνη καὶ ποία ἡ ἐτησία αὔξησις αὐτῆς	163—166
γ) Ποία ἡ οἰκονομικὴ δικαιολόγησις τῆς δαπάνης;	166—182
5ον) Προσωρινὰ μέτρα	182—187

Κεφάλαιον Γ΄.

Μέτρα πρὸς προστασίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν	187—189
1ον) Μέτρα διαχειριστικά	189—203
2ον) Ἀστυνομικαὶ καὶ ποινικαὶ διατάξεις	203—205

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

	Σελὶς
3ον) Γενικὰ μέτρα πρὸς ἐπίτασιν τῆς δασικῆς παραγωγῆς.....	205—206
α) Σχολικὴ διαπαιδαγώγησις τοῦ λαοῦ.....	206—208
β) Τεχνικὴ διαπαιδαγώγησις τοῦ λαοῦ.....	208—212
γ) Γενικώτερα μέτρα πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δασικῆς βλαστήσεως.....	212—216

Κεφάλαιον Δ'.

Σχέσις μεταξὺ τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς μειώσεως τῆς ἐτησίας φθορᾶς τῶν δασῶν.....	216—217
1ον) Ἀκανόνιστοι ὑλοτομίαι.....	217—218
2ον) Παράνομοι ὑλοτομίαι.....	218—221
3ον) Καταπατήσεις, ἐκχερσώσεις κλ.....	222—225
4ον) Καταστροφαὶ ἐκ φυσικῶν φαινομένων, ἐξ ἀσθενειῶν κτλ.....	225—227

Μέρος Γ'.

Τὸ μέλλον τῶν δασῶν ἡμῶν.....	229

Κεφάλαιον Α'.

Ὁποῖον τὸ μετὰ εἰκοσιπενταετίαν μέλλον τῶν δασῶν ἡμῶν, ὑπὸ τὴν σημερινὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν.....	
Ὡς πρὸς τὴν ἔποψιν τῶν ἐσόδων.....	230—238
Ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τῶν δασῶν ἐπὶ τῆς κανομῆς τῶν ὑδάτων.....	238
Ὡς πρὸς τὸ κλίμα.....	239
Ὡς πρὸς τὴν προστασίαν τῆς χώρας.....	240
Ὡς πρὸς τὴν ὑγιείαν.....	241
Ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει.....	242

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κεφάλαιον Β'.

Σελὶς

Ὁποῖον τὸ μέλλον τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ἐφαρμογὴν συστήματος διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν... 244

1ον) Τὰ ἐκ τῶν δασῶν δημόσια ἔσοδα μετὰ 25 ἔτη ἀπὸ τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας 246

2ον) Ὁποία θὰ εἶνε ἡ ἔκτασις τῶν δασῶν ἡμῶν, μετὰ 25 ἔτη..... 256

3ον) ὁποία θὰ εἶνε ἡ κατάστασις ἐν γένει καὶ ἡ ἀξία τῶν δασῶν ἡμῶν, μετὰ 25 ἔτη.... 257

5ον) Ὁποῖαι θὰ εἶνε αἱ ἐπὶ τῆς χώρας καθόλου γενικαὶ ἐπιδράσεις τῶν δασῶν, μετὰ 25 ἔτη 259

Ἐπίλογος 263

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΩΝ

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΟΥΣΙΩΔΕΣΤΕΡΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

Ἕνεκεν τοῦ ἐσπευσμένου τῆς ἐκτυπώσεως τῆς παρούσης ἡμῶν μελέτης καὶ διὰ λόγους, οὐχὶ ἀσχέτους πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν τυπογραφίαν, παρεισέφρυσαν ἐν τῷ κειμένῳ ἱκανὰ τυπογραφικὰ λάθη, ἐξ ὧν σημειοῦμεν ἐν τῷ κατωτέρω πίνακι μόνον τὰ ἀλλοιοῦντα ὁπωσδήποτε τὴν ἔννοιαν. Τὰ λοιπὰ ἀνάγονται εἰς τὴν ὀρθογραφίαν κυρίως τῶν λέξεων, ὧν πολλαὶ ὡς: λεπτομερέαις, βαλανηδίων, πάσαν, πρῖνος, ἄρα, ἔψησιν, ὑπολῃφθέντα, οἰωνεί, καταννοηθῇ, ὀρεσίβιοι, εἶνε, τιμιώτης, προσδοκωμένων, ἀδειάσιστος, διδασκαλείας, δρᾶσιν, ἀναπωλήσωμεν, ἀδιαλήπτως, ἀνδασοῦνται, ὀργανωμένης, διοργανωμένην, νὰ ὑποβάλωνται. ταχεῖαν. μηνιαῖα, προτιμώτερον, ἀνατεθημέναι, ν' ἀποτελεῖται, ἐλῶν, θὰ περιβάλλομεν, ἀπανταχοῦ, περιωρισθῆτε, συμβάλῃ, ἀδιάλῃπτον. ἐπιβάλωνται, στερρότερον, μέχρις οὗ συμπληρωθεῖ, προσχθεῖ, ἔπηξαν, κλῆθραν, ἐσυστήθη, ὑπολῃφθῶσιν, ἑνωμοτάρχαι, ὀροθετηθέντα, παρωκεανέων, ὑπολῃφθέντα, ἐπιβάλῃται, ζημία, ἐγκαταστημένου, ἄμα, αἰφνηδίου, ἀγριμίων' ἀποξηραθῶσι, ἐκμηδένησιν, καί τινες ἄλλαι, φέρονται εἴς τινα μέρη τυπωμέναι, ὡς ἀνωτέρω, ἀντὶ νὰ γράφωνται ὡς ἑξῆς.

Ἤτοι: βαλανιδίων, πᾶσαν, πρίνος, ἄρα, ἔψησιν, ὑπολειφθέντα, οἰονεί, καταννοηθῇ, ὀρεσίβιοι, τιμιότης, προσδοκωμένων, ἀδιάσειστος, διδασκαλίας, δρᾶσιν, ἀναπολήσωμεν, ἀδιαλειπτως, ἀναδασοῦνται, ὠργανωμένης, διωργανωμένην, νὰ ὑποβάλλωνται, ταχεῖαν, μηνιαία, προτιμότερον, ἀνατεθειμέναι, ν' ἀποτελῆται, ἐλῶν, θὰ περιβάλλωμεν, ἀπανταχοῦ, περιορισθῆτε, συμβάλλῃ, ἀδιάλει-

πτον, ἐπιβάλλωνται, στερρώτερον, μέχρις οὗ συμπληρωθῇ, προαχθῇ, ἔπηξαν, κλήθραν, συνεστήθη, ὑπολειφθῶσιν, ἐνωμοτάρχαι, Ὁροθετηθέντα, παρωκεανείων, ὑπολειφθέντα, ἐπιβάλληται ζημία, ἐγκατεστημένου, ἄμα, κίφνεδίου, ἀγριμίων, ἀποξηρανθῶσι, ἐκμηδένεσιν.

Σελὶς 5	στίχος 6	Ἀντὶ	ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς δασικῆς ἡμῶν παραγωγῆς	Γράφε,	ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς βελτιώσεως τῆς δασικῆς παραγωγῆς.
» 7	» 10	»	βελτίωσιν των λητπτέων κ.τ.λ.	»	βελτίωσιν τῶν λητπτέων κ.τ.λ.
» 36	» 26	»	κτονοτροφίας	»	κτηνοτροφίας
» 44	» 6	»	Ἡ ἀπροσελία	»	Ἡ ἀπροσεξία
» 44	» 8	»	Οἱ ἐντὸς οῶν δασῶν	»	Οἱ ἐντὸς τῶν δασῶν
» 47	» 25	»	καὶ πολλοὶ πυρκαϊαὶ	»	καὶ πολλαὶ πυρκαϊαὶ
» 59	» 3	»	Π. Βαλσακάκη	»	Π. Βαλσαμάκη
» 76	» 11	»	ὑπηροσίας	»	υπηρεσίας
» 78	» 8	»	ὡς ἡμετέρα	»	ὡς ἡ ἡμετέρα
» 104	» 14	»	ἐν Πρωσσίᾳ κατὰ τὸ 1870 καὶ 1881	»	ἐν Πρωσσίᾳ ἀπὸ τοῦ 1811 καὶ κατὰ τὸ 1870 καὶ 1881
» 104	» 25	»	ἐξασκοῦν ἐν	»	ἐξασκοῦσιν ἓν
» 104	» 25	»	συνδιοκτησίας	»	συνιδιοκτησίας
» 106	» 12	»	μέτρων ἐπιτηρῶσι	»	μέτρων ἐπιτηρῶσι
» 113	» 14	»	διαλόγου	»	δασολόγου
» 126	» 20	»	χρόνον	»	χρόνου
» 134	» 14	»	κατ' ἀρχὰς	»	κατ' ἀρχὰς
» 151	» 18	»	περιφέρειάν των ταύταύτην, γεννᾶται ἐν αὐτοῖς καὶ μὲ ποῖον κτλ.	»	περιφέρειάν των ταύτην γεννᾶται ἐν αὐτοῖς, καὶ μὲ ποῖον κτλ.
» 154	» 21	»	καὶ κατὰ δραχ. 20—24 χιλ.	»	καὶ αὐξανομένη κατὰ δραχ. 20—24 χιλ.
» 176	» 1	»	δι' ἄλλο ἔξοδα	»	δι' ἄλλα ἔξοδα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

»169	Εἰς τὸν 1ον μετὰ τὸν πίνακα στίχον	»	ἄρα ἡ Ἑλλὰς καὶ ἀπολύτως σχετικῶς	»	ἄρα ἡ Ἑλλὰς καὶ ἀπολύτως καὶ σχετικῶς
»172	» 4	»	χλίμαχος	»	χλίμακτος
»173	»18 καὶ19	»	τῶν σῶν	»	τῶν δασῶν
»176	» 2	»	ξμλείας	»	ξυλείας
»179	» 11	»	ὑλοτομούμενον ποσὸν	»	ὑλοτομούμενον ὁλικὸν ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ποσὸν
»182	» 8	»	δανῶν	»	δασῶν
»193	» 30	»	360,000,000 στρ.	»	360,400,000φραγκ. χρυσ.
»203	» 24	»	ἀνατάξεων	»	διατάξεων
»214	» 18	»	ἀποδημοσιονομικῆς	»	ἀπὸ δημοσιονομικῆς
»221	» 23	»	ἐννοεῖται ὅτι. ὅτι	»	ἐννοεῖται ὅτι, ὅ,τι
»223	» 18	»	νὰ διάξωσι	»	νὰ διδάξωσι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Συνηθίσαμεν ἤδη πάντες ν' ἀναγινώσκωμεν ὡς φυσικὴν σχεδὸν ἐπῳδὸν εἰς πᾶν περὶ δασῶν γραφόμενον, ὅτι τὰ δάση ἡμῶν καταστρέφονται ὁσημέραι, καὶ ὅτι δέον νὰ ληφθῶσι ταχέως τὰ κατάλληλα πρὸς διάσωσιν αὐτῶν μέτρα. Οὐδεὶς ὅμως ἐποδηγέτησε μέχρι τοῦδε τὴν κοινὴν γνώμην περὶ τῶν πραγματικῶν αἰτίων τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν, οὐδὲ περὶ τῶν μέσων πρὸς ἀναστολὴν τῆς καταστροφῆς ταύτης, καθὼς καὶ περὶ τῶν μέσων πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δασικῆς βλαστήσεως τῆς χώρας· ἀλλὰ πᾶς τις γράφων περὶ δασῶν, ἀναλόγως τῶν γνώσεών του ἢ τῆς καταστροφῆς, ἣν ἔχει ὑπ' ὄψιν του, προτείνει ἑκάστοτε καὶ διάφορα ἐμπειρικὰ ἢ μὴ μέσα, ἐπιτιθέμενος συνήθως καὶ δικαίως ἢ ἀδίκως κατὰ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν διοίκησιν τῶν δασῶν. Οὐ μόνον δὲ ἄγνοια τελεία περὶ πάντων τούτων βασιλεύει παρά τε τοῖς πολλοῖς καθὼς καὶ παρὰ τοῖς ἰθύνουσι τὰς τύχας τῆς πατρίδος ἡμῶν ἐν γένει, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει ἐσχηματισμένη καὶ ἰδέα περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλην. δασικῆς φύσεως, ὁποῖον τοὐτέστι μέλλον ἐπιφυλάσσεται διὰ τὰ δάση ἡμῶν, ἂν μὴ ληφθῶσι ριζικὰ διὰ ταῦτα μέτρα καὶ ὁποῖον ἀφ' ἑτέρου θὰ ἦτο τοῦτο, ἐν ᾗ περιπτώσει διὰ τῶν προσηκόντων μέτρων ἤθελε κατορθωθεῖ, ὅπως τὰ δάση ἡμῶν, ὁ μέγιστος

οὗτος τῶν πλουτολογικῶν τῆς χώρας παραγόντων, ἀφ' ἑνὸς μὲν τεθῶσιν ὑπὸ διοίκησιν ὀργανωμένην, συμφώνως πρὸς τὰ μέσα καὶ τὰς ἀνάγκας ἡμῶν καὶ διαχειριζομένην ταῦτα συμφώνως πρὸς τοὺς ἐπιστημονικοὺς κανόνας τοὺς διέποντας ἁπανταχοῦ σχεδὸν τοῦ κόσμου τὴν διαχείρισιν τῶν δασῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ γείνῃ ἡ δέουσα πρὸς ἐπέκτασιν αὐτῶν ἐνέργεια.

Φρονῶν ἀκριβῶς ὅτι, ἡ ἐκ μέρους τῶν ἁρμοδίων λῆψις τῶν καταλλήλων μέτρων, τότε μόνον δύναται νὰ γείνῃ πρεπόντως, ὅταν καὶ ἐκ μέρους αὐτῶν καὶ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἔχωσι κατανοηθεῖ ἀφ' ἑνὸς τὰ αἴτια τῆς σημερινῆς καταστάσεως καὶ τῆς παρακολουθούσης αὐτὴν καταστροφῆς, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅταν σχηματισθῇ παρὰ παντὸς ἐνδιαφερομένου διὰ τὴν πρόοδον τῆς πατρίδος ἡμῶν, ὀρθὴ γνώμη περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς δασικῆς διοικήσεως προτεινομένων μέτρων, φρονῶν, λέγω ταῦτα πάντα, προέβην εἰς τὴν ἐκπόνησιν τοῦ παρόντος.

Τὸ ἔργον τοῦτο κατὰ μὲν τὸ πρῶτον αὐτοῦ μέρος δὲν εἶνε ἡ πιστὴ ἀπεικόνισις τῆς ἐπικρατούσης καταστάσεως, ἐκ τῆς καταγνώσεως τῆς ὁποίας δύναται πᾶς τις νὰ ἐκτιμήσῃ καὶ τὸ ὀρθὸν καὶ ἀποτελεσματικὸν ἢ μὴ τῶν προτεινομένων ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει μέτρων, τὸ δὲ τρίτον μέρος ἀποτελεῖ μίαν εἰκόνα τοῦ μέλλοντος, οὐχὶ φαντασιώδη, ὡς θὰ ὑπέθετέ τις, ἀλλ' εἰκόνα, προβλεπομένην μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας ἐν πάσαις αὐτῆς ταῖς λεπτομερείαις, εἰκόνα, ἐξ ἧς προσδοκῶμεν, ὅτι θέλουσι πεισθεῖ πάντες καὶ οὐχὶ μόνον οἱ ἐξ αἰσθήματος φίλοι τῆς δασικῆς βλαστήσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ τὰ πάντα ἀναλύοντες καὶ ἐμπο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρικῶς ὑπολογίζοντες, ὅτι ἐκ τῆς δασικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πατρίδος ἡμῶν ἐξαρτᾶται ἐν πολλοῖς καὶ ἡ ὑλικὴ εὐημερία τῶν κατοίκων καθὼς καὶ τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ ὅτι, πᾶσα δαπάνη γενομένη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ διακανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν καὶ συνεπῶς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς δασικῆς ἡμῶν παραγωγῆς, εἶνε δαπάνη κατ᾽ ἐξοχὴν παραγωγική, δαπάνη ὑποστηρίζουσα τὴν προαγωγὴν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, δαπάνη τέλος, ἣν δέον νὰ ὑποστῶμεν ἀγογγύστως, πρὸς ἐπίτευξιν ὅσον ἔνεστι τάχιον καὶ ἐφ᾽ ὅσον ἀκόμη εἶνε καιρὸς πρὸς τοῦτο, τοῦ σκοπιμωτέρου τῶν ἔργων διὰ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος ἡμῶν. Μετὰ πάροδον δεκαετηρίδων τινῶν ἔτι, ἄνευ σκοπίμου ὑπὲρ τῶν δασῶν μερίμνης καὶ ὑπὸ τοὺς σημερινοὺς ὅρους, οὐ μόνον αἱ ἀπαιτηθησόμεναι δαπάναι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ θέλουσι δεκαπλασιασθεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν θὰ εἶνε ἀμφίβολον καὶ αἱ ζημίαι, ἃς θὰ ὑποσῇ ὁλόκληρον τὸ ἔθνος ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης, θὰ εἶνε ἐν πολλοῖς ἀνεπανόρθωτοι.

Ἡ φιλοπατρία οὐδένα Ἕλληνα ἐγκατέλειψε, τοὺς δ᾽ ἰθύνοντας διέκρινε πάντοτε ἁγνὴ τοιαύτη. Εἴθε τὰ γραφόμενά μου νὰ ἐπιρρώσωσι ταύτην καὶ τὴν ποδηγετήσωσι εἰς τὴν προσδοκωμένην σκόπιμον ἐνέργειαν.

Ἀθῆναι, Μάρτιος 1906.

Ὁ γράψας
Κ. Μ. ΣΙΑΜΙΟΣ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΜΕΡΟΣ 1ον

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΗΜΩΝ

Ὅτι τὰ δάση ἡμῶν ὑπὸ τὴν σημερινὴν διοίκησιν οὐ μόνον δὲν βελτιοῦνται, ὡς ἔδει νὰ γίνεται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν πολλαπλῶν αἰτίων, ὑφίστανται ἐτησίως ὑπερβάλλουσαν φθοράν, μειοῦσαν τήν τε ἔκτασιν καὶ τὸ ποιὸν αὐτῶν καὶ συνεπῶς ὑφίστανται, ὡς λέγομεν, καταστροφὴν δυσεπανόρθωτον, εἶνε δυστυχῶς ἀλήθεια παγκοίνως γνωστὴ καὶ ἀντιληπτή. Τὰ αἴτια ὅμως τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν, καὶ ἡ ἐκ τῆς καταγνώσεως αὐτῶν σχηματιζομένη πεποίθησις περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν πρὸς διάσωσιν καὶ βελτίωσιν των ληπτέων μέτρων, ἂν καὶ ἐν πολλοῖς γνωστά, δὲν εἶνε ὅμως οὔτε ἐν ταῖς λεπτομερίαις των ἀλλ' οὔτε καὶ κατὰ τὴν σημασίαν ἑκάστου γνωστὰ παρ' ὅλων. Διὰ τοῦτο φρονῶ, ὅτι πρὸς κατανόησιν τῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς ἁρμοζούσης θεραπείας τοῦ μεγάλου τούτου κακοῦ, ὅπερ ὑφιστάμεθα, τῆς ἐτησίας μειώσεως δηλονότι τοῦ δασικοῦ πλούτου τῆς χώρας ἡμῶν, πρὸ παντὸς δέον νὰ προταχθῇ ἀνάλυσις τῶν αἰτίων αὐτῆς.

Τὰ αἴτια τῆς παρατηρουμένης φθορᾶς τῶν δασῶν ἡμῶν εἶνε πολλαπλᾶ, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἀλλ' ἡ λεπτομερὴς αὐτῶν ἀνάλυσις ἀποδεικνύει, ὅτι κύριαι ἀφορ-

μαὶ πάντων, εἶνε ἡ ἔλλειψις διοργανωμένης διοικήσεως (ἀστυνομίας) καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, ἐνεργοῦσαι ὁτὲ μὲν μεμονωμένως, ὁτὲ δὲ καὶ ἀπὸ κοινοῦ, ὅπως ἐπέλθῃ τὸ καταστρεπτικὸν ἀποτέλεσμα. Πλὴν τῶν ἀφορμῶν τούτων συμβάλλουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εἰς τὴν παρατηρουμένην καταστροφὴν καὶ κοινωνικαί τινες συνθῆκαι, ἐπικρατοῦσαι ἔτι παρ' ἡμῖν καθὼς καὶ τὰ ἀπανταχοῦ ἐπιβλαβῶς ἐπὶ τῶν δασῶν ἐπιδρῶντα φυσικὰ φαινόμενα, αἱ ἀσθένειαι τοὐτέστιν, αἱ ἐκ τῶν ἀγριμίων βλάβαι κτλ. κλτ. Ἡ ἐπιβλαβὴς ὅμως ἐπίδρασις πάντων τούτων, ὡς ἐν τοῖς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, θὰ ἐμειοῦτο κατὰ πολὺ καὶ εἰς περιστάσεις τινὰς θὰ ἐξηλείφετο καὶ ἐντελῶς, ἂν ἤροντο αἱ δύο κύριαι ἀφορμαί, ἤτοι ἡ ἔλλειψις διοργανωμένης διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω πάντα τὰ αἴτια τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰς ἑξῆς κατηγορίας, ἤτοι:

Α΄. Εἰς αἴτια προερχόμενα κυρίως μόνον ἐξ ἐλλείψεως διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν. Τοιαῦτα εἶνε αἱ ἀκανόνιστοι ὑλοτομίαι κυρίως.

Β΄. Εἰς αἴτια προερχόμενα κυρίως μόνον ἐξ ἐλλείψεως ὀργανωμένης διοικήσεως τῶν δασῶν. (ἀστυνομίας) Τοιαῦτα εἶνε αἱ παράνομοι ὑλοτομίαι κυρίως καὶ ἐν γένει αἱ παράνομοι χρησιμοποιήσεις δασικῶν προσόντων.

Γ΄. Εἰς αἴτια προερχόμενα κυρίως ἐκ τῆς ἐλλείψεως διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπικρατουσῶν τινων ἐπιτοπίων συνθηκῶν ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργουσῶν.. Τοιαῦτα δὲ εἶνε 1) αἱ καταπατήσεις τῶν δημοσίων δασῶν παρ' ἰδιωτῶν, 2) αἱ ἐκχερσώσεις δασῶν,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

3) ἡ ποιμνισβοσκὴ ἐν γένει, ὡς παρ' ἡμῖν αὕτη ἐνεργεῖται καὶ 4) αἱ πυρκαϊαὶ τῶν δασῶν καὶ

Δ΄. Εἰς αἴτια προερχόμενα ἐκ φυσικῶν φαινομένων, οἷον ἀνέμου, χιόνος, κεραυνῶν κτλ., ἢ ἐξ ἀσθενειῶν, ἢ ὑπὸ ἐντόμων ἢ ἀγριμίων.

Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὴν λεπτομερῆ ἑκάστου τῶν ἀνωτέρω αἰτίων ἀνάλυσιν, καὶ δή.

Αον. Αἴτια προερχόμενα κυρίως μόνον ἐξ ἐλλείψεως διοργανωμένης διαχειρίσεως τῶν δασῶν.

Ἐκ τῶν διαφόρων αἰτίων τῶν ἐπιφερόντων φθορὰν εἰς τὰ δάση ἡμῶν, ἓν κυρίως μόνον δύναται ν' ἀναχθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην· ἤτοι :

Αἱ ἀκανόνιστοι ὑλοτομίαι.

Λέγων ἀκανονίστους ὑλοτομίας, ἐννοῶ κυρίως πᾶσαν ἐν τοῖς δάσεσιν ἡμῶν γενομένην ὑλοτομίαν ὑπὸ τὰς ἐπικρατούσας συνθήκας. Ὀνομάζω δὲ τὰς ὑλοτομίας πάσας ἀκανονίστους, καθότι ἡ σημερινὴ ὑπηρεσία τῶν δασῶν πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ἀδυνατεῖ νὰ προσδιορίσῃ ἐπακριβῶς τὰ ὑλοτομητέα δένδρα, τὸ ποσὸν αὐτῶν ἐν γένει, καθὼς καὶ τὸ ἐκ τῆς ὑλοτομίας προελευσόμενον ποσὸν ξυλείας, ἀνθράκων κτλ. ἀδυνατεῖ δὲ νὰ ἐπιβάλῃ καὶ τὸν ἁρμόζοντα ἑκάστοτε τρόπον ὑλοτομίας. Συνέπεια τῆς ἀτελείας ταύτης τῆς ὑπηρεσίας εἶνε, ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει προδιαγεγραμμένον σχέδιον (διαχειριστικὸν σχέδιον) καθορίζον ἐπακριβῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τεχνικῶν παρατηρήσεων τὸ ποσὸν τῆς ἐν ἑκάστῳ δάσει παραγομένης ὑλο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τομητέας ξυλείας καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν συμφέρει αὕτη νὰ ὑλοτομηθῇ, εἴτε διὰ λόγους ἐμπορικοὺς, εἴτε διὰ διαχειριστικοὺς τοιούτους, οὐδὲ νὰ ἐπιτηρήσῃ διαρκῶς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑλοτομίας ἐν τῷ δάσει καὶ προσδιορίσῃ τὴν σειρὰν καὶ τὸν τρόπον αὐτῆς, ἡ ὑλοτομία γίνεται κατὰ τὸ συμφέρον τοῦ ὑλοτομοῦντος καὶ οὐχὶ τοῦ δάσους.

Κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα, τὸ ἀπὸ τοῦ 1899 κυρίως ἐφαρμοζόμενον, συντάσσονται ἐτησίως παρὰ τῶν οἰκείων δασαρχῶν οἱ λεγόμενοι πίνακες ὑλοτομίας, πρόχειρα τοὐτέστι διαχειριστικὰ σχέδια, δι' ὧν καθορίζεται τὸ δάσος καὶ ἡ θέσις ἐν ᾗ ἐπιτρέπεται ἑκάστοτε ἡ ὑλοτομία, καθὼς καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐπιτρέπεται αὕτη καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ εἶδος αὐτῆς. Καὶ εἶνε μὲν πάντα ταῦτα βεβαίως καλά, σχετικῶς πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν ἀταξίαν, ἀλλὰ καλὰ σχετικά, καθότι ἐλλείπει ἡ ἐπιστημονικὴ βάσις, ὡς προεῖπον, ὁ καθορισμὸς τοὐτέστιν ἐν λεπτομερείᾳ τῶν ὑλοτομητέων δένδρων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐτησίας ἑκάστου δάσους παραγωγῆς καὶ ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις τοιούτου σχεδίου. Συνέπεια τῆς ἐλλείψεως ταύτης εἶνε, ὅτι πᾶς, λαμβάνων ἄδειαν νὰ ὑλοτομήσῃ ἐν δάσει τινὶ οἱονδήποτε εἶδος καὶ ποσὸν ξυλείας, μεταβαίνει εἰς τὸ δάσος, ἐκλέγει αὐτὸς τὸ δένδρον τὸ καλήτερον καὶ εὐκολώτερον δυνάμενον νὰ παρέξῃ αὐτῷ τὸ εἶδος τῆς ξυλείας, ὅπερ ἐπιθυμεῖ· ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς τὸν ἀναγκάζει νὰ κατεργασθῇ ὅλην τὴν χρησιμοποιήσιμον ξυλείαν τοῦ δένδρου, ἐκλέγει ἐκ τούτου μόνον τὸ διὰ τὰς ἀνάγκας του χρήσιμον τεμάχιον, ἐγκαταλείπων τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ δένδρου ἀχρησιμοποίητα. Ἐκ τοῦ οὕτως ἐνεργουμένου τρόπου τῆς ὑλοτομίας, ἐννοεῖται εὐκόλως, ὁποία φθορὰ ἐπέρχεται εἰς τὰ δάση ἡμῶν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πρὸς κατεργασίαν τοὐτέστι καὶ παραγωγὴν οἱουδήποτε ποσοῦ κατειργασμένης ξυλείας, πρῶτον μὲν ὑλοτομεῖται ἀκατέργαστος τοιαύτη, πολὺ μεγαλειτέρας ποσότητος τῆς πράγματι ἀπαιτουμένης, δεύτερον δὲ γίνεται διαρκῶς διαλογὴ ἐν ἑκάστῳ δάσει τοῦ ἀρίστου ὑπάρχοντος ὑλικοῦ καὶ ἐναπομένει πάντοτε εἰς τὸ δάσος τὸ χειρότερον.

Πρὸς καλητέραν κατανόησιν τῶν ἐπερχομένων φθορποιῶν διὰ τὰ δάση ἀποτελεσμάτων ἐκ τῶν ἀνωτέρω αἰτίων, θεωρῶ ἀπαραίτητον ν' ἀναφέρω τὰ ἑξῆς παραδείγματα.

Τοὺς παρ' ἡμῖν ὑλοτόμους δύναταί τις νὰ ὑπαγάγῃ εἰς δύο κυρίως κατηγορίας. Εἰς τοὺς πρὸς ἐμπορίαν δηλονότι ὑλοτομοῦντας, τοὺς καὶ συστηματικοὺς ὑλοτόμους καὶ εἰς τοὺς πρὸς ἰδίαν χρῆσιν, πρὸς θεραπείαν τῶν ἰδίων τοὐτέστιν ἀναγκῶν ὑλοτομοῦντας χωρικούς. Ἑκάτερος τῶν ὡς ἄνω ὑλοτόμων, ὑλοτομεῖ συνήθως πρὸς ἕνα ὡρισμένον σκοπόν, ὁ μὲν τακτικὸς ὑλοτόμος πρὸς παρασκευὴν ὡρισμένου εἴδους ξυλείας, σανίδων λ. χ. δοκῶν, κορμῶν, (κοινῶς κουτσούρων) πρὸς περαιτέρω κατεργασίαν οἱουδήποτε εἴδους ξυλείας, δογῶν πρὸς κατασκευὴν βυτίων, στρωτήρων σιδηροδρόμων κτλ. Ὁ δὲ χωρικὸς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς διὰ τὴν ἐπισκευὴν ἢ ἀνίδρυσιν τῆς οἰκίας του ἀπαιτουμένης ξυλείας. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν τῶν ὑλοτόμων ὑπάγονται καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ μικροϋλοτόμοι, οἱ ὡρισμένα σκεύη οἰκιακῆς χρήσεως, ἢ ἐργαλεῖα γεωργικά, ἢ μικροβιομηχανικὰ κατασκευάζοντες, ὡς λ. χ. σκαφίδια, βυτία, κανάτια, πινάκια (κλειδοπίνακα), δοχεῖα οἴνου (τσότρες, τσίτσες), στυλεοὺς (στυλάρια), μέρη ὑφαντικῶν ἱστῶν (ἀργαλειῶν) κλ. κλ. Ὅλοι ὅμως οἱ προρρηθέντες ὑλοτόμοι, ἐκ συνηθείας, ἐπιδίδονται εἰς ἓν καὶ μόνον εἶδος ξυλείας καὶ αὐτοῦ ἐπιδιώκουσι τὴν ὑλο-

τομίαν. Οὕτω δὲ συμβαίνει, ὥστε ὁ ὑλοτόμος ὁ ὑλοτομῶν δοκούς, ὑλοτομεῖ μόνον δένδρα δυνάμενα νὰ παρέξωσιν ὡρισμένων διαστάσεων (μήκους, πλάτους καὶ πάχους) δοκοὺς καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀφίνει πᾶν ἄλλο δένδρον, ἔστω καὶ καταλληλότερον πρὸς ὑλοτομίαν, ἀφίνει δὲ καὶ ἐκ παντὸς ὑλοτομουμένου δένδρου ἀχρησιμοποίητον τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν δύναται νὰ κατεργασθῇ εἰς δοκόν. Τὸ αὐτὸ πράττει ὁ ὑλοτομῶν σανίδας, κατεργαζόμενος μόνον τοὺς χονδροὺς κορμοὺς καὶ μόνον τὰ μέρη αὐτῶν τὰ ἀποδίδοντα σανίδας. Οὕτω δὲ ἐργάζονται καὶ πάντες οἱ ἄλλοι, ὅλοι δὲ ἀπὸ κοινοῦ, κατὰ τὴν ὑλοτομίαν, ἐπιδιώκουσιν, ἀφ' οὗ δὲν προδεικνύονται αὐτοῖς οἱ ὑλοτομητέοι κορμοί, τὴν διαλογὴν τοῦ ἀρίστου ἐν τῷ πρὸς ὑλοτομίαν δάσει ὑλικοῦ. Εὐκόλως ἐννοεῖ τις, ὅτι ὑπὸ τοιούτους ὅρους ἡ ἐκ τῆς ἀκανονίστως ἐνεργουμένης ὑλοτομίας φθορὰ τοῦ δάσους ἔγκειται κυρίως μὲν εἰς τὴν σπατάλην τοῦ ξυλώδους ὑλικοῦ, τὴν ἐξ αὐτῆς προερχομένην, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ εἰς τὴν ἀφαίρεσιν πάντοτε τοῦ καλητέρου ὑλικοῦ τοῦ δάσους, πρᾶγμα, ὅπερ ὁσημέραι ἐπιφέρει τὴν μείωσιν τῆς ἀξίας τῶν δασῶν ἡμῶν.

Ἔτι μεγαλείτεραι εἶνε αἱ φθοραὶ αὗται, ὁσάκις πρόκειται περὶ μικροϋλοτόμων ἐπιδιωκόντων τὴν κατεργασίαν ἀντικειμένων οἰκιακῆς χρήσεως ἢ ἐργαλείων. Πρὸς ὑλοτομίαν λ. χ. ξυλείας πρὸς κατεργασίαν βυτίων ἢ πινακίων ἢ σκαφιδίων, λαμβάνει ὁ ὑλοτόμος (¹) ἄδειαν διὰ

(¹) Τὸ τοιοῦτον ἀπηγορεύθη μὲν ἤδη διοικητικῶς, ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς ὑλοτόμους τῆς λήψεως ἀδείας ὑλοτομίας δι' ὁλοκλήρους κορμοὺς καὶ οὐχὶ διὰ κατειργασμένα εἴδη, οἷον δόγας κτλ. Λόγῳ τῆς ἀνεπαρκοῦς ἐπιτηρήσεως ὅμως καὶ τῶν κακῶν συνηθειῶν, ἐξασκεῖται καὶ ἤδη παρὰ τῶν ὑλοτόμων, χρησιμοποιούντων τὴν ληφθεῖσαν ἄδειαν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατὸν ὀγας ἢ ἰσάριθμα πινάκια ἢ σκαφίδια καὶ μεταλαίνων εἰς τὸ δάσος ἄρχεται τῆς ὑλοτομίας τοῦ εὐθυτέρου καὶ ἐν γένει καλητέρου δένδρου, τοῦ παρουσιάζοντος ἐν γένει τὰ προσόντα τοῦ εὐσχίστου, ἂν δὲ μετὰ τὴν ὑλοτομίαν ἀποδειχθῇ ὁ ὑλοτομηθεὶς κορμὸς ὡς δύσχιστος, καίτοι καταλληλότατος πρὸς ἄλλην χρῆσιν, ἐγκαταλείπεται παρὰ τοῦ ὑλοτόμου ἀχρησιμοποίητος καὶ ὑλοτομεῖται ἄλλος, μέχρις ὅτου εὑρεθῇ ὁ καταλληλος εὔσχιστος κορμός, ὁ δυνάμενος νὰ παρέξῃ τὴν αἰτουμένην ξυλείαν. Ἐκ τούτου φαντάζεται εὐκόλως πᾶς τις, ὁποία φθορὰ ἐπέρχεται ἑκατονταπλασίας πολλάκις καὶ πλέον ἔτι ξυλείας χρησίμου, πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀπαιτουμένης τοιαύτης.

Εἰς τοὺς διερχομένους ἐκ δασῶν ἔνθα ἐξασκεῖται τοιαύτη ὑλοτομία παρουσιάζονται συνηθέστατα θλιβεραὶ εἰκόνες τοιαύτης φθορᾶς.

Εἰς τὰς ὡς ἀνωτέρω ἐκ τῆς ἀκανονίστου ὑλοτομίας προερχομένας φθορὰς δέον νὰ συγκαταλεχθῶσι καὶ αἱ ἐκ τῶν ἀκανονίστως ἐνεργουμένων ἀνθρακοποιΐας καὶ ἀσβεστοποιΐας τοιαῦται, καθὼς καὶ αἱ ἐπερχόμεναι ἐκ τῆς ἀκανονίστου συλλογῆς διαφόρων δασικῶν προϊόντων, οἷον ρητίνης, βαλανηδίων καὶ κηκκιδίων, δασικῶν σπερμάτων, καστάνων, κερατίων, δαφνοφύλλου, ἀνθέων φιλλύρας, καὶ θάμνων καὶ ξηραδίων κτλ. ἀνηκόντων ἐν γένει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν καυσοξύλων.

Ἡ ἀκανόνιστος ὑλοτομία ξυλείας πρὸς παρασκευὴν ἀνθράκων καὶ ἡ ἀκανόνιστος ὑλοτομία ξυλωδῶν ἐν γένει

ὑλοτομίας διὰ δύο ἢ τρεῖς κορμούς, μόνον διὰ τοὺς ἀποδειχθέντας ἀρίστους τοιούτους, κατόπιν διαλογῆς ἐκ διαφόρων δένδρων ὑλοτομηθέντων.

φυτῶν πρὸς καῦσιν τῶν ἀσβεστοκαμίνων, δὲν ἐπιφέρουσι μὲν κυρίως μεγάλην φθορὰν ποσοτικὴν εἰς τὰ δάση, ἀλλὰ ποιοτικὴν τοιαύτην, καθότι διά τε τοὺς ἄνθρακας καθὼς καὶ διὰ τὴν ἄσβεστον, ὑλοτομοῦνται πολλάκις, λόγῳ ἐλλείψεως καὶ πάλιν διαχειριστικοῦ σχεδίου, καθορίζοντος ἐπ' ἀκριβῶς τὸ ὑλοτομητέον μέρος τοῦ δάσους, ὑλοτομοῦνται, λέγω, ἢ δένδρα καταλληλότερα εἰς ἄλλην χρησιμοποίησιν ἢ δένδρα πολὺ νεαρὰ ἐπὶ προφανεῖ καταστροφῇ τοῦ μέλλοντος τοῦ δάσους. Ποσοτικῶς ἐπέρχεται φθορὰ εἰς τὰ δάση ἡμῶν καὶ ἐκ τῶν δασικῶν τούτων προϊόντων, κυρίως λόγῳ τῆς ἀτελείας τῶν πρὸς παρασκευὴν τῶν ἀνθράκων καὶ τῆς ἀσβέστου ἐφαρμοζομένων μεθόδων, ἀλλ', ὡς προείπομεν, εἶνε δευτερευούσης σημασίας ἀπέναντι τῆς ποιοτικῆς φθορᾶς, ἣν ἐπιφέρει ἡ κατασκευή των.

Ἐκ δὲ τῆς ἀκανονίστου συλλογῆς πάντων τῶν ἄλλων προρρηθέντων προϊόντων, ἤτοι ρητίνης, βαλανιδίων, κηκιδίων, δασικῶν σπερμάτων, καστάνων, κερατίων (χαρουπίων) δαφνοφύλλων, ἀνθέων φιλλύρας, θάμνων κτλ. κτλ. καὶ καυσοξύλων ἰδίᾳ, προέρχεται ἐπίσης ποσοτικὴ καὶ ποιοτικὴ μείωσις τῆς ἀξίας τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ συνεπῶς οὐ σμικρὰ φθορά.

Ἡ συλλογὴ τῶν διαφόρων καρπῶν λ. χ. ἤτοι τῶν βαλανιδίων κλπ. γίνεται συνήθως προώρως καὶ διὰ τρόπου τοιούτου (ραβδίσματος), ὥστε ἐπέρχεται πλήρης καταστροφὴ τοῦ δένδρου, οὗτινος συλλέγεται ὁ καρπός, καταστρεφομένων ὅλων τῶν νεαρῶν αὐτοῦ κλώνων διὰ τοῦ ραβδίσματος, οὕτως ὥστε νὰ μὴ δύναται πλέον νὰ καρποφορήσῃ ἢ μετὰ πάροδον δύο ἢ τριῶν ἐτῶν, συγκαταστρέφεται δὲ ἐκ τῆς ὑπερσεξίας ἢ καὶ ἀπὸ σκοποῦ ὑπὸ τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

συλλεκτῶν πᾶσα νεαρὰ βλάστησις, ἤτοι τὰ νεόφυτα, ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ δάσους. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ κατὰ τὴν συλλογὴν τῶν λοιπῶν προϊόντων. Διὰ τὸ δαφνόφυλλον λ.χ. ἀφαιροῦνται ὅλα τὰ φύλλα καὶ ξηραίνεται τὸ δένδρον ἢ καὶ καταρρίπτεται διὰ τοῦ πελέκεως πρὸς συλλογὴν τῶν φύλλων του. Ὀλιγωτέραν φθορὰν ὑφίστανται αἱ καστανέαι καὶ αἱ κηκιδοφόροι δρῦς.

Τί νὰ εἴπωμεν ὅμως περὶ τῆς ἀκανονίστου συλλογῆς τῶν καυσοξύλων καὶ τῆς ρητίνης. Ὡς ἐκ τοῦ ἀδυνάτου τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ τῶν ἐν ἑκάστῳ δάσει συλλεκτέων καυσοξύλων καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Νόμου περὶ τὴν συλλογὴν αὐτῶν, εἶνε φοβερὰ ἡ ἐτησίως γινομένη φθορὰ ἐκ τῆς κακῆς ταύτης συλλογῆς. Τὴν φθορὰν δὲ ταύτην καθιστᾷ ἔτι σημαντικωτέραν, τὸ μέγα ποσὸν τῶν καυσοξύλων, τὸ παρὰ τῶν χωρικῶν καταναλισκόμενον καὶ λόγῳ τῆς ὀρεινότητος τῆς χώρας καὶ λόγῳ τοῦ κακοῦ συστήματος τῆς θερμάνσεως (τζάκι), ὅπερ μεταχειρίζονται οἱ χωρικοὶ πληθυσμοὶ καὶ δι' οὗ καταναλίσκεται δύναταί τις νὰ εἴπῃ τὸ δεκαπλάσιον τοῦ ποσοῦ τῆς ξυλείας, ἣν θὰ κατηνάλισκον μεταχειριζόμενοι οἱονδήποτε εἶδος θερμάστρας.

Ἡ ἐκ τῆς ἀκανονίστου συλλογῆς τῆς ρητίνης ἐπερχομένη φθορὰ εἶνε ἔτι μεγαλητέρα. Ἐλλείψει τοῦ ἀπαιτουμένου διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ δι' οὗ θὰ ἐδιδάσκετο ὁ καλλίτερος τῆς ρητινοσυλλογῆς τρόπος, ἐφαρμόζεται μέθοδος, οὗ μόνον ταχέως τὰ ρητινοφόρα δένδρα ἐξαντλοῦσα, καὶ τὴν ποιότητα τῆς ξυλείας καταστρέφουσα, καὶ προορίζουσα τὰ ρητινευόμενα δένδρα ἀποκλειστικῶς διὰ καυσόξυλα, ἀλλὰ καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν τῆς συλλεγομένης ρητίνης οὐσιωδῶς μειοῦσα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ τὰς τελευταίας ταύτας φθοράς, τὰς ἐκ τῆς ἐλλείψεως κυρίως διαχειρίσεως τῶν δασῶν προερχομένας, ἐπενεργοῦσιν ὡς αἴτια καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς δασικῆς ἀστυνομίας (ὀργανωμένης διοικήσεως) καί τινες ἐπικρατοῦσαι τοπικαὶ συνθῆκαι ἢ συνήθειαι, ὡς λ. χ. ἡ θέρμανσις διὰ ζαχίων, ὡς προείπομεν.

Πρὸς καταφανεστέραν ἤδη ἀπόδειξιν καὶ δι' ἀριθμῶν τῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρω αἰτίων ἐτησίως ἐπερχομένων φθορῶν εἰς τὰ δάση ἡμῶν, παραθέτομεν τὸν κατωτέρω πίνακα.

Κατὰ τοὺς ἐτησίως δημοσιευομένους στατιστικοὺς πίνακας, τοὺς ἐμφαίνοντας τὰ ποσὰ τῆς διὰ διαφόρους χρήσεις ὑλοτομουμένης ξυλείας καὶ τῶν κατασκευαζομένων καὶ συλλεγομένων δασικῶν προϊόντων, ὑλοτομοῦνται ἐτησίως καὶ κατὰ μέσον ὅρον :

1) *Ξυλείας χρησίμου* 70.000 περίπου κ. μ. ἀντιπροσωπεύοντα ἀξίαν ἐμπορικὴν 4.200.000 δρχ. ὡς ἔγγιστα.
2) Κατασκευάζονται ἄνθρακες 16.500.000 ὀκ. ἀντιπροσωπεύοντες ἀξίαν ἐμπορ. 1.650.000 δρχ. ὡς ἔγγιστα.
3) Κατασκευάζεται ἄσβεστος 760.000 στατῆρες, καταναλίσκουσα 100.000.000 ὀκ. καυσίμου ὕλης περίπου, ἀξίας 500.000 δρχ. περίπου.
4) Συλλέγονται περὶ τὸ 1.000.000 ὀκ. δεψικῶν οὐσιῶν (πρινοφλοιός, πευκοφλοιός, δεψικὸς ῥοῦς κτλ.), ἀξίας περίπου ἐμπορικῆς 100.000 δρχ.
5) Συλλέγονται περὶ τὰ 4.000.000 ὀκ. ρητίνης ἀξίας περὶ τὸ 1.000.000 δρχ.
6) Συλλέγονται περὶ τὰ 7.500.000 ὀκ. βαλανοκηκκίδια ἀξίας περίπου 1.875.000 δρχ.
7) Συλλέγονται καυσόξυλα 750.000 ζύγια (ἓν ζύγιον = 100 ὀκ.) ἀξίας 2.250.000 δρχ. περίπου καὶ τέλος

8) Ὑλοτομεῖται ξυλεία ἀτελὴς 2.100 κυβ. μέτρ. ἀξίας 126.000 δρχ. περίπου καὶ

9) Συλλέγονται ἀτελῶ καυσόξυλα 3.000.000 ζύγια διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν χωρικῶν, ἀξίας 3.000.000 δραχμῶν τοὐλάχιστον.

Ἂν ἤδη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων τούτων, ὑπολογίσωμεν κατὰ τ' ἀνωτερω ἐκτεθέντα τὴν φθορὰν, ἣν ὑφίστανται ἐτησίως τὰ δάση ἡμῶν, καὶ ἂν τὴν φθορὰν ταύτην ὑπολογίσωμεν εἰς τὸ ἐλάχιστον αὐτῆς ὅριον, ἤτοι κατὰ μέσον ὅρον εἰς σπατάλην ἐπὶ πλέον ἑνὸς 20 % τῆς ἀπαιτουμένης ξυλείας διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν διαφόρων εἰδῶν ξυλείας, ἀνθράκων καὶ ἀσβέστου, ἢ εἰς ποιοτικὴν φθορὰν ἑνὸς 20 % ἐπὶ πλέον χρησίμου ξυλείας, καὶ εἰς 20 % μόνον τὴν ἐλάττωσιν τῶν λοιπῶν δασικῶν προϊόντων ἐκ τῆς κακῆς κατασκευῆς ἢ συλλογῆς αὐτῶν, ἔχομεν ἐπὶ ὁλικῆς ἐμπορικῆς ἀξίας 15 ἑκατομ. δρχ. περίπου διὰ τὰ νομίμως ὑλοτομούμενα, συλλεγόμενα ἢ κατασκευαζόμενα δασικὰ προϊόντα, ἐτησίαν φθορὰν προσγιγνομένην εἰς τὰ δάση ἡμῶν, ἐξ ἀσκόπου καταστροφῆς κεφαλαίου καὶ προσόδων, ἀντιπροσωπεύουσαν τοὐλάχιστον 3.000.000 δρχ.

Δὲν ἐπιμένω περισσότερον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, καίτοι φρονῶ, ὅτι ἡ προσγιγνομένη ζημία αὕτη εἶνε πολὺ ὑπερτέρα, δυναμένη ἀφόβως νὰ ὑπολογισθῇ καὶ εἰς τὸ διπλάσιον ἀκόμη τοῦ ποσοῦ τούτου, καθότι, ὡς προεῖπον, δὲν εἶνε μονομερὴς ἀλλὰ ταὐτοχρόνως καὶ σπατάλη καὶ ποιοτικὴ φθορὰ τῶν δασῶν. Καὶ τριῶν ἑκατομμυρίων δρχ. ὅμως ἐτησία φθορὰ εἶνε ἤδη κολοσσιαία καὶ οὐσιωδῶς ἐπιβλαβὴς διὰ τὸ μέλλον τῶν δασῶν ἡμῶν.

Ἔρχομαι ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἑτέρας κατηγορίας αἰτίων ἐπιβλαβῶν, ἤτοι,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Βον Αἴτια προερχόμενα κυρίως μόνον ἐξ ἐλλείψεως διοργανωμένης διοικήσεως τῶν δασῶν, ἤτοι δασικῆς ἀστυνομίας ἢ δασονομικοῦ προσωπικοῦ.

Καὶ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην τῶν διὰ τὰ δάση ἡμῶν φθοροποιῶν αἰτίων, ἓν καὶ μόνον κυρίως δύναται ν' ἀναχθῇ, ἤτοι,

Αἱ παράνομοι ὑλοτομίαι.

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον δέον νὰ συμπεριληφθῶσι πᾶσαι ἐν γένει αἱ χρησιμοποιήσεις οἱουδήποτε δασικοῦ προϊόντος, ἐναντίον καὶ παρὰ τὰς διατάξεις τῶν κειμένων Νόμων. Αἱ παρανομίαι αὗται θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι δὲν συντελοῦσι τόσον εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν δασῶν, ὅσον εἰς τὴν μείωσιν τῶν ἐκ τῶν δασῶν δημοσίων προσόδων. Οὐχ ἧττον ὅμως, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, αἱ παρανομίαι αὗται εἶνε καὶ ἄλλως διὰ τὰ δάση ἡμῶν φθοροποιαί.

Ὁ κύριος λόγος ὁ προκαλῶν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐνισχύων τὰς παρανόμους ἐν τοῖς δάσεσι παντοειδεῖς ἐκμεταλλεύσεις εἶνε, ὡς πᾶς τις ἐννοεῖ, ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ, δυναμένου καὶ νὰ συλλαμβάνῃ τοὺς παρανομοῦντας, κυρίως ὅμως νὰ παραχωλύῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς παρανόμου ἐνεργείας των. Γνωρίζομεν πάντες, ὁπόσην περιστολὴν ἐφ' ἁπασῶν τῶν παρανομιῶν ἐπιφέρει ἡ ἰδέα καὶ μόνη ὑπάρξεως διοργανωμένης καὶ ἐπιτηρούσης ἀστυνομίας. Οἱ Γερμανοὶ συνειθίζουσι νὰ λέγωσιν, ὅτι τοιαύτην ἰδέαν ἔχει ὁ χωρικὸς πληθυσμὸς περὶ τῆς δασονομικῆς ὑπηρεσίας, ὥστε φαντάζεται ὄπισθεν ἑκάστου δένδρου καὶ ἕνα δασονόμον κεκρυμμένον καὶ ἐπιτηροῦντα

ἀγρύπνως πάντα διὰ τοῦ δάσους διερχόμενον. Παρ' ἡμῖν ὅμως, ἡ πεποίθησις, ἣν ἐσχημάτισεν ὁ χωρικός, ὅτι ἐνεννήκοντα καὶ ἐννέα ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀμακαλυφθῇ ἡ ἐν τῷ δάσει παράνομος πρᾶξίς του παρὰ τοῦ μόνου δασοφύλακος, τοῦ ἐπιτετραμμένου συνήθως τὴν φύλαξιν τῶν δασῶν ἑνὸς ἢ καὶ δύο δήμων, ὠθεῖ αὐτὸν κυρίως εἰς τὴν διάπραξιν τῆς παρανόμου ὑλοτομίας ἢ παρανόμου καρπώσεως οἱουδήποτε ἄλλου δασικοῦ προϊόντος, πρὸ πάντων, ὅταν ἡ ξυλεία ἢ τὸ δασικὸν προϊόν, οὗτινος ἔχει ἀνάγκην, δὲν ἀπαιτῇ ἢ ὡρῶν τινων ἢ ἔστω καὶ μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν ἐργασίαν μόνον.

Δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι εἰς τὰς παρανομίας ταύτας ἐξωθοῦνται οἱ χωρικοὶ καὶ ὑπὸ ἄλλων ἀφορμῶν, τῆς δυσκολείας τουτέστι τῆς λήψεως τῆς ἀδείας ὑλοτομίας παρὰ τοῦ ἁρμοδίου Οἰκ. Ἐφόρου ἢ Εἰρηνοδίκου καὶ τῆς ἰδέας, ἣν ἔχει ὁ χωρικός, ὅτι τὰ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ χωρίου του (βοσκήσιμον περιφέρειαν) ἀνήκοντα δάση καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ δάση, ἀποτελοῦσιν ἓν εἶδος ἐλευθέρου ἀγαθοῦ, οὗτινος πᾶς τις δύναται νὰ κάμῃ ἐλευθέρως χρῆσιν. Αἱ δύο ὅμως αὗται δευτερεύουσαι ἀφορμαὶ οὐδεμίαν θὰ ἐξήσκουν ἐπιρροήν, ἂν ἄγρυπνος ἀστυνομικὴ φύλαξις παρεκώλυε πάντα ἀπὸ οἱασδήποτε παρανόμου ἐνεργείας. Διοργανωμένη ὑπηρεσία θὰ ἠδύνατο ἄλλως τε νὰ διευκολύνῃ τὰς ἀνάγκας τῶν χωρικῶν οὕτως, ὥστε παρεχομένων αὐτοῖς τῶν δευτερευόντων δασικῶν προϊόντων ἢ καὶ τῆς διὰ τὰς ἀνάγκας των ἀπαιτουμένης ξυλείας κατὰ τρόπον ἀκίνδυνον διὰ τὸ μέλλον τοῦ δάσους, νὰ περιορισθῇ καὶ ἡ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐκβίασις τοῦ χωρικοῦ πρὸς διάπραξιν παρανομίας.

Αἱ ἐκ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν κλ. ζημίαι εἶνε διτταὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διὰ τὰ δάση ἡμῶν. Τὴν πρώτην ζημίαν ὑφίσταται βεβαίως τὸ δημόσιον ταμεῖον, καθότι καὶ εἰς 20 % μόνον ἐπὶ τῶν νομίμως ὑλοτομουμένων κλ. προϊόντων, ἂν ὑπολογίσωμεν τὰς παρανόμους ὑλοτομίας, καίτοι αὗται εἴς τινας τοὐλάχιστον ἐπαρχίας ὑπερβαίνουσι κατὰ τὰς ἀσφαλεῖς ὑπηρεσιακὰς παρατηρήσεις καὶ τὰ 100 %, καὶ εἰς 20 % μόνον λέγω, ἂν ὑπολογίσωμεν ταύτας, ἔχομεν ἐπὶ 1.800.000 δρχ. κατὰ μέσον ὅρον δημοσίων ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων, ζημίαν ἐτησίαν ἐκ 360.000 δρχ. ἐπὶ δὲ τῆς ἐμπορικῆς ἀξίας τῶν προϊόντων τούτων, ἀνερχομένης εἰς 15.000.000 ἔχομεν δασικὰ προϊόντα, ἀξίας 3 000 000 τοὐλάχιστον, παρανόμως ὑλοτομούμενα, κατασκευαζόμενα ἢ συλλεγόμενα.

Πλὴν τῶν ὡς ἄνω ζημιῶν ὅμως, αἱ παράνομοι ὑλοτομίαι ἐπιφέρουσι κυρίως φθορὰν εἰς τὰ δάση ἡμῶν, ὡς ἐνεργούμεναι ἐν βίᾳ καὶ εἰς τὰ μᾶλλον ἀπόκεντρα μέρη τῶν δασῶν, ἤτοι ὡς ἐπιφέρουσαι καὶ καθ' ἑαυτὰς μεγάλην σπατάλην ὑλικοῦ, καθότι δι' ἓν τεμάχιον ξύλου καταστρέφει ὁ ὑλοτομῶν ἓν ἢ πλείονα δένδρα καὶ διότι ἐκλέγει τὰ εὐκολώτερον ὑλοτομούμενα δένδρα καὶ τὰ καλήτερα πάντων, ἢ ἀνθρακεύων ἐν κρυπτῷ ὑλοτομεῖ πρὸς τοῦτο δένδρα πρὸς πᾶσαν ἄλλην χρῆσιν καταλληλότερα.

Ἡ ἐκ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν εἰς τὰ δάση ἐπερχομένη φθορὰ προσομοιάζει, μὲ τὴν ὑπὸ μικροκλεπτῶν καὶ λωποδυτῶν ἐν οἰκίαις καὶ καταστήμασι προσγιγνομένην τοιαύτην. Θραύονται ἐρμάρια καὶ θῦραι, καταστρέφονται ἔπιπλα πολύτιμα, σχίζονται σάκκοι, διὰ νὰ κλαπῶσι πολλάκις μικρᾶς ἀξίας ἀντικείμενα.

Τούτων ἕνεκεν, τὰς ζημίας ταύτας δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ ἐκτιμήσωμεν ὡς ἀνερχομένας τοὐλάχιστον εἰς τὸ δι-

πλάσιον τοῦ πράγματι παρανόμως ὑλοτομουμένου ποσοῦ, τοὐτέστιν, ὅτι τὸ μὲν Κράτος ἐκ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν ὑφίσταται ἐν συνόλῳ ζημίαν 700—800 χιλ. δρχ. τοὐλάχιστον, ἃς τινας θ' ἀπελάμβανε καὶ σήμερον ἔτι, ἂν παρακωλυομένης τῆς παρανόμου καρπώσεως τῶν δασῶν, ἠναγκάζοντο πάντες οἱ χρησιμοποιοῦντες δασικὰ προϊόντα νὰ καταβάλωσι τὰ νόμιμα τέλη, τὰ δὲ δάση ἡμῶν ὑφίστανται ἐκ τούτου ἐτησίως φθορὰν κεφαλαίου, οὗτινος ἡ ἐμπορικὴ ἀξία δύναται νὰ ὑπολογισθῇ ἀπὸ 5 μέχρις 6 ἑκατομ. δρχ.

Ἐξετάσωμεν ἤδη.

Γ'. Τὰ αἴτια τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς ταὐτοχρόνου ἐλλείψεως διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπιβοηθητικῶς συμβάλλουσι καί τινες ἐπιτόπιοι συνθῆκαι.

Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην δύνανται ν' ἀναχθῶσι τὰ ἑξῆς καταστρεπτικὰ αἴτια.

1ον) Αἱ καταπατήσεις τῶν δημοσίων δασῶν παρ' ἰδιωτῶν.

2ον) Αἱ ἐκχερσώσεις τῶν δασῶν.

3ον) Ἡ ποιμνιοβοσκὴ ἐν γένει, εἴτε παρανόμως ἢ καὶ νομίμως ἐξασκουμένη καὶ

4ον) Αἱ πυρκαϊαὶ τῶν δασῶν.

Ἴδωμεν ἤδη λεπτομερῶς ἓν ἕκαστον τούτων καὶ τὰς συνεπείας των. Καὶ δὴ

1ον) **Αἱ καταπατήσεις δημοσίων δασῶν παρ' ἰδιωτῶν.**

Ἡ παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦσα ἀκαταστασία περὶ τὴν ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν τοῦ τε Δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ἡ ἔλλειψις πάσης ἐπιστημονικῆς βάσεως πρὸς ὁριστικὸν διακανονισμὸν καὶ ἐξασφάλισιν αὐτῆς, εἶνε πράγματα σχεδὸν πασίγνωστα, καθὼς καὶ ὁ ὡς ἐκ τούτων ἐπιβαλλόμενος σύντονος καταρτισμὸς τοῦ γενικοῦ κτηματολογίου τῆς χώρας. Ἡ ἔλλειψις παρ' ἡμῖν γενικοῦ κτηματολογίου καὶ ἡ μήπω ἐφαρμογή, λόγῳ ἐλλείψεως καὶ πάλιν τοῦ ἀπαιτουμένου εἰδικοῦ προσωπικοῦ, (ἐπιστημονικοῦ) τοῦ εἰδικῶς περὶ τοῦ ἀποτερματισμοῦ καὶ τῆς ὁροθεσίας τῶν δημοσίων καὶ ἰδιοκτήτων δασῶν μεριμνῶντος Νόμου τοῦ 1888, ἐπιφέρει ὡς φυσικὴν συνέπειαν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἄγνοιαν καὶ τὸν μὴ ἐπακριβῆ καθορισμὸν τῶν ὁρίων τῶν δασῶν ἡμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ἀδύνατον τῆς διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ διεκδικήσεως τῶν πραγματικῶν ὁρίων καὶ τῶν ἐκτάσεων ἐν γένει τῶν δασῶν, ἀπέναντι τῶν διαφόρων αὐτῶν καταπατητῶν. Ἂν δὲ εἰς τὰς ἐλλείψεις ταύτας προσθέσωμεν καὶ τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς ὑφισταμένης δασικῆς ἀστυνομίας, βλέπομεν, ὅτι καὶ τῶν ὁπωσδήποτε γνωστῶν ὁρίων καὶ τῶν δασικῶν ἐν γένει ἐκτάσεων καθίσταται ἀνέφικτος ἡ ἀπὸ τῶν καταπατητῶν προστασία. Οὕτω, ἐλλείψει ἐπαρκοῦς διοικητικοῦ προσωπικοῦ (ἀστυνομικοῦ) καὶ διαχειριστικοῦ (ἀνωτέρου ἢ ἐπιστημονικοῦ) τοιούτου, καθίσταται ἀκώλυτος ἡ ὑπὸ ἰδιωτῶν σήμερα κατάληψις δημοσίων δασικῶν ἐκτάσεων.

Ὡς ἐπιβοηθητικὴ ἀφορμὴ εἰς τὴν σήμερα ἐνεργουμένην ταύτην κατάληψιν ἔρχεται καὶ ἡ παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦσα νομολογία, ἡ ἀναγνωρίζουσα καὶ ἐπὶ δημοσίων δασῶν τὸ δικαίωμα τῆς παραγραφῆς ὑπὲρ τοῦ κατέχοντος καὶ νεμομένου συνεχῶς καὶ ὑπὲρ τὴν τριακονταετίαν οἱονδήποτε προϊὸν ἑνὸς δάσους, διευκολύνουσα δὲ ἀφ' ἑτέρου, ἐλλείψει βασίμων ἐπιχειρημάτων τὴν διὰ

μαρτυρικῶν καταθέσεων ἀπόδειξιν τῆς κατοχῆς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Ὅπόσον εὔκολος καθίσταται ἡ ἐξεύρεσις μαρτύρων ὑπὸ τοῦ ἰδιώτου, ἐν συνειδήσει ἢ καὶ ψευδῶς βεβαιούντων τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ὁπόσον δύσκολος τοὐναντίον ἡ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου καὶ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ ἐξεύρεσις μαρτύρων, ὁπόσον τυπικῶς διεξάγονται αἱ τοιούτου εἴδους δίκαι καὶ ὁπόσον ἐπιπολαίως ἐξετάζονται τὰ ζητήματα τῶν ὁρίων κτλ. ἐλλείψει εἰδικῶν προσώπων καὶ ἐπιστημονικῆς βάσεως, ἐφ' ἧς νὰ ἐρείδεται τὸ Δημόσιον, εἶνε πράγματα πασίγνωστα μὲν, ἐπιφέροντα ὅμως πάντοτε κατά τε τῶν δημοσίων συμφερόντων καὶ τοῦ δασικοῦ πλούτου τῆς χώρας τὰς ὀλεθρίας αὐτῶν συνεπείας.

Μέχρι πρὸ ὀκταετίας ἡ κεντρικὴ ὑπηρεσία τῶν δασῶν ἠδιαφόρει σχεδὸν περὶ τῶν ὁσημέραι γενομένων καταπατήσεων καὶ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τοὺς κατὰ τόπους Οἰκονομικοὺς Ἐφόρους ἡ ἐξακρίβωσις, τοῦ ἂν ὁ διεκδικῶν δάσος τι ὡς ἰδιόκτητον, ἦτο καὶ πραγματικὸς κύριος ἢ κάτοχος αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1899 περιωρίσθη κἄπως τὸ κακὸν τοῦτο διὰ τοῦ νόμου ΒΧΜΒ, ἐπιβάλλοντος εἰς τοὺς ἀνεγνωρισμένους ἰδιοκτήτας τὴν σύνταξιν ἐτησίων πινάκων ὑλοτομίας καὶ τὴν ἔγκρισιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν. Συνεπείᾳ δὲ τῆς διατάξεως ταύτης ἐζητήθησαν καὶ ζητοῦνται οἱ τίτλοι τῶν διεκδικούντων ἰδιοκτησίαν ἐπὶ δασῶν καὶ ἐπῆλθον τ' ἀποτελέσματα, ἅτινα ἀναφέρομεν εἰς τὸ ὑπὸ τὰ πιεστήρια εὑρισκόμενον εἰδικὸν ἔργον «Τὰ ἰδιόκτητα δάση ἐν Ἑλλάδι».

Ἡ ἐκ τῶν διαρκῶς γινομένων καταπατήσεων προσγιγνομένη εἰς τὰ δάση ἡμῶν ζημία δὲν δύναται βεβαίως νὰ καθορισθῇ οὔτε κατὰ προσέγγισιν κἂν εἰς χρῆμα, καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κυρίως ἐπιβαρύνει τὸ Δημόσιον. Οὐχ ἧττον διὰ τῆς ὁσημέραι ἐξαπλουμένης ταύτης μεθόδου τῆς ἰδιοποιήσεως δημοσίων δασῶν κινδυνεύει, οὐ μόνον τὸ Κράτος νὰ στερηθῇ ἐντὸς βραχυτάτης προθεσμίας δεκαετηρίδων τινῶν, πάσης ἐπὶ τῶν δασῶν τῆς χώρας ἰδιοκτησίας, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ τὰ οὕτω εἰς ἰδιωτικὰς χεῖρας περιερχόμενα δάση ἄγονται ἀσφαλῶς εἰς πλήρη καταστροφήν, τῶν ἰδιωτῶν εἴτε πράγματι κυρίων, εἴτε κατόχων, εἴτε καταπατητῶν δοσῶν, ἐπιδιωκόντων τὴν παντὶ σθένει διὰ τῆς τελείας καὶ ταχίστης ἀποψιλώσεως αὐτῶν, ἐξυπηρέτησιν τῶν ἰδίων ὑλικῶν συμφερόντων.

Ἐπραγματεύθημεν ἄλλοτε ἐκτεταμένως περὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἀναλύομεν αὐτὸ λεπτομερέστερον καὶ ἐν κατωτέρῳ κεφαλαίῳ, ὀφείλομεν ὅμως καὶ ἐνταῦθα νὰ τονίσωμεν, ὅτι ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου καὶ ὑπὸ νομοθεσίας αὐστηροτέρας κατὰ πολὺ τῆς ἡμετέρας, τὰ ἰδιόκτητα δάση δὲν δύνανται νὰ προαχθῶσι, οὐδὲ νὰ προστατευθῶσιν ὡς τὰ δημόσια. Ὁ ἰδιοκτήτης πάντοτε θέτει ὡς βάσιν πάσης χρήσεως τοῦ δάσους του τὸ ἀτομικὸν ὑλικὸν συμφέρον, ὅταν δὲ τῷ δίδεται εὐκαιρία, ἕνεκεν ἐμπορικῶν λόγων, νὰ μεταβάλῃ ταχέως εἰς χρῆμα τὸ ξυλῶδες κεφάλαιον τοῦ δάσους του, ἀδιαφορεῖ διὰ τὸ μεμακρυσμένον μέλλον καὶ τοὺς ἀπογόνους του καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι ταχυτέραν καὶ πληρεστέραν τοιαύτην μετατροπήν. Ὅπου δέ, ὡς παρ' ἡμῖν, καὶ περιοριστικοὶ νόμοι ἐλλείπουσιν καὶ τὰ κτήματα συνήθως εἶνε μικρά, οἱ δὲ ἰδιοκτῆται οὐχὶ ἀπηλλαγμένοι ἐντελῶς ὑποχρεώσεων, οἱ ἀνωτέρω λόγοι συμβάλλουσιν ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὴν ταχεῖαν τῶν ἰδιοκτήτων δασῶν ἀποψίλωσιν. Παραδείγματα καταφανῆ παρέχουσιν ἡμῖν

πάντα τὰ ἐν Ἑλλάδι ἰδιόκτητα δάση, ἰδία δὲ τὰ ἐν Εὐβοίᾳ. Μέχρι πρὸ εἰκοσαετίας δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ Εὔβοια ἦτο ἐκ τῶν κατ' ἐξοχὴν δασοβριθῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ἤρκεσε δὲ ἡ ἐπικερδὴς διάθεσις τῆς ἐκ πεύκης ξυλείας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν στοῶν τῶν ἐν Λαυρίῳ μεταλλείων, διὰ νὰ λάβωσι τὴν εἰς Λαύριον ἄγουσαν σχεδὸν πάντα τὰ ἐκ πεύκης Εὐβοϊκὰ δάση, ὑπὸ τὴν μορφὴν πάλων κτλ.

Τὰ αὐτὰ παρατηροῦνται καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἰδιόκτητα δάση, ἰδία δὲ τὰ πρὸς ἀνθρακοποιΐαν κατάλληλα. Οὐδέποτε οἱ ἰδιοκτῆται ἀρκοῦνται ἢ ἐρωτῶσι ποῖον ποσὸν ἀνθράκων δύνανται ἐτησίως νὰ κατασκευάσωσιν ἐξ αὐτῶν, ἄνευ φθορᾶς τοῦ κεφαλαίου των. Προσφέρει τιμὴν διὰ τοὺς ἄνθρακας ἡ ἀγορά; αὐτὸ εἶνε τὸ ἐρώτημά των καὶ ἐφ' ὅσον ἔχουσι καταφατικὴν ἀπάντησιν, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αἰτοῦσιν ἐγκρίσεις πρὸς κατασκευὴν νέων ποσῶν ἀνθράκων.

Συνέπεια τῶν ἀνωτέρω εἶνε, ὅτι οὐχὶ μόνον τὰ ἰδιόκτητα δάση ταχέως καταστρέφονται, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ ἑκάστοτε ἐπιχειροῦντες καταπατήσεις δημοσίων δασῶν, κυρίως ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἄμετρον αὐτῶν ἐκμετάλλευσιν καὶ τὸ ἐκ ταύτης κέρδος.

Τὰς ἐκ τῶν καταπατήσεων ὁρίων καὶ ἐκτάσεων δημοσίων δασῶν ἐπερχομένας ζημίας δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἐκτιμήσωμεν εἰς ὡρισμένον χρηματικὸν ποσόν, φρονοῦμεν ὅμως, ὅτι ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων καθίσταται καταφανὴς καὶ ἡ ἐκ τούτων ἐπερχομένη ὁσημέραι ζημία εἰς τὰ δάση τῆς χώρας, καὶ ὅτι ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρατηρήσεων τῶν τελευταίων ἐτῶν γενομένη ἐκτίμησις εἰς 20.000 στρεμμάτων τῶν γινομένων ἐτησίως καταπατήσεων, δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

2ον) **Αἱ ἐκχερσώσεις τῶν δασῶν.**

Μία ἀπὸ τὰς μεγαλητέρας πληγὰς τοῦ δασικοῦ μέλλοντος τῆς χώρας καὶ ἴσως, ἴσως ἡ σπουδαιοτέρα καὶ ἐπιζημιωτέρα πάσης ἄλλης, εἶνε αἱ ἐκχερσώσεις δημοσίων ἢ ἰδιοκτήτων δασικῶν ἐκτάσεων.

Ἡ λέξις ἐκχέρσωσις καθιερώθη ἐν τῇ ὑπηρεσιακῇ γλώσσῃ, ὡς σημαίνουσα πάσαν ὁριστικὴν ἀποψίλωσιν δασικοῦ ἐδάφους, ἄνευ ἐλπίδος τοὐτέστιν ἀναδασώσεως αὐτοῦ, τοὐλάχιστον διὰ τὸ προσεχὲς μέλλον, καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ σκοπῷ τῆς χρησιμοποιήσεως αὐτοῦ ὡς ἐδάφους γεωργικῶς καλλιεργησίμου, εἴτε καὶ ὡς βοσκησίμου.

Εἴπομεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, ὁπόσον ἐπιδρᾷ ἐπὶ παντὸς πολίτου καὶ δὴ τοῦ χωρικοῦ ἡ ἰδέα τῆς ἀνυπαρξίας ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως.

Ἂν εἰς τὴν ἔλλειψιν ταύτην προσθέσητε καὶ τὰς ἐπικρατούσας δυστυχῶς παρὰ τοῖς χωρικοῖς ἡμῶν πληθυσμοῖς βιωτικὰς συνθήκας, ἂν δηλονότι προσθέσητε, τὸ ὅτι ἁπαξάπαντες οἱ ὀρεσίβιοι καὶ συνεπῶς καὶ ἀλσόβιοι ἡμῶν χωρικοὶ σπανίως ἀπολαμβάνουσιν ἀπὸ τῶν περικυκλούντων αὐτοὺς δασῶν προϊόν τι οἱονδήποτε, δυνάμενον νὰ προσκομίσῃ εἰς αὐτοὺς δι' ἀνταλλαγῆς ἕτερον προϊὸν χρήσιμον εἰς τὰς βιωτικάς των ἀνάγκας, ἂν συνάμα προσθέσητε, ὅτι οἱ χωρικοὶ ἡμῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (1) εἶνε ἀνεπιτήδειοι πρὸς ὑλοτομίαν ἐμπορευσίμου ξυλείας ἢ πρὸς

---

(1) Ἀπὸ εἰκοσαετίας ἤρξατο βαθμιαία καὶ ἐπαγγελματικὴ οὕτως εἰπεῖν μόρφωσις τῶν χωρικῶν ὀρεινῶν τινων μερῶν, οἷον Εὐρυτανίας, Καρδίτσης, Ἀγυιᾶς, Φωκίδος, Φθιώτιδος κτλ. εἰς τὴν ὑλοτομίαν καὶ ἀνθρακοποιΐαν. Τὸ τοιοῦτον ὅμως καὶ σποραδικῶς μόνον ἀπαντᾷ καὶ οὐδεμίαν συστηματικὴν βάσιν ἔχει, δι' αὐτὸ καὶ δὲν παρουσίασεν ἔτι ἀποτελέσματα εὐάρεστα.

κατασκευὴν ἀνθράκων, ὅτι συνεπῶς ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν γειτονικῶν εἰς τὰ χωρία των δασῶν δὲν κερδαίνουσιν ἢ ἐλάχιστα σχετικῶς ποσά, ἅτινα λαμβάνουσι παρὰ τῶν ἑκάστοτε ὑλοτομούντων τὰ δάση ταῦτα, ὡς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν βοσκὴν τῶν ζώων τῶν ὑλοτόμων ἐπὶ τῆς βοσκησίμου περιφερείας τῶν χωρίων των, ἂν ἐπὶ τέλους σκεφθῇ τις, ὅτι κύριον βιοποριστικὸν ἔργον τῶν χωρικῶν ἡμῶν εἶνε ἡ πρωτογενὴς καλλιέργεια δημητριακῶν ἐν γένει καρπῶν καὶ ἡ νομαδικὴ ποιμνιοβοσκή, ἂν σκεφθῇ τις πάντα ταῦτα, λέγω, θὰ ἴδῃ, ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ βιωτικὴ ἀνάγκη, ἀφ' ἑτέρου ἡ ἄγνοια τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν δασικῶν προϊόντων καὶ τέλος ἡ ἔλλειψις πάσης ἐξασφαλίσεως τῶν δημοσίων δασῶν, ἐλλείψει τῆς ἀπαιτουμένης δασονομικῆς (ἀστυνομίας) δυνάμεως, ὠθοῦσιν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς χωρικοὺς ἡμῶν εἰς τὴν ὁσημέραι ἐκχέρσωσιν δημοσίων δασικῶν ἐκτάσεων, εἴτε πρὸς καλλιέργειαν αὐτῶν καὶ ὁρισμὸν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς συντήρησιν των γεωργικῶν προϊόντων, σίτου, κριθῆς καὶ ἀραβοσίτου κυρίως, εἴτε πρὸς βόσκησιν τῶν ποιμνίων των.

Γνωρίζουσιν ἀσφαλῶς ἐκ πείρας οἱ χωρικοί, ὅτι αἱ τῶν ὀρεινῶν δασῶν ἐκχερσώσεις, ἔστω καὶ ἐπὶ γονίμων ἐδαφῶν, δὲν δύνανται ἢ ἐπὶ μικρὸν μόνον χρόνον, ἐπὶ δύο ἢ τρία ἔτη δηλ., ἀναλόγως τῆς κλίσεως τοῦ ἐδάφους, νὰ καλλιεργηθῶσι καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα ἐκπλυνόμεναι ὑπὸ τῶν ὑετίων ὑδάτων καθίστανται ἄγονοι· τὰ αἴτια ὅμως τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα εἶνε λόγοι ἰσχυρότεροι πρὸς ἐνέργειαν συχνοτέρων ἐκχερσώσεων, καὶ ἀκριβῶς διότι αὗται δὲν παρέχουσιν ἐδάφη διαρκῶς γόνιμα, εὑρύνονται ὁσημέραι, ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν ὀρεινῶν χωρικῶν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὴν ἐκ τῶν ἐκχερσώσεων ἐπερχομένην ζημίαν δὲν εἶνε βεβαίως δυνατὸν νὰ ὁρίσωμεν ἀσφαλῶς χρηματικῶς, ἐπιμένομεν ὅμως, ὅτι εἶνε μία τῶν μεγαλητέρων εἰς τὰ δάση ἡμῶν ἐτησίως προσγιγνομένων τοιούτων, διότι αἱ ἐκχερσώσεις ἀφ' ἑνὸς μὲν περιορίζουσιν ὁριστικῶς σχεδὸν καὶ καθ' ἑκάστην τὴν ἔκτασιν τῶν δασῶν ἡμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καταστρέφουσι κυρίως πάντα, τὰ ἐφ' ὁπωσδήποτε γονίμων ἐδαφῶν φυόμενα δάση, πρὸς ἀπόκτησιν γονίμων γεωργικῶν ἐδαφῶν, καὶ ἐπὶ τέλους κατατέμνουσι τὰ δάση ἡμῶν εἰς ἀπειρίαν μικροτεμαχίων, μὲ ἀπειρίαν μικρῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων ἐν αὐτοῖς, ἤτοι μὲ ἀπειρίαν κέντρων, ἀφ' ὧν αὗται ὁσημέραι εὐρύτερον ἐξαπλούμεναι καταλαμβάνουσι τὰ καλήτερα ἐδάφη. Ἡ ἐκτίμησις καὶ τούτων εἰς 20.000 στρεμ. ἐτησίως μοὶ φαίνεται ὡς κατωτέρα τῆς πραγματικότητος.

Εὐκόλως ἤδη ἐννοεῖ πᾶς τις ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὁποίαν ποσοτικὴν καὶ ποιοτικὴν φθορὰν ἐπιφέρουσιν αἱ τοιαῦται ἐκχερσώσεις εἰς τὰ δάση τῆς χώρας καὶ ὁποίαν συνεπῶς ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ὠφέλειαν θὰ εἶχεν αὕτη ἐκ τῆς ὅσον ἔνεστι τελείας περιστολῆς αὐτῶν.

3ον) Ἡ ποιμνιοβοσκή.

Ἓν ἐκ τῶν ἀσφαλεστέρων κριτηρίων τῆς βαθμίδος τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ᾗ εὑρίσκεται οἱαδήποτε χώρα, ἀποτελεῖ ἀναντιρρήτως καὶ ἡ κατάστασις τῆς κτηνοτροφίας ἐν αὐτῇ. Λέγοντες δὲ κατάστασιν τῆς κτηνοτροφίας δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὴν ἐτησίαν παραγωγὴν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κτηνῶν ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐξασκουμένης κτηνοτροφίας, καὶ τὸ εἶδος τῶν ἐκτρεφομένων ζώων, καὶ

τὸ ποιὸν αὐτῶν. Ἂν ἤδη ἐξετάσωμεν καὶ ὑπὸ τὴν τριπλῆν τοῦ ζητήματος ὄψιν τὴν παρ' ἡμῖν κτηνοτροφίαν, θὰ ἴδωμεν, ὅτι εὑρισκόμεθα ἀκόμη εἰς ἓν εἶδος πρωτογενοῦς κτηνοτροφικοῦ σταδίου, ἐπιβαλλομένου ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἕξεων καὶ τῶν ἐπικρατουσῶν βιωτικῶν συνθηκῶν εἴς τε τοὺς ποιμένας καὶ τοὺς χωρικοὺς πληθυσμοὺς ἐν γένει, μὴ στηριζομένου ὅμως οὐδαμῶς, οὐδὲ ἐπὶ τῆς μελέτης καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν πορισμάτων, ἐφ' ὧν ἐδράζεται τὴν σήμερον ἁπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἡ κτηνοτροφία, οὐδὲ ἐπὶ τῆς μελέτης τοῦ τόπου καὶ τῆς πλουτολογικῆς ἐν γένει παραγωγῆς αὐτοῦ.

Συνέπεια τούτων εἶνε, ὅτι ἡ κτηνοτροφία ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξασκεῖται γενικῶς κατὰ τρόπον μόνον εἰς ἀγρίας χώρας προσάδοντα, ἤτοι διὰ τῆς νομαδικῆς ποιμνιοβοσκῆς, καὶ δεύτερον ἀποβλέπει εἰς τὴν παραγωγὴν ἐκείνων μόνον τῶν εἰδῶν, τὰ ὁποῖα ἡ ἕξις καὶ αἱ ἐπιτόπιοι συνθῆκαι καθιστῶσιν οὐσιαστικῶς ἢ καὶ φαινομενικῶς μόνον χρήσιμα. ἐφ' ὅσον δὲν εἰσάγονται ἢ κάλλιον διδάσκονται αἱ τρόποι τῆς παραγωγῆς ἐπωφελεστέρων εἰδῶν.

Ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη ἑκάτερον τούτων καὶ δή,

α) Τρόπος ἐξασκήσεως τῆς ἐλευθέρας κτηνοτροφίας παρ' ἡμῖν.

Γνωστὸν τυγχάνει εἰς πάντα ὁπωσδήποτε ἐνδιαφερόμενον διὰ τὴν πρόοδον τῆς χώρας μας, ὅτι αὕτη καὶ διὰ λόγους πολιτικούς, κυρίως ὅμως ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς διαπλάσεώς της, ἤτοι τοῦ κατ' ἐξοχὴν ὀρεινοῦ αὐτῆς, ὑπῆρξε πάντοτε, εἶνε δὲ ἔτι καὶ σήμερον, τοὐλάχιστον εἰς τὰ ὀρεινά της μέρη, μᾶλλον κτηνοτροφικὴ ἢ γεωργική. Ἡ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐξάσκησις τῆς γεωργίας προϋποθέτει, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐδάφη κατάλληλα, ἀφ' ἑτέρου ὅμως συνθήκας βίου ὁμαλωτέρας, δημοσίαν ἀσφάλειαν, ὕπαρξιν μέσων συγκοινωνίας, ὁδῶν τοὐλάχιστον, ἐξασφάλισιν καὶ ἀφθονίαν κεφαλαίων καὶ προστασίαν πολλαπλῆν παρὰ τοῦ Δημοσίου πρὸς εὐόδωσίν της. Προϋπαρχόντων δὲ τῶν ὅρων τούτων, καθίσταται δυνατὸς καὶ ὁ συνδυασμὸς οὕτως εἰπεῖν τῆς γεωργίας μετὰ τῆς κτηνοτροφίας, καὶ ἡ φιλικὴ πλέον συνεργασία γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων πρὸς ἐπωφελῆ ἐξάσκησιν ἀμφοτέρων τούτων τῶν γεωργικῶν κλάδων. Ὅπου ὅμως, ὅπως παρ' ἡμῖν, ἐλλείπουσι πάντες οἱ προρρηθέντες ὅροι, ἡ μὲν γεωργία φθίνει ἢ ἐξασκεῖται ἀνεπιτυχῶς, ἡ δὲ κτηνοτροφία ἐξασκεῖται κεχωρισμένως καὶ πολλαχῶς εἰς βάρος τῆς γεωργίας, ἀποτελεῖ δὲ πάντοτε τὴν οἰκονομικὴν βάσιν τῶν ὀρεινῶν πληθυσμῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐννοεῖται εὐκόλως, ὅτι ἀφ' οὗ ἡ πλειονότης τοῦ χωρικοῦ πληθυσμοῦ καὶ δὴ τοῦ ὀρεινοῦ ἐξασκεῖ τὴν κτηνοτροφίαν, ἄνευ οὐδενὸς συνδυασμοῦ πρὸς τὴν γεωργίαν, ἤτοι ἄνευ οὐδεμιᾶς γεωργικῆς παραγωγῆς κτηνοτροφικῶν προϊόντων, ὁ τρόπος τῆς ἐξασκήσεως τῆς κτηνοτροφίας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε ἄλλος ἢ ὁ διὰ τῆς διαρκοῦς νομαδικῆς βοσκῆς τῶν ποιμνίων ἐπὶ παντὸς ἐδάφους, παρέχοντος ὁπωσδήποτε καὶ οἱονδήποτε φυσικὸν κτηνοτροφικὸν προϊόν· τοιαῦτα δὲ ἐδάφη βοσκήσιμα, πλὴν τῶν ἄλλων, εἰσὶ καὶ τὰ δάση καὶ δασικὰ ἐδάφη, καὶ λόγῳ τοῦ ἐπ' αὐτῶν φυομένου χόρτου καὶ λόγῳ τῆς ἐκ τῶν φύλλων τῶν δένδρων καὶ πολλῶν ξυλωδῶν φυτῶν παρεχομένης κτηνοτροφικῆς βοσκῆς. Ἐννοεῖται δὲ εἰκόθεν, ὅτι ἀφ' οὗ, ὡς προείπομεν, ἡ κτηνοτροφία ἐξασκεῖται κεχωρισμένως ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ ἐπὶ βλάβῃ αὐτῆς, ἐξασκεῖται πολλῷ

μᾶλλον καὶ τελείως κεχωρισμένως ἀπὸ τῆς δασοκομίας καὶ ἐπὶ ἔτι μείζονι αὐτῆς βλάβῃ. Μὲ ἄλλους λόγους, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν, διὰ τῆς ὁποίας σὺν τοῖς ἄλλοις θὰ καθωρίζοντο καὶ αἱ βοσκήσιμοι δασικαὶ ἐκτάσεις καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν θὰ ἠδύναντο νὰ βοσκηθῶσιν αὗται καὶ τὸ εἶδος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ζώων, ἅτινα θὰ ἠδύναντο νὰ βοσκήσωσιν ἐπ' αὐτῶν ἄνευ βλάβης, ἡ βοσκὴ τῶν ζώων καὶ δὴ τῶν ἐπιβλαβεστέρων, τελεῖται ἐλευθέρως ἐν παντὶ δάσει καὶ κατὰ τρόπον, ὡς θὰ εἴπωμεν κατωτέρω, καταστρεπτικώτατον.

Εἰς τοῦτο συντελεῖ καὶ ἡ ἔλλειψις κανονικῆς διοικήσεως (ἀστυνομίας) τῶν δασῶν ἡμῶν, συνέπεια τῆς ὁποίας εἶνε ἡ ἀνεπαρκὴς φύλαξις τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπὸ τῆς βοσκῆς ἀπαγορευομένων ἐκτάσεων.

Πλὴν ὅμως τῶν ἀνωτέρω, τῶν ἀφορώντων κυρίως τὴν μικροκτηνοτροφίαν, ἔχομεν καὶ ἄλλο μεγαλήτερον τοῦτο κακόν, τὴν συστηματικὴν νομαδικὴν κτηνοτροφίαν. Οἱ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ἐγκατεσπαρμένοι βλαχοποιμένες, οἱ Καραγκούνηδες τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ Βλάχοι τῆς Θεσσαλίας, οἱ ἐκτρέφοντες ποίμνια αἰγοπροβάτων πολλῶν χιλιάδων, δὲν εἶνε ἢ νομάδες κυρίως, περιάγοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν πολλάκις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο τῆς χώρας, διὰ μέσου τῶν δασῶν αὐτῆς κυρίως, πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀπαιτουμένης βοσκῆς. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ χειμερινὰ καὶ ἰδίως τὰ θερινὰ λειβάδια, δὲν εἶνε ἢ δασικαὶ ἐκτάσεις τὸ πλεῖστον, ὅπου διὰ τῆς ἐξασκουμένης ἀκανονίστου βοσκῆς ἐπέρχεται, ἂν μὴ πλήρης καταστροφή, ἀσφαλῶς ὅμως ἐπιβράδυνσις καὶ στρέβλωσις τελεία τῆς δασικῆς βλαστήσεως.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰδικώτερον, τὰ ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἐξασκήσεως τῆς κτηνοτροφίας παρ' ἡμῖν ἐπερχόμενα κακὰ εἰς τὴν δασικὴν βλάστησιν τῆς χώρας εἶνε τὰ ἑξῆς :

1ον) Παρακωλύεται ἡ ἀναδάσωσις τῶν δι' οἱανδήποτε αἰτίαν ἀποψιλωθέντων δασῶν, καθότι διὰ τῆς βοσκῆς τῶν αἰγοπροβάτων ἰδίᾳ, καταστρέφεται πᾶσα νεαρὰ βλάστησις, ἀφ' οὗ σχεδὸν πάντα τὰ δασικὰ φυτὰ ἐν τῇ νεαρᾷ των ἡλικίᾳ κατατρώγονται ἢ καταπατῶνται ὑπὸ τῶν διερχομένων κτηνῶν.

2ον) Παρακωλύεται ἡ ἀνανέωσις, εἴτε τῶν δι' ὑλοτομίας ἀραιουμένων δασῶν, εἴτε ὁπωσδήποτε ἡ βλάστησις νεαρῶν δασικῶν φυτῶν ὑπὸ τὰ γηραιὰ τοιαῦτα. Οὕτω δὲ ἐκλιπούσης πάσης διαδόχου βλαστήσεως, καθίσταται προβληματικὴ καὶ ἡ ὑλοτομία τῶν γηραιῶν καὶ ὑλοτομητέων κορμῶν.

3ον) Ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως παντὸς γεωργικοῦ κτηνοτροφικοῦ προϊόντος, ἀναγκάζονται οἱ ποιμένες κατὰ μὲν τὰς χειμερινὰς τοῦ ἔτους ὥρας νὰ τρέφωσι τὰ ποίμνια τῶν αἰγοπροβάτων διὰ κλώνων ἐλάτης, ἐπιδιώκοντες ἐννοεῖται τοὺς τῶν νεαρῶν δένδρων, χάριν τῆς τρυφερότητος αὐτῶν, κατὰ δὲ τὸ θέρος, ὅταν σπανίζει ὁ χόρτος, διὰ κλώνων διαφόρων πλατυφύλλων δένδρων καὶ ἰδίᾳ δρυός, ἀποκόπτοντες πρὸς τοῦτο τὰς κορυφὰς τῶν νεαρωτέρων δένδρων. Πᾶς περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως τὰ δασοβριθῆ αὐτῆς μέρη, θὰ ἀντελήφθη ἀναμφιβόλως τὸ μέγεθος τῆς εἰς τὰ δάση ἡμῶν ἐπερχομένης καταστροφῆς ἐκ τοῦ οὕτω ἐξασκουμένου τρόπου τῆς κτηνοτροφίας, τοῦ ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα «κλάρισμα» γνωστοῦ. Ἑκατοντάδες στρεμμάτων πολλάκις ἐν ἀναδασώσει εὑρισκομένων καὶ ὑπὸ συμπύκνων νεαρῶν δρυῶν καλυπτομένων, καταστρέφονται ἐν μιᾷ καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μόνον ἡμέρᾳ ὑπὸ τῶν ποιμένων διὰ τοῦ χλαρίσματος, πρὸς βόσκησιν τῶν δι' αὐτῶν διερχομένων ποιμνίων.

4ον) Ἐπέρχεται ἡ παρατηρουμένη στρέβλωσις πάντων τῶν δασικῶν ἡμῶν φυτῶν, καθότι καὶ ἂν δὲν καταστραφῶσι τελείως τὰ νεαρὰ φυτά, οὐχ ἧττον τῶν πλείστων αὐτῶν καταστρέφεται ἡ κορυφὴ (ἐπάκριος ὀφθαλμὸς) καὶ συνεπῶς τὸ μέσον τῆς εὐθυτενοῦς καθ' ὕψος ἀναπτύξεώς των, ἐπιβραδυνομένης οὐσιωδῶς τῆς ἐν γένει ἀναπτύξεως καὶ ἀλλοιουμένης καὶ τῆς ὅλης τοῦ φυτοῦ μορφῆς. Φυτὰ λ. χ. ὡς ἡ πεύκη, ἡ πρῖνος, ἡ δρῦς, μεταβάλλονται ἀπὸ δένδρων εἰς θάμνους σχεδόν. Οὕτω δὲ ἀπαντῶνται ἐκτάσεις δασικαὶ χιλιάδων στρεμμάτων κεκαλυμμέναι ὑπὸ πρίνων καὶ δρυῶν θαμνωδῶν (ρουπάκια), διὰ τὰς ὁποίας ἐπικρατεῖ ἡ σφαλερὰ γνώμη, ὅτι φύσει εἶνε θαμνοφυεῖς ἐν ᾧ ἡ μόνη ἀληθὴς τῆς καταστάσεως ταύτης ἀφορμὴ εἶνε ἡ ἐπὶ τῶν ἐκτάσεων τούτων ἐνεργουμένη ποιμνιοβοσκή.

5ον) Ἐπέρχεται ἡ ἔτι μεγαλειτέρα καταστροφὴ τοῦ ἐν τοῖς δάσεσι ἐπικαλύμματος τοῦ ἐδάφους ἡ συγκαταστρέφουσα τὴν παραγωγικότητα αὐτοῦ. Εἶνε γνωστόν, ὅτι ἡ δασοκομία ὡς βάσιν πάσης ἐργασίας της ἔχει τὴν ὅσον ἔνεστι ταχυτέραν προστασίαν τοῦ ἐδάφους, δι' ἀναπτύξεως συνηρεφῶν, ὅπως λέγομεν, συστάδων, τουτέστι δασῶν πυκνῶν, οὕτως ὥστε αἱ κόμαι τῶν ἀποτελούντων ταῦτα δένδρων συνεφαπτόμεναι ν' ἀποτελῶσιν εἶδος σκιάδος καλυπτούσης τὸ ἔδαφος καὶ προστατευούσης αὐτὸ ἀφ' ἑνὸς ἀπὸ τῆς ἀμέσου ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας καὶ τῆς συνεπούς ἀποξηράνσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρεμποδιζούσης καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀνάπτυξιν θαμνωδῶν φυτῶν καὶ ζιζανίων. Ὑπὸ τὴν σκέπην ταύτην ἐπισωρεύονται ἀφ' ἑνὸς τὰ πίπτοντα φύλλα τῶν δένδρων, ἀναπτύσσονται ἀφ' ἑτέρου χόρτος ἢ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ βρύα ἐπὶ τῶν ὑγροτέρων τοιούτων καὶ οὕτω, παρασκευάζεται καὶ τὸ δεύτερον ἄμεσον ἐπικάλυμμα τοῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει πρὸς προστασίαν αὐτοῦ καὶ συγκράτησιν τῆς καταπιπτούσης βροχῆς καὶ τῶν ὑδρομετεώρων ἐν γένει, συνάμα δὲ παρέχει διὰ τῆς βαθμιαίας ἀποσυνθέσεως τῶν ἐπ᾽ αὐτοῦ φυομένων ἢ καταπιπτόντων φυτῶν καὶ φυτικῶν οὐσιῶν ἐν γένει, τὰ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ δάσους ἀπαιτούμενα λιπάσματα. Τὸ ἐπικάλυμμα τοῦτο, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται κατὰ τ᾽ ἀνωτέρω νὰ νοηθῇ ἡ ὕπαρξις καὶ ἀνάπτυξις δάσους, τὸ ἐπικάλυμμα τοῦτο λέγω, δὲν δύναται νὰ συνυπάρξῃ μετὰ τῆς βοσκῆς καὶ δὴ τῆς βοσκῆς αἰγοπροβάτων, καθότι αὕτη καὶ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς συνηρεφείας τοῦ δάσους παρακωλύει, διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν νεαρῶν δασικῶν φυτῶν, καὶ τὸ ἄμεσον ἐπικάλυμμα τοῦ δασικοῦ ἐδάφους καταστρέφει, διὰ τῆς βοσκῆς τοῦ χόρτου καὶ τῶν πεπτωκότων φύλλων, διὰ τῆς καταπατήσεως τῶν βρύων καὶ τοῦ χόρτου καὶ τῆς ἀπογυμνώσεώς του ἐν γένει, ἀπὸ παντὸς φυτικοῦ ἀμέσου ἐπικαλύμματος.

Μετὰ πάντα τἀνωτέρω ἐννοεῖται εὐκόλως, ἀφ᾽ ἑνὸς ὁποίαν ἐπιβράδυνσιν ἐπιφέρει ἡ ἐντὸς τῶν δασῶν βοσκὴ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς δασικῆς βλαστήσεως, τὴν ὁποίαν ἔστιν ὅτε καὶ τελείως παρακωλύει, ὁποίαν δὲ ἀφ᾽ ἑτέρου ποιοτικὴν ζημίαν εἰς τὴν αὔξησιν τῶν δασικῶν δένδρων προξενεῖ, ἀφ᾽ οὗ στρεβλώνει ἢ καὶ θαμνοποιεῖ ταῦτα.

Ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐξέτασιν ἤδη τοῦ β΄ ζητήματος.

β) Εἶδος τῶν ἐκτρεφομένων ζώων.

Ἂν ὁ τρόπος τῆς παρ᾽ ἡμῖν ἐξασκήσεως τῆς κτηνοτροφίας, ὡς προεῖπον, εἶναι βλαβερώτατος διὰ τὴν δασι-

κὴν τῆς χώρας βλάστησιν, τὸ εἶδος τῶν ἐκτρεφομένων ζώων καθιστᾷ τοῦτον ἔτι μᾶλλον ἐπιβλαβῆ. Εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ κύριος τρόπος τῆς ἐξασκήσεως τῆς κτηνοτροφίας παρ' ἡμῖν εἶνε ἡ νομαδικὴ τῶν ποιμνίων βοσκή, ἄνευ οὐδενὸς συνδυασμοῦ πρὸς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

Συνέπεια τοῦ τρόπου τούτου τῆς ποιμνιοβοσκῆς εἶνε, ὅτι αὕτη περιορίζεται παρ' ἡμῖν κυρίως εἰς τὴν παραγωγὴν μικρῶν ζώων, ἤτοι αἰγῶν καὶ προβάτων, εὐκολώτερον πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βοσκῆς προσαρμοζομένων, ἀκριβῶς δὲ τὰ νομαδικὰ ποίμνια τῶν αἰγοπροβάτων εἶνε οἱ καταστροφεῖς, ὡς προείπομεν, τῶν δασῶν ἡμῶν. Οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκτρεφομένων αἰγοπροβάτων κατὰ τὰς γνωστὰς στατιστικὰς (²) παρατηρήσεις εἶνε διὰ τὸ ἔτος 1899.

Πρόβατα	4.568.151
Αἶγες	3.339.430
Βοες καὶ Βούβαλοι	408.744

Καὶ οἱ μὲν βόες ἐκτρέφονται κυρίως κατὰ τὴν αὐτὴν στατιστικὴν εἰς τὰ πεδινὰ μέρη καὶ ἰδίως ἐν Θεσσαλίᾳ, (πεδινῇ) ὅπου χρησιμεύουσιν ὡς ἀροτῆρες, ἐκ τῆς μελέτης ὅμως τοῦ πίνακος τῆς κατανομῆς τῶν αἰγοπροβάτων, ἕπεται, ὅτι ὁ μέγιστος ἀριθμὸς αὐτῶν ἐκτρέφεται ἀκριβῶς εἰς τὰ ὀρεινότερα μέρη.

	πρόβατα	αἶγας
Οὕτως ἡ Αἰτωλοακαρνανία ἐκτρέφει	405.080	360,023
ἡ Φθιῶτις	363.735	268.064
ἡ Ἀκαρνανια	265.967	235.727
ἡ Εὔβοια	188.670	223.017

(¹) Στατιστικὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι κτηνοτροφίας ὑπὸ Ι. Χ. Βλάση ὑπολοχ. τοῦ πυροβολικοῦ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐν γένει δὲ ἡ μὲν πεδινοτέρα Θεσσαλία
ἐκτρέφει 1.310.023 προβάτων καὶ μόνον 530.852 αἰγῶν
Ἐν ᾧ ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς
ἐκτρέφει 1.240.243 » καὶ 1.168.240 »
καὶ ἡ Πελοπόννησος
ὀρεινὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ,
ἐκτρέφει 1.619.281 » καὶ 1.241.776 αἰγῶν,

ἄρα ἡ Στερεὰ καὶ ἡ Πελοπόννησος μόναι ἐκτρέφουσι περὶ τὰ 5 καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια αἰγοπροβάτων, ἐξ ὧν τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀποτελεῖται ἐξ αἰγῶν. Κατὰ τὴν αὐτὴν στατιστικὴν ἐν σχέσει μὲν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀναλογοῦσιν ἐν Θεσσαλίᾳ 108 πρόβατα καὶ 44 αἶγες, ἐν Πελοποννήσῳ 74 πρόβατα καὶ 57 αἶγες, ἐν τῇ Στερεᾷ 53 πρόβατα καὶ 54 αἶγες καὶ ἐν ταῖς νήσοις 35 πρόβατα καὶ 38 αἶγες κατὰ □ χιλιομ. ἤτοι κατὰ μέσον ὅρον ἀναλογοῦσι 70 πρόβατα καὶ 51 αἶγες κατὰ □ χιλιομ. ἐν ἁπάσῃ τῇ χώρᾳ. Ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων ἀναλογοῦσι δι' ὅλην τὴν χώραν 188 πρόβατα καὶ 137 αἶγες ἀνὰ 100 κατοίκους, ἐν ᾧ εἰς τὰς μετὰ τὴν Ἑλλάδα πλουσιωτέρας εἰς αἰγοπαραγωγὴν χώρας ὁποία εἶνε ἡ Ἱσπανία, ἡ Νορβηγία καὶ ἡ Ἰταλία ἀναλογοῦσι διὰ μὲν τὴν Ἱσπανίαν 23, διὰ τὴν Νορβηγίαν 18 καὶ διὰ τὴν Ἰταλίαν 8 μόνον αἶγες ἀνὰ 100 κατοίκους (1). Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν ἀνωτέρω στατιστικῶν παρατηρήσεων (2) πρὸς τοὺς πίνακας τῆς διεθνοῦς κτονοτροφίας, συνάγεται, ὅτι ἡ κυριωτέρα κτηνοτροφία ἐν Ἑλλάδι, ὡς προείπομεν, εἶνε ἡ κτηνοτροφία τῶν αἰγῶν

---

(1) Die volkswirtschaftliche û. forstliche Beteutug der Ziege. Fankhauser.

(2) Στατιστ. κτηνοτροφ. Βλάση, σελ. 44.

καὶ τῶν προβάτων. Ἄξιον δὲ ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶνε, ὅτι ὡς πρὸς τὰς αἶγας ἔρχεται ἡ Ἑλλὰς πρώτη πασῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἅτε ἐκτρέφουσα πλέον τοῦ $^1/_{10}$ τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπαρχουσῶν αἰγῶν.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω στατιστικὰς παρατηρήσεις ἐξετάσωμεν εἰδικώτερον, ποῖαι αἱ ἐκ τῶν αἰγοπροβάτων εἰς τὰ δάση ἡμῶν ἐπερχόμεναι ζημίαι.

Ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ἐξασκουμένης κτηνοτροφίας, (νομαδικὴ) καταστρέφουσιν τὰ διὰ τῶν δασῶν καὶ ἰδίως τὰ διὰ τῶν ἐν ἀναδασώσει εὑρισκομένων δασῶν διερχόμενα ποίμνια, διὰ τῆς καταπατήσεως καὶ μόνης, τὸ πλεῖστον τῶν νεαρῶν δασικῶν φυτῶν. Παρ' ἡμῖν ἐπικρατεῖ ἡ ἐσφαλμένη γνώμη, ὅτι τὰ πρόβατα δὲν γίνονται πρόξενα βλάβης βόσκοντα ἐντὸς δασῶν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ πρόβατον προξενεῖ ὀλιγωτέραν ζημίαν τῆς αἰγός, καθότι ἀποστέργει τινὰ τῶν δασικῶν φυτῶν, ἀφ' ἑτέρου ὅμως, τὸ πρόβατον καταπατεῖ καὶ καταστρέφει διὰ τοῦ τρόπου τούτου πάντα τὰ δασικὰ φυτά, πολὺ περισσότερον τῆς αἰγός. Τὸ πρόβατον ἀποστέργει κυρίως τὴν πεύκην μόνον, ἀλλα καὶ ταύτην ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν δύο ἐτῶν καὶ ἄνω, καθότι ὡς ἰδίοις ὄμμασι ἀντελήφθην, ἐν κεκαυμένοις δάσεσι δοκιμάζει καὶ τὰς ἀρτιφυεῖς πεύκας, πρὸ πάντων, ὅταν φέρωσιν ἔτι τὰς κοτυληδόνας αὐτῶν, ἤτοι σχεδὸν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἡλικίας των, καταπατεῖ ὅμως ὡς προετπον ταύτας εἰς μέγιστον βαθμὸν μέχρι τῆς ἡλικίας 3—4 ἐτῶν. Πάντα τὰ λοιπὰ δασικὰ φυτὰ τόσον ἡ ἐλάτη, ὡς καὶ πάντα τὰ πλατύφυλλα καὶ ἰδίᾳ αἱ δρῦς κατατρώγονται καὶ ὑπὸ τῶν προβάτων.

Ὁ φοβερὸς ὅμως τῶν δασῶν καταστροφεὺς εἶνε ἡ αἴξ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἡ βόσκησις αὐτῆς εἰς δασοβριθῆ μέρη, ἄνευ ὡρισμένων προφυλακτικῶν μέτρων, καθιστᾷ ἀπολύτως ἀδύνατον τὴν δασικὴν βλάστησιν καὶ ἐπιφέρει ἀσφαλῶς θᾶττον ἢ βράδιον τὴν καταστροφὴν αὐτῆς.

Μὴ νομίσῃ τις, ὅτι διὰ τῶν λεγομένων μου συνιστῶ τὴν τελείαν ἐξόντωσιν τῆς αἰγός, ὅπως κατορθωθῇ ἡ πρόοδος τῆς δασικῆς βλαστήσεως. Τὸ τοιοῦτον θὰ ἦτο ἀληθὴς παραλογισμός, ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰς ἐπικρατούσας παρ' ἡμῖν συνθήκας καὶ ἕξεις, τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλῖμα τῆς χώρας, καθὼς ἀκόμη καὶ τὴν διὰ τοὺς χωρικοὺς πληθυσμοὺς οἰκονομικὴν σημασίαν τῆς αἰγός. Θὰ ἴδωμεν ἐν ἄλλῳ κεφαλαίῳ, ὁποῖα μέτρα περιοριστικὰ τῶν ἐκ τῆς αἰγὸς εἰς τὰ δάση ἡμῶν προσγιγνομένων ζημιῶν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν. Ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ τῆς ὑποδείξεως τῶν πραγματικῶν ἐκ τῆς αἰγοβοσκῆς ἐπερχομένων ζημιῶν εἰς τὴν δασικὴν βλάστησιν.

Ἡ αἴξ ζημιοῖ διττῶς τὴν δασικὴν βλάστησιν τῆς χώρας, διά τε τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐπικαλύμματος τῶν δασικῶν ἐδαφῶν καὶ διὰ τῆς βλάβης τῶν νεαρῶν δένδρων, μέχρις ἡλικίας ποικιλλούσης μεταξὺ 10—20 ἐτῶν, ὁπότε καὶ μόνον ταῦτα δύνανται νὰ διαφύγωσι τοὺς ὀδόντας της, ἐὰν κατὰ τύχην περισωθῶσιν ἀπὸ τούτων μέχρι τῆς ἡλικίας ταύτης καὶ δὲν ἀναχαιτισθῶσιν ἐν τῇ αὐξήσει των. Τὰ πλεῖστα τῶν δένδρων παραμένουσι καχεκτικὰ καὶ συνεπῶς πάντοτε εἰς τὴν ἐκ τῆς αἰγοβοσκῆς φθορὰν ὑποκείμενα, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν ἐκ δρυός, πρίνου κτλ. δάση, τὰ κοινῶς ρουπάκια καλούμενα, ἅμα ἐν τῇ νεαρᾷ των ἡλικία βλαβῶσιν ὑπὸ τῆς αἰγός.

Εἰδικῶς ἡ αἴξ ἐπιζητοῦσα κατὰ προτίμησιν τοὺς τρυφε-

ροὺς βλαστοὺς καὶ τὰ φύλλα τῶν ξυλωδῶν φυτῶν, ὡς ἐκ τῆς προτιμήσεώς της πρὸς τανινούχους τροφάς, ἔχουσα τὴν ἰδιότητα νὰ ἀνορθῶται ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ καταφθάνῃ τοὺς μέχρις ὕψους ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου ὑπάρχοντας βλαστούς, νὰ καταρρίπτῃ δὲ ὀρθουμένη ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν της διὰ τῶν ἐμπροσθίων τοιούτων πάντα εὐλύγιστον ἔτι κορμὸν δένδρου καὶ νὰ κατατρώγῃ τὰ ἐπ᾽ αὐτοῦ φύλλα, οὖσα δὲ ἐκ φύσεως καὶ ἐκλεκτικὴ περὶ τὴν τροφήν, ἤτοι προτιμῶσα πάντοτε τὰ τρυφερώτερα φυτὰ καὶ τέλος μὴ ἀποστέργουσα οὐδὲν τούτων, καταστρέφει ριζικῶς σχεδὸν πᾶσαν νεαρὰν δασικὴν βλάστησιν, παρακωλύει δὲ ἐν τῇ ἀναπτύξει της καὶ πᾶσαν ὁπωσδήποτε προηγμένην τοιαύτην.

Ἐπικρατεῖ συνήθως παρ᾽ ἡμῖν ἡ ἐσφαλμένη γνώμη, ὅτι καὶ αἱ αἶγες δὲν κατατρώγουσι τὰ ἐκ πεύκης δάση. Ἐξ ἰδίας ὅμως ἀντιλήψεως δύναμαι κατηγορηματικῶς νὰ βεβαιώσω, ὅτι ἡ αἴξ κατατρώγει καὶ τὴν πεύκην, οὐ μόνον ἐν νεοφύτῳ καταστάσει, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγαλειτέρᾳ ἡλικίᾳ, παρ᾽ ὅλον τὸ δύσγευστον τοῦ φυλλώματός της, καταρρίπτουσα τοὺς νεαροὺς κορμοὺς ἢ καὶ ἀναρριχομένη ἐπ᾽ αὐτῶν.

Τὸ περίεργον εἶνε, ὅτι ἡ αἴξ, ὡσὰν ἐγνώριζεν, ὅτι διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐπακρίου ὀφθαλμοῦ τῶν δένδρων, μεταβάλλονται ταῦτα εἰς θαμνώδη τοιαῦτα, κατάλληλα μόνον πρὸς βοσκήν, ἐπιδιώκει ἀκριβῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς τούτους. Τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ ἀναχαίτισις καὶ ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς αὐξήσεως, ἣν ἐπιφέρει εἰς τὰ οὕτω ἀποδακνώμενα παρ᾽ αὐτῆς φυτά, ὥστε κατὰ γενομένους ἀκριβεῖς ὑπολογισμούς, παρετηρήθη, ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ ἴσης ἡλικίας δασικὰ φυτὰ ὑπῆρξε

διαφορὰ αὐξήσεως κατ' ὄγκον, μεταξὺ τῶν ὑπ' αἰγῶν ἀποδηχθέντων (ἀπεκόπη ὁ ἐπάκριος ὀφθαλμὸς) καὶ τῶν μὴ βλαβέντων, ὡς 1 πρὸς 100.

Μεγίστην ἐπίσης βλάβην, ἰδίᾳ εἰς τοὺς νεαροὺς κορμοὺς καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη, ὅπου βόσκουσιν αἶγες ἐλευθέρως κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐπιφέρουσιν αὗται διὰ τῆς ἀποφλοιώσεως, τῶν νεαρῶν ἰδίᾳ κορμῶν, καὶ χάριν τοῦ νεαροῦ φλοιοῦ, ὃν μασσῶσι καὶ χάριν τοῦ ὑπὸ τὸν φλοιὸν βιβλικοῦ λεγομένου στρώματος, τοῦ περιέχοντος συνήθως διαφόρους ὀργανικὰς οὐσίας, οἷον ζάκχαρον, ἄμυλον, ταννίνην κτλ. καὶ ὅπερ εὐχαρίστως ἀποδάκνουσι.

Περιττὸν νὰ εἴπω, ὅτι τὰ οὕτω ἀποφλοιούμενα δένδρα καταστρέφονται τελείως καὶ ἀποξηραίνονται.

Μετὰ τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητος τῆς ἐκ τῆς κτηνοτροφίας ἐπερχομένης εἰς τὰ δάση ἡμῶν βλάβης, ἐξεθέσαμεν καὶ ἐκτενέστερον κἄπως, ἐννοεῖ πᾶς τις εὐκόλως, ὅτι συστηματικὴ μέριμνα περὶ προαγωγῆς τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ ἰδίᾳ περὶ προστασίας αὐτῶν, οὐδὲ νὰ ληφθῇ, οὐδ' ὁπωσδήποτε νὰ πραγματοποιηθῇ δύναται, ἄνευ προηγουμένου διακανονισμοῦ τῆς παρ' ἡμῖν κτηνοτροφίας, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, διὰ τῆς ὀργανώσεως τοὐτέστι διαχειριστικῆς καὶ διοικητικῆς δασικῆς ὑπηρεσίας.

Καὶ ἡ ἐκ τῆς κτηνοτροφίας ζημία δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὑπολογισθῇ εἰς χρῆμα ἀκριβῶς, ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ὑπὸ τοὺς σήμερον ἰσχύοντας παρ' ἡμῖν κτηνοτροφικοὺς ὅρους, ἀποκλείεται πᾶσα ἐλπὶς μέλλοντος διὰ τὰ δάση ἡμῶν, τοὐναντίον δὲ μετ' ἀσφαλείας δύναται νὰ προρρηθῇ, ὅτι ἐκ τῆς καταστάσεως ἐπέρχεται ἐτησίως καὶ μείωσις τῶν δασοσκεπῶν ἐκτάσεων καὶ ποσοτικὴ καὶ

ποιοτικὴ ζημία μεγίστη εἰς τὴν δασικὴν βλάστησιν τῆς χώρας. Τὴν δασικὴν ἐπιφάνειαν τὴν εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀκαγονίστου βοσκῆς φθορὰν ἐτησίως ὑποκύπτουσαν δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ ὑπολογίσωμεν εἰς ἑκατοντάκις χίλια στρέμματα ἐτησίως, ὑπολογίζοντες, ὅτι αὕτη προσβάλλει καὶ ἀναχαιτίζει τὴν δασικὴν βλάστησιν τοῦ ἡμίσεως τοὐλάχιστον τῶν δι' οἱονδήποτε λόγον ἀποψιλουμένων δασικῶν ἐκτάσεων.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν εἰς τὰ δάση ἡμῶν ἐπερχομένων ἐτησίως ζημιῶν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως καὶ κακῶν τινων συνηθειῶν, ἀνάγονται τέλος καὶ

4ον) Αἱ πυρκαϊαὶ τῶν δασῶν.

Αἱ ἐκ τῶν πυρκαϊῶν ἐπερχόμεναι εἰς τὰ δάση ἡμῶν ζημίαι δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας.

α) Εἰς ζημίας κυρίας ἢ ἀμέσους προερχομένας ἐκ τῆς διαφοροτρόπου καταστροφῆς ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῶν διαφόρων δασικῶν ὑλῶν, οἷον ξυλείας, θάμνων, καρπῶν, φύλλων, θηραμάτων κλ. κλ.

β) Εἰς ζημίας δευτερευούσας ἢ ἐμμέσους, προερχομένας ὄχι μόνον διότι ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν πυρποληθέντων δασῶν ἐκλείπουσι καὶ πάντα τὰ ἐξ αὐτῶν ἔμμεσα ὠφελήματα διὰ πᾶσαν χώραν, ἀλλὰ διότι ἡ ἀποψίλωσις ἐκτάσεώς τινος καλυπτομένης ὑπὸ δάσους ἐπιφέρει καὶ ἄλλας ζημίας, ὁποῖαι εἶνε ἡ καταστροφὴ τοῦ ἐδάφους, ἡ γένεσις χειμάρρων, ἡ ἔκπλυνσις τοῦ ἐδάφους, ἡ ἐντὸς τῶν καέντων μερῶν γένεσις ἐντόμων ἢ μικροβίων, μεταδιδομένων εἰς παρακείμενα ὑγιῆ δάση καὶ καταστρεφόντων αὐτά, ἡ

δαπάνη ἡ ἐπερχομένη διὰ τὴν ἐμφύτευσιν καὶ ἐν γένει ἀναδάσωσιν τῶν καταστραφέντων μερῶν κλ. κλ.

Αἱ ζημίαι αὗται διὰ τὴν χώραν ἡμῶν ἔχουσι πολὺ μεγαλητέραν σημασίαν καὶ εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἐπιβλαβέστεραι καὶ καταστρεπτικώτεραι ἢ ἀλλαχοῦ, τὸ μέν, διότι τὰ πλεῖστα τῶν δασῶν ἡμῶν εἶνε ἐπὶ ὀρεινῶν μερῶν, καὶ καταστρεφομένων τῶν ἐπ' αὐτῶν δασῶν, τὰ ἐδάφη ταῦτα εὐκολώτερον ἐκπλύνονται καὶ καθίστανται βραχώδη καὶ ἀνεπιτήδεια πρὸς πᾶσαν καλλιέργειαν ἢ δάσωσιν, τὸ δέ, διότι ἐλλείψει κανονικῆς διαχειρίσεως καὶ διοικήσεως (ἀστυνομίας) τῶν δασῶν, ἡ ἀναδάσωσις τῶν διὰ τοῦ πυρὸς καταστραφέντων δασῶν ἀτελῶς μόνον καὶ σπανίως ἢ καὶ σὐδόλως ἐπιτυγχάνεται.

Κατὰ τὰς στατιστικὰς πληροφορίας τῆς τελευταίας δεκαετίας, ἐτησίως ἐπισυμβαίνουσι παρ' ἡμῖν κατὰ μέσον ὅρον 140—150 πυρκαϊαὶ δασῶν, καταστρέφουσαι ἔκτασιν 50 χιλ. στρεμ. περίπου καὶ ἐπιφέρουσαι κατὰ μέσον ὅρον ἄμεσον ζημίαν 500 μέχρις 600 χιλ. δραχ. εἰς τὰ δάση ἡμῶν. Ἤτοι, κατ' ἀριθμὸν δὲν εἶνε ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν δασῶν ἡμῶν ὑπερβαλλόντως πολλαί, λαμβανομένων μάλιστα ὑπ' ὄψιν καὶ τῶν κλιματολογικῶν ἡμῶν ὅρων (θερινῆς ξηρασίας) καὶ τοῦ εἴδους τῶν δασῶν (πεύκη) καὶ τῆς καταστάσεως αὐτῶν, κατ' ἔκτασιν ὅμως, εἶνε πράγματι φοβεραί, καθότι ὡς ἐκ τῆς ἀνωτέρω στατιστικῆς ἐμφαίνεται, κατὰ μέσον ὅρον δι' ἑκάστης πυρκαϊᾶς δασῶν καταστρέφεται ἔκτασις 333 στρεμ. ἐνῷ εἰς τὰ καλῶς διαχειριζόμενα εὐρωπαϊκὰ δάση ὁ μέσος οὗτος ὅρος δὲν ὑπερβαίνει τοῦ $^1/_4$ σχεδὸν τοῦ ἀνωτέρουἀριθμοῦ. Τὰ αἴτια τῶν ἐπισυμβαινουσῶν εἰς τὰ δάση ἡμῶν πυρκαιῶν μαρτυροῦσι τρανῶς, ὅτι ἀφορμὴ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρὸς παραγωγὴν αὐτῶν καὶ πρὸς ἐπίτασιν τῶν ἐπιζημίων συνεπειῶν εἶνε, ὡς προείπομεν, ἡ ἔλλειψις κυρίως οἰκήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ πάλιν καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἐπικρατοῦσαί τινες βιωτικαὶ συνθῆκαι.

Τὰ αἴτια ἐξ ὧν προέχονται αἱ πυρκαϊαὶ τῶν δασῶν εἶνε γενικῶς ἡ ἀπροσεξία, ἡ ἀμέλεια, ἢ καὶ ἡ κακοβουλία τῶν ἀνθρώπων καὶ σπανιώτατα τὸ φυσικὸν φαινόμενον τῶν κεραυνῶν.

Εἰδικῶς ἐξεταζόμενα τὰ αἴτια ταῦτα διὰ τὴν ἡμετέραν χώραν εἶνε τὰ ἑξῆς.

α') Ἡ ἀπροσεξία ἢ ἀμέλεια τῶν ποιμένων κυρίως καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τῶν χωρικῶν τῶν δι' οἱονδήποτε λόγον παρὰ τὰ δάση ἢ ἐντὸς αὐτῶν διαμενόντων.

Χωρικοὶ καὶ ποιμένες, διαβιοῦντες ἐντὸς ἢ πλησίων δασῶν, ἀνάπτουσι συχνὰ πυρὰς πρὸς παρασκευὴν τῶν τροφῶν των ἢ καὶ πρὸς θέρμανσιν, πολλάκις δὲ οἱ παῖδες αὐτῶν ἀνάπτουσι τοιαύτας χάριν παιδιᾶς ἢ καὶ πρὸς ἕψησιν κώνων ἀραβοσίτου, καστάνων κτλ. Αἱ πυραὶ αὗται, ὅσον δήποτε μικραὶ καὶ ἂν ὦσι, ἀναπτόμεναι ἐπὶ ἐδαφῶν κεκαλυμμένων δι' οἱωνδήποτε φυτικῶν λειψάνων, οἷον βρύων, χόρτων, ξηρῶν φύλλων κτλ. ἢ σβέννυνται ἀπροσέκτως, ἢ πολλάκις ἀφίενται εἰς τὴν τύχην των, καθότι φαινομενικῶς παρουσιάζονται ὡς ἐσβεσμέναι, ἐν ᾧ ἀκόμη πολλὰ τῶν ξηρῶν χόρτων, φύλλων κτλ. τῶν παρὰ τὴν πυρὰν ὑπαρχόντων, καίουσι βραδέως καὶ ὑπούλως. Ἀρκεῖ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἁπλῆ ριπὴ

ἀνέμου διὰ νὰ μεταφέρῃ ἓν καὶ μόνον λεπτότατον χόρτον καιόμενον ἔτι, ἢ τεμάχιον ἐλάχιστον πεπυρακτωμένου ἄνθρακος, εἰς παρακείμενον χῶρον καλυπτόμενον ὑπὸ ξηρῶν χόρτων, φύλλων ἢ βρύων, καὶ τὸ πῦρ μετεδόθη ἤδη εἰς τὸ παρακείμενον δάσος.

β') Ἡ ἀπροσελία ἢ ἀμέλεια τῶν κυνηγῶν καὶ τῶν διὰ τῶν δασῶν ἐν γένει διερχομένων.

Οἱ ἐντὸς σῶν δασῶν θηρεύοντες, καὶ δυστυχῶς παρ' ἡμῖν ἡ θήρα ἐνεργεῖται κυρίως κατὰ τοὺς ἐπικινδύνους θερινοὺς μῆ.ας, ἤτοι Ἰούλιον, Αὔγουστον καὶ Σεπτέμβριον, γίνονται σχνότατα παραίτιοι πυρκαιῶν, ὅταν μάλιστα θηρεύωσιν ἐντὸς δασῶν ἐκ πεύκης, τὰ ὁποῖα εὐκολώτερον πάντων τῶν ἄλλων ὑπόκεινται εἰς τὸν ἐκ τοῦ πυρὸς κίνδυνον, ὡς ἐκ τοῦ λίαν εὐφλέκτου τῶν ξηρῶν καὶ ρητινωδῶν φύλλων τῆς πεύκης, δι' ὧν καλύπτεται τὸ ἔδαφος ἐντὸς τοιούτων δασῶν καὶ τῶν ἀφθόνων ξηρῶν θάμνων, τῶν ἐντὸς τῶν ἐκ πεύκης κυρίως δασῶν ἀπαντωμένων.

Ἐκτὸς τοῦ ὅτι οἱ θηρεύοντες ἀνάπτουσι καὶ οὗτοι συχνότατα πυρὰς πρὸς παρασκευὴν τροφῆς ἢ ἕψησιν τοῦ θηράματός των, ὀρτύγων, τριγώνων καὶ λοιπῶν πτηνῶν κυρίως, ἐκτὸς τοῦ ὅτι λόγῳ ἀπροσεξίας ἀνάπτοντες τὸ σιγάρον των καὶ ἀπορρίπτοντες ἀτελῶς ἐσβεσμένα τὰ πυρεῖα ἢ τὸ ὑπόλειμμα τοῦ σιγάρου των, προκαλοῦσι τὴν γένεσιν πυρκαϊῶν, γίνονται ὅμως παραίτιοι αὐτῶν καὶ διὰ τῶν ὅπλων των, ὅταν ταῦτα ἦνε ἐμπροσθογεμῆ καὶ γίνηται χρῆσις χάρτου ἢ τεμαχίων πανίων ἀντὶ βύσματος. Τὰ τεμάχια ταῦτα ἐξερχόμενα

τῆς κάνης τοῦ ὅπλου πυριφλεγῆ καὶ διατηροῦντα τὸ πῦρ ἐπί τινα ἔτι καιρόν, καὶ μάλιστα ὅταν ἦνε ἐκ βάμβακος, μεταδίδουσιν εὐκολώτατα τὸ πῦρ εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα, χόρτα κτλ. τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπάρχοντα.

Γενικῶς δέ, οὐ μόνον οἱ κυνηγοί, ἀλλὰ καὶ πάντες ἐν γένει οἱ διὰ τῶν δασῶν διερχόμενοι, δύνανται ἐξ ἀμελείας ἢ ἀπροσεξίας νὰ προκαλέσωσι πυρκαϊὰν δάσους. Ὁ μὲν καπνίζει ἀπροσέκτως καὶ ρίπτει, ὡς προείπομεν, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἡμιεσβεσμένον τὸ σιγάρον ἢ τὸ πυρεῖόν του, ὁ δὲ ἀναπαυόμενος ὑπὸ πυκνόσκιον δένδρον ἀνάπτει μικρὰν πυράν, ἢ χρησιμοποιεῖ ἀπροσέκτως συσκευὴν πρὸς ἕψησιν καφὲ κλπ. κλπ. Πάντα ταῦτα γίνονται πολλάκις ἀφορμαὶ καταστρεπτικωτάτων πυρκαϊῶν, ὅταν συμπέσῃ νὰ ὑποβοηθῇ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν βίαιος ἄνεμος.

γ.) Ἡ ἀπροσεξία καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἡ κακόβουλος ἐνέργεια τῶν θαμνευόντων τοὺς ἀγροὺς των χωρικῶν.

Κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας καὶ ἰδίως κατὰ τὸν Ἰούλιον, Αὔγουστον καὶ Σεπτέμβριον, οἱ προτιθέμενοι νὰ καλλιεργήσωσι τοὺς ἀγρούς των καίουσι συνήθως τοὺς ἐπ᾽ αὐτῶν βλαστήσαντας θάμνους, ἢ καὶ τὰ ὑπολειφθέντα μετὰ τὸ θέρισμα στελέχη τῶν ἀχύρων, ἀφ᾽ ἑνὸς μέν, ὅπως καθάρωσι τοὺς ἀγρούς των ἀπὸ τῶν ζιζανίων καὶ λοιπῶν φυτῶν, ἀφ᾽ ἑτέρου δέ, ὅπως διὰ τῆς τέφρας τῶν καισμένων φυτῶν βελτιώσωσιν αὐτούς. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν τούτων παράκεινται εἰς δάση, ἢ περιβάλλονται ὑπὸ δασῶν, καὶ εὐκόλως ἐννοεῖται ὅτι, ὅταν ἡ θάμνευσις γίνεται ἀπροσέκτως, πνέει δὲ καὶ ἄνεμος, τὸ πῦρ εὐκόλως μεταδίδεται καὶ εἰς τὰ παρακείμενα δάση.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δ') Ἡ κακόβουλος ἐνέργεια τῶν ἐκχερσωτῶν καὶ τῶν ποιμένων.

Ἔλλειψει ἀκόμη κτηματολογίου τοῦ Κράτους, καὶ ὁροθεσίας τῶν δημοσίων δασῶν καὶ κτήσεων ἐν γένει, ἁπαξάπαντες οἱ χωρικοὶ ἐπιδίδονται, ὡς προείπομεν, εἰς τὴν δι' ἐκχερσώσεως δασῶν κατάληψιν δημοσίων γαιῶν πρὸς καλλιέργειαν. Αἱ καταλήψεις αὗται φυσικῶς γίνονται παρὰ τὰ περιθώρια τῶν δασῶν ἢ ἐντὸς αὐτῶν καὶ πολλάκις εἰς τὰ πυκνότερα αὐτῶν μέρη, πρὸς ἀποφυγὴν εὐκόλου ἀνακαλύψεως παρὰ τῶν δασικῶν ἀρχῶν. Αἱ ἐκχερσώσεις ὅμως δι' ὑλοτομίας εἶνε δαπανηραὶ καὶ δύσκολοι, δι' ὃ καὶ πολλάκις οἱ ἐκχερσωταὶ προβαίνουσιν εἰς τὰς δι' ἐμπρησμοῦ τῶν παρακειμένων δασῶν ἐκχερσώσεις. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι πολλάκις ἡ πρόθεσίς των εἶνε νὰ καταστρέψωσι στρέμματά τινα μόνον δάσους, φυσμένου ἐπὶ καλλιεργησίμου ἐδάφους, ἀλλὰ τὸ πῦρ μεταδιδόμενον καὶ ἐξαπλούμενον ἐπὶ μεγάλων ἐκτάσεων καταστρέφει πολλάκις δάση ἀπέραντα καὶ ἐπὶ ἐδαφῶν ἐφ' ὧν οὐ μόνον οὐδεμία καλλιέργεια δύναται νὰ γείνῃ, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα δυστυχῶς μετὰ τὴ πυρκαϊὰν μεταβάλλονται ἐκπλυνόμενα ὑπὸ τῶν ὑδάτων εἰς βράχους ἀγονους.

Εἰς τὰς ἐκ κακοβουλίας μᾶλλον προερχομένας πυρκαϊᾶς ἀνάγονται καὶ αἱ ὑπὸ τῶν ποιμένων ἰδίᾳ προκαλούμεναι τοιαῦται.

Οἱ ποιμένες νομαδικῶς δυστυχῶς διάγοντες παρ' ἡμῖν, ἄνευ καθωρισμένων λειβαδίων καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς μερίμνης περὶ παρασκευῆς γεωργικῶν εἰδῶν βοσκῆς, ἐπιδιώκουσι πάντοτε τὴν ἐξεύρεσιν καταλλήλων καὶ

ἀφθόνων λειβαδοτόπων. Ἐννοεῖται ἐκ τούτου, ὅτι δάση γηραιὰ καὶ πυκνὰ δὲν παρέχουσι κατάλληλα λειβάδια, ὡς μὴ φυομένου ἐν αὐτοῖς ἀφθόνου χόρτου, καὶ δι' αὐτὸ ὀπανιώτερον μὲν ὀπωσδήποτε, ἀλλ' ὅταν ἡ ἔλλειψις λειβαδίων τοὺς ἐξαναγκάζῃ, προβαίνουν καὶ οὗτοι εἰς τὴν διὰ πυρὸς καταστροφὴν ἐκτεταμένων δασῶν, πρὸς ἀπόκτησιν λειβαδίων. Φυσικῶς δὲ εἰς τοὺς ποιμένας, τοὺς ἐν τοῖς δάσεσι συνήθως διαιτωμένους, καθίσταται τὸ πρᾶγμα καὶ εὐκολώτατον.

Συνηθέστερον οἱ ποιμένες καίουσι τὰ λειβάδια ἐκεῖνα, τὰ ἐν μέρει ἢ καὶ ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ θάμνων καὶ θαμνωδῶν πρίνων καλυπτόμενα, καθότι διὰ τοῦ πυρὸς προκαλοῦσι τὴν ἀναβλάστησιν τῶν ἐπιπολαιως καιομένων πρίνων, τοὺς δὲ νέους τούτων βλαστούς, κοινῶς ροδάμι καλουμένους, προτιμῶσιν αἱ αἶγες κυρίως, ὡς τὴν ἀρίστην τῶν τροφῶν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ γίνονται αἴτιοι διττῆς καταστροφῆς. Ἀφ' ἑνὸς μὲν παρακωλύουσι τὴν φυσικὴν ἀναδάσωσιν παντὸς τοιούτου χώρου, ἀναγκάζοντες τοὺς πρίνους κλπ. νὰ μεταβάλλωνται εἰς θαμνώδη φυτά, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῶν ἐμπρησμῶν τούτων μεταδίδουσι τὸ πῦρ καὶ εἰς τὰ παρακείμενα δάση. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐκ κακοβουλίας καὶ χάριν ἀποκτήσεως βοσκησίμων ἢ καλλιεργησίμων γαιῶν, ἢ καὶ πωλήσεως τῶν καέντων ξύλων, προερχομένων πυρκαϊῶν τῶν δασῶν ἀνάγονται δυστυχῶς καὶ πολλοὶ πυρκαϊαὶ ἰδιωτικῶν καὶ κυρίως μοναστηριακῶν δασῶν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ε') Τέλος, ὡς τελευταία καὶ σπανιωτέρα αἰτία τῶν πυρκαϊῶν τῶν δασῶν δέον νὰ θεωρηθῶσι φυσικά τινα φαινόμενα καὶ κυρίως οἱ κεραυνοί.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε μὲν ἐξηκριβωμένον, ὅτι προκαλεῖ ἐνίοτε πυρκαϊὰς δασῶν, ἀλλὰ πάντως εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιπτώσεις, ὅταν δηλαδὴ ἡ κατάπτωσις τοῦ κεραυνοῦ συμβῇ ἄνευ προηγουμένης ραγδαίας βροχῆς ἢ χωρὶς νὰ ἐπακολουθήσῃ τοιαύτη, πρᾶγμα σπανίως συμβαῖνον.

Ἡ ἄλλη ἐπικρατοῦσα γνώμη, ὅτι καὶ διὰ προστριβῆς ξηρῶν κλώνων προκαλεῖται πολλάκις τὸ πῦρ, ἀποδεικνύεται ὡς ἀβάσιμος, ἅτε οὐδαμῶς μέχρι σήμερον βεβαιωθεῖσα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεπτομερῶς περὶ τῶν αἰτίων τῶν πυρκαϊῶν τῶν δασῶν ἐκτεθέντων συνάγεται, ὅτι ταῦτα ἐν πολλαῖς προέρχονται ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀγρύπνου ἐξασκήσεως ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας ἐν τοῖς δάσεσι, ἐλλείψει τουτέστι διωργανωμένης δασικῆς διοικήσεως. Κυρίως ὅμως ἡ σπουδαιότης τῶν ἐκ τῶν αἰτίων τούτων ἀποτελεσμάτων, ἅτινα καθίστανται καταστρεπτικὰ ὄντως διὰ τὰ δάση ἡμῶν, ἔγκειται εἰς τὴν ἔλλειψιν ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν ἀπὸ καινοῦ ἐνεργουσῶν. Ἐλάχισται πυρκαϊαί, αἱ ὁποῖαι διὰ συντόνου καὶ ταχείας ἐνεργείας τῶν ἁρμοδίων ὀργάνων θὰ περιορίζοντο ἐπὶ μικρῶν ἐκτάσεων, μὲ ἀσήμαντον ὅλως ζημίαν, ἐλλείψει τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ἀφ' ἑνός, καὶ δεύτερον, ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν δασῶν ἐν οἷς προῆλθον, ἤτοι ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως παν-

Ακαδημία Αθηνών/ Academy of Athens

τῆς διαχειριστικοῦ μέτρου προληπτικοῦ τῶν πυρκαϊῶν, ἐκτείνονται ἐπὶ τεραστίων ἐκτάσεων καὶ ἀποτεφροῦσιν ἑκατοντάδας χιλιάδων στρεμμάτων συμπύκνων δασῶν.

Ἐν τέλει δέον ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ὅτι, εἰς τὴν ἀνωτέρω τάξιν τῶν φθοροποιῶν αἰτίων δέον νὰ καταταχθῶσι καὶ αἱ ἐπὶ τῶν δασῶν ἡμῶν εἴτε ἐκ μακροχρονίου νομῆς, εἴτε ἐξ ἀμελείας τῆς ὑπηρεσίας, προελθοῦσαι καὶ ὑφιστάμεναι *δουλεῖαι ἢ οἰωνεὶ δουλεῖαι*, αἱ δίδουσαι πολλαχῶς λαβὴν καὶ εἰς τὴν διεκδίκησιν τῆς κυριότητος τῶν δασῶν ὑπὸ διαφόρων. Τὰ ρητινοπαραγωγὰ ἐκ πεύκης δάση, καθὼς καὶ τὰ καρποφόρα τοιαῦτα, ἐκ βαλανιδεῶν, καστανεῶν, φιλλυρῶν, κλ. εὑρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας. Πλὴν τούτου καὶ ἡ ἐν τοῖς δημοσίοις δάσεσιν ἐξασκουμένη βοσκή, λόγῳ τῆς ἀνοχῆς τοῦ Δημοσίου, προσέλαβε τὸν χαρακτῆρα τοῦτον.

Ὅτι δάση, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ὑποχρεωτικῆς νομῆς ἐκ μέρους ὡρισμένων προσώπων εὑρισκόμενα, δὲν δύνανται ἐπίσης νὰ προστατευθῶσι καὶ προαχθῶσι δεόντως, εἶνε εὐνόητον. Ἐπειδὴ ὅμως περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θὰ διαλάβωμεν ἐν ἐκτάσει κατωτέρω εἰς τὸ περὶ ἐξωνύσεως τῶν δουλειῶν Κεφάλαιον, ἀρκούμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα.

Ἐρχόμεθα ἤδη τελευταίως εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς τελευταίας κατηγορίας τῶν διὰ τὰ δάση ἡμῶν καταστρεπτικῶν αἰτίων, ἤτοι,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δ'. Αἴτια προερχόμενα ἐκ φυσικῶν φαινομένων ἢ ἐξ ἀσθενειῶν ἢ ὑπὸ ἐντόμων καὶ ἀγριμίων.

Πολλαὶ καταστροφαὶ τῶν δασῶν προέρχονται ἐκ φυσικῶν φαινομένων, δηλ. ὑπὸ βιαίων ἀνέμων ἢ ἀφθόνου χιόνος κλ. ἢ καὶ ἐξ ἀσθενειῶν ἢ καὶ ὑπὸ ἐντόμων ἢ ἀγριμίων.

Αἱ καταστροφαὶ αὗται εἶνε κοιναὶ δι' ὅλα τὰ δάση, καὶ κυρίως εἰπεῖν, εἶνε καταστροφαὶ μὴ δυνάμεναι νὰ προληφθῶσι τελείως, ὁμοιάζουσαι ὅμως ἐν πολλοῖς πρὸς τὰς πυρκαϊὰς τῶν δασῶν, καθότι ἐκ μικρᾶς ἀφορμῆς ἀρχόμεναι, δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι καταστρεπτικώτατα ἔστιν ὅτε ἀποτελέσματα, ἐὰν εἴτε δὲν ἀναχαιτισθῶσιν ἐγκαίρως διὰ συντόνου ἐνεργείας τῆς δασονομικῆς ὑπηρεσίας, εἴτε, ὅπερ τὸ σπουδαιότερον, δὲν προληφθῶσι διὰ καταλλήλων διαχειριστικῶν μέτρων, ὥστε τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν νὰ ὦσιν ὅσον ἔνεστι μικροτέρας ἐντάσεως.

Αἱ συνειθέστεραι καὶ σπουδαιότεραι ἐκ φυσικῶν φαινομένων ἐπερχόμεναι εἰς τὰ δάση ἡμῶν καταστροφαὶ εἶνε αἱ λεγόμεναι ἀνεμορραγίαι, δηλ. *κατάρριψις ἢ ἐκρίζωσις* δένδρων ὑπὸ τοῦ βιαίου ἀνέμου. Τὴν σπουδαιοτέραν τοιαύτης φύσεως βλάβην ὑφίστανται παρ' ἡμῖν κατὰ περίεργον τρόπον αἱ πεῦκαι καὶ δὴ αἱ ρητινευόμεναι.

Ἐκ τῆς ἀνεμορραγίας πάσχουσι συνήθως τὰ δασικὰ δένδρα τὰ ἔχοντα ἐπιπολαίους ρίζας, ὡς λ. χ. ἡ πισσελάτη ἢ ἐρυθρελάτη, ἡ μὴ ἀπαντῶσα παρ' ἡμῖν. Ἡ πεύκη ἡμῶν ὅμως εἶνε δασικὸν φυτὸν κατ' ἐξοχὴν βαθύρριζον, καὶ συνεπῶς, καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δὲν ἀνατρέπεται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου εὐκόλως. Αἱ ἐπὶ τοῦ κορμοῦ της

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅμως γενόμεναι ἐντομαὶ πρὸς συλλογὴν τῆς ρητίνης ἐξασθενοῦσι τὸν κορμόν, καθότι πλειστάκις ὑπὸ τῆς κακῶς ἐνεργουμένης ρητινοσυλλογῆς καταστρέφεται τὸ ἥμισυ σχεδὸν αὐτοῦ, καὶ οὕτω βίαιοι ἄνεμοι θραύουσι τοὺς οὕτω ἐξασθενήσαντας κορμούς.

Ἐκ τῆς αἰτίας, βλέπει τις, ὅτι καὶ ἡ καταστροφὴ αὕτη ἀνάγεται εἰς τὰ αἴτια μᾶλλον τὰ ἐκ κακῆς ἢ ἐλλιποῦς διαχειρίσεως προερχόμενα ἢ εἰς ἀπρόβλεπτα φυσικὰ τοιαῦτα. Ὡς προεῖπον ἡ φθορὰ αὕτη εἶνε ἡ μεγαλητέρα.

Φθοραὶ δασῶν ἐκ χιονορραγιῶν, δηλ. καταρρίψεις δένδρων ἢ καὶ ὁλοκλήρων συστάδων ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς χιόνος, σπανίως συμβαίνουσι παρ' ἡμῖν, καθότι καὶ χιόνας πολλὰς δὲν ἔχομεν, καὶ δασικὰ δένδρα ἐπιπολαιόριζα, ἀποτελοῦντα δασικὰς συστάδας, δὲν ἔχομεν ἐπίσης.

Παρατηρήσεις περὶ καταστροφῶν προερχομένων εἰς νεόφυτα δάση, ἰδίως ἐκ χαλάζης ἢ σφοδρᾶς βροχῆς, καθὼς καὶ περὶ προκλήσεως πυρκαϊῶν δασῶν ὑπὸ κεραυνῶν δὲν ἔχομεν καὶ οὐδὲν δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὸ θετικόν, ἀφ' οὗ ἄλλως τε καὶ οὐδεμία συστηματικὴ καλλιέργεια γίνεται.

Ἔτι ὀλιγωτέρας παρατηρήσεις ἔχομεν περὶ τῶν τυχὸν καταστρεφουσῶν τὰ δάση ἡμῶν μικροβιολογικῶν ἀσθενειῶν. Εὐτυχῶς, λόγῳ φαίνεται τοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ξηροῦ ἡμῶν κλίματος καὶ κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἐλαχίστας θετικὰς παρατηρήσεις, στερούμεθα σοβαρῶν τοιούτων, αἱ ὁποῖαι πλειστάκις ἀλλαχοῦ ἐπιφέρουσιν ἀνεπανορθώτους καταστροφὰς ἐπὶ μεγάλων ἐκτάσεων δασῶν.

Τὰ αὐτὰ δύναταί τις νὰ εἴπῃ καὶ περὶ τῶν ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐντόμων προξενουμένων ζημιῶν. Κατὰ τὸ πλεῖ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στον τὰ ζητήματα ταῦτα εἶνε ἄγνωστα ἔτι καὶ τελείως terra incognita, ἀναμένουσα μέλλοντας ἐξερευνητάς.

Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν διαφόρων ἀγριμίων ἐπερχομένων εἰς τὰ δάση ἡμῶν φθορῶν, ἔχω ἐν τέλει νὰ σημειώσω, ὅτι ἀφ' οὗ χωρικοί τε καὶ μή, κάτοικοι τῆς ὡραίας πατρίδος μας, πατρόθεν ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἐξοντωτικὴν καὶ διὰ παντὸς μέσου, οἱουδήποτε θηράματος ἄγραν ἢ φόνον, κίνδυνος καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ δὴ τῶν σπανιζόντων νεοφύτων, ὑπὸ ἀγριμίων, δὲν ὑπάρχει.

Ἐπιπροσθέτω ἐν τέλει, ὅτι, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, διὰ τοῦ καταρτισμοῦ διοικητικῆς καὶ διαχειριστικῆς δασικῆς ὑπηρεσίας καὶ αἱ τυχὸν ἐκ φυσικῶν φαινομένων ἢ καὶ ἐξ ἀσθενειῶν ἢ ζώων εἰς τὰ δάση ἡμῶν ἐπερχόμεναι ζημίαι, θέλουσιν ἐπὶ τοσοῦτον περιορισθῆ, ὥστε νὰ μὴ ἔχωσιν οὐδεμίαν ἐπικίνδυνον διὰ τὸ μέλλον τῶν δασῶν σημασίαν.

Ἐξητάσαμεν ἤδη ἐν τοῖς προηγουμένοις ὅλα τὰ αἴτια τὰ ἐπιφέροντα ἐτησίως τὴν μείωσιν τοῦ δασικοῦ πλούτου τῆς πατρίδος μας καὶ ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ μέσα, δι' ὧν δυνάμεθα νὰ ἐξαλείψωμεν τελείως ἢ ἔστω καὶ νὰ μειώσωμεν τὴν φθοροποιὸν ἐνέργειαν τῶν αἰτίων τούτων, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰ μέσα, δι' ὧν δυνάμεθα νὰ ἐργασθῶμεν καὶ θετικῶς πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῶν δασῶν ἡμῶν.

Ὅπως ὅμως καταννοηθῆ τελείως, παρὰ πάντων τῶν ἀναγνωστῶν μου, τὸ πρὸς ἐξάλειψιν τῶν φθοροποιῶν τούτων αἰτίων καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν ἡμῶν ἐπιβαλλόμενον εἰς τὴν Πολιτείαν καθῆκον καὶ τὰ ληπτέα μέτρα, φρονῶ, ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον, ἂν ἐξητάζοντο ἐν ὀλίγοις καὶ οἱ λόγοι δι' οὓς παρεκωλύθη μέχρι σήμερον ἡ λῆψις τῶν

πρὸς ἄρσιν τῶν ἀνωτέρω κακῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων καὶ ἡ τελεία ὀργάνωσις δασικῆς ὑπηρεσίας.

Τίνες οἱ λόγοι δι' οὓς μέχρι σήμερον δὲν ἐλήφθη ἡ δέουσα περὶ δασῶν μέριμνα ὑπὸ τῆς Πολιτείας.

Εἰς πάντα ἀναγνώστην τῶν ἀνωτέρω γεννᾶται ἡ εὔλογος ἀπορία, πῶς ἡ καταφανὴς ἄλλως τε καὶ τυῖς πολλοῖς κατάστασις τῶν δασῶν ἡμῶν, δὲν προὐκάλεσε μέχρι τοῦδε τὴν λῆψιν συντόνων ὑπὲρ αὐτῶν μέτρων.

Δὲν προτίθεμαι νὰ ὑπεραμυνθῶ ἐνταῦθα τῆς μέχρι τοῦδε ἐπικρατησάσης ἀδρανείας καὶ τῆς κατὰ σημειωτὸν μόνον βῆμα γενομένης ἔν τισι προόδου, θέλω μόνον νὰ ἐξηγήσω τοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι ἐκώλυσαν καὶ κωλύουσιν ἔτι ἐν πολλοῖς τὴν λῆψιν ὅλων τῶν κατωτέρω ἐνδεικνυομένων μέτρων, ὅπως ὑποδειχθῶσιν ἀκριβῶς καὶ πάλιν τὰ αἴτια, τὰ προκαλοῦντα τὴν ἐν πολλοῖς καταναγκαστικὴν ἡμῶν ἀδράνειαν.

Ὡς ἐν τοῖς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, ἡ λῆψις τῶν ὑπὲρ τῶν δασῶν μέτρων ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν Πολιτείαν. Ἀκόμη δὲ καὶ ὅταν ἰδιῶται φαινομενικῶς ἐργάζωνται πρὸς βελτίωσιν τῆς δασικῆς καταστάσεως χώρας τινός, καὶ πάλιν ἡ Πολιτεία εἶνε ἡ δίδουσα τὴν πρὸς τοῦτο ὥθησιν καὶ ἡ διὰ καταλλήλων μέτρων ἐξασφαλίζουσα τὸ ἔργον τῶν ἰδιωτῶν. Ἡ Πολιτεία ἄρα ἔδει νὰ μεριμνήσῃ καὶ παρ' ἡμῖν περὶ τῶν δασῶν. Ἐν πάσῃ ὅμως ὀργανωμένῃ εἰς πολιτείαν ὁλότητι, παράγοντες οὐσιωδῶς ἐπιδρῶντες ἐπὶ τοῦ ἔργου αὐτῆς εἶνε *ἡ πολιτικὴ ἱστορία τῆς χώρας, τὸ ἐπικρατοῦν πολίτευμα, τὰ δυνάμενα νὰ διατε-*

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θῶσι μέσα καὶ προκειμένου περὶ δασῶν, αἱ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς χώρας ἢ δι᾽ ἄλλους λόγους ἐπικρατοῦσαι κοινωνικαὶ καὶ βιωτικαὶ συνθῆκαι, ἡ βαθμὶς τῆς ἀναπτύξεως ἐν ᾗ εὑρίσκεται ὁ λαὸς καὶ ἡ διαρρύθμισις ἐν γένει τῆς καθόλου δημοσίας ὑπηρεσίας. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ λεπτομερὴς πάντων τῶν ὅρων τούτων ἐξέτασις θὰ ἦτο κίνδυνος ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν νὰ κουράσῃ τοὺς ἀναγνώστας μου, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ νὰ μηκύνῃ ὑπὲρ τὸ δέον τὴν παροῦσαν πραγματείαν, περιορίζομαι εἰς τὴν ἐν συντόμῳ μόνον ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν.

Πολιτικὴ ἱστορία τῆς χώρας. — Προκειμένου περὶ δασῶν δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προτρέξωμεν εἰς ἐποχὰς πολὺ μεμακρυσμένας, ἀλλ᾽ ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀναπώλησις οὕτως εἰπεῖν τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῶν τελευταίων αἰώνων. Κατ᾽ αὐτὴν δύο οὐσιώδεις φάσεις ἐπιδρώσας ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν δασῶν ἔχομεν. Τὴν μακραίωνον ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν δουλείαν καὶ τὴν ἀπὸ ἑβδομηκονταετίας ἐπικρατοῦσαν ἐλευθερίαν.

Κατὰ τὴν μακρὰν ὑπὸ τοὺς Τούρκους δουλείαν, λόγῳ αὐτῆς ταύτης τῆς δουλείας, ἤτοι τῶν καταδιωγμῶν, καταπιέσεων, κακώσεων, καταστροφῶν κλ. τοῦ γηγενοῦς Ἑλληνικοῦ στοιχείου ὑπὸ τῶν κατακτητῶν, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ἦτο ἀραιότατος, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ αἱ συνθῆκαι τοῦ βίου καὶ δὴ τοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοιούτου λιτώτεραι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ κατακτηταὶ δὲν διεκρίνοντο ἐπὶ ἐμπορικῷ πνεύματι καὶ ὑπὸ τὰς ἐπικρατούσας συνθήκας καὶ ἡ καθόλου τοῦ ἐμπορίου ἀνάπτυξις ἦτο δύσκολος, ἂν μὴ ἀδύνατος, ἕπεται, ὅτι τὰ δάση τῆς χώρας παρέμενον τὸ πλεῖστον ἀνεκμετάλλευτα, χρησιμοποιούμενα μόνον πρὸς παροχὴν τῆς διὰ τὰς ἀπολύτους οἰκοδομικὰς καὶ

χιακὰς ἀνάγκας τῶν γειτνιαζόντων πρὸς ταῦτα ἀπαιτουμένης ξυλείας, καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο ἦτο δυνατὸν, καὶ πρὸς ἐξάσκησιν τῆς κυρίας τῶν ὀρεινῶν πληθυσμῶν ἐργασίας, ἤτοι τῆς νεμαδικῆς κτηνοτροφίας. Πρὸς τούτοις ἔδει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι καὶ διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους καὶ λόγῳ τῆς ἐλλείψεως πάσης ἀσφαλείας, δὲν παρίστατο ἀνάγκη γεωργικῶν ἐδαφῶν πρὸς ἐξάσκησιν ἐντόνου ὁπωσδήποτε γεωργίας, συνεπῶς δὲν κατεστρέφοντο τὰ δάση πρὸς ἀπόκτησιν γεωργικῶν ἐδαφῶν. Ὡς ἐκ τούτου τὰ δάση καὶ πολυπληθέστερα καὶ μᾶλλον ἐκτεταμένα καὶ ἐν καλητέρᾳ ἢ σήμερον καταστάσει εὑρίσκοντο.

Συνάμα ὅμως αἱ συνθῆκαι τοῦ τότε πολιτικοῦ καθεστῶτος, ὅπερ οὐ μόνον οὐδεμίαν περὶ δασῶν ἐλάμβανε μέριμναν(1) ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἰδιοκτησίαν ἐν γένει τοῦ δημοσίου ἐπετήρει ἢ ἐφύλαττε, αἱ συνθῆκαι αὗται λέγω, ἐπέφερον δύο παμμέγιστα κακά, παραμείναντα καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν. Τὸ μέν, οἱ ὀρεσίβιοι καὶ ἀλσόβιοι κάτοικοι δὲν συνήθισαν εἰς οὐδένα περιορισμὸν περὶ τὴν χρῆσιν τῶν δασῶν καὶ οὐδεμίαν εἶχον σχηματίσει ἰδέαν περὶ τῆς ἐκ μέρους τῆς ἀρχῆς ἐπιβλέψεως τῆς χρήσεως ταύτης, οὐδὲ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς προστασίας τῶν δασῶν, χάριν τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος. Τὸ δέ, καρπούμενοι ἀπεριορίστως τὴν ἐν τοῖς δάσεσι νομήν, (βοσκὴν ζώων) καὶ ἔχοντες διηρημένην τὴν δασικὴν ἔκτασιν

---

(1) Ὁ πρῶτος περὶ δασῶν Τουρκικὸς Νόμος ὁ καὶ νῦν ἔτι μέ τινας βελτιώσεις ἰσχύων, εἶνε ὁ τοῦ 1867. Πρὸ τούτου ὑπῆρχον μεμονωμέναί τινες διατάξεις μόνον, ἀφορῶσαι κυρίως τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν δασῶν καὶ ἐκπηγάζουσαι ἐκ τοῦ ἱερονομικοῦ τουρκικοῦ δικαίου, οὐδεμία ὅμως νομοθετικὴ διάταξις περὶ διοικήσεως ἢ διαχειρίσεως τῶν δασῶν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χάριν ταύτης εἰς κοινοτικὰς περιφερείας, ἐσχημάτισαν βαθμηδὸν τὴν ψευδῆ ἀντίληψιν, ὅτι ἦσαν καὶ οἱ πραγματικοὶ κύριοι τῶν δασῶν, τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν χωρίων των κειμένων. Πλὴν τούτων δέ, ἡ ἔλλειψις αὕτη πάσης ἐποπτείας καὶ παντὸς περιορισμοῦ, ἐγέννησε καὶ τὴν ἰδέαν, ὅτι τὰ δάση ἀποτελοῦσιν ἓν εἶδος ἐλευθέρου ἀγαθοῦ εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν ὑπαγομένου, ἀφ' οὗ ἄλλως τε παρεῖχε καὶ μίαν τῶν ἀπαραιτήτων πρὸς ζωάρκειαν πρώτων ὑλῶν, τὴν καύσιμον τοὐτέστι κυρίως καὶ τὴν λοιπὴν ξυλείαν.

Ὑπὸ τὰς ἕξεις καὶ τοὺς ὅρους τούτους ἐπῆλθεν ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἔθνους. Ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως διηνύσαμεν ἐπίσης δύο πολιτικὰ στάδια. Τὸ πρῶτον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ἴθυνον τὰ κοινὰ ξένοι, μᾶλλον ἡμῶν πεπολιτισμένοι καὶ ἐξασκοῦντες δύναμιν ἄνωθεν, δι' ἧς ἠδύναντο νὰ ἐπιβάλωσι καὶ ἐπέβαλλον πράγματι ἐν πολλοῖς νεωτεριστικὰς ἐκπολιτιστικὰς διατάξεις καὶ τὸ δεύτερον στάδιον, καθ' ὃ πλέον ἤρξατο ἡ διοίκησις τοῦ τόπου διὰ τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἡ ἐπιβολὴ πάσης τοιαύτης νομοθετικῆς διατάξεως τῇ ἐπινεύσει τούτου.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἀνωτέρω σταδίων, ἡ ἀπόσεισις τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ ἐθεωρήθη καὶ ὡς ἀπόσεισις πάσης ἐπιτηρήσεως πολιτειακῆς, καὶ κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν πολλῶν καὶ ὡς μεταβίβασις τῆς ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους τουρκικῆς κυριαρχίας εἰς τοὺς καταλύσαντας ταύτην. Συνεπῶς, ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθέρας καὶ ἔτι μᾶλλον ἀνεπιτηρήτου χρήσεως παντὸς δάσους ἐριζώθη ἐπὶ μᾶλλον εἰς τοὺς κατοίκους, κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον ἡ νέα Πολιτεία κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἤτοι μέχρι τοῦ 1836

οὐδαμῶς ἐμερίμνησε περὶ τῶν δασῶν. Καὶ ἐξεδόθησαν μὲν ἀστυνομικαί τινες διατάξεις κατὰ τὸ 1833, ἀφορῶσαι τὸν κανοοισμὸν τῆς ὑλοτομίας, ἀλλ᾽ ἡ ἐφαρμογὴ τούτων, ἀνατεθεῖσα εἰς τὰς κατὰ τόπους διοικητικὰς ἀρχάς, ἐννοεῖται, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξασκηθῇ ἐπιτυχῶς.

Κατὰ τὸ 1836 μόνον ἐθεσπίσθησαν οἱ πρῶτοι περὶ δασῶν Νόμοι, οἱ τὸ πλεῖστον καὶ νῦν ἔτι ἰσχύοντες, καὶ δι᾽ οὓς θὰ ἠὔχετό τις νὰ παρέμενον ἰσχύοντες καὶ ἐφαρμοζόμενοι ἀνελλιπῶς μέχρις σήμερον, μέ τινας μόνον παραλλαγὰς ἢ διορθώσεις, διότι ἐν πολλοῖς ἔθεσαν ὀρθὰς βάσεις τῆς δασικῆς διοικήσεως τῆς χώρας. Δυστυχῶς ὅμως ἐθεσπίσθησαν Νόμοι, χωρὶς νὰ ληφθῇ τὸ οὐσιῶδες μέτρον, τῆς μορφώσεως καὶ μονιμοποιήσεως εἰδικοῦ προσωπικοῦ, ἐντεταλμένου τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, καθότι ὁ σχετικὸς Νόμος «περὶ ὀργανώσεως τῶν δασονομείων τοῦ 1836», οὔτε τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν τῶν ὑπαλλήλων καθώριζεν, οὔτε τὰ εἰδικὰ προσόντα, τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν θέσιν τοῦ δασονομικοῦ ὑπαλλήλου, ἀφ᾽ οὗ ὡς ἐπαρκῆ τοιαῦτα ἐθεωροῦντο ἡ τιμιώτης (!) καὶ ἡ προϋπηρέτησις εἰς τὸν στρατόν, ἀλλ᾽ οὔτε μέριμνάν τινα περὶ εἰδικῆς μορφώσεως αὐτῶν ἐλάμβανεν. Οὕτως, ἡ πρώτη καὶ οὐσιώδης αὕτη μέριμνα τῆς Πολιτείας, ἡ ἄνωθεν ἐπιβληθεῖσα, καὶ ἡ λόγῳ τοῦ τότε πολιτικοῦ καθεστῶτος δυναμένη ἄριστα νὰ ἐπιβληθῇ καὶ τελεσφορήσῃ, ἀπέμεινε μόνον ἐπὶ τοῦ χάρτου, τὸ δὲ χεῖρον, συνετέλεσε διὰ τοῦ διορισμοῦ ἀδαῶν, ἀκαταλλήλων καὶ πολλάκις κακοπίστων ὑπαλλήλων, ἐξαιρέσει γερμανῶν τινων ὑπηρετησάντων κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἐπιτυχῶς, εἰς τὴν χαλάρωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν δασῶν ἐξασκουμένης ἐποπτείας καὶ τὴν κατάπτωσιν παρὰ τῇ συνειδήσει τοῦ

λαοῦ τῆς ἀξίας τοιαύτης ὑπηρεσίας. Συνεπῶς πολλοὶ σοφοὶ αὐτόχρημα Νόμοι, οἷος ὁ περὶ ἰδιωτικῶν δασῶν ἰδίᾳ τοιοῦτος τοῦ 1836, ἐλάχιστον, ἂν μὴ οὐδὲν ἐπέφερον ἀποτέλεσμα, ἅτε μὴ δυνάμενοι λόγῳ ἐλλείψεως εἰδικῶν προσώπων νὰ ἐφαρμοσθῶσιν.

Εἶπον, ὅτι οἱ πρῶτοι Νόμοι ἦσαν ἐν πολλοῖς ἐπιτυχεῖς, ἅτε θεσπισθέντες ὑπὸ Γερμανῶν καὶ δὴ Βαυαρῶν, φερόντων θετικὰς γνώσεις περὶ δασῶν ἐκ τῆς δασοβριθοῦς πατρίδος των. Ἂν δὲ ἀπέτυχον ὡς πρὸς τὴν διοργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας, τοῦτο ὀφείλεται, εἰς τὸ ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Γερμανίᾳ εἶχεν ἔτι διοργανωθῇ τελείως ἡ δασικὴ διοίκησις, παρ' ἡμῖν δὲ ὑπῆρχεν ἔτι σπάνις προσώπων καὶ ἀνεπάρκεια μέσων, καὶ ὅτε βραδύτερον, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Βαυαρῶν καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος, ἤρξατο ἡ πραγματικὴ αὐτοδιοίκησις τῆς χώρας, ἡ δευτέρα αὕτη περίοδος τοῦ ἐλευθέρου ἡμῶν βίου, δὲν ὑπῆρχον πλέον οἱ ἄνθρωποι, οἱ γνωρίζοντες τί πρέπει νὰ γίνῃ περὶ τῶν δασῶν, ἔλλειψε δὲ πλέον καὶ ἡ δύναμις τῆς ἐπιβολῆς μεταρρυθμιστικῶν καὶ ὀργανωτικῶν μέτρων ὑπὲρ τῶν δασῶν ἄνωθεν καὶ ἄνευ συναινέσεως τοῦ λαοῦ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του.

Τὸ κατὰ τύπους καλὸν κατ' οὐσίαν ὅμως, ἐλλείψει τῶν ἁρμοδίων προσώπων, ἀνεφάρμοστον τοῦτο καθεστὸς διήρκεσε ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, ἄνευ σχεδὸν οὐδενὸς νεωτέρου Νόμου εἰ μὴ τοῦ κατὰ τοῦ 1861 ὑπὸ στοιχ. ΧΙΙ΄. «*Περὶ ἐμπρησμοῦ δασῶν*» θεσπισθέντος, μέχρι τοῦ 1877, ὁπότε ὁ ἀείμνηστος Δεληγεώργης σκοπῶν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ὀργανώσῃ εἰδικὴν δασονομικὴν ὑπηρεσίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ καταργήσῃ τὸ μέχρις ἀπιστεύτου ἐκτραχυλισθὲν παλαιὸν προσωπικὸν (δασονόμοι καὶ δασάρχαι πολῖται

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατὰ τὸν Νόμον τοῦ 1836) εἰσηγήσατο τῇ ὑποδείξει τοῦ τότε διευθύνοντος τὴν δασικὴν ὑπηρεσίαν ἐπιθεωρητοῦ τῶν δασῶν μακαρίτου Π. Βαλσακάκη, τὸν ὑπὸ στοιχ. ΧΙΓ΄. Νόμον καὶ ἀνέθεσεν δι' αὐτοῦ προσωρινῶς εἰς τὴν χωροφυλακὴν τὰ καθήκοντα τοῦ ἀστυνομικοῦ δασικοῦ προσωπικοῦ κυρίως, εἰς δὲ τοὺς Οἰκ. Ἐφόρους τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀδειῶν τῆς ὑλοτομίας. Εἶπον, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ἦτο προσωρινόν. Καὶ πράγματι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν ὑπῆρχον τότε δύο εἰδικοὶ δασολόγοι, οἱ μακαρῖται Εὐγ. Ὀριγώνης καὶ Π. Βαλσαμάκης, σπουδάσαντες κατὰ τὸ 1840—45 δαπάναις τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος εἰς τὴν δασολογικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Σαξωνίας ἐν Tharandt. Ὁ εἷς τούτων ὁ Π. Βαλσαμάκης γενόμενος ἐπιθεωρητὴς ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ τότε ἀποσπασθέντος ἀπὸ τοῦ Α΄ τμήματος καὶ καταρτισθέντος εἰς ἴδιον γραφεῖον δασονομικοῦ γραφείου καὶ κατὰ τὸ 1882 εἰσηγήσατο οὗτος λεπτομερὲς Νομοσχέδιον περὶ διοργανώσεως τῆς διοικήσεως τῶν δασῶν, ὑποβληθὲν εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Καλλιγᾶ, ὡς ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἀλλὰ μὴ ψηφισθέν. Μὴ ἀκουσθείσης τῆς φωνῆς τῶν εἰδικῶν, παρέμεινεν οὕτω καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο προσωρινὸν μέτρον ὡς ὁριστικόν, καθότι καὶ ὁ Νόμος τοῦ 1893, ὑπὸ στοιχ. ΒΡΞΒ΄. ὁ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Χ. Τρικούπη, τῇ εἰσηγήσει τοῦ τότε ἐπιθεωρητοῦ τῶν δασῶν Ν. Χλωροῦ εἰσαχθεὶς καὶ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθείς, προέβλεψε μὲν περὶ ἀνωτέρου διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ, ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένου, ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ μὲν τῆς μορφώσεως τούτου παρ' ἡμῖν οὐδεμία ἐλήφθη πρόνοια, περὶ δὲ τῆς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ κατ' ἀνάγκην μορφώσεως του, οὐδεμίαν ἐχορήγησε τὸ Κράτος τοῖς βουλομένοις ὑποστήριξιν, καὶ

πάλιν τὸ προσωπικὸν τοῦτο δὲν ἐμορφώθη καὶ ἡ διοίκησις τῶν δασῶν παρέμεινεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς χωροφυλακῆς, ἀποσπασθέντος διὰ τοῦ ἀνωτέρω Νόμου μέρους τῆς δυνάμεως αὐτῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Πρὸ τούτου δὲ καθὼς καὶ ἔκτοτε μέχρις σήμερον ἐψηφίσθησαν μὲν διάφοροι προσδευτικοὶ Νόμοι, μεταρρυθμιστικοὶ ἢ ὀργανωτικοὶ τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, καθὼς καί τινες περὶ εἰδικῶν ἀντικειμένων, ἀφορώντων τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι, ἐλλείψει διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας, μικρὰ ἀπέφερον ἀποτελέσματα.

Ἡ ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρις σήμερον γενομένη νομοθετικὴ ὑπὲρ τῶν δασῶν ἐργασία συνοψίζεται εἰς τοὺς ἑξῆς Νόμους καὶ Β. Διατάγματα.

1ον) Νόμος ΑΧΝ'. τοῦ 1888 «Περὶ διακρίσεως καὶ ὁροθεσίας τῶν δασῶν».

Ὁ Νόμος οὗτος ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως τοῦ σχετικοῦ Γαλλικοῦ Νόμου. Διὰ τῆς πλήρους ἐφαρμογῆς του θὰ καθωρίζοντο τὰ Δημόσια δάση καθὼς καὶ τὰ ἰδιόκτητα καὶ θὰ ἐκανονίζετο ἅπαξ διὰ παντὸς τὸ ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας τῶν δασῶν. Δυστυχῶς, ἐλλείψει τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ, ὁ Νόμος οὗτος ἐφηρμόσθη μόνον μερικῶς διά τινα δάση. Καὶ μετὰ τὴν ἐφαρμογήν του ὅμως καὶ τὴν σύνταξιν τῶν σχετικῶν χαρτῶν κλπ. ἐλλείψει ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ, ἐπαρκοῦς καὶ καταλλήλου, αἱ γενόμεναι ἐργασίαι οὐδὲν θετικὸν ἀποτέλεσμα εἶχον, ἐξακολουθησάσης τῆς αὐτῆς καταστάσεως, τῆς καταλήψεως δηλονότι δημοσίων δασικῶν ἐδαφῶν παρ' ἰδιωτῶν. Οὕτω, ἐντὸς δεκαετίας λ.χ. μετὰ τὸν ἀποτερματισμὸν τοῦ δάσους τῶν *Χιλίων χωρίων* ἐν Πυλίᾳ, κατελήφθησαν καὶ ἐξεχερσώθησαν πλέον τῶν τριῶν τετάρτων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐτῶν ὑπὸ τῶν περισίκων. Εἰς ἐλάσσονα δὲ κλίμακα ἐγένετο τοῦτο καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἀποτερματισθέντα δάση.

2ον) Ὁ Νόμος ΒΡΞΒ΄. τοῦ 1893. Ὁ πρῶτος ὀργανωτικὸς Νόμος τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν περὶ οὗ προείπομεν ἀνωτέρω.

3ον) Οἱ Νόμοι ΑΩϟΕ΄. τοῦ 1891 καὶ ΒΤΟΓ΄. τοῦ 1896 «Περὶ ἱδρύσεως καὶ διοργανισμοῦ τοῦ δασονομικοῦ τμήματος τοῦ γεωργικοῦ σταθμοῦ ἐν Βυτίνῃ τῆς Γόρτυνος».

Ὁ σταθμὸς οὗτος ἱδρύθη κατὰ τὸ 1891 διὰ κληροδοτήματος τοῦ ἐκ Γόρτυνος ἀειμνήστου Τριανταφυλλίδου καὶ ἐκλήθησαν τότε καὶ Γερμανοὶ δασολόγοι πρὸς διεύθυνσιν τοῦ δασοκομικοῦ τμήματος τοῦ ἐν λόγῳ σταθμοῦ, τοῦ σκοποῦντος τὴν ἐκπαίδευσιν κατωτέρου δασονομικοῦ προσωπικοῦ (δασοκόμων). Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1891 μέχρι τοῦ 1898 ἡ Σχολὴ αὕτη τῶν δασοκόμων ἐφυτοζώει κυριολεκτικῶς, οὐδένα καρπὸν ἀποδώσασα, εἰμὴ ἕνα καὶ μόνον δασοκόμον(!) μόλις δὲ ἀπὸ τοῦ 1899 ἤρξατο λειτουργοῦσα κανονικῶς, ἀποδώσασα μέχρι σήμερον 125 περίπου τοιούτους δασοκόμους ἢ δασοφύλακας, ὄργανα τοὐτέστι κατώτερα καὶ ἀστυνομικὰ κυρίως, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν. Τοὺς λόγους δι' οὓς ἡ Σχολὴ δὲν ἐλειτούργει καὶ δι' οὓς πάλιν ἀπὸ τοῦ 1899 κατέστη δυνατὴ ἡ λειτουργία της, παραλείπω, ὡς καθαρῶς ὑπηρεσιακούς. Ἐπαναλαμβάνω μόνον νὰ εἴπω, ὅτι ἡ ἔλλειψις καὶ πάλιν τοῦ καταλλήλου διδακτικοῦ προσωπικοῦ δὲν ἦτο ἄσχετος πρὸς τὴν κατάστασιν ταύτην.

4ον) *Νόμος ΒΥΞΒ΄. τοῦ 1897.* —Διὰ τοῦ νόμου τούτου κυρίως ἐπεδιώχθη ἡ ἐκπαίδευσις ἀνωτέρου προσωπικοῦ ἐν Ἑσπερίᾳ, ἤτοι ἐξ ὑποτρόφων τοῦ Δημοσίου,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

οἵτινες ἔχοντες ἀπολυτήριον τοῦ ἐνταῦθα Πολυτεχνείου θὰ ἀπεστέλλοντο κατόπιν διαγωνισμοῦ ἐπὶ 2 καὶ ἥμισυ ἔτη εἰς Ἑσπερίαν πρὸς σπουδὴν τῆς δασολογίας. Ὁ Νόμος οὗτος ἐψηφίσθη κατὰ τὸ 1898 καὶ ἀρχὰς τοῦ 1899 καὶ ἀπεστάλησαν οἱ ἓξ ὑπότροφοι, παραταθέντος τοῦ χρόνου τῆς ἐκπαιδεύσεώς των εἰς 4 ἔτη διὰ τοῦ ὑπὸ στοιχ. *ΒΩΙΖ΄. Νόμου τοῦ 1900.*

5ον) *Νόμος ΒΧΜΒ΄. τοῦ 1899 ἀφορῶν εἰς συμπληρώσεις τῶν περὶ δασῶν Νόμων.*

Ὁ Νόμος οὗτος ἀποτελεῖ κυρίως ἀπόσπασμα τοῦ 1ου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑποβληθέντος εἰς τὴν Βουλὴν Σχεδίου Νόμου «*Περὶ διοργανώσεως ἐν γένει τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν*», τοῦ δυστυχῶς μόνον εἰς δευτέραν ἀνάγνωσιν ψηφισθέντος. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν καὶ Σχέδιον Νόμου «*Περὶ διαχειρίσεως δασῶν*», ψηφισθὲν καὶ τοῦτο εἰς δευτέραν μόνον ἀνάγνωσιν. Διὰ τοῦ Νόμου ΒΧΜΒ΄. ἐκανονίσθησαν καλήτερον ἐσφαλμέναί τινες διατάξεις καὶ ἐγένετο διακανονισμὸς τῆς ὑπηρεσίας ἔν τισι λίαν ἐπιτυχής, ἰδίως ὡς πρὸς τὰ ἰδιόκτητα δάση, καθότι κατωρθώθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Νόμου τούτου νὰ γείνῃ ὁ ἔλεγχος τῶν ἰδιοκτήτων δασῶν. Ἐν γένει ὅμως ὁ Νόμος οὗτος προϋπέθετε τὴν ἐπιψήφισιν ὁλοκλήρου τοῦ μὴ ψηφισθέντος Νομοσχεδίου «*Περὶ ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν*».

6ον) *Νόμος ΒΨΜ! Περὶ ἀναπτύξεως δασικῶν φυτειῶν πέριξ ἢ ἐντὸς κατῳκημένων μερῶν καὶ περὶ ἀναδασώσεων ἐν γένει.*

Καὶ τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου Νόμου μικρὰ ὑπῆρξαν καὶ ἀσήμαντα τὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα, ἐλλείψει καὶ πάλιν τοῦ ἀπιτουμένου προσωπικοῦ καὶ ἐν γένει διορ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ωμένης ὑπηρεσίας δασῶν, δυναμένης νὰ μεριμνήσῃ ἐπιτυχῶς περὶ τῆς ἐφαρμογῆς του.

7ον) *Νόμος ΒΦΠΖ'. — «Περὶ συμπληρώσεως τοῦ περὶ ὀροθεσίας δασῶν Νόμου ΑΧΝ'. τοῦ 1888».*

Διὰ τοῦ Νόμου τούτου ἐπεδιώχθη ἡ διευκόλυνσις ἀφ' ἑνὸς τῶν ἐντὸς δασῶν ἀπαλλοτριωτέων ἰδιωτικῶν κτήσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῶν καταπατήσεων καὶ ἡ νομιμοποίησις τῶν γενομένων τοιούτων κατὰ τρόπον, ὥστε οὔτε τὸ Δημόσιον οὔτε οἱ χωρικοὶ νὰ ζημιῶνται.

Καὶ ὁ νόμος οὗτος εἶνε εὐεργητικός, ἀλλὰ καὶ τούτου ἡ ἐφαρμογὴ ἀναμένει ἡμέρας κρείσσονος δασικῆς διοικήσεως καὶ καταλλήλου προσωπικοῦ.

Πλὴν τῶν Νόμων τούτων καὶ τῶν σχετικῶν πρὸς τούτους Β. Διαταγμάτων τῶν ἐκτελεστικῶν λεγομένων, ἐξεδόθησαν καὶ σειρὰ ἄλλη Β. Διαταγμάτων, ἀφορώντων τὸν διακανονισμὸν διαφόρων ὑπηρεσιακῶν ἀντικειμένων.

Ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως τῶν ἀνωτέρω Νόμων καὶ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς χώρας ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Συντάγματος μέχρις σήμερον, καταφαίνεται σαφῶς, ὅτι ἕνεκα αὐτῆς ταύτης τῆς πολιτικῆς καταστάσεως, ἥτις σπανίως παρουσίασεν εὐκαιρίας Κυβερνήσεων ἰσχυρῶν μετὰ πλειονοψηφιῶν συμπαγῶν καὶ ἄνευ ἀντιδράσεων ἐν τῇ Βουλῇ, Νόμοι διοργανωτικοὶ ὑπηρεσιῶν καὶ δὴ εἰδικῶν τοιούτων, μὲ προσόντα ἀφ' ἑνὸς μὲν μὴ ἐπιτρέποντα παντὶ τὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν εἴσοδον, ἀφ' ἑτέρου δὲ προασπίζοντα ἀπὸ τῆς λεγομένης πολιτικῆς πάντα ὑπάλληλον καὶ ἐπιτρέποντα εἰς αὐτὸν νὰ ἐπιτελῇ τὸ καθῆκον του, ἦτο πολὺ δύσκολον ἂν μὴ ἀδύνατον νὰ ψηφισθῶσιν, ὅτι ὅμως ἀφ' ἑτέρου, ἐγένοντο ἑκάστοτε πολλὰ εὐεργετικὰ νομοθε-

τήματα, τῶν ὁποίων ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις σὺν τῷ χρόνῳ θέλει καταστῇ καταφανεστέρα.

Εἰς τὸ πολιτειακὸν ὅμως ἔργον τῆς διοργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας ἐπέδρασαν, ὡς εἴπομεν, καὶ ἄλλοι παράγοντες καὶ μεταξὺ αὐτῶν οὐσιωδῶς τὸ πολίτευμα ἡμῶν.

Πολίτευμα. — Ἂν θέσωμεν ἀφ' ἑνός, ὡς ἀναντίρρητον, ὅτι τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος ἡμῶν εἶνε τὸ ἄριστον τῶν πολιτευμάτων διὰ τὴν σημερινὴν ἐποχήν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ἀφ' ἑτέρου, ὅτι πρὸς ἐπιτυχῆ ἐφαρμογήν του προϋποθέτει λαὸν ἀνεπτυγμένον καὶ συνεπῶς, ὡς ἀντιπροσώπους αὐτοῦ, (βουλευτὰς) τοὺς μεταξὺ τοῦ ἀνεπτυγμένου λαοῦ ἀνεπτυγμένους.

Λέγοντες δὲ ἀνεπτυγμένους λαὸν καὶ ἀντιπροσώπους, ἐννοοῦμεν ἀμφοτέρους ἀπηλλαγμένους ὅπως δήποτε, καὶ ὅσον ἔνεστι περισσότερον, τῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων, καὶ εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοῶσι καὶ ἐκτιμῶσι δεόντως τὰ κοινὰ τῆς ὁλότητος τοῦ ἔθνους συμφέροντα, συνεπῶς δέ, ἱκανοὺς νὰ θέτωσι ταῦτα ὑπὲρ τὰ ἴδια, ἔστω καὶ μὲ θυσίαν τινὰ τῶν τελευταίων. Ἐντὸς ὅμως ἑβδομηκονταετίας μόνον ἐλευθέρου βίου δὲν ἦτο δυνατὸν βεβαίως νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς τελειότητος. Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς ἐκ τοῦ πολιτεύματος ἡμῶν, πᾶσα πρόοδος τῆς ὁλότητος ἐξηρτήθη ἐξ αὐτῆς τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπειδὴ οὐδ' ὁ λαὸς, ἀλλ' οὐδ' οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ ὅλοι ἦσαν ἢ καὶ εἶνε ἀκόμη πολλαχῶς εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσωσι δεόντως τὴν ἀγαθοποιὸν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς χώρας τῆς διοργανώσεως ὑπερησιακῶν τινων κλάδων, καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε οὗτοι νὰ καταστῶσιν ἀνεξάρτητοι τῶν τοπικῶν πολιτι-

κῶν συμφερόντων, ἔπεται, ὅτι ἦτο πολὺ δύσκολον καίτοι ἔχοντες τὸ ἄριστον, ὡς προεῖπον, τῶν πολιτευμάτων, νὰ ῥθάσωμεν τόσον ἐνωρὶς εἰς τόσον μεγάλα ἀποτελέσματα, εἶα ὁ χρόνος καὶ ἡ σὺν αὐτῷ μόνον ἐπερχομένη γενικὴ ἀνάπτυξις δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν.

Ἄλλως θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἂν ἀρχή τις ἀνεξάρτητος τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἀνεπτυγμένη καὶ δυναμένη νὰ διίδῃ ἐν παντὶ τὰ διὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους ἐπιβαλλόμενα μέτρα, ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ ταῦτα ἄνωθεν, ὁπότε θὰ ἠδύναντο μὲν ἐγκαιρότερον νὰ ὀργανωθῶσι πολλαὶ ὑπηρεσιακαὶ κλάδοι, θὰ ἦτο ζήτημα ὅμως, ἂν καὶ κατὰ πόσον καὶ τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα θὰ ἦσαν προσφυῆ πρὸς τὰς γενικὰς τῆς χώρας συνθήκας καὶ συνεπῶς εὐαπόδεκτα ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὁπότε καὶ μόνον δύνανται νὰ ὦσι καὶ μόνιμα καὶ εὐεργετικά.

Κατὰ τ' ἀνωτέρω καὶ τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος ἡμῶν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιβράδυνσιν τῆς τελείας διοργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας.

Πλὴν τοῦ πολιτεύματος, εἰς τὴν ἐπιβράδυνσιν ταύτην τῆς λήψεως τῶν ἀπαιτουμένων ὑπὲρ τῶν δασῶν μέτρων, συνετέλεσεν οὐχ ὀλίγον καί,

Ἡ Σμικρότης τῶν διατιθεμένων μέσων. — Δὲν εἶνε φρονῶ ἀνάγκη ἀναπτύξεως μεγαλητέρας τοῦ αἰτίου τούτου. Ἐφιστῶ μόνον τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν μου εἰς ἓν κυρίως σημεῖον. Προκειμένου περὶ διοργανώσεως οἱουδήποτε παραγωγικοῦ ὑπηρεσιακοῦ κλάδου, εὑρισκόμεθα σχεδὸν πάντοτε ἐν ἀνεπαρκείᾳ μέσων. Ἡ ἀνεπάρκεια δὲ αὕτη προέρχεται κυρίως, ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεὶς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἠδυνήθη ἢ δύναται νὰ διαθέσῃ κονδύλια τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κράτους πρὸς ἐνίσχυσιν κλάδων παραγωγικῶν μέν, ἀλλ' ἄνευ βεβαίου καὶ ἀμέσου ἀντισταθμίσματος εἰς τὰ ἔσοδα. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι τὰ δάση κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη καὶ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ἀπέδωκαν ἐν συνόλῳ ἔσοδα μεγαλήτερα τῶν προσδοκωμένων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφ' ἑτέρου αὐξάνονται αἱ γενικαὶ τοῦ Κράτους ὑποχρεώσεις, ἡ μονομερὴς αὔξησις τοῦ ὑπὲρ τῶν δασῶν κονδυλίου δὲν ἐγένετο ἀποδεκτή, καί τοι, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἡ αὔξησις αὕτη τῶν ἐξόδων ταχέως θὰ ἐκαλύπτετο ὑπὸ διπλασίων ἐσόδων καὶ πολλαπλῶν ἄλλων ἐμμέσων ὠφελημάτων. Διὰ τὴν καταβολὴν μεγαλητέρων ἐξόδων ἀπαιτεῖται πάντοτε γενναιότης, προερχομένη ἐκ τῆς πεποιθήσεως ἐπὶ τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα. Φαίνεται δέ, ὅτι ἡ πεποίθησις αὕτη ἀκριβῶς δὲν ἐσχηματίσθη ἔτι ἐδραία καὶ ἀδειάσειστος, ὅπως ἐπιβάλῃ καὶ τὰς ἀναγκαιούσας γενναίας ἀποφάσεις.

Κατὰ ταῦτα ἐπιμένω, ὅτι, ἂν καὶ πράγματι δὲν εὐμοιροῦμεν ἀφθόνων μέσων, μολαταῦτα διὰ τοὺς παραγωγικοὺς κλάδους, ἡ τοιαύτη ἀνεπάρκεια εἶνε φαινομενική, διότι ἔπρεπεν ὑπὲρ πάντα νὰ ἐνισχυθῶσιν οὗτοι, ἔστω καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ἄλλων, ἀφ' οὗ μόνον διὰ τῆς ἐνισχύσεως αὐτῶν εἶνε δυνατὸν νὰ φθάσωμεν εἰς τὰ ποθητὰ περισσεύματα καὶ τὴν ποθητοτέραν ἐπάρκειαν.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν διατιθεμένων μέσων θὰ εἴπωμεν καὶ κατωτέρω ἐν ἐκτάσει, φρονῶ πρὸς τὸ παρὸν ὡς ἐπαρκῆ ταῦτα.

Ἕτερος παράγων ἐπιδρῶν ἐπὶ τῆς διοργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας παρ' ἡμῖν εἶνε;

Αἱ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς χώρας ἢ καὶ δι' ἄλλους λόγους ἐπικρατοῦσαι κοινωνικαὶ καὶ βιωτικαὶ συνθῆκαι.

—Εἶνε ἀναντίρρητον, ὅτι τὸ ὀρεινὸν τῆς χώρας ἡμῶν καὶ τὰ ἀτελέστατα ἔτι μέσα τῆς συγκοινωνίας καθιστῶσιν ἀπαραίτητον διὰ τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων τὴν εὔκολον προμήθειαν πρὸ παντὸς μὲν τῆς καυσίμου, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκοδομησίμου ξυλείας. Ἐπίσης δὲ ὡς ἀναντίρρητον δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, ὅτι διὰ τὰ ὀρεινὰ μέρη, ἡ κτηνοτροφία εἶνε διὰ πλείστους λόγους, τὸ κύριον βιοποριστικὸν τῶν κατοίκων ἔργον.

Ἡ εὔκολος ὅμως προμήθεια ξυλείας καὶ ἡ εὔκολος ἐνάσκησις τῆς νομαδικῆς ποιμνιοβοσκῆς διὰ χώρας εἰς ἃς δὲν εἰσήχθη ἔτι κανονικὸν σύστημα διαχειρίσεως καὶ διοικήσεως δασῶν, καὶ δὲν ἐδιδάχθησαν οἱ κάτοικοι τὸ μέσον δι' οὗ δύνανται νὰ συμβιβασθῶσιν αἱ ἀπαιτήσεις των αὗται πρὸς τὴν ἐπιβαλλομένην διαφύλαξιν καὶ ἀνάπτυξίν τῶν δασῶν τῶν αὐτῶν μερῶν, προϋποθέτουσιν ἐλευθερίαν σχεδὸν πλήρη περὶ πᾶσαν τῶν δασῶν χρῆσιν, ὑλοτομίαν τουτέστιν αὐτῶν ἐλευθέραν ἢ βοσκήν, ἐπὶ πάσης δασικῆς ἐκτάσεως ἐλευθέρως ἐξασκουμένην. Παρ' ὑμῖν ἀκριβῶς, ἀπὸ τῆς Τουρκοκρατίας τοιαύτη ἐλευθερία ἐπεκράτησεν, εἰς αὐτὴν συνήθισαν οἱ ὀρεινοὶ ἡμῶν χωρικοί, καὶ πᾶς περιορισμὸς τῆς τοιαύτης ἀπολύτου ἐλευθερίας θεωρεῖται παρ' αὐτῶν ὡς ἐπιδρῶν ἐπιβλαβῶς ἐπὶ τῶν συμφερόντων των. Ἴσως δέ, ὑπάρχει καὶ δίκαιόν τι εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν χωρικῶν ταύτην, καθότι πᾶς μέχρι τοῦδε γενόμενος περιορισμὸς τῆς ὑλοτομίας ἢ τῆς βοσκῆς, ἅτε ἐφαρμοζόμενος παρ' ἀνθρώπων πᾶν ἄλλο ἢ τοὺς λόγους τῆς ἐπιβολῆς αὐτοῦ γνωριζόντων καὶ συνεπῶς αὐθαιρέτως καὶ ἀδίκως ἢ ἐκβιαστικῶς ἐφαρμοζόντων αὐτόν, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ἐξηγήσωσι πειστικῶς τοὺς λόγους τῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπιβολῆς αὐτοῦ, οὐδαμῶς συνέτεινεν εἰς τὸ νὰ καταδείξῃ εἰς τοὺς χωρικοὺς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιβολῆς τοιούτων περιορισμῶν χάριν τοῦ γενικοῦ καλοῦ, ἀλλὰ τοὐναντίον συνέτεινεν εἰς τὴν γένεσιν τῆς κατὰ τῆς ὑπηρεσίας ἀντιδράσεως, ἥτις φυσικῶς ἀπὸ τῶν χωρικῶν μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, τοὺς κ. κ. βουλευτάς, σκεπτομένους ἑκάστοτε μόνον περὶ τῆς ἐξευρέσεως τρόπων καὶ μέσων, πρὸς παροχὴν μεγαλητέρας ἐλευθερίας εἰς τοὺς χωρικοὺς περὶ τὴν χρῆσιν τῶν δασῶν καὶ θεραπείαν τῶν ἑκάστοτε παρουσιαζομένων ἀναγκῶν των. Παρὰ τῆς πλειονότητος ἄρα τῶν κ. κ. βουλευτῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προέλθῃ μέχρι τοῦδε καὶ διὰ τοὺς λόγους τούτους, πρόθυμος ὑποστήριξις τῶν ὑπηρεσιακῶν ἐνεργειῶν, ἀφ' οὗ πᾶς τοιοῦτος διακανονισμὸς καὶ πᾶσα ὀργάνωσις σκοποῦσι καὶ τὴν ἐπιβολὴν περιορισμῶν τινων εἰς τὰς μέχρι τοῦδε ἐπικρατούσας κακὰς ἕξεις ἡμῶν.

Οἱ ὑπὸ ἐμπείρου ὅμως προσωπικοῦ καὶ διοργανωμένης ὑπηρεσίας ἐπιβληθησόμενοι περιορισμοὶ δὲν εἶνε, ἢ διαρρύθμισις ἐπὶ τὸ κανονικώτερον τῆς ἐπικρατούσης ἀταξίας περὶ τὴν χρῆσιν τῶν δασῶν. Πῶς ἦτο ὅμως δυνατὸν νὰ καταννοηθῇ καὶ πιστευθῇ τὸ τοιοῦτον καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἀντιπροσώπων του, ἐφ' ὅσον ἡ ὑφισταμένη ὑπηρεσία δὲν παρέχει ἐχέγγυα τῆς ἐπὶ τῷ ἀνωτέρω μόνον σκοπῷ ἐνεργείας της ; Οὕτως, αἱ ὑφιστάμεναι ὑπηρεσιακαὶ καὶ κοινωνιολογικαὶ συνθῆκαι ἀποτελοῦσι φαῦλον κύκλον, μὴ ἐπιτρέπουσαι τὴν μονομερῆ διαρρύθμισιν ἑκατέρας αὐτῶν, ἀλλ' ἀπαιτοῦσαι κοινὴν ἐνέργειαν πρὸς βελτίωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας καὶ διαρρύθμισιν τῶν κακῶν ἕξεων τῶν χωρικῶν, ὑπὸ λελογι-

σμένης τοιαύτης. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐβράδυνεν ἡ ἐκ μέρους τῶν ἁρμοδίων ἐνέργεια πρὸς ὀργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας.

Εἰς τὰ περὶ τῶν αἰτίων τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς χώρας ἡμῶν κεφάλαια, ἐπραγματεύθημεν καὶ περὶ ἄλλων ἕξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, αἵτινες ἐντεῦθεν ἐκπηγάσασαι ἀντιτίθενται ἐπίσης εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας. Τοιαῦται δὲ ἕξεις, ἀποτελοῦσαι πλέον βιωτικὰς τῶν χωρικῶν ἡμῶν συνθήκας, εἶνε πλὴν τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐν τοῖς δάσεσι βοσκῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀπολήψεως κυρίως τῆς καυσοξυλείας, καὶ ἡ ἕξις τοῦ χωρικοῦ περὶ τὴν ἐκχέρσωσιν δασικῶν ἐκτάσεων, ἡ ἕξις περὶ τὴν νομαδικὴν ποιμνιοβοσκὴν καὶ τὴν ἐντὸς τῶν δασῶν κατὰ τὸ θέρος σκήνωσιν τῶν νομάδων, βιωτικαί τινες ἀκόμη ἕξεις, ὡς ἡ τῆς θερμάνσεως διὰ τῶν τζακίων, ἡ τῆς παρασκευῆς τῶν τροφῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων πρωτεύει ὁ ὀβελίας, διὰ πυρῶν ἀνοικτῶν κτλ. κτλ. ἤτοι ἐν ὀλίγοις διάφοροι ἕξεις, προϋποθέτουσαι μεγάλην ἐλευθερίαν περὶ τὴν κάρπωσιν, εἴτε τῶν δασικῶν προϊόντων, εἴτε καὶ αὐτοῦ τοῦ δασικοῦ ἐδάφους. Ὅθεν ἐννοεῖται, ὅτι τὸν περιορισμὸν τῶν τοιούτων ἐλευθεριῶν ἄνευ τῆς καταλλήλου διδαχῆς καὶ ὑποδείξεως ἄλλων μέσων πρὸς ἀποσόβησιν τῶν ἐξ οἱουδήποτε περιορισμοῦ προερχομένων δυσκολειῶν, δὲν δύναται ν' ἀντιληφθῇ ὁ χωρικὸς πληθυσμὸς καὶ ἀντιδρᾷ κατὰ παντὸς νεωτεριστικοῦ μέτρου, σκοποῦντος τὴν ἐπιβολὴν ὑπηρεσιακῆς ἐπιτηρήσεως.

Ἕτερος λόγος οὐσιωδῶς ἐπιδράσας ἐπὶ τῆς βραδείας διοργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας εἶνε καί,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

2. *Ἡ καθόλου ἀνάπτυξις τοῦ λαοῦ ἡμῶν.* — Μὲ τὴν λέξιν ἀνάπτυξις, ὑποδηλῶ οὐ μόνον τὴν διὰ τῆς διδασκαλείας εἰς τὰ γράμματα ἐπίδοσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν γένει ἐκπολιτισμὸν τοῦ λαοῦ μέχρι τοῦ σημείου, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὸν νομοταγῆ, ἱκανὸν ν' ἀντιλαμβάνηται τῆς καταστάσεως καὶ τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν του, καὶ ἐφοδιασμένον μὲ τὰς πρὸς τὴν βιοποριστικήν του δράσιν ἀπαιτουμένας σχετικὰς πρακτικὰς γνώσεις.

Ἐν τῷ σχετικῶς βραχεῖ διαστήματι τοῦ ἐλευθέρου ἡμῶν βίου, δὲν ἦτο φυσικῶς δυνατὸν νὰ φθάσῃ ὁ λαὸς εἰς τὴν βαθμίδα ταύτην τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως καταννοήσῃ τὰ πράγματι συμφέροντα αὐτῷ καὶ ἀπαιτήσῃ ταῦτα παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων του, δὲν ἦτο δυνατὸν δ' ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς τὸν λαὸν μόρφωσις νὰ τελειοποιηθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ παρέχῃ εἰς τὸν λαὸν πάντα τ' ἀνωτέρω. Συνεπῶς πρὸς τ' ἀνωτέρω, δὲν ἠδύνατο νὰ προέλθῃ καὶ ἐκ τοῦ λαοῦ ἡ ἀπαιτουμένη ὥθησις πρὸς βελτίωσιν τῆς παρ' ἡμῖν δασικῆς καταστάσεως.

Ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν λεπτέων θετικῶν μέσων πρὸς διάσωσιν καὶ ἐπέκτασιν τῶν δασῶν ἡμῶν θέλομεν πραγματευθῆ καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο λεπτομερέστερον.

Ἐναπομένει ἤδη νὰ ἴδωμεν καὶ τὸ τελευταῖον αἴτιον τῆς ἐπιβραδύνσεως τῆς διοργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας παρ' ἡμῖν, καὶ τοῦτο εἶνε,

Ἡ διαρρύθμισις ἐν γένει τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἐν Ἑλλάδι. — Ἂν ἐξετάσῃ τις ὅλους τοὺς Νόμους τοὺς διαρρυθμίζοντας τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, θὰ ἴδῃ, ὅτι μεμονωμένως καὶ διά τινας μόνον κλάδους τῆς ὑπηρησίας ἐγένοντο ὀργανικοὶ νόμοι, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν νεωτέρων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων ἀπαιτήσεων. Αἱ πλεῖσται τῶν λοιπῶν ὑπηρεσιῶν ἑδράζονται ἔτι ἐπὶ τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν γενομένων νόμων, δι' ὧν ἐκανονίσθησαν αὗται, μέ τινας συσιώδεις ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπουσιώδεις τροποποιήσεις, γενομένας βραδύτερον. Ἀπὸ τοὺς πλείστους ὅμως τῶν ὑπαρχόντων ὀργανικῶν τῶν ὑπηρεσιῶν Νόμων, ἂν ὄχι ἀπὸ ὅλους, ἐλλείπουσιν, ἐν σχέσει τοὐλάχιστον πρὸς τὰς σημερινὰς ὑπηρεσιακὰς ἀπαιτήσεις, αἱ ἑξῆς τρεῖς συσιώδεις βάσεις, ἤτοι α΄) ὁ καθορισμὸς τῆς εἰδικῆς μορφώσεως τῶν δι' ἕκαστον κλάδον τῆς ὑπηρεσίας ἀπαιτουμένων ὑπαλλήλων. Οὐ μόνον δὲ ἐλλείπει πᾶς τοιοῦτος καθορισμὸς τῶν πραγματικῶν προσόντων τῶν ὑπαλλήλων, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν οὐδεμία νομοθετικὴ μέριμνα ἐλήφθη περὶ τῆς παροχῆς τῆς ἀπαιτουμένης εἰδικῆς μορφώσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν διαφόρων κλάδων, β΄) ἡ ἐξασφάλισις τῶν ὑπαλλήλων ἀπὸ τῶν ἀδίκων ἀπολύσεων καὶ τῶν πολλάκις ἔτι φοβερωτέρων διὰ τὸν ὑπάλληλον μεταθέσεων(¹) γ΄) ἡ ἐξασφάλισις τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν τοῦ ὑπαλλήλου ἀναλόγως τῶν ἀπαιτήσεων τῆς θέσεώς του, τῆς ὑποτιθεμένης ἡλικίας του καὶ τοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ὑπ' αὐτοῦ διανυθέντος χρόνου, διὰ τοῦ καθορισμοῦ μισθοδοσιῶν λογικῶν, καὶ σχετικῶν πρὸς τὰς πρὸς τὴν θέσιν τῶν ὑπαλλήλων δαπάνας τῶν ἀτόμων ἢ τῶν οἰκο-

---

(¹) Οἱ ἐσχάτως ψηφισθέντες σχετικοὶ Νόμοι ἀποτελοῦσι ὁμολογουμένως ἓν πρὸς τὰ πρόσω βῆμα. Πόρω ὅμως ἀπέχουσιν ἔτι τῶν πράγματι ἀπαιτουμένων τοιούτων, οἱ ὁποῖοι ἄλλως τε, τότε καὶ μόνον δύνανται νὰ γείνωσιν καὶ νὰ ἔχωσι καὶ πραγματικὴν σημασίαν καὶ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς των νὰ μὴ προκύψωσιν ἄλλα ἄτοπα, συνήθη δυστυχῶς σήμερον, ὅταν ταὐτοχρόνως καὶ τὸ ποιὸν τῶν ὑπαλλήλων διὰ τῶν καταλλήλων ὀργανικῶν νόμων καταστῇ ἄξιον δι' ἑκάστην ὑπηρεσίαν.

γενειῶν, ἔτι δὲ καὶ δικαίως καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ ἑκάστου ὑπαλλήλου κατανεμημένων (¹). Ὑπὸ τὰς τοιαύτας γενικὰς ὑπηρεσιακὰς συνθήκας καὶ μὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀντίληψιν τῆς πολιτικῆς, δὲν εἶνε οὐδόλως ἄπορον, ὅτι κλάδος, οἷος ὁ τῶν δασῶν, ἀπαιτῶν ὑπὲρ πάντα σχεδὸν ἄλλον κλάδον τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, τὴν διοργάνωσίν του ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προεκτεθέντων, δὲν εἶνε ἄπορον λέγω, ὅτι οὐ μόνον δὲν ἠδυνήθη μεμονωμένως νὰ ὀργανωθῇ ὡς ἔδει, ἀλλ' ὑπέστη καὶ αὐτὸς καὶ ὑφίσταται ἔτι τὴν ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντος, ἀρκεσθεὶς ἑκάστοτε εἰς μικράς τινας μόνον ἐπὶ τὰ βελτίω μεταρρυθμίσεις.

Ὡς προεῖπον, τ' ἀνωτέρω ἐξέθηκα, οὐχὶ διὰ νὰ δικαιολογήσω τὴν φαινομενικὴν ἡμῶν ἀδράνειαν, ἀλλὰ διὰ νὰ καταδείξω καὶ πάλιν τὰ αἴτια ταύτης, εἰς τὰ ὁποῖα δέον νὰ προστεθῇ ἓν τέλει καὶ ἓν εἶδος φυσικῆς ἀντιπαθείας, ὡς πολλοὶ λέγουσιν, τοῦ Ἕλληνος, πρὸς πάντα θετικῆς καὶ ἐφηρμοσμένης ἐπιστήμης κλάδον. Ἡ ἀντιπάθεια αὕτη ἐπέφερε τὴν μὴ ἐπίδοσιν πολλῶν εἰς τὸν κλάδον τοῦτον, καὶ τὴν ἑκάστοτε παρ' ἑνὸς μόνον ἢ δύο ἢ τριῶν τὸ πολὺ εἰδικῶν δασολόγων διεύθυνσίν του, ἤτοι πλήρη ἀριθμητικὴν πλέον ἀνεπάρκειαν ἀτόμων πρὸς ὑποστήριξιν καὶ προαγωγὴν αὐτοῦ.

(¹) Εἶνε γνωστὸν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου βεβαίως, ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς γενικαὶ μισθοδοσίαι τῶν ὑπαλλήλων, ἰσχύουσιν ἔτι καὶ νῦν αἱ μισθοδοσίαι, αἱ ὑπὸ τῶν Νόμων τοῦ 1836 καθορισθεῖσαι, μεθ' ὅλον τὸν ἐπελθόντα διπλασιασμὸν τοὐλάχιστον τῶν διὰ τὰς βιωτικὰς ἀνάγκας δαπανῶν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶνε γνωστὴ ἐπίσης ἡ ἐπικρατοῦσα ἀνισοτάτη κατανομὴ τῶν μισθοδοσιῶν, καθ' ἣν εἷς τελώνης, ἢ ὑποταμίας λαμβάνουσι μισθὸν ὑπερδιπλάσιον, πολλάκις οὐχὶ τοῦ τμηματάρχου μόνον ἀλλ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ὑπουργοῦ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἶνε βέβαιον, ὅτι ἡ νεολαία ἡμῶν, μᾶλλον ἐκ τοῦ περιβάλλοντος ἢ ἐκ φύσεως, ἀπέφευγε, μέχρις ἐσχάτων σὐλάχιστον, τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰς ἐφηρμοσμένας φυσικὰς ἐπιστήμας. Ἂν δέ τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν πλήρη ἄγνοιαν παρὰ τοῖς ἀνεπτυγμένοις ἀκόμη, ὅτι ὑπάρχει εἰδικὴ ἐπιστήμη καὶ δὴ ἐκ τῶν μᾶλλον προηγμένων, ἀφορῶσα τὴν προαγωγὴν καὶ ἐπωφελῆ τῶν δασῶν κάρπωσιν, ἂν συνάμα σκεφθῇ τις, ὅτι ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς δημοσίας ἐν γένει ὑπηρεσίας καὶ δι' οὓς λόγους προείπομεν καὶ δι' ἄλλους πολλούς, δὲν ἐνθουσιάζει πολύ, ὥστε νὰ ἐπιδιώξῃ τις ταύτην ἀντὶ θυσιῶν καὶ ἐπὶ τέλους, ἂν προσθέσῃ τις εἰς ταῦτα καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀπόκτησις τῶν δασολογικῶν γνώσεων δὲν εἶνε δυνατὴ ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μόνον, μὲ θυσίαν χρόνου καὶ χρήματος σὐ σμικράν, θὰ ἴδῃ, ὅτι ὑπῆρχον ἀποχρῶντες λόγοι παρακωλύοντες τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῶν δυναμένων νὰ πράξωσι τοῦτο. Ἄλλως τε, ὡς προεῖπον, ἡ σπουδὴ τῆς δασολογίας ἀπαιτεῖ καὶ ὑλικὰς θυσίας σὐ σμικράς, πᾶς δὲ ὁπωσδήποτε εὐπορῶν ἔχει ἕνα ἐπὶ πλέον λόγον διὰ νὰ μὴ στέργῃ τὴν προπαρασκευήν του διὰ τὴν πᾶν ἄλλο ἢ θελκτικὴν ὄψιν παρουσιάζουσαν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἥτις ἀκριβῶς καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον, τῆς μὴ προσελκύσεως τοὐτέστι καὶ ἀνθρώπων ὑλικῶς ἀνεξαρτήτων εἰς τοὺς κόλπους οὐτῆς, ὑφίσταται σὐ σμικρὰν ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν.

Ταῦτα εἰσὶν ἐν ὀλίγοις οἱ λόγοι, οἱ πολλαχῶς παρακωλύοντες ἔτι καὶ νῦν, ὡς προεῖπον, τὴν ὀργάνωσιν εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, συμφώνως πρὸς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου καὶ συμφώνως πρὸς τὴν κτηθεῖσαν πεῖραν ἀλλαχοῦ τε καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ ἐδραζομένην

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης πλέον καθοριζομένων βάσεων. Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως, ἅτινα εἰσὶν ἄλλως τε καὶ ἀναπόφευκτα κακὰ διὰ Πολιτείας νεοτεύκτους, ἐλπίζω, ὅτι ὁ χρόνος καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν ἁρμοδίων θὰ ἄρῃ ἐν πέλει τοὺς παντοειδεῖς τούτους σκοπέλους καὶ σὺν τῷ χρόνῳ θέλει ἐπιτευχθεῖ τὸ ποθούμενον. Διατρέχομεν τὸ στάδιον τῆς ἐξελίξεως ἡμῶν, ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ μὴ ἐπέλθῃ διὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον λόγον πλήρης ἀδράνεια, ἄλλως δι' οἱασδήποτε, ἔστω καὶ μικρᾶς προσφόρου ἐνεργείας, ἔστω καὶ διὰ πλαγίας ὁδοῦ, θέλει ἐπέλθει θᾶττον ἢ βράδιον τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Εἶνε ζητήματα χρόνου μόνον, καὶ συνεπῶς τὸ κύριον καθῆκον καὶ ἡ μέριμνα ἡμῶν ὀφείλει νὰ ἦνε, πῶς τὸν χρόνον τοῦτον νὰ καταστήσωμεν ὅσον ἔνεστι βραχύτερον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΜΕΡΟΣ 2ον

ΠΟΙΑ ΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΣΩΣΙΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΝ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΗΜΩΝ ΛΗΠΤΕΑ ΜΕΤΡΑ

Μετὰ τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα περὶ τῶν αἰτίων τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ τῶν λόγων δι' οὓς παρεκωλύθη καὶ παρακωλύεται ἔτι ἐν πολλοῖς ἡ διοργάνωσις παρ' ἡμῖν τελείας δασικῆς ὑπηρεσίας, ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ὑπὸ τὰς σημερινὰς ἐπιστημονικὰς συνθήκας καὶ τὰς παρ' ἡμῖν ἰσχυούσας οἰκονομικὰς καὶ διοικητικὰς τοιαύτας, ἐπιβαλλομένων μέτρων, οὐ μόνον πρὸς παρακώλυσιν πάσης φθοροποιοῦ ἐνεργείας τῶν καταστρεφόντων τὰ δάση ἡμῶν αἰτίων, ἀλλὰ καὶ τῶν μέτρων, ἅτινα ἐπιβάλλονται, ὅπως τὰ δάση καταστῶσιν ἀντικείμενα κοινῆς τοῦ ὅλου Ἔθνους μερίμνης καὶ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς πρὸς αὐτὰ ἀγάπης πάντων ἡμῶν, ἐπιτευχθῇ ἡ ὅσον ἔνεστι ἐν βραχυτέρῳ χρόνῳ βελτίωσις καὶ ἐπέκτασις τῆς δασικῆς βλαστήσεως τῆς χώρας, ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν ἐκείνων τοὐλάχιστον, ἅτινα ὑπὸ τῆς φύσεως ἐνδείκνυνται, ὡς προωρισμένα ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν βλάστησιν ταύτην καὶ μόνον.

Ὅπως καταννοηθῇ ὅμως τελείως ἡ ἀξία τῶν προτεινομένων μέτρων καὶ οἱ λόγοι δι' οὓς ἡ λῆψις τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μέτρων τούτων ἀπόκειται κυρίως εἰς τὴν Πολιτείαν, φρονοῦμεν, ὅτι πρὸ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν δέον νὰ προτάξωμεν σύντομον ἀλλὰ πειστικὴν ἀνάλυσιν τῶν λόγων, δι' οὓς οὐ μόνον ἐπιβάλλεται ἡ λῆψις τῶν μέτρων τούτων, ἀλλ' ἀποτελεῖ αὕτη καὶ ἔργον τῆς Πολιτείας κυρίως.

Κατὰ ταῦτα τὰ Κεφάλαια τοῦ δευτέρου τούτου μέρους τῆς πραγματείας ἡμῶν εἰσὶ τὰ ἑξῆς τέσσαρα :

1ον) Ἐξέτασις τῶν δασῶν ὑπὸ δημοσιονομικὴν καὶ πολιτειακὴν ἔποψιν.

2ον) Διοργάνωσις διοικητικῆς καὶ διαχειριστικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν.

3ον) Γενικὰ μέτρα πρὸς προστασίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς δασικῆς βλαστήσεως ἐν Ἑλλάδι.

4ον) Σχέσις μεταξὺ τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀπαιτουμένης δασικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς προσδοκωμένης μειώσεως τῆς καστροφῆς τῶν δασῶν.

Ἐξετάσωμεν ἤδη λεπτομερῶς ἓν ἕκαστον τῶν ὡς ἄνω Κεφαλαίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ὑπὸ δημοσιονομικὴν καὶ πολιτειακὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενα τὰ δάση.

1ον) Ὁποίου εἴδους ἀντικείμενον οἰκονομικῆς διαχειρίσεως ἀποτελοῦσιν.

2ον) Ποῖοι οἱ ἀπαραίτητοι διαχειριστικοὶ ὅροι πρὸς συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ κεφαλαίου τούτου, καὶ

3ον) Ποῖος ὁ ἁρμοδιώτερος ἰδιοκτήτης τῶν δασῶν.

1ον Γὰ δάση ὡς ἀντικείμενον οἰκονομικῆς διαχειρίσεως.

Ἐὰν ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διαφόρους ἀμέσους καὶ ἐμμέσους ὠφελείας, τὰς ὁποίας παρέχουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς ἄτομον καὶ ὡς σύνολον τὰ δάση, καὶ τὰς ὁποίας ἐπιδιώκει συνεπῶς καὶ οὗτος νὰ καρπῶται διαρκῶς ἐξ αὐτῶν, ἐὰν λέγω ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὠφελημάτων τούτων ἐξετάσωμεν τὴν ἐπιστήμην, τὴν διδάσκουσαν τοὺς καλητέρους τρόπους, δι' ὧν εἶνε δυνατὸν νὰ καρπώμεθα συνεχῶς τὰς μεγαλητέρας ἐκ τῶν δασῶν ἀμέσους καὶ ἐμμέσους ὠφελείας, θὰ ἴδωμεν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἀναντιρρήτως ἀποτελεῖ κλάδον τῆς δημοσίου οἰκονομίας, ἀφοῦ ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν μέσων, πρὸς ὅσον ἔνεστι μεγαλητέραν ἔντασιν τῆς παραγωγῆς ἑνὸς κατ' ἐξοχὴν πλουτοπαραγωγοῦ κλάδου.

Ἀφ' οὗ δὲ βάσις τῆς ἐπιστήμης ταύτης, τὴν ὁποίαν ἄριστα δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν καὶ *δασικὴν οἰκονομίαν*, εἶνε ἡ ὅσον ἔνεστι ἐπίτευξις μεγαλητέρας παραγωγικότητος τῶν δασῶν, ἕπεται, ὅτι τὰ δάση εἶνε τὸ *Κεφάλαιον* ἐφ' οὗ ἐδράζεται ἡ οἰκονομία αὕτη καὶ τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκει αὕτη νὰ καταστήσῃ ὅσον ἔνεστι γονιμώτερον.

Ἂν ἤδη ἀναπωλήσωμεν καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν δασῶν ἀπορρέοντα ὠφελήματα, ἤτοι οὐχὶ μόνον τὰ ἄμεσα καὶ ἀπαραίτητα διὰ τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας τοιαῦτα, ὁποῖα εἶνε ἡ ξυλεία κυρίως, ὑπὸ τὰς ποικίλας αὐτῆς μορφὰς καὶ τὰ λοιπὰ δασικὰ προϊόντα, ἤτοι καρποί, φλοιοί, ρητίναι, θηράματα κτλ. κτλ. ἀλλὰ καὶ τὰ ἔμμεσα τοιαῦτα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὠφελήματα, οἷα εἶνε ἡ ἐπίδρασις τῶν δασῶν ἐπὶ τῆς κατανομῆς τῶν ὑδάτων, ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῆς γεωργίας, τῆς ὑγιείας, τοῦ κλίματος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει, ἡ προστατευτικὴ των σημασία ἐπὶ τῆς χώρας κτλ. κτλ. ἤτοι τὰ ὠφελήματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἐν πάσῃ μὲν περιπτώσει ἐξασκοῦσι σπουδαιοτάτην ἐπὶ τῆς ὅλης χώρας ἐπίδρασιν, εἰς τινας δὲ περιπτώσεις, ἤτοι εἰς ὀρεινὰς χώρας, ὡς ἡμετέρα, ἔχουσιν ἐξαιρετικὴν ὅλως σημασίαν, λόγῳ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τῆς καθολικῆς τῆς χώρας εὐημερίας, ἂν ἀναπωλήσωμεν ἤδη λέγω πάντα ταῦτα, βλέπομεν, ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς δασικῆς οἰκονομίας διαχειριζόμενον Κεφάλαιον, ἀποτελεῖ ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἐξαιρετικοῦ εἴδους Κεφάλαιον.

Καὶ πράγματι τὸ Κεφάλαιον ἡμῶν τοῦτο παρουσιάζει τὰς ἑξῆς εἰδικὰς ὅλως ἰδιότητας.

1ον) Εἶνε *Κεφάλαιον σύνθετον*, ὡς ἀποτελούμενον ὑπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ φυομένου δάσους *(ξυλώδους ἀποθέματος ἢ κεφαλαίου)*, τὸ ὁποῖον πάλιν εἶνε ἓν εἶδος ἀθροίσματος τῶν τόκων τοῦ ἐδάφους, τῶν ἐτησίως καὶ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν καταβαλλομένων πολλάκις δαπανῶν πρὸς παραγωγὴν τοῦ δάσους ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτοῦ, καὶ τῶν τόκων αὐτῶν.

2ον) Ἐνῷ φαινομενικῶς εἶνε κεφάλαιον *κινητὸν* καθ' ὃ ἀδιαλήπως ἀνανεούμενον, οὐσιαστικῶς εἶνε κεφάλαιον *σταθερὸν ἢ μόνιμον* καὶ πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς τοιοῦτον, ἀφ' οὗ μόνον κατὰ μέρη καὶ ἐφ' ὅσον καθίσταται χρήσιμον διὰ τὰς ἀνάγκας ἡμῶν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ, ἡ δὲ χρησιμοποίησίς του αὕτη δέον νὰ γίνηται κατὰ τρόπον οὐδαμῶς διακινδυνεύοντα τὴν ὕπαρξιν τοῦ συνόλου, καὶ τοῦτο, διότι ἐκ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ὅλου

τούτου ἐξαρτῶνται κυρίως ὅλα τὰ ἔμμεσα ὠφελήματα, ἃ ὁποῖα καρπούμεθα ἐκ τῶν δασῶν. Ἐξηγοῦμαι καλήτερον,

Πᾶς διαχειριζόμενος κεφάλαιόν τι ἐπὶ σκοπῷ οἱασδήποτε οἰκονομικῆς παραγωγῆς, ὡς βάσιν τῆς διαχειρίσεώς του ἔχει βεβαίως μόνον τὴν ἐπικερδῆ τοῦ διαχειριζομένου κεφαλαίου παραγωγήν, ἤτοι παραγωγὴν καλύπτουσαν τοὐλάχιστον τοὺς τόκους (ἀναλόγως τῶν ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν) τοῦ κεφαλαίου καὶ τὰς λοιπὰς σχετικὰς δαπάνας τῆς ἐκμεταλλεύσεως κτλ., ἂν δὲ ἡ παραγωγὴ αὕτη εἶνε ἀνεπαρκής, εἴτε ὡς τόκος διὰ τὰ μόνιμα κεφάλαια, ὡς λ. χ. τὰ ἐνοικιαζόμενα κτήματα, εἴτε ὡς κέρδος διὰ τὰ κινητὰ κεφάλαια, οἷα εἶνε τὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ τοιαῦτα, ἂν λέγω, ἡ παραγωγὴ τῶν κεφαλαίων του ἦνε ἀνεπαρκής, κατὰ τὴν ὑποκειμενικήν του κρίσιν, δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ, ὅπως τὰ κεφάλαιά του ταῦτα ἀνταλλάξῃ πρὸς χρῆμα καὶ χρησιμοποιήσῃ τὸ οὕτω κτηθὲν χρηματικὸν κεφάλαιον, ὅπως θεωρῇ καλήτερον, δι' οἱανδήποτε ἄλλην οἰκονομικὴν παραγωγήν. Πᾶς ἰδιοκτήτης ὅμως δάσους, πλὴν τοῦ Κράτους, διὰ τὸ ὁποῖον, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἀπαγορεύεται πᾶσα καὶ ὑπὸ οἱανδήποτε μορφὴν κινητοποίησις τοῦ δασικοῦ του κεφαλαίου, πᾶς ἰδιοκτήτης δάσους λέγω, θέλων δι' οἰκονομικοὺς λόγους νὰ κινητοποιήσῃ ἢ ἀνταλλάξῃ πρὸς χρῆμα τὸ δασικόν του κεφάλαιον, δύο καὶ μόνον τρόπους δυνατὸς ἔχει πρὸς τοῦτο, ἢ τὴν πώλησιν ὁλοκλήρου τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου, ἤτοι ἐδάφους καὶ ξυλώδους κεφαλαίου ἢ τὴν μετατροπὴν μόνον τοῦ ξυλώδους κεφαλαίου εἰς χρῆμα, διὰ τῆς πλήρους ὑλοτομίας τοῦ δάσους.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ ἡ μὲν πώλησις ἐδάφους καὶ δάσους ἐμοῦ, δηλαδὴ ὁλοκλήρου τοῦ κτήματος, εἶνε βεβαίως πάντοτε δυνατή, ἐφ' ὅσον εὑρίσκεται ἀγοραστὴς, καὶ παρέχει μόνον τὴν δυσκολίαν, ὅτι προκειμένου περὶ δασῶν ὅπως δήποτε ἐκτεταμένων καὶ μὴ ἀποφερόντων μεγάλα κέρδη ἐξ εἰσοδημάτων, ἡ ἐκποίησίς των εἶνε συνήθως δυσκολωτάτη, περιοριζομένη μόνον μεταξὺ τῶν μεγάλων κεφαλαιούχων, τῶν δυναμένων ἀκινδύνως νὰ διαθέσωσι μέρος τῶν κεφαλαίων των καὶ δι' ἀγορὰν δάσους, ἔστω καὶ μὴ πολὺ προσοδοφόρου. Προκειμένου ὅμως περὶ μετατροπῆς μόνον τοῦ ξυλώδους κεφαλαίου ἑνὸς δάσους εἰς χρῆμα, ὅπερ καὶ τὸ εὐκολώτερον καὶ τὸ προχειρότερον μέσον τῆς κινητοποιήσεως τοῦ κεφαλαίου, ἐπιπροσθοῦσι διὰ πάντα ἰδιοκτήτην πληθὺς ἐμποδίων, τῶν ὁποίων τὰ σπουδαιότερα εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

α΄.) Δυσκολία τῆς διαθέσεως ἢ ἐπιζήμιος διάθεσις τῶν διὰ τῆς γενικῆς ὑλοτομίας ἑνὸς δάσους, διὰ μιᾶς ἀποκτωμένων καὶ εἰς τὴν κατανάλωσιν παρεχομένων δασικῶν προϊόντων.

β΄.) Δυσκολία ἐκ μέρους τῆς δημοσίας διοικήσεως, μὴ ἐπιτρεπούσης συνήθως καὶ εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν τὴν τελείαν ἀποψίλωσιν ἑνὸς δάσους, ἰδίᾳ ὅταν πρόκηται περὶ προστατευτικοῦ τοιούτου.

γ΄.) Δυσκολία τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ ὑλοτομηθέντος δάσους, ἂν ὁ ἰδιοκτήτης θελήσῃ ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς ὑλοτομίας ἀποψιλωθέντος ἐδάφους, λόγῳ τῆς ἀκαταλληλότητος τοῦ ἐδάφους δι' ἄλλην γεωργικὴν χρῆσιν, ν' ἀναπαραγάγῃ καὶ πάλιν δάσος.

Σημειωτέον δέ, ὅτι ἡ τοιαύτη δυσκολία δὲν εἶνε μόνον τεχνική, λόγῳ τοῦ ὅτι μεγάλαι γυμναὶ ἐκτάσεις δυσκό-

λως ἀναδασσοῦνται, ὡς ὑποκείμεναι εἰς πληθὺν κινδύνων ἀλλὰ καὶ οἰκονομική, καθότι προκειμένου περὶ τοιαύτης ἀναδασώσεως ἐπὶ μεγάλης γυμνῆς ἐκτάσεως, αὕτη μόνον διὰ τῆς τεχνητῆς ὁδοῦ δύναται νὰ γείνῃ, ἐπιφέρουσα οὐ μόνον κατὰ τὴν πρώτην ἐκτέλεσίν της ἀκριβὰς δαπάνας, ἀλλὰ διαρκῶς καὶ ἐπὶ δεκαετηρίδας ὅλας πολλάκις προκαλοῦσα τοιαύτας, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνταποδόσεως ἐσόδου.

δ΄) Κίνδυνος καταστροφῆς, ἢ τοὐλάχιστον σοβαρᾶς μειώσεως τῆς παραγωγικότητος τοῦ ἐδάφους, ὅταν μάλιστα τύχῃ τοῦτο νὰ ἦνε κατωφερὲς καὶ ὑποκείμενον εἰς διαβρώσεις ἢ ἐκπλύνσεις ὑπὸ τῶν ὑετίων ὑδάτων, καὶ ἀβεβαιότης συνεπῶς περὶ τὴν ἐπιτυχῆ χρησιμοποίησιν τοῦ ἐδαφικοῦ κεφαλαίου πρὸς νέαν παραγωγήν.

ε΄) Ἀβεβαιότης τελεία περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ νέου δάσους, ἂν ἐπιδιώκῃ τὴν ἀναπαραγωγὴν τοιούτου, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀποψιλωθέντος ἐδάφους. Ἡ ἀβεβαιότης δὲ αὕτη εἶνε τόσον μεγαλητέρα, ὅσον γηραιότερον καὶ ὑπὸ δασολογικὴν ἢ καὶ ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν σπουδαιότερον εἶνε τὸ δάσος.

Ἂν εἰς τὰς ἀνωτέρω περιγραφείσας δυσκολίας προσθέσωμεν καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους διατρέχει σιαδήποτε οἰκονομικὴ ἐπιχείρησις καὶ τὰς δυσκολίας, ἃς ἔχει πᾶσα τοιαύτη, λόγῳ τῆς ἀπαιτουμένης ἐντόνου ἐνεργείας καὶ τοῦ διαρκοῦς ἐλέγχου, ὃν ἀπαιτεῖ, ἀπέναντι τῆς σχετικῆς ἀσφαλείας, ἣν παρέχει καλῶς διαχειριζόμενον δάσος, καὶ τῆς σχετικῶς μικρᾶς ἐργασίας καὶ τοῦ περιωρισμένου ἐλέγχου, βλέπομεν, ὅτι καὶ διὰ πάντα ἰδιώτην ἀκόμη ἰδιοκτήτην δάσους, τὸ δασικὸν κεφάλαιον (δασικὸν ἔδαφος καὶ ξυλώδες ἀπόθεμα), δέον νὰ θεωρῆται μᾶλλον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὡς σταθερὸν τοιοῦτο ἢ ὡς κινητὸν καὶ εὐκόλως εἰς ἄλλα μετατρεπόμενον.

Ἡ μονιμότης ὅμως τῶν δασικῶν κεφαλαίων ἀποκτᾷ μείζονα σημασίαν ἀπέναντι τοῦ Δημοσίου.

Λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς γενικῆς τῶν δασῶν ἐπὶ τῆς εὐημερίας πάσης χώρας ἐπιδράσεως, καὶ τὸ καθῆκον τὸ ἐπιβαλλόμενον εἰς πᾶν Κράτος, τοῦ νὰ μεριμνᾷ μᾶλλον περὶ τῶν συμφερόντων τῆς ὁλότητος, ἢν ἀντιπροσωπεύει ἢ περὶ τῶν ἰδίων ταμιευτικῶν τοιούτων, ἕπεται ὅτι τὰ δάση, ἐδάφη τε καὶ ξυλῶδες ἀπόθεμα ἀπὸ κοινοῦ, ἀποτελοῦσι διὰ πᾶν Κράτος κεφάλαια, κατ' ἐξοχὴν σταθερὰ καὶ ἀμετάτρεπτα καὶ ὅτι, ἐπιβάλλεται εἰς τὸ Κράτος νὰ θεωρῇ ταῦτα ὡς τοιαῦτα, διότι μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον τῆς μονιμότητος διαχειριζόμενα, δύνανται νὰ ἐξυπηρετήσωσιν ἐπιτυχῶς τὰ συμφέροντα τῆς ὁλότητος ὑπὸ οἰκονομικὴν καθαρῶς καθὼς καὶ ὑπὸ προστατευτικὴν ἔποψιν.

Τὴν γνώμην ταύτην ἐνισχύει κατὰ πολὺ ἡ ὁσημέραι παρατηρουμένη, λόγῳ τῆς ὑπερβολικῆς αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως δασικῶν προϊόντων, ἀνεπάρκεια τῶν δασῶν τῶν πλείστων Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς ὁποίας, προέκυψεν καὶ ἡ γενικῶς παρατηρουμένη σήμερον τάσις ἐν ἁπάσαις ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις πρὸς αὔξησιν τῶν δασικῶν κεφαλαίων.

3ον) Τρίτη ἐξαιρετικὴ ἰδιότης τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου εἶνε, ὅτι πρὸς ἐκμετάλλευσίν του ἀπαιτεῖ σχετικῶς μικρὰν χειρονακτικὴν ἢ μηχανικὴν ἐργασίαν, καὶ ταύτην ἄνευ μεγάλων τεχνικῶν ἀπαιτήσεων, (σπορά, φυτεία, ὑλοτομία, μεταφορὰ ὑλοτομηθείσης ξυλείας) ὡς μὴ ἀπαιτοῦν κυρίως ἔντονον καλλιέργειαν, ὅπως τὰ

γεωργικόν ἔδαφος (κεφάλαιον), ἀλλὰ μόνον ἐργασίαν πρὸς κάρπωσιν προϊόντος. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἀπαιτεῖ μεγαλητέραν πνευματικὴν ἐργασίαν πρὸς ἀκριβῆ σπουδὴν τῶν ὅρων τῆς ἐκμεταλλεύσεώς του, ἀναλογως τῶν ἰδίων συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ἕκαστον δάσος ὑφίσταται. Τὸ ἰδιάζον δὲ τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου ἔγκειται καὶ εἰς τὸ ὅτι ἡ παραγωγικότης του δὲν ἐξαρτᾶται σχεδὸν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας, ὅπως διὰ τὰ ἐμπορικὰ ἢ βιομηχανικὰ κεφάλαια, ἀλλ' ἐκ φυσικῶν ὅρων, τοὺς ὁποίους μᾶλλον πνευματικὴ ἐργασία διὰ μικρᾶς χειρονακτικῆς τοιαύτης ἐκμεταλλεύεται καταλλήλως. (Εἶδος δάσους, μορφὴ δάσους, εἶδος ἐκμεταλλεύσεως καὶ τρόπος ἀνανεώσεως κτλ.)

4ον) Ἑτέρα χαρτκτηριστικὴ ἰδιότης τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου εἶνε, ὅτι τὰ προϊόντα αὐτοῦ (ξυλεία) κυρίως εἰπεῖν δὲν εἶνε προϊόντα, ἀλλὰ μέρος αὐτοῦ τούτου τοῦ κεφαλαίου (ξυλώδους κεφαλαίου). Συνεπῶς ἡ ἀπόληψις τῶν προϊόντων δὲν ἐξαρτᾶται, ὅπως εἰς τὴν γεωργίαν, ἐκ τῆς φύσεως. Δὲν τὰ λαμβάνομεν τοὐτέστιν, ὅταν φύσει ὡριμάζωσιν, ἀλλ' ὅταν οἰκονομικῶς συμφέρῃ, ἢ καὶ ὅταν ὁ τρόπος τῆς διαχειρίσεως τοῦ δάσους ἡμῶν τὸ ἐπιτρέπῃ. Ἐννοεῖται συνεπῶς, ὅτι ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου καθ' ὃν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ταῦτα καὶ τὸ ποσὸν τῶν προϊόντων, ὅπερ δύναται ἀκινδύνως νὰ ληφθῇ παρ' ἑκάστου δάσους, εἶνε ζητήματα σπουδαιότατα καὶ πολυπλοκώτατα, ἀποτελοῦντα τὴν βάσιν τῆς δασικῆς οἰκονομίας. Κατὰ τοσοῦτον δὲ μᾶλλον τὰ ζητήματα ταῦτα εἶνε δύσκολα, καθ' ὅσον ὁ μὲν χρόνος τῆς ἀποδόσεως τῶν δασικῶν προϊόντων εἶνε συνήθως μακρότατος, ἀπὸ 50—150 ἐτῶν καὶ πλέον, τὸ δὲ ποσὸν τῆς ἐτησίας

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παραγωγῆς ποικίλει κατ' ἔτος καὶ καθ' ἡλικίαν, δυσκόλως δὲ καὶ ὑπολογίζεται.

Ὑπάρχουσι βεβαίως καί τινα δάση ἀποφέροντα καρποὺς μόνον ἢ ἄλλα προϊόντα προσομοιάζοντα πρὸς τὰ γεωργικά. Τὰ δάση ὅμως ταῦτα εἶνε πάντως ἥσσονος σημασίας. Τοιαῦτα εἶνε τὰ ἀποφέροντα καρπούς, φλοιούς, ρητίνας κτλ. ὅταν τὰ προϊόντα ταῦτα, ἐννοεῖται, ἀποτέλῶσι τὴν βάσιν τῆς παραγωγῆς των.

5ον) Οὐσιώδης ἐπίσης ἰδιότης τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου, εἶνε ἡ δημοσιονομικὴ σημασία τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ. Τὰ προϊόντα οὐδενὸς ἄλλου κεφαλαίου ἐμπορικοῦ, γεωργικοῦ ἢ βιομηχανικοῦ, ἔχουσιν ὑπὸ δημοσιονομικὴν ἔποψιν διὰ τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν ποικιλίαν τῆς χρησιμοποιήσεώς των καὶ δὴ ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν εἰς τὰ δάση παραχειμένων μερῶν, τοιαύτην σημασίαν διὰ τοὺς κατοίκους τούτους, οἵαν τὰ δασικὰ προϊόντα, ἐν ᾧ ταὐτοχρόνως καὶ τὸ παράγον ταῦτα κεφάλαιον ἐπιδρᾷ ἐμμέσως καὶ πολλαπλῶς εὐεργετικῶς ἐπὶ τῶν αὐτῶν πληθυσμῶν καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

6ον) Τέλος, ἐκ τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου τὸ ξυλῶδες μέρος ἰδία ἔχει τὴν ἐξαιρετικὴν ἰδιότητα, νὰ ὑπόκειται εἰς σειρὰν ἰδίων ὅλως κινδύνων, σχετιζομένων τὰ μέγιστα μὲ τὴν διαχείρισίν του.

Τοιοῦτοι κίνδυνοι προέρχονται εἴτε ἐξ ἀνθρώπων, οἷον κλοπαί, βλάβαι κτλ. εἴτε ἐκ φυσικῶν φαινομένων, οἷον ἐκ παγετοῦ, ἀνέμου, χιόνος, χαλάζης, κεραυνῶν, εἴτε ἐκ ζώων, εἴτε καὶ ἐκ τυχαίων γεγονότων, ὡς αἱ πυρκαϊαί, εἴτε ἀκόμη καὶ ἐξ ἐμπορικῶν ἢ κοινωνικῶν συνθηκῶν. Πάντες οὗτοι ποικίλουσι κατ' ἀριθμὸν καὶ ποιὸν ἀναλόγως τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἐδάφους, τοῦ εἴδους τῶν δένδρων,

τῆς ἡλικίας αὐτῶν, τῆς διαχειριστικῆς μορφῆς τοῦ δάσους καὶ ἀκόμη καὶ τῶν συνηθειῶν τῶν κατοίκων. Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον εἶνε κυρίως τὰ ἀποτελέσματα τῶν κινδύνων τούτων. Ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν εἶνε διαρκεῖς, ἄλλοι αἰφνίδιοι κτλ. Τὰ ἐξ αὐτῶν δὲ προερχόμενα καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα, εἶνε ἀνάλογα πρὸς τὴν ἡλικίαν τοῦ δάσους, (νεαρὰ δάση λ. χ. καταστρεφόμενα ἐπιφέρουσι μικρὰς μόνον ζημίας), ἐξαρτῶνται δὲ καὶ ἐκ τοῦ εἴδους τῆς διαχειρίσεως. Ἰδίως ὅμως τὸ μέγεθος τοῦ ἀποτελέσματος τῶν διαφόρων κινδύνων ἐννοεῖται, ὅτι ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπεκτάσεως αὐτοῦ, ὅστις καὶ πάλιν ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ διαφόρων μὲν ἄλλων λόγων, ἰδίως ὅμως ἐκ τοῦ εἴδους τῆς διαχειρίσεως, δυναμένης διὰ καταλλήλων μέσων νὰ προλαμβάνῃ τοὺς διαφόρους κινδύνους, καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐξ αὐτῶν καταστροφῶν. Μία χαρακτηριστικὴ ἰδιότης τῶν ἐπαπειλούντων τα δασικὰ κεφάλαια κινδύνων εἶνε τὸ ἄκρως αἰφνίδιον καὶ ἀπρόοπτον αὐτῶν, καθὼς καὶ ἡ δυσκολία τοῦ ἐπακριβοῦς καθορισμοῦ τοῦ κινδυνεύοντος μέρους τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου.

Ἀνακεφαλαιοῦντες ἤδη ἐν ὀλίγοις, ὅσα ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν περὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ κεφαλαίου τῆς δασικῆς οἰκονομίας, βλέπομεν, ὅτι αἱ κυριώτεραι τούτων εἶνε αἱ ἑξῆς:

1ον) Τὰ δάση εἶνε κεφάλαια *σύνθετα* ἀποτελούμενα ἐκ τοῦ δασικοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ φυομένου ξυλώδους ἀποθέματος. Ἑκάτερον τούτων εἶνε κεφάλαιον, τὸ δὲ ξυλῶδες ἀπόθεμα ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἀθροίσεως, οὕτως εἰπεῖν, τῆς παραγωγῆς πολλῶν ἐτῶν.

2ον) Ἀμφότερα τὰ δασικὰ κεφάλαια δέον νὰ θεωρῶν-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ται ὡς κεφάλαια μόνιμα ἢ σταθερὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἰδιώτου, ὡς ἰδιοκτήτου δάσους, καὶ κυρίως ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ Κράτους ὡς ἰδιοκτήτου, εἰς ὃ οὐδεμία μεταστροπὴ τῶν κεφαλαίων τούτων ἐπιτρέπεται.

3ον) Ὅτι ἡ παραγωγικότης τῶν δασικῶν κεφαλαίων ἔγκειται μᾶλλον εἰς τοὺς φυσικοὺς ὅρους τῆς βλαστήσεως του καὶ ἀπαιτεῖ μικρὰν σχετικῶς καὶ ἁπλῆν χειρονακτικὴν ἐργασίαν, μεγαλητέραν δὲ πνευματικὴν ἐκ μέρους τοῦ διαχειριζομένου αὐτό.

4ον) Ὅτι τὰ προϊόντα τοῦ δάσους εἶνε κυρίως μέρη τοῦ κεφαλαίου, τῶν ὁποίων τὸ ποσόν, τὸ ποιὸν καὶ τὸν χρόνον τῆς ἀπολήψεως ἀπόκειται εἰς τὸν διαχειριστὴν νὰ προσδιορίζῃ, κατόπιν μελέτης τῶν διαφόρων φυσικῶν, οἰκονομικῶν καὶ δημοσιονομικῶν ὅρων, ὑφ' οὓς ὑφίσταται καὶ ὑφ' οὓς δέον νὰ ἐκμεταλλεύηται ἕκαστον δάσος.

5ον) Ὅτι ἡ παραγωγὴ τῶν δασικῶν κεφαλαίων κέκτηται ὑπὸ οἰκονομικὴν καὶ δημοσιονομικὴν ἔποψιν ἐξαιρετικὴν ὅλως σημασίαν, ἰδίᾳ διὰ τοὺς γειτνιάζοντας λαούς, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλην τὴν χώραν.

6ον) Ὅτι τὰ δασικὰ κεφάλαια, ἰδίᾳ τὸ ξυλῶδες τοιοῦτο, ὑπόκεινται εἰς ἰδιαιτέρους ὅλως κινδύνους, τῶν ὁποίων ἡ πρόληψις ἀπαιτεῖ κυρίως εἰδικὴν προσοχὴν περὶ τὴν διαχείρισιν.

Ἔχοντες πάντα ταῦτα ὑπ' ὄψει ἡμῶν, δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις ἐπίσης τὸ δεύτερον ἡμῶν ζήτημα ἤτοι:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών (Academy of Athens

2ον) Ποῖοι οἱ ὅροι τῆς διαχειρίσεως, ὑφ' οὓς δύναντται νὰ διατηρηθῶσι καὶ προαχθῶσι τὰ δασικὰ Κεφάλαια.

Ἡ λεπτομερὴς ἐξέτασις τοῦ θέματος τούτου ἀποτελεῖ ἰδίον ὅλως κλάδον τῆς δασολογίας καὶ ἐπιστήμην ὁλόκληρον. Ἐνταῦθα βεβαίως δὲν προτιθέμεθα τοιοῦτόν τι, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξωμεν μόνον τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν δέον νὰ ἑδράζηται τὴν σήμερον ἡ διαχείρισις τῶν δασῶν καὶ τὰς κυριωτέρας αὐτῆς ἀπαιτήσεις, συμφώνως πρὸς τὰς ἐπικρατούσας ἐπιστημονικὰς ἀρχάς. Αἱ λεπτομέρειαι τῶν διαφόρων τρόπων τῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἀποτελοῦσιν ἀντικείμενον λεπτολόγου καὶ δυσκόλου ἐπιστημονικοῦ κλάδου τῆς δασολογίας, καὶ κυρίως εἰπεῖν, εἶνε ἐπιστημονικαὶ γνώσεις ἀπαραίτητοι μόνον διὰ τὸν διαχειριζόμενον δασικὰ κεφάλαια· ἄλλως τε, δὲν μένουσιν πάντοτε καὶ αἱ αὐταὶ καὶ ἀναλλοίωτοι, ἀλλὰ μεταβάλλονται σὺν τῇ διαρκεῖ προόδῳ τῆς καθόλου δασολογικῆς ἐπιστήμης.

Ἐξ ὅσων ἐξεθέσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον περὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου συνάγεται, ὡς κύριον καὶ ἀσφαλὲς συμπέρασμα, ὅτι *αἱ ἀνάγκαι τοῦ λαοῦ καὶ τῆς χώρας ἀπαιτοῦσιν, ὅπως καὶ δασικὰ προϊόντα παράγωνται συνεχῶς καὶ τὰ δάση τῆς χώρας διατηρῶνται πάντοτε ἐν ἀκμῇ.*

Ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου συμπεράσματος ἐκπηγάζουσιν αἱ ἀρχαὶ, ἐφ' ὧν δέον νὰ βασίζηται ἡ διαχείρισις τῶν δασῶν.

Αἱ σπουδαιότεραι τούτων εἶνε αἱ ἑξῆς :

1ον) Ἡ διαχείρισις τῶν δασῶν πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γένει ὡς βάσιν τὴν οἰκονομικὴν παραγωγήν, τοὐτέστι παραγωγὴν ἐπικερδῆ, ἐξαιρέσει τῶν προστατευτικῶν δασῶν, εἰς ἅτινα διὰ λόγους γενικωτέρους ἐπιβάλλεται ἡ ἐλάττωσις τῆς παραγωγῆς, ἔστω καὶ μέχρι βαθμοῦ περιορίζοντος ἢ καὶ ἐξαφανίζοντος πᾶν κέρδος.

2ον) Ἡ διαχείρισις παντὸς δάσους, ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶνε διαρκὴς οἰκονομικὴ διαχείρισις μονίμου κεφαλαίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποβλέπει οὐ μόνον εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀναγκαίων δασικῶν προϊόντων ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παροχὴν πολλῶν γενικῆς σημασίας ὠφελειῶν, δέον νὰ μὴ ἔχῃ ὡς βάσιν ἀποκλειστικὴν τὴν ἀπόληψιν ὅσον ἔνεστιν μεγαλητέρου κέρδους, ἀλλὰ νὰ περιορίζηται εἰς τὴν ἀπόληψιν μικρῶν κερδῶν καὶ τόσων μόνον, ὥστε νὰ μὴ παραβλάπτηται διὰ τῆς ἀπολήψεως αὐτῶν καὶ ἡ ἐξασφάλισις τῶν ὑπὸ τῶν δασῶν παρεχομένων ἄλλων γενικῶν ὠφελειῶν.

3ον) Ἡ δασικὴ διαχείρισις δέον νὰ ἦνε κατ' ἐξοχὴν συντηρητική, ἤτοι τὴν ἀπόληψιν τῶν δασικῶν προϊόντων οἱουδήποτε δάσους, ἥτις, ὡς προείπομεν, δὲν εἶνε ἢ ἀπόληψις μέρους τοῦ κεφαλαίου, νὰ ἐνεργῇ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἀκριβοῦς ὑπολογισμοῦ τῆς ἐτησίας παραγωγῆς ἢ προσαυξήσεως τοῦ δάσους τούτου καὶ δι' οὐδένα λόγον νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ ταύτην.

4ον) Ἡ δασικὴ διαχείρισις δέον νὰ στηρίζηται ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν ἐφαρμοζόντων ταύτην λεπτομεροῦς μελέτης τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν ἑκάστης χώρας καὶ ἑκάστου δάσους, ἤτοι τῆς μελέτης τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν ἐδαφικῶν, κλιματολογικῶν, φυτολογικῶν καὶ ἐμπορικῶν συνθηκῶν, καθὼς ἀκόμη καὶ τῆς μελέτης τῶν ἐπικρατούντων ἠθῶν καὶ ἐθίμων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

5ον) Ἡ δασικὴ διαχείρισις δέον νὰ στηρίζηται ἐπὶ τῆς ἐξαιρετικῆς μερίμνης, ἥτις δέον νὰ λαμβάνηται περὶ τῆς ἐν καλῇ καταστάσει διατηρήσεως τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τόσον αὐτοῦ, ὅσον καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ ἰδιοκτήτου ἐν γένει, δι' ὀργανωμένης ἀστυνομίας καὶ νομοθετικῶν μέτρων, τόσον ἀστυνομικῶν, ὅσον καὶ ποινικῶν (1).

6ον) Βάσις τῆς δασικῆς διαχειρίσεως δέον νὰ ἦνε ἡ διὰ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ ἀνανέωσις τῶν ὑλοτομουμένων δασῶν καὶ συνεπῶς ἡ ἀνανέωσις τοῦ ὅλου ἑνὸς δάσους ἐντὸς ὅσον ἔνεστι μακροτέρου χρόνου (2), ὅπως οὕτω καὶ ἡ φυσικὴ ἀνανέωσις τελῆται εὐχερέστερον λόγῳ τῆς σμικρότητος τῶν ἐτησίως ἀποψιλουμένων διὰ τῆς ὑλοτομίας ἐπιφανειῶν, καὶ τὰ ἐδάφη παράγωσι τὸ μέγιστον δυνατὸν ποσὸν ξυλείας, καὶ οὕτω δὲν γίνηται ἀνάγκη νὰ καταλαμβάνωσιν τὰ δάση μεγάλας καὶ γεωργησίμους ἐκτάσεις. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς διαχειρίσεως ἐνδείκνυται καὶ λόγῳ τοῦ ἐπιβαλλομένου εἰς πᾶσαν δασικὴν διαχείρισιν περιορισμοῦ παντὸς ἐξόδου, ἕνεκεν τῆς σμικρότητος τοῦ κέρδους, καὶ τέλος,

7ον) Τὴν καλητέραν δασικὴν διαχείρισιν, λόγῳ τοῦ εἴδους τοῦ ὑπὸ διαχείρισιν κεφαλαίου καὶ τῶν ἐν γένει ἀπαιτήσεων καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς διαχειρίσεώς του, δύναται νὰ ἐφαρμώσῃ τὸ Δημόσιον μόνον, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνηκόντων

---

(1) Περὶ τῶν μέτρων τούτων θὰ διαλάβωμεν ἀναλυτικώτερον κατωτέρω.

(2) Ὁ χρόνος οὗτος ἐν ᾧ κατορθοῦται βαθμηδὸν ἡ ἀνανέωσις ἑνὸς δάσους διαχειριζομένου καὶ ἡ ἀποκατάστασις αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὑρίσκετο κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς διαχειρίσεως καὶ ὑλοτομίας, ἀποκαλεῖται ἐπιστημονικῶς *Περιτροπὴ* ἢ *χρόνος περιτροπῆς*.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αὐτῷ δασῶν, δέον νὰ ἐπιτελῇ ταύτην ἀπ' εὐθείας δι' ἰδίων ὀργάνων καὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν.

Πόσον ἀληθῆ εἶνε τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα μαρτυροῦσιν οἱ εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἰσχύοντες σχετικοὶ Νόμοι. Εἷς τῶν ἀρίστων ἐξ αὐτῶν, ἤτοι ὁ Βαυαρικὸς περὶ δασῶν Νόμος, ὡς ἐβελτιώθη κατὰ τὸ 1879, ἀναγράφει μεταξὺ ἄλλων, τὰς ἑξῆς περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν διατάξεις.

Ἄρθρον 2ον — Ἡ δασικὴ οἰκονομία (διαχείρισις) ἐν τοῖς δημοσίοις δάσεσι δέον νὰ ἀκολουθῇ τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς διαρκοῦς ἀπολήψεως τῶν ὠφελημάτων (διαρκοῦς ὠφελείας) καὶ τὰ διαχειριστικὰ αὐτῆς σχέδια νὰ στηρίζῃ ἐπὶ τῆς ἐπιμελοῦς ἐξακριβώσεως τῆς ἐτησίας προσόδου.

Ἄρθρ. 3ον — Ὁ προορισμός της εἶνε, νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν μεγίστην δυνατὴν παραγωγὴν τῶν πρὸς τὰς τοπικὰς καὶ γενικὰς τῆς χώρας ἀνάγκας ἀνταποκρινομένων εἰδῶν. (δασικῶν προϊόντων).

Ἄρθρ. 4ον — Αἱ δευτερεύουσαι ὠφέλειαι (ρητίνευσις καὶ ἐκφλοίωσις) δέον νὰ μὴ ἐπιτείνωνται εἰς βαθμὸν διακινδυνεύοντα τὴν παραγωγὴν τῆς ξυλείας.

Ἄρθρ. 5ον — Αἱ ἀνάγκαι τῶν τεχνῶν καὶ τῆς γεωργίας δέον νὰ λαμβάνωνται ὅσον τὸ δυνατὸν πλειότερον ὑπ' ὄψιν.

Ἄρθρ. 6ον — Ἡ διαχείρισις τῶν κοινοτικῶν δασῶν καὶ τῶν εἰς σωματεῖα ἢ ἀγαθοεργὰ ἱδρύματα ἀνηκόντων τελεῖται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρ. 19ον — Οἱ ἰδιῶται ἰδιοκτῆται δασῶν ὑπάγονται, ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν καὶ διαχείρισιν τῶν δασῶν των, εἰς τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

Ἄρθρον 35ον καὶ 36ον — Μερικὴ ἢ ὁλικὴ ἀποψίλωσις ὧν ἀπὸ φυσικῶν φαινομένων προστατευόντων δασῶν δὲν ἐπιτρέπεται. (λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν προστατευτικῶν δασῶν).

Ἄρθρ. 41ον — Τὰ πρὸς παραγωγὴν ξυλείας προοριζόμενα ἐδάφη δέον πάντοτε νὰ καλύπτωνται ὑπὸ δασικῆς συστάδος, μὴ ἐπιτρεπομένης οὐδεμιᾶς ἐνεργείας διακινδυνευούσης τὴν ὕπαρξίν της, ἢ ἐπαπειλούσης τὴν καταστροφὴν ὁλοκλήρου ἢ καὶ μέρους τοῦ ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἐδάφους φυομένου δάσους.

Καὶ οὕτω καθεξῆς, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ κατωτέρω.

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν δασῶν ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν καὶ διαχειριστικὴν ἔποψιν, ὑπολείπεται νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὸ τρίτον ἡμῶν θέμα, τοὐτέστιν, Ποῖος εἶνε ὁ ἰδιοκτήτης, ὁ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προρρηθέντων δυνάμενος νὰ διαχειρισθῇ τὰ δάση, καὶ συνεπῶς εἰς ποίου ἰδιοκτήτου τὴν κυριότητα δέον νὰ εὑρίσκωνται ταῦτα, ὅπως ἐπιτελῶσιν ἐπιτυχέστερον τὸν πολύτιμον προορισμόν των ;

3ον) Ποῖος ὁ ἁρμοδιώτερος ἰδιοκτήτης τῶν δασῶν.

Ἐξητάσαμεν ἐν τοῖς δύο προηγουμένοις κεφαλαίοις, ὁποίου εἴδους ἀντικείμενον διαχειρίσεως ἀποτελοῦσι τὰ δάση καὶ ποῖαι αἱ ἀρχαὶ καθ' ἃς ταῦτα δέον νὰ διαχειρίζωνται. Ἤδη ἐκ τῆς ἐξετάσεως ταύτης προκύπτει καταφανῶς, ὅτι τοιούτου εἴδους κεφάλαιον, μὲ τόσον πολλαπλᾶς περὶ τὴν διαχείρησιν του ἀπαιτήσεις καὶ μὲ τόσον γενικὴν σημασίαν διὰ τὴν καθόλου οἰκονομικὴν καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δημοσιονομικὴν εὐεξίαν μιᾶς χώρας, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς χεῖρας τοῦ τυχόντος ἰδιοκτήτου.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου, μὲ τὴν πρόοδον τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης καὶ τὰς ἐπικρατησάσας ἰδέας περὶ ἐλευθερίας, ἤρξατο καὶ δεινὸς ἀγὼν μεταξὺ τῶν διαφόρων οἰκονομολόγων περὶ τοῦ ἂν τὸ Κράτος δέον νὰ τηρήσῃ τὴν ἐπὶ τῶν δασῶν ἰδιοκτησίαν του ἢ νὰ ἐκποιήσῃ ταῦτα. Ἡ γενικὴ οἰκονομικὴ ἀρχή, ὅτι τὸ Κράτος εἶνε ἐν γένει κακὸς διαχειριστὴς οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ δέον νὰ μὴ ἀναμιγνύεται εἰς ταύτας, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι λόγοι ἐβάρυναν τὴν πλάστιγγα μᾶλλον ὑπὲρ τῆς γνώμης τῆς ἐκποιήσεως τῶν δημοσίων δασῶν, καὶ οὕτω καὶ ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν καὶ ἐν Πρωσσίᾳ κατὰ τὸ 1819 ὡς καὶ ἐν Αὐστρίᾳ, ἐπωλήθησαν πολλὰ δημόσια δάση καὶ διὰ τῶν οὕτω κτηθέντων χρημάτων ἐκαλύφθησαν διάφοροι ἄλλαι δημόσιοι ἀνάγκαι καὶ δὴ χρέη. Ἡ γνώμη καὶ αἱ ἐνέργειαι αὗται συνέπεσαν ἀκριβῶς μὲ τὴν ἀπαρχὴν τῆς ὑπὲρ τῶν δασῶν καὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν ἐπιστημονικῆς μερίμνης καὶ μὲ τὴν γένεσιν τῆς δασολογίας.

Συνέτεινε δὲ τὰ μάλιστα εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς γνώμης ταύτης καὶ εἰς τὴν ἐκποίησιν τῶν δημοσίων δασῶν καὶ ἡ παρατήρησις, ὅτι δάση ἀνήκοντα εἰς ἰδιώτας ἢ κοινότητας καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὰ συμφέροντα αὐτῶν, προστατεύοντα λ. χ. τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ἢ ὑπερκείμενα χωρίων καὶ προστατεύοντα ταῦτα ἀπὸ καταπτώσεων καὶ χειμάρρων, ἢ καὶ τέλος δάση παρέχοντα κανονικῶς προϊόν τι, ἔχον σπουδαίαν ὁπωσδήποτε ἐμπορικὴν ἐπιτόπιον ἀξίαν καὶ συνεπῶς καὶ ἰδιάζουσαν οἰκονομικὴν σημασίαν διὰ τοὺς καρπουμένους αὐτό, ὅτι δάση τοιαῦτα,

λέγω, ἐπροστατεύθησαν καὶ ἐπροστατεύοντο ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων περισσότερον τῶν ἄλλων καὶ διετηροῦντο συνεπῶς εἰς καλητέραν κατάστασιν, ἐπὶ τὰ εἰς τὸ δημόσιον ἀνήκοντα τοιαῦτα, ἅτινα ἀφ' ἑνὸς μέν, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἐπαρκοῦς προστασίας καὶ καλῆς ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου διαχειρίσεως, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὡς ἐκ τῆς κοινῆς χρήσεως εἰς ἣν ὑπεβάλλοντο, κατεστρέφοντο δσημέραι ποιοτικῶς τε καὶ ποσοτικῶς. Ὡς ἀσφαλὲς δὲ συμπέρασμα τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἐθεωρήθη, ὅτι τὰ δάση ὡς δημόσιος ἰδιοκτησία δὲν εὐδοκιμοῦσι, καὶ ὅτι δέον ταῦτα νὰ περιέλθωσιν εἰς χεῖρας τῶν ἀμεσώτερον ἐνδιαφερομένων. Τούτων ἕνεκεν δὲν εἶνε οὐδόλως ἄπορον, ἂν καὶ ἡ σημερινὴ ἀντιληψις τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, παρ' ἧ ἤρχισε νὰ γεννᾶται ἡ ἰδέα τῆς πρὸς τὰ δάση στοργῆς καὶ μερίμνης, συμφωνῇ πρὸς τὴν ἀρχικὴν ἐκείνην ἀντίληψιν καὶ διὰ τοῦτο ἀκούῃ τις κατὰ κόρον ἐπαναλαμβανόμενον, ὅτι διὰ νὰ σωθῶσι τὰ δάση ἡμῶν δέον νὰ περιέλθωσιν εἰς τὴν κυριότητα κοινοτήτων ἢ δήμων, ἀποδειχθέντων δῆθεν, ὅτι δύνανται νὰ μεριμνήσωσι περὶ αὐτῶν μᾶλλον τελεσφόρως.

Ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη κατὰ πόσον ἡ ἀντίληψις αὕτη τῆς κοινωνίας εἶνε ὀρθή, καὶ τὸ ἀνωτέρω συμπέρασμα αὐτῆς λογικὸν καὶ ἐφαρμόσιμον.

Ἰδιοκτῆται δασῶν δύνανται νὰ ὦσιν ἢ *μεμονωμένα ἄτομα, ἢ οἱουδήποτε εἴδους σωματεῖα,* ἀντιπροσωπεύοντα συμφέροντα περισσοτέρων τοῦ ἑνὸς ἀτόμου ἢ τέλος τὸ *Κράτος.*

Μεμονωμένα ἄτομα, ἔχοντα εἰς τὴν κυριότητά των δάση, οἷον ξυλέμποροι ἢ κτηματίαι, ὅσον δήποτε πλούσιοι καὶ ἂν ὑποτεθῶσι, δὲν δύνανται νὰ διαχειρί-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ζωνται τὰ εἰς αὐτοὺς ἀνήκοντα δάση ἢ πρὸς ἐξυπηρετησιν τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων των. Ὁ σκοπὸς τοὐτέστι τῆς ἰδιοκτησίας των ταύτης εἶνε ἡ ἀπόληψις ἐξ αὐτῆς ὅσον ἔνεστι μεγαλητέρας χρηματικῆς ὠφελείας. Ὅταν δὲ μάλιστα ἡ ἰδιοκτησία αὕτη δὲν ἦνε οὕτως εἰπεῖν ὑποχρεωτικὴ καὶ ἀναπαλλοτρίωτος, ὡς εἶνε αἱ τοιαῦται κατηγοριῶν τινων εὐγενῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ἀλλ' εἶνε μεταβατικὴ ἢ παροδική, δύναται δηλ. ἐκποιουμένη νὰ μεταβιβασθῇ εἰς ἕτερον ἰδιοκτήτην, τότε ἕκαστος τῶν κατὰ καιροὺς ἰδιοκτητῶν ἀποβλέπει πρωτίστως, πῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἰδιοκτησίας του νὰ ἀπολαύσῃ καὶ τὴν μεγαλειτέραν ὠφέλειαν. Συνεπῶς ἐπὶ τοιούτων ἰδιοκτησιῶν δὲν δύναταί ποτε νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ διαρκὴς καὶ μόνιμος πρόσοδος τοῦ δάσους, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς διαρκοῦς αὐτοῦ βελτιώσεως καὶ παραμονῆς ἐν καλῇ καταστάσει, πολλῷ δ' ἧττον δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ γενικώτερα συμφέροντα τῆς χώρας, ἐφ' ἅτινα τόσον οὐσιωδῶς ἐπιδρῶσι τὰ δάση, ἀφ' οὗ ἡ προστασία τῶν συμφερόντων τούτων, ὡς ἴδομεν, ἀντίκειται εἰς τὸ ἰδιωτικὸν συμφέρον. Δὲν δύναται δῆλα δὴ ὁ ἰδιοκτήτης δάσους, ἐξασκοῦντος οἱανδήποτε προστασίαν ἐπὶ τῆς κατανομῆς ὑδάτων, ἢ ἐπὶ ὑποκειμένων ἀγρῶν, ἢ τέλος ἐπιδρῶντος ὅπως δήποτε ἐπὶ τῶν κλιματολογικῶν ἢ ὑγιεινῶν ὅρων ἑνὸς τόπου, δὲν δύναται, λέγω, ὅταν εὕρῃ ἐν τῷ ἐμπορίῳ κέρδος τι ἄμεσον, ν' ἀφήσῃ τοῦτο καὶ νὰ προτιμήσῃ νὰ διατηρήσῃ τὸ δάσος του, χάριν τῶν εἰς τρίτους ἐξ αὐτοῦ προσγιγνομένων ὠφελημάτων. Ἀλλ' οὐδὲ δίκαιον εἶνε ἴσως νὰ ἐξαναγκασθῇ εἰς τοιοῦτόν τινα περιορισμόν, ἀντικείμενον ὅλως εἰς τὰ περὶ τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας παρα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀποδεγμένα, ἂν μὴ ἔχῃ ἄλλοθεν ἀποζημίωσίν τινα πρὸς τοῦτο.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἀνωτέρω, ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμήν, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης θέλει νὰ ἐκμεταλλεύηται μὲν οἰκονομικῶς τὸ δάσος του ἀλλὰ συντηρητικῶς καὶ διαρκῶς, διατηρῶν αὐτό. Ἐπειδὴ ἡ οἰκονομικὴ αὕτη διαχείρισις τοῦ ἰδιώτου συνδέεται καὶ πάλιν πρωτίστως μὲ τὸ ἄμεσον συμφέρον, θ' ἀναγκασθῇ ν' ἀποδεχθῇ καὶ ἐφαρμώσῃ τρόπον διαχειρίσεως, ἀποδίδοντα τὸ σχετικῶς μεγαλήτερον κέρδος, τοὐτέστιν, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιτοπίου ἀγορᾶς, θὰ διαχειρισθῇ τὸ δάσος του πρὸς ὅσον ἔνεστι ταχυτέραν καὶ ἀφθονωτέραν παραγωγὴν τοῦ καταναλισκομένου προϊόντος, μὴ ἀποβλέπων οὐδόλως εἰς τὰ γενικώτερα συμφέροντα. Ὅθεν, ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι, ἄνθρακες ἢ ξυλεία μικρῶν διαστάσεων, ὁποία εἶνε κοντοί, ὑπορθώματα, κοινῶς φουρκάδες, κλῶνοι ἢ λεπτὰ στελέχη διὰ καλαθοπλεκτικήν, ἐὰν τοιούτου εἴδους προϊόντα ἐκποιῶνται ἐπωφελέστερον, ὅπερ καὶ σύνηθες, θὰ διαχειρισθῇ τὸ δάσος του πρὸς παραγωγὴν τοιούτων προϊόντων μόνον, ὁπότε ὅμως τὸ πολύτιμον δάσος ἐκλείπει κυρίως καὶ ἀντικαθίσταται ὑπὸ βραχυβίου, πρεμνοφυοῦς, ὑποκειμένου εὐκολώτατα εἰς ἐντελῆ καταστροφὴν καὶ μὴ ἐξασκοῦντος πλέον τὰς γενικὰς ἐπωφελεῖς ἐπὶ τῆς χώρας ἐπιδράσεις, τὰς ὁποίας ἐξασκεῖ ὑψήπρεμνον καὶ γηραιὸν δάσος.

Οἱ ὅροι οὗτοι, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι παραμένουσιν ἀναλλοίωτοι σχεδὸν καὶ διὰ τοὺς ἔχοντας μεγάλης ἐκτάσεως ἰδιόκτητα δάση, ἢ καὶ πολλὰ τοιαῦτα. Πάντοτε τὴν χρῆσιν αὐτῶν ὁδηγεῖ τὸ συμφέρον, καὶ ἡ διατήρησίς των ἐπιδιώκεται, ἐφ' ὅσον ἡ ἄμεσος ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια ἱκανοποιεῖ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἰδιοκτήτου.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων μου ἐπιβεβαιοῖ ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα τῆς ἰδιοκτησίας τῶν δασῶν εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἡμετέραν. Εἶπον ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος κεφαλαίου, ὅτι ἡ ἰδέα περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν δημοσίων δασων ἐγεννήθη καὶ ἐφηρμόσθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ π. αἰῶνος εἰς διαφόρους χωρας, ἐκποιηθέντων πολλῶν δημοσίων δασῶν εἰς ἰδιώτας. Αἱ συνέπειαι τῶν τοιούτων ἐκποιήσεων δὲν ἐβράδυναν νὰ φανῶσι. Ἄνευ ἐξαιρέσεως σχεδὸν πάντα τὰ εἰς ἰδιώτας περιελθόντα δάση, ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ἢ ἀπεψιλώθησαν ἐξ ὁλοκλήρου καὶ αἱ πρῶται δασώδεις ἐκτάσεις μετεβλήθησαν εἰς βοσκάς, ἢ ἡ διαχείρισίς των ἐγένετο κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε γηραιὰ καὶ πολύτιμα δάση ἀντιπροσωπεύοντα σπουδαῖα δασικὰ κεφάλαια, μετεβλήθησαν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν εἰς πρεμνοφυῆ καὶ ἀκανόνιστα τοιαῦτα, ἐλαχίστης ἀξίας.

Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ συμβαίνει ἔτι καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν διὰ τὰ ἰδιόκτητα δάση. Ἐφ' ὅσον αἱ ἐμπορικαὶ συνθῆκαι, ἡ ἔλλειψίς ἐπιτηδείων ὑλοτομων καὶ λοιποὶ λόγοι, ἐδυσχέραινον τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἰδιωτικῶν δασῶν, παρέμενον ταῦτα ἀλώβητα ὅπως δήποτε, καίτοι ἦσαν καὶ πάντη ἀνεπιτήρητα καὶ ἀπεριποίητα. Ἀφ' ὅτου ὅμως ἤρθησαν τὰ κωλύματα ταῦτα καὶ οἱ ἰδιοκτῆται εὗρον συμφέρον ἐν τῇ ἐκμεταλλεύσει τῶν δασῶν των, ἤρχισε καὶ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.

Δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀναφέρω ὀνόματα· οὐχ ἧττον οἱ ἐν Ἑλλάδι μεγάλοι ἰδιοκτῆται δασῶν ἁπαξάπαντες ἁμιλλῶνται τίς νὰ ἐπαληθεύσῃ περισσότερον τ' ἀνωτέρω λεχθέντα. Παράδειγμα πρόσφατον καὶ πειστικώτατον διὰ πάντα ἔχομεν τὸ ἑξῆς. Εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἐν Ἑλλάδι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἰδιοκτήτων δασῶν ἐνεργεῖται ἡ ἀνθρακοποιία. Ἐνῷ ὅμως τυγχάνει γνωστόν, ὅτι ἡ ἔκτασις τῶν δημοσίων δασῶν ὑπερτερεῖ κατὰ πολὺ τὴν τῶν ἰδοκτήτων καὶ δὴ ὡς πρὸς τὰ δάση, τὰ πρὸς ἀνθρακοποιίαν κατάλληλα, μ' ὅλα ταῦτα, ὡς ἐκ τῆς ἐπισήμου στατιστικῆς ἐμφαίνεται, οἱ ἐν ἰδιοκτήτοις δάσεσι κατασκευαζόμενοι ἄνθρακες ὑπερτεροῦσι κατὰ ποσὸν πολύ, τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις δάσεσι κατασκευαζομένους, καὶ ἐτησίως ἡ διαφορὰ αὕτη γίνεται μεγαλητέρα.

Οὕτω κατὰ τὸ 1899 κατεσκευάσθησαν ἄνθρακες ἐκ δημοσίων δασῶν . . . . . 5,354.736 ὀκ.
ἐνῷ ἐξ ἰδιοκτ. δασῶν κατεσκευάσθησαν 8,591,059 »
κατὰ τὸ 1900 ἐκ δημ. δασῶν . . . 6,286,935 »
» » ἐξ ἰδιοκ. » . . . 9.544,9855 »
» 1901 ἐκ δημ. » . . . 6,415,151 »
» » ἐξ ἰδιοκ. » . . . 10,514,315 »
» 1902 ἐκ δημ. » . . . 7,611,098 »
» » ἐξ ἰδιοκτ. » . . . 9,846,458 »
» 1903 ἐκ δημ. » . . . 6,177,128 »
» » ἐξ ἰδιοκ. » . . . 9,686,458 »
» 1904 ἐκ δημ. » . . . 6,248,518 »
» » ἐξ ἰδιοκτ. » . . . 9,603,316 »

Τὰ ποσὰ ταῦτα τῶν ἀνθράκων ἀποδεικνύουσι δύο τινά, πρῶτον, ὅτι, ἐπειδὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ηὔξησεν ἐπαισθητῶς ἡ τιμὴ τῶν ἀνθράκων, πλεῖστοι ἰδιοκτῆται δασῶν ἀδιαφοροῦντες, ἂν ἡ ἐκ τῶν ἀνθράκων ὠφέλεια ἦνε προσωρινή, ἀδιαφοροῦντες, ἂν διὰ τῆς ἀνθρακοποιίας καταστρέφωνται τὰ δάση των καὶ δυστυχῶς μάλιστα παρ' ἡμῖν ἀνεπιστρεπτεί, ἀδιαφοροῦντες τέλος, ἂν τὰ δάση των μετά τινα χρόνον θὰ ἠδύναντο νὰ παραγάγωσι πολυτιμώ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τερα προϊόντα, ἀπεδέχθησαν προτάσεις διαφόρων ἀνθρακέων καὶ ἐπέτρεψαν ἀπανταχοῦ σχεδὸν γενικὴν ἀπανθράκωσιν, συνεπαγομένην, ἂν μὴ ὁλοσχερῆ ἀποψίλωσιν τῶν δασῶν των, ἀλλὰ τοὐλάχιστον μεταβολὴν αὐτῶν ἀπὸ γηραιῶν σπερμοφυῶν εἰς νεαρὰ πρεμνοφυῆ τοιαῦτα, μὴ δυνάμενα νὰ διατηρηθῶσι μέχρι μεγάλης ἡλικίας, οὐδὲ νὰ παραγάγωσι πλέον πολύτιμον ξυλείαν δι' οἱανδήποτε χρῆσιν, καὶ συνεπῶς, ἐμειώθη τὸ δασικὸν κεφάλαιόν των κατὰ τὰ ἐννέα δέκατα περίπου, τὸ δὲ ἐναπομεῖναν ὑπόκειται εἰς εὐκολωτέραν καταστροφήν.

Δεύτερον, ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ κατασκευαζόμενοι ἄνθρακες εἶνε, ὡς πρὸς τὸ ποσόν, δυσανάλογοι πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ ποιότητα τῶν δασῶν, ἐξ ὧν παράγονται, χρησιμοποιουμένου διὰ τὴν κατασκευήν των καὶ μέρους τοῦ ξυλώδους ἢ δασικοῦ κεφαλαίου καὶ οὐχὶ μόνον τῆς ἐτησίας παραγωγῆς τοῦ δάσους.

Ὅ,τι δὲ παρατηρεῖται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τοὺς ἐξ ἰδιοκτήτων δασῶν κατασκευαζομένους ἄνθρακας, τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τ' ἄλλα ἰδιωτικὰ δάση τὰ παράγοντα ἕτερα δασικὰ προϊόντα. Πάντα τὰ ἐξ ἐλάτης καὶ δρυὸς ἰδιόκτητα δάση, ἀφ' ὅτου ἤρξατο ἀναπτυσσόμενον παρ' ἡμῖν συστηματικώτερον κἄπως τὸ ὑπὸ Μακεδόνων ὑλοτόμων διενεργούμενον ἐμπόριον τῆς ἐγχωρίου ξυλείας, ἤτοι ἀπὸ εἰκοσαετίας περίπου, ἐμειώθησαν κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ πλέον τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν ξυλώδους κεφαλαίου καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἐντὸς μιᾶς ἄλλης εἰκοσαετίας, συντρεχόντων καὶ τῶν προμνησθέντων αἰτίων, τῶν παρακωλυόντων τὴν ἀναδάσωσιν, θὰ ἐκλίπωσιν παντελῶς. Τὰ ἰδιωτικὰ ρητινοπαραγωγὰ ἐκ πεύκης δάση ἐκμεταλλεύονται μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὅσον ἔνεστιν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπολήψεως μεγαλητέρου ποσοῦ ρητίνης, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς μακροτέρας τοῦ δάσους διατηρήσεως καὶ τῆς παραγωγῆς καὶ ξυλείας χρησίμου. Διὰ τοὺς ἰδιωτικοὺς δαφνῶνας ζητοῦνται κολοσσιαῖαι ἄδειαι συλλογῆς δαφνοφύλλου, διότι ἔτυχε τοῦτο νὰ ἔχῃ τελευταίως ἐμπορικὴν ἀξίαν, ἀδιάφορον ὅμως εἶνε εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας, ἂν διὰ τῆς ληστρικῆς ταύτης ἐκμεταλλεύσεως, ἐντὸς ἐτῶν τινων, δὲν θὰ ὑπάρχῃ οὔτε μία δάφνη εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Ἀπόλλωνος. Παντοῦ τέλος, τὴν χρῆσιν τῶν ἰδιωτικῶν δασῶν καθοδηγεῖ τὸ συμφέρον καὶ ὄχι μόνον τὸ προσωρινὸν τοιοῦτον, ἐπὶ βλάβῃ καὶ τῶν γενικωτέρων συμφερόντων καὶ τῶν συμφερόντων αὐτῶν τούτων τῶν ἐπιγιγνομένων ἰδιοκτητῶν.

Μετὰ τοὺς ἰδιώτας, εἰς βαθμίδα τινὰ σχετικῶς ὑψηλοτέραν, ἔρχονται τὰ **διάφορα σωματεῖα ἢ ἠθικὰ πρόσωπα, τὰ διαχειριζόμενα δάση ἀνήκοντα εἰς αὐτά, ὁποῖα εἶνε, Μοναί, Κοινότητες, Δῆμοι, ἀγαθοεργά ἱδρύματα κτλ.** Ἐπειδή, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν τὴν διαχείρισιν τῶν περιουσιῶν τοιούτων σωματείων ὁδηγεῖ πάντοτε σκέψις τις συντηρητικότητος, ὡς πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν περιουσίαν, καὶ ἐπειδὴ ἀφ᾽ ἑτέρου ἡ διαχείρισις τῶν περιουσιῶν αὐτῶν δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ταχέως λαμβανομένης ἀποφάσεως ἑνὸς μόνου ἀτόμου, εὑρίσκονται δὲ τὰ πλεῖστα καὶ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Δημοσίου, ἐπιβάλλοντος περιορισμούς τινας περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν σχετικῶν περιουσιῶν, ἐπειδὴ τέλος κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν περιουσιῶν των προτιμᾶται ὁπωσδήποτε μία ἀσφαλὴς καὶ διαρκὴς πρόσοδος, ἑνὸς προσωρινοῦ κέρδους, διὰ πάντα ταῦτα, ἡ διαχείρισις τῶν εἰς τοιοῦτου εἴδους σωματεῖα ἀνηκόντων δασῶν γίνεται κατὰ γενικὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κανόνα κατὰ τρόπον συντηρητικώτερον μέν, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ αὕτη νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τὰ γενικώτερα συμφέροντα, τὰ ἐκ τῶν δασῶν τούτων ἐξαρτώμενα, ἐπὶ βλάβῃ ἢ μειώσει τῶν ἰδίων συμφερόντων.

Μεμονωμένως μόνον καὶ εἰς εἰδικάς τινας περιπτώσεις, δύνανται σωματεῖα νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν των γενικώτερα συμφέροντα, προασπιζόμενα ὑπὸ τῶν δασῶν των, καὶ νὰ διατηρήσωσι τὰ τελευταῖα ταῦτα ἄνευ ἀμέσου ὠφελείας ἢ καὶ ἀρκούμενα εἰς μικρὰν τοιαύτην. χάριν γενικωτέρου καλοῦ. Περιπτώσεις τοιαῦται εἶνε λ. χ. ὅταν δάση κοινοτικὰ προστατεύωσι τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων τῶν ἰδιοκτητριῶν τῶν δασῶν κοινοτήτων, ἢ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν ἀπὸ ἐπιχώσεων, ἢ τὰ χωρία των ἀπὸ πλημμυρῶν, ἀνέμων κτλ. Ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν, ἐξαναγκάζονται βεβαίως αἱ κοινότητες νὰ προστατεύωσι τὰ δάση των καὶ νὰ διαφυλάττωσιν αὐτὰ ἀλώβητα. Ἐὰν λεπτολογήσῃ τις ὅμως, θὰ ἴδῃ, ὅτι ἡ χάριν δῆθεν γενικωτέρων συμφερόντων ἐξασκουμένη αὕτη διαφύλαξις, δὲν εἶνε, ἢ διαφύλαξις χάριν ἀμέσου ἀτομικοῦ συμφέροντος τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ δὲν ἔχει, ἢ τοπικὴν μόνον καὶ ὅλως περιωρισμένην ἀξίαν, καὶ ὅτι, ἂν ἐπρόκειτο περὶ συμφερόντων ἄλλων πλὴν τῶν ἀτομικῶν, καὶ πάλιν οὐδεμία διαφύλαξις θὰ ἐγίνετο.

Τὰ παραδείγματα τοιούτων κοινοτήτων, συντηρουσῶν καὶ προφυλασσουσῶν τὰ εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτῶν εὑρισκόμενα δημόσια ἢ ἰδιόκτητα δάση, χάριν τῶν ἀνωτέρω ῥηθέντων σκοπῶν, καθὼς καὶ τὸ παράδειγμα ἰδιοκτητῶν τινων δασῶν, οἵτινες *φαινομενικῶς* μόνον συντηροῦσι τὰ εἰς αὐτοὺς ἀνήκοντα δάση, χάριν τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπολαμβανομένων δευτερευόντων προϊόντων, οὐ μόνον οὐδόλως

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς παραδόσεως καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν δασῶν τοῦ Δημοσίου εἰς τὰς κοινότητας ἢ τοὺς ἰδιώτας, τοὺς ἀρυομένους ἄμεσα ἐξ αὐτῶν ὠφελήματα, ἀλλὰ ἐναντίον, συντείνουσιν εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς γνώμης, ὅτι εἰς χεῖρας τοιούτων ἰδιοκτητῶν δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι δάση. Διατηροῦσιν οἱ Ἐλευσίνιοι λ. χ. τὰ δάση των, δῆλα δὴ δὲν τὰ καίουσι, δὲν τὰ καταστρέφουσι, διότι ἐτησίως καρποῦνται ἐξ αὐτῶν τὴν ῥητίνην καὶ διότι τὰ ἐδάφη, ἐφ ὧν φύονται, εἶνε ἀπρόσφορα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δι' ἄλλην καλλιέργειαν. Τί θὰ ἐγίνετο ὅμως, ἂν τὰ δάση ταῦτα ἀπετελοῦντο ἐκ ὀρυὸς ἢ ἄλλου εἴδους δασικοῦ δένδρου καὶ τὰ ἐδάφη ἐφ' ὧν φύονται ἦσαν γεωργήσιμα; Ἁπλούστατα, θὰ κατεστρέφοντο δι' ἐκχερσώσεων καὶ ἀκανονίστων ὑλοτομιῶν, ὅπως γίνεται τοῦτο εἰς ὅλα τὰ ὁμοίου εἴδους δάση. Μήπως ὅμως καὶ τὰ ἐκ πεύκης ῥητινοπαραγωγὰ δάση συντηροῦνται ὡς δεῖ καὶ ἐκμεταλλεύονται συντηρητικῶς καὶ ἐπὶ σκοπῷ τῆς βελτιώσεώς των; οὐδαμῶς,. ἀλλ' ἐπειδὴ εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν αὐτῶν ἀτόμων πάντοτε, ἡ ἐκμετάλλευσίς των, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ὁμοίου εἴδους δημόσια δάση, γίνεται ἧττον ληστρικὴ καὶ προφυλάσσονται καλήτερον ἀπὸ τὰς ἐκ πυρὸς ἰδίως καταστροφάς· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐν παραβολῇ πρὸς τὰ ὅμοια δημόσια δάση, φαίνονται καλήτερα, ἐφ' ὅσον τὸ δημόσιον δὲν δημιουργεῖ εἰδικὴν καὶ ἐπαρκῆ ὑπηρεσίαν πρὸς προστασίαν καὶ ἐπιστημονικὴν τῶν δασῶν του διαχείρισιν. Ὅθεν, τὸ παράδειγμα τῶν τοιούτων ἰδιωτικῶν δασῶν φέρει χαρακτῆρα τελείως μονομερῆ καὶ καθαρῶς τοπικόν.

Ἐξ ὅλων τῶν ῥηθέντων ἀνωτέρω συνάγεται ὡς ἀσφαλὲς συμπέρασμα, ὅτι τὰ δάση, ὡς κτῆμα προσοδοφόρον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μὲν καὶ παραγωγὸν προϊόντων στενῶς συνδεομένων μὲ τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν εὐημερίαν παντὸς λαοῦ, ἀλλ' ἐπίσης ὡς κτῆμα ἐπιδρῶν διὰ πληθύος ἐμμέσων ὁδῶν πολλαχῶς ἐπὶ τῆς καθόλου καταστάσεως πάσης χώρας, δὲν δύναται ἢ νὰ διαχειρίζηται, ὡς ἤδη εἴπωμεν, ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων ἀρχῶν ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου του, ἤτοι, α΄) ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὅσον ἔνεστι διαρκοῦς παροχῆς τῶν ἀμέσων ἐξ αὐτοῦ ὠφελημάτων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέσου ὅρου τῆς ἐτησίας αὐτοῦ παραγωγῆς, ὅπως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξυπηρετῇ καὶ θεραπεύῃ, ὅσον οἷόν τε καλήτερον, τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατορθῶται σὺν τῇ διαρκεῖ συντηρήσει του καὶ ἡ διαρκὴς βελτίωσις καὶ αὔξησις αὐτοῦ τε ὡς κεφαλαίου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ παραγομένων προϊόντων· β΄) ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἐπιτοπίων βιωτικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς διατηρήσεως πασῶν τῶν ἐμμέσων ὠφελειῶν, τῶν οἱονδήποτε γενικὸν συμφέρον ἐπηρεαζουσῶν, οὕτως, ὥστε ἡ χρῆσις τοῦ δάσους νὰ μὴ προκαλῇ οὐδεμίαν μείωσιν οἱασδήποτε ἀπ' αὐτοῦ προερχομένης ἐμμέσου καὶ γενικωτέρας ὠφελείας, ἀλλὰ τοὐναντίον νὰ προτιμᾶται αὕτη οἱουδήποτε ἀμέσου κέρδους τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἐξ ὅλων δὲ τούτων ἕπεται πλέον ὡς φυσικὴ συνέπεια 1ον) ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης ὁ δυνάμενος νὰ διαχειρίζηται τὰ δάση του συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας, δέον ἐν πρώτοις μὲν νὰ ἦ παμμέγιστός τις ἰδιοκτήτης, συγκεντρῶν εἰς χεῖράς του τοὐλάχιστον τὴν ἰδιοκτησίαν πλείστων δασῶν, οὕτως, ὥστε ὁ μέσος ὅρος τῶν εἰσοδημάτων ἐκ τῶν δασῶν τούτων νὰ ἦνε τόσον ἐπαρκής, ὥστε πρόσκαιροι αὐξήσεις τοῦ εἰσοδήματός του ἐπὶ καταστροφῇ τοῦ κεφαλαίου του, νὰ μὴ τὸν ἐπηρεάζωσιν οἰκονομικῶς, ὥστε νὰ προτιμᾷ ταύτας

καὶ 2ον) ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης δασῶν δέον νὰ ἔχῃ ἕτερον συμφέρον καὶ λόγους ἰσχυρούς, πείθοντας αὐτὸν πολλάκις νὰ παρίδῃ τὸ ἄμεσον ὑλικὸν συμφέρον, χάριν τοῦ γενικωτέρου τοιούτου. Ἰδιοκτήτης ὅμως κεκτημένος τοιαῦτα προτόντα δὲν ὑφίσταται ἕτερος, πλὴν τοῦ Κράτους. Αὐτὸ καὶ μόνον δύναται νὰ ᾖ ὁ μέγιστος ἰδιοκτήτης δασῶν, καί, ἔχον ὑπ' ὄψιν του τὴν διαρκῆ βελτίωσίν των, νὰ διαχειρίζηται ταῦτα ὅσον ἔνεστι συντηρητικώτερον, ὅπως καὶ τὰ δασικὰ κεφάλαια παραμένωσιν ἀλώβητα καὶ τὰ ἐκ τῶν δασῶν παραγόμενα προϊόντα ὁσημέραι βελτιῶνται καὶ αὐξάνωνται, πρὸς τελειοτέραν ἱκανοποίησιν τῶν ἐγχωρίων ἀναγκῶν. Τὸ Κράτος ἐπὶ τέλους δύναται μόνον νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του καὶ προτιμᾷ τὴν προάσπισιν τῶν γενικῶν ἢ κοινῶν συμφερόντων τῆς τῶν ταμιευτικῶν τοιούτων. Αὐτὸ καὶ μόνον ἔχει καὶ ἄμεσον συμφέρον πράττον οὕτω, διότι διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς κοινῆς εὐημερίας, ἔστω καὶ ἐπὶ φαινομενικῇ τινι μειώσει τῶν προσόδων του, ἐξυπηρετεῖ ἑαυτό. Δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀφ' ἑτέρου καὶ οὐδεὶς ἁρμοδιώτερος, ὅπως μεριμνήσῃ περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς χώρας, ἀλλ' οὐδὲ δύναται ἕτερός τις νὰ διαθέσῃ τοὺς ἀπαιτουμένους πόρους πρὸς τοῦτο, πλὴν τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον καὶ μόνον, ὡς γενικὸς ἰδιοκτήτης τῶν δασῶν τῆς χώρας, ἢ ἔστω καὶ ὡς ὁ μέγιστος τῶν ἰδιοκτητῶν δασῶν, δύναται νὰ διαχειρίζηται ταῦτα, ἔχον ὑπ' ὄψιν του τὴν ἐφ' ὅλης τῆς χώρας ὑπὸ ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν, καθὼς καὶ ὑπὸ προστατευτικὴν ἢ γενικὴν καθόλου σημασίαν, ἐπήρειαν τῶν δασῶν.

Εἰς τοῦ Κράτους λοιπὸν τὰς χεῖρας δύνανται μόνον νὰ συντηρηθῶσι καὶ προαχθῶσι τὰ δάση καὶ Αὐτὸ καὶ μόνον εἶνε ὁ ἐνδεδειγμένος ἰδιοκτήτης των.

Ακαδημία Αθηνών/ Academy of Athens

Τοῦτο κατεννοήθη ἤδη καὶ ὑπὸ πάντων τῶν Κρατῶν, ὅσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ π. αἰῶνος παραπεισθέντα, προέβησαν εἰς ἀθρόας πωλήσεις τῶν δημοσίων δασῶν.

Ἡ πλήρης καταστροφὴ τοῦ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν ἰδιωτῶν περιελθόντος δασικοῦ κεφαλαίου καὶ αἱ ἐπιβλαβεῖς ἐπιδράσεις ἐπὶ τῶν τοπικῶν καὶ τῶν γενικῶν τῆς ὅλης χώρας συμφερόντων, αἱ ἐπελθοῦσαι ἐκ τῶν τοιούτων καταστροφῶν τῶν δασῶν, ἔπεισαν τὰς διαφόρους Κυβερνήσεις, ὅτι τὸ Κράτος δικαιοῦται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἔχῃ τὴν κυριότητα τῶν δασῶν καὶ τῶν πρὸς δασικὴν παραγωγὴν μόνον καταλλήλων ἐδαφῶν, ὡς ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν καὶ τεχνικῶν ἰδιοτήτων τῶν δασικῶν κεφαλαίων καὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν. Οὕτω ἐν Βαυαρίᾳ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1852, ἐν Πρωσσίᾳ κατὰ τὸ 1870 καὶ 1881, ἐν Βυρτεμβέργῃ κατὰ τὸ 1874 κλ. κλ. ἐλήφθησαν διάφορα νομοθετικὰ μέτρα, δι' ὧν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ Κράτος ἔθεσεν ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν αὐτοῦ ἐπιτήρησιν τὰ ἰδιωτικά, κοινοτικὰ κλ. δάση, ἀφ' ἑτέρου ἐπεβλήθησαν ἀπαλλοτριώσεις καὶ ἀναδασώσεις τῶν ἀποψιλωθέντων ἐδαφῶν, ἀπηγορεύθησαν αἱ ἐκχερσώσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις τῶν ἰδιωτικῶν ἐν γένει δασῶν, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐλήφθησαν πάντα τὰ μέτρα, δι' ὧν τὸ Κράτος, οὐ μόνον ἐπεδίωξε τὴν αὔξησιν καὶ βελτίωσιν τῶν δασικῶν του κεφαλαίων, ἀλλ' ἔθεσε καὶ τὴν διαχείρισιν πάντων τῶν ἰδιωτικῶν τοιούτων ὑπὸ τὴν αὐστηράν του ἐποπτείαν, ἐξασκοῦν ἓν εἶδος δικαιώματος ἐπικυριαρχίας καὶ συνδιοκτησίας καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἰδιωτικῶν δασῶν.

Ἀφ' οὗ ἤδη ἐγνωρίσαμεν τὰς διαφόρους ἰδιότητας τῶν δασῶν ὑπὸ δημοσιονομικὴν καὶ πολιτειακὴν ἔποψιν, ὑπολείπεται νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ἀναλόγως τῶν μέσων καὶ τῶν συνθηκῶν ἡμῶν ὑπὲρ αὐτῶν ληπτέα μέτρα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Διοργάνωσις διοικητικῆς καὶ διαχειριστικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν

Ἐξ ὅσων ἐξεθέσαμεν εἰς τὸ ἀμέσως προηγούμενον κεφάλαιον τῆς παρούσης ἡμῶν μελέτης, συνάγεται τὸ ἀσφαλὲς συμπέρασμα, ὡς ἴδομεν, ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου ἐπιβάλλεται ἡ ἀνάγκη τῆς διοργανώσεως ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἰδίας διοικητικῆς καὶ διαχειριστικῆς τῶν δασῶν ὑπηρεσίας, οὐ μόνον πρὸς διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῶν δημοσίων δασῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς ἰδιώτας, κοινότητας, δήμους, μονὰς κτλ. ἀνηκόντων τοιούτων. Καὶ εἶνε μὲν κυρίως εἰπεῖν δύο διάφοροι ὑπηρεσιακοὶ κλάδοι, ὁ τῆς ἀστυνομίας καὶ ὁ τῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν· ὡς ἐκ τῆς φύσεως ὅμως τοῦ κεφαλαίου, οὗτινος πρόκειται ν' ἀναλάβωσι τὴν διαφύλαξιν καὶ διαχείρισιν, αἱ ὑπηρεσίαι αὗται δέον νὰ ἐξασκῶνται ὑπὸ τῶν αὐτῶν προσώπων, ἐχόντων ἀναλόγως τῶν ἐπιβεβλημένων αὐτοῖς καθηκόντων καὶ τὰς σχετικὰς εἰδικὰς γνώσεις.

Κατὰ ταῦτα, καὶ κατὰ τὰ παραδεδεγμένα ἤδη ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἡ ὑπηρεσία τῶν δασῶν δέον ν' ἀπαρτίζηται,

1ον) ***Ὑπὸ ἀνωτέρων ὀργάνων***, ἐχόντων τὴν ἀνάλογον ἐπιστημονικὴν μορφωσιν, ὅπως καταρτίζωσι τὰ δι' ἕκαστον δάσος ἀπαιτούμενα διαχειριστικὰ σχέδια, ἤτοι νὰ καθορίζωσι τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἕκαστον δάσος, ἀναλόγως τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ὑφ' ἃς ὑφίσταται, δύναται νὰ ἐκμεταλλευθῇ, διατηρηθῇ καὶ βελτιωθῇ ἐν ταὐτῷ,

ὑπό τε τὴν καθαρῶς οἰκονομικὴν ἔποψιν, καθὼς καὶ ὑπὸ τὴν δημοσιονομικὴν τοιαύτην.

2ον) Πλὴν τῶν ὀργάνων τούτων ἡ ὑπηρεσία τῶν δασῶν δέον ν' ἀπαρτίζηται καὶ *ὑπὸ κατωτέρων καὶ πολυπληθεστέρων τούτων ὀργάνων*, ἅτινα εἰσὶν ἐπιφορτισμένα κυρίως μὲ τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν, *(δασοφύλακες)* τὰ ὁποῖα ὅμως, πλὴν τῆς γνώσεως τῶν σχετικῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων, ἔχουσιν ἀπαραίτητον ἀνάγκην καὶ στοιχειωδῶν τινων διαχειριστικῶν γνώσεων, ὅπως καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐφαρμογήν, τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ ὑποδεικνυομένων τεχνικῶν μέτρων, ἐπιτηρῶσι καὶ τὴν διαφύλαξιν τῶν δασῶν ἀπὸ πάσης παρανόμου ἐνεργείας ἢ ἄλλης βλάβης ἐξασκῶσιν, ἐν ἐπιγνώσει καὶ τῶν ἐπερχομένων ζημιῶν καὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐφαρμοζομένων ἀστυνομικῶν μέτρων. Ἐννοεῖται δὲ, ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, ὅτι τὸ προσωπικὸν τοῦτο εἶνε καὶ τὸ σπουδαιότερον καὶ μᾶλλον ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐπιτυχῆ τῶν δασῶν διαφύλαξιν καὶ διαχείρισιν.

Τὸ προσωπικὸν τοῦτο, ἀποτελεῖ οὕτως εἰπεῖν τὴν βάσιν παντὸς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ προαγωγῆς τῶν δασῶν ἡμῶν λαμβανομένου μέτρου καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἀπαιτεῖ καὶ μείζονα προσοχὴν πρὸς ὅσον ἔνεστι τελείαν μόρφωσιν καὶ διοργάνωσίν του.

3ον) Πλὴν τοῦ ὡς ἄνω προσωπικοῦ, οἱκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι πρὸς ἀλληλένδετον διοργάνωσιν τοῦ ὅλου τούτου προσωπικοῦ, ἀπαιτεῖται, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἓν *κέντρον τῆς ὑπηρεσίας*, διευθύνον τὸν ὅλον ὀργανισμόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀριθμός τις *ἀνωτέρων, πεπειραμένων* καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ διακριθέντων ὑπαλλήλων, πρὸς διαρκῆ *ἐποπτείαν* καὶ *ἔλεγχον* τῆς λειτουργίας ὁλοκλήρου τοῦ προσωπικοῦ.

Ἐνταῦθα γεννᾶται τὸ ζήτημα «Καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διαχειριστικῶν σχεδίων τίς θὰ ἐνεργῇ ; » τίς τοὐτέστιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχεδίων τούτων θὰ ὑλοτομῇ ἑκάστῳ δάσει, τὸ πρὸς ὑλοτομίαν ὁρισθὲν ποσὸν δένδρων ; Τὸ Κράτος ἀπ' εὐθείας δι' ὀργάνων του ; διὰ μισθίων ὑλοτόμων τοὐτέστιν, ἐξαρτωμένων καὶ μισθοδοτουμένων ὑπὸ τοῦ Κράτους ; ἢ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπὸ τοῦ διαχειριστικοῦ σχεδίου καθοριζομένων, θέλει ἐκχωρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Κράτους ἡ ὑλοτομία τοῦ ὁρισθέντος ποσοῦ, εἰς τὸν πλειοδοτήσοντα πρὸς ἀγορὰν ταύτης, ἀρχουμένου τοῦ Κράτους μόνον εἰς τὴν διὰ τῶν ὑπηρεσιακῶν του ὀργάνων ἐπίβλεψιν τῆς γενησομένης ὑλοτομίας ;

Κατὰ τὸ πρῶτον σύστημα, ὡς βλέπει πᾶς τις, προκειται πλέον περὶ εἴδους μονοπωλιακῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν δασῶν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ὅπερ οὐ μόνον διαχειρίζεται τὰ δασικὰ κεφάλαια διὰ τῶν ὀργάνων του ἐπιστημονικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐκτελεῖ τὰ διαχειριστικὰ σχέδια ἐν πάσαις αὐτῶν ταῖς λεπτομερείαις δι' ἰδίων ἐργατῶν, καὶ παρέχει πλέον τὴν ξυλείαν ἑτοίμην, ἤτοι ὑλοτομημένην ἢ καὶ ἡμικατειργασμένην, ἀναλόγως τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἐμπορίου καὶ εἰς ὡρισμένα σημεῖα συγκεντρώσεως, εἰς τὴν κατανάλωσιν. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ Κράτος, πλὴν τῆς ὀργανώσεως δασικῆς ὑπηρεσίας, ὑποχρεοῦται καὶ εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν σχετικῶν ἐργατικῶν συνδέσμων, ὅπως ἔχῃ ἐξησφαλισμένους καταλλήλους καὶ ἐπαρκεῖς ἐργάτας, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων διαχειριστικῶν ἐργασιῶν, καὶ δὴ τῆς ὑλοτομίας καὶ μεταφορᾶς τῆς ξυλείας ἐκ τοῦ δάσους εἰς τὰ πρὸς πώλησιν αὐτῆς ἐνδεδειγμένα ἐκ τῶν προτέρων σημεῖα συγκεντρώσεως.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὑπὲρ τοῦ συστήματος τοῦτο συνηγοροῦσι πλεῖστοι λόγοι καὶ εἶνε ὁμολογουμένως τὸ ἄριστον διὰ τὴν κανονικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν. Δυστυχῶς ὅμως εἶνε καὶ δυσεφάρμοστον, κυρίως διὰ δύο λόγους. Πρῶτον, διότι διὰ τοῦ συστήματος τούτου, ἀναλαμβάνει τὸ Κράτος εὐθύνας ἀπέναντι τοῦ πολυπληθοῦς ὁπωσδήποτε ἐργατικοῦ προσωπικοῦ καὶ δεῖται λεπτομεροῦς καὶ πολυσυνθέτου ὀργανώσεως, ὅπως κατωρθωθῇ καὶ ἐργασία νὰ παρέχηται ἀμεροληπτως εἰς πᾶν τὸ προσωπικὸν καὶ νὰ ἀμοίβηται καὶ ἐξασφαλίζηται τοῦτο ἐπαρκῶς, καὶ τὴν ἀπαιτουμένην τεχνικὴν μόρφωσιν νὰ ἔχῃ, πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ του. Δεύτερον, διότι ταὐτοχρόνως γεννᾷ καὶ δυσχερείας λογιστικὰς καὶ κινδύνους καταχρήσεων καὶ διαφόρους ἄλλας δυσκολίας, συμπαρομαρτούσας πάντοτε εἰς τὴν μισθοδότησιν πολυπληθοῦς ἐργατικοῦ προσωπικοῦ, ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου μισθοδοτουμένου. Ὁ ἰδιώτης συνήθως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὡς ἐργαζόμενος δι' ἴδιον λ/σμόν, διευθετεῖ καλήτερον τὰ τοιαῦτα. Ὅπως ἄρα ἐφαρμώσῃ τὸ Δημόσιον ἐπιτυχῶς, δι' ἰδίων ἐργατῶν καὶ ἄνευ ζημίας, τὰ διαχειριστικὰ σχέδια τῶν εἰς αὐτὸ ἀνηκόντων δασῶν, δέον νὰ ἔχῃ ἐξασφαλίσῃ ἀπὸ μακροῦ χρόνου γενικὴν διοργάνωσιν τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, κατὰ τρόπον παρέχοντα αὐτῷ πλήρη ἐξασφάλισιν ἀπὸ πάσης ζημίας, ἐξ ἐνδεχομένης καταχρήσεως ἢ ἀμελείας τῶν ὑπαλλήλων του προερχομένης καὶ βεβαιότητα, περὶ τῆς εὐσυνειδησίας, τοῦ ζήλου καὶ τῆς εἰς τὸ καθῆκον ἀφοσιώσεως αὐτῶν. Ὑπὸ τοιαύτας ἀπαιτήσεις, τὸ ἀνωτέρω σύστημα μόνον εἰς τὰ διάφορα Κράτη τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας κατορθώθη νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπιτυχῶς, διότι αὐτοῦ καὶ μόνον ἡ ὀργάνωσις τῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δημοσίας ὑπηρεσίας ἔφθασεν εἰς τοιαύτην σχετικὴν τελειότητα, ἴσως διότι καὶ ὁ ἐθνικὸς γερμανικὸς χαρακτὴρ συνεζυμώθη καὶ ἐμορφώθη ἀπὸ μακροτάτου χρόνου, καὶ ὅπως σὺδαμοῦ ἀλλοῦ, ὑπὸ πνεῦμα ἀπολύτου νομοταγίας. Ἐπέτυχε δὲ καὶ ἐξακολουθεῖ ἐφαρμοζόμενον τὸ σύστημα τοῦτο ἐν Γερμανίᾳ καὶ διότι ὑπὸ νομοθετικὴν ἔποψιν ἐμελετήθη ἐκεῖ τὸ ἐργατικὸν ζήτημα λεπτομερέστατα καὶ διὰ πληθύος λεπτομερῶν διατάξεων ἐξηφαλίσθη πολλαχῶς ὁ ἐργάτης.

Τὸ σύστημα τοῦτο οὐδὲν ἄλλο Κράτος ἐφήρμωσε μέχρις σήμερον καὶ ἁπανταχοῦ ἰσχύει τὸ δεύτερον σύστημα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν δημοσίων δασῶν, καθ' ὃ τὸ Δημόσιον ἔχει μὲν τελείως διοργανωμένην διοικητικὴν (ἀστυνομικὴν) καὶ διαχειριστικὴν τῶν δασῶν ὑπηρεσίαν, συντάσσει Αὐτὸ διὰ τῶν ἁρμοδίων ὀργάνων τὰ διαχειριστικὰ τῶν δασῶν σχέδια, ὁρίζον τὰ ὑλοτομητέα ποσὰ καὶ τὴν ὑλοτομίαν ἐν γένει, κατ' εἶδος, τόπον, χρόνον καὶ ἀριθμὸν δένδρων, ἀλλὰ μένει μέχρι τοῦ σημείου τούτου μόνον, καὶ ἐπαφίησι τὴν ὑλοτομίαν εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἐπὶ πλειοδοσίᾳ τοῦ ὑλοτομητέου ποσοῦ, ἐπιβλέπον μόνον καὶ ἐξασκοῦν διὰ τῶν διαφόρων ὀργάνων του τὸν ἔλεγχον τῆς γενομένης ὑλοτομίας, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθὲν διαχειριστικὸν σχέδιον. Μόνον αἱ καθαρῶς δασοκομικαὶ καὶ τεχνικαὶ ἐργασίαι, ἤτοι σπορά, φυτεία, ἀραίωσις, καθαρισμός, προφυλακτικὰ μέτρα, ὁδοί, ὑπηρεσίαι, κτίρια κτλ. ἐκτελοῦνται καὶ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπως καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον, ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, δι' ἰδίων ἐργατῶν.

Αἱ παρ' ἡμῖν ὑπηρεσιακαί, ἐργατικαί, τοπικαὶ καὶ ἀκόμη καὶ πολιτειακαὶ ἢ νομολογικαὶ συνθῆκαι, πόρρω

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ γερμανικοῦ συστήματος. Ἄλλως τε θὰ ἦτο καὶ τελείως παράλογον, μὴ ἔχοντες ἔτι ἴχνος ὀργανωμένης ὁπωσοῦν καὶ ἐπαρκοῦς δασισῆς ὑπηρεσίας, νὰ θελήσωμεν νὰ ἐφαρμώσωμεν σύστημα, προαπαιτοῦν, πλὴν τῶν διαφόρων ἄλλων συνθηκῶν, περὶ ὧν προείπομεν, τελείως καὶ ἀπὸ μακροτάτου χρόνου ἐπιτυχῶς λειτουργοῦσαν καὶ τελείως ὀργανωμένην δασικὴν καὶ ἐν γένει δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

Κατὰ ταῦτα, τὸ μόνον ἐπιβαλλόμενον ἡμῖν πρὸς τὸ παρὸν καθῆκον εἶνε ἡ ὀργάνωσις ὑπηρεσίας δασῶν, ἱκανῆς ν' ἀναλάβῃ τὴν διαφύλαξιν καὶ διαχείρισιν αὐτῶν καὶ ταύτης γενομένης, πρὸς τὸ παρὸν μὲν θὰ εἶνε δυνατὴ ἡ ἐπὶ τῶν ἐργατῶν εὐεργετικὴ αὐτῆς ἐπίδρασις, διὰ τῆς αὐστηρᾶς ἐπιτηρήσεως καὶ καθοδηγήσεως αὐτῶν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων των, δι' ἧς θὰ ἐπέλθῃ μεγίστη μείωσις τῶν ἐξ ἀπειρίας ἢ ἀμελείας τῶν ὑλοτόμων ἐπερχομένων ζημιῶν, βραδύτερον δὲ δυνάμεθα νὰ σκεφθῶμεν καὶ περὶ μερικῆς ἢ ὁλικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ γερμανικοῦ συστήματος, τῆς μονοπωλιακῆς, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἀπ' εὐθείας δι' ἐργατῶν τοῦ Δημοσίου ἐκμεταλλεύσεως τῶν δασῶν.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ἐπιβάλλεται ἡμῖν νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ σειρὰν τὰ ἑξῆς ζητήματα :

1ον) Τὸν καλήτερον καὶ συμφερώτερον τρόπον τῆς μορφώσεως τοῦ ἀπαιτουμένου ἀνωτέρου ἢ διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ.

2ον) Τὸν εὐχερέστερον καὶ ἐπιτυχέστερον τρόπον τῆς μορφώσεως τοῦ ἀπαιτουμένου ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ.

3ον) Τὴν ὀργάνωσιν τῆς ὅλης δασικῆς ὑπηρεσίας. ἤτοι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α΄) τῆς Κεντρικῆς.

Β΄) τῆς ἐξωτερικῆς, ἤτοι,

1ον) Ἐξελεγκτικῆς ἢ ἐποπτικῆς.

2ον) Διαχειριστικῆς.

3ον) Ἀστυνομικῆς.

4ον) Τὴν ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἐξέταξιν τοῦ δυνατοῦ τοῦ καταρτισμοῦ τοιαύτης ὑπηρεσίας.

5ον) Τὸ τί δυνάμεθα νὰ πράξωμεν προσωρινῶς μέχρι τοῦ τελείου καταρτισμοῦ τῆς ὅλης ὑπηρεσίας.

Ἐξετάσωμεν ἤδη λεπτομερῶς, ἓν ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων.

1ον) Προπαρασκευὴ τοῦ ἀπαιτουμένου ἀνωτέρου διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ.

Ὅτι ἡ προπαρασκευὴ τοῦ τοιούτου προσωπικοῦ δέον νὰ ᾖ ὅσον ἔνεστι ἐπιστημονικωτέρα, συνάγεται καὶ ἐξ ὅσων εἴπομεν εἰς τὸ Κεφάλαιον «Περὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν ἀπαιτήσεών του ὡς πρὸς τὴν διαχείρισίν του» καὶ ἐκ τῆς ἱστορικῆς ἐπισκοπήσεως τῆς βαθμιαίας προόδου τῆς δασολογίας ἐν τῇ κυρίως πατρίδι αὐτῆς τῇ Γερμανίᾳ, καθὼς καὶ ἐκ τοῦ σημερινοῦ συμπεράσματος, εἰς ὃ κατέληξαν πάντες, σχετικῶς πρὸς τὴν εἰς τοὺς δασολόγους ἐπιβαλλομένην μόρφωσιν.

Ἤδη ἀπὸ τοῦ 13ου καὶ 14ου μ. Χ. αἰῶνος, κυρίως ὅμως ἀπὸ τοῦ 15ου καὶ 16ου, ἤρχισαν παρατηροῦντες τὴν εἰς τὰ πυκνῶς κατῳκημένα μέρη ἐπερχομένην εἰς τὰ δάση ἐκ τῆς ἀκανονίστου χρήσεως καταστροφὴν καὶ φοβούμενοι, ὅτι ἐὰν ἐξηκολούθη ἡ αὐτὴ ἀπεριόριστος καὶ ἀλογιστος τῶν δασῶν χρῆσις, ταχέως ταῦτα θὰ ἐξέλιπον, ἤρ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χισαν ἐπιβάλλοντες περιορισμοὺς περὶ τὴν ὑλοτομίαν καὶ ἔν τισι μέρεσι καὶ διαχειριστικάς τινας διατάξεις, ὑποδιαιρέσαντες εἰς τμήματα τὰ δάση, ὑλοτομοῦντες ἐτησίως ἀνὰ ἓν τοιοῦτον μόνον καὶ λαμβάνοντες ταὐτοχρόνως πρόνοιαν περὶ τῆς ταχείας φυσικῆς ἀναδάσώσεως τῶν ἀποψιλουμένων οὕτω τμημάτων. Ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῆς διαχειρίσεως τῶν τοιούτων δασῶν ἀνῆκεν εἰς τὴν γενικὴν διοίκησιν, ἐξετελεῖτο ὅμως ὑπὸ εἰδικῶν ὑπαλλήλων, φερόντων μὲν τὸν τίτλον δασάρχου ἀλλὰ μὴ ἐχόντων οὐδεμίαν τεχνικὴν μόρφωσιν. Ὑπ' αὐτοὺς ὑπηρέτει ἕτερον πολυπληθὲς προσωπικὸν μὲ διαφόρους τίτλους, δασονόμοι, δασοφύλακες, φύλακες, ὑπηρέται κτλ. πάντες ἄνευ εἰδικῆς μορφώσεως.

Ἀπὸ τῶν μέσων ὅμως τοῦ 16ου αἰῶνος ἤρχισε νὰ γίνηται ἐντονωτέρα ἡ λῆψις διαχειριστικῶν μέτρων καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ἤρχισαν νὰ θεσπίζωνται ἐν Γερμανίᾳ καὶ εἰδικαὶ διατάξεις, περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν, στηριζόμεναι πλέον εἰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις, γενομένας παρὰ διαφόρων φυσιοδοφῶν. Ἤδη ὅμως ἡ σπουδαιότης, ἣν ἤρχισεν ἀποκτῶσα ἡ δασικὴ οἰκονομία, ἤρχισε ν' ἀναγκάζῃ καὶ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν ἐκμάθησιν αὐτῆς καὶ τὴν ἀνάληψιν σχετικῆς δημοσίας θέσεως, εἰς τὴν κατάλληλον προπαρασκευὴν παρα τοῖς διαπρεπεστέροις καὶ μᾶλλον πεπειραμένοις τῶν δασαρχῶν. Οὕτω συνέστησαν αἱ πρῶται δασικαὶ Σχολαὶ (ἡ πρώτη κατὰ τὸ 1767 ὑπὸ Zanthier ἐν Wermigerode) περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος (1).

---

(1) Αἱ δύο διασημότεραι τοιούτου εἴδους Σχολαὶ ὑπῆρξαν ἡ κατὰ τὸ 1791 ἐν Hungen ὑπὸ Hartig καὶ ἡ κατὰ τὸ 1785 ὑπὸ

Κατὰ τὸ 1770 ἱδρύθη ἐν Βερολίνῳ ἡ πρώτη ἐπίσημος δημοσία δασικὴ σχολή, ταὐτοχρόνως δὲ σχεδὸν ἱδρύθησαν καὶ ἄλλαι ἐν Γερμανίᾳ, καὶ οὕτως ἤρξατο ἡ εἰδικὴ προπαίδευσις τῶν μελλόντων ν' ἀναλάβωσι τὴν διαχείρησιν τῶν δασῶν.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἐκεῖνα ἔτη τῆς ἱδρύσεως τῶν διαφόρων Σχολῶν, ἐννοεῖται, ὅτι πόρρω ἀπεῖχεν ἡ ἐν αὐταῖς διδασκαλία ἀπὸ τῆς μεταδόσεως εἰς τοὺς ἐκπαιδευομένους, τῶν σήμερον ὡς ἀπαραιτήτων διὰ τοὺς δασολόγους θεωρουμένων γνώσεων. Βαθμηδὸν ὅμως καὶ κατ' ὀλίγον, διὰ τῆς πείρας, τῆς μεγαλητέρας καὶ ἀκριβεστέρας παρατηρητικότητος καὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐν γένει ὅλων τῶν λοιπῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν τοῦ διαλόγου μόρφωσιν, ἤρξατο σχηματιζομένη ἡ δασολογία εἰς ἰδίαν αὐτοτελῆ ἐπιστήμην.

Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ βάσις τῆς ἐπιστήμης ταύτης ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν καὶ εἶνε ἔτι ἡ δημοσία οἰκονομία· ὡς ἐκ τῆς φύσεως ὅμως τοῦ ὑπὸ διαχείρισιν κεφαλαίου, (δάση) καὶ πρὸς τελείαν διάγνωσιν αὐτοῦ καὶ τῶν ποικιλωτάτων ὅρων ὑφ' οὓς ὑπάρχει, συντηρεῖται καὶ προάγεται, ἠναγκάσθη ἡ δασολογία, ὡς οὐδεμία ἄλλη ἴσως τῶν ἐπιστημῶν, νὰ προστρέξῃ εἰς τὰς ὑπὸ διαφόρων ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ δὴ τῶν φυσικομαθηματικῶν, γενομένας πρόοδους. Οὕτω βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, καὶ ἐφ' ὅσον κατεννοεῖτο τελειότερον ἡ σημασία τῶν δασῶν, ἐτίθεντο καὶ καλήτεραι

Cotta ἐν Zillbach ἱδρυθεῖσαι. Ὁ Hartig καὶ ὁ Cotta δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὑπῆρξαν οἱ δύο πρῶτοι ἐπιστήμονες δασολόγοι, οἵτινες ἐκτὸς τῆς πρακτικῆς προπαρασκευῆς, σπουδάσαντες ἐν Πανεπιστημίοις τὰ μαθηματικὰ καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, ἐθεμελίωσαν οὕτως εἰπεῖν τὴν δασολογίαν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βάσεις τῆς διοργανώσεως τῆς εἰδικῆς δασικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς εἰδικῆς τεχνικῆς μορφώσεως τοῦ σχετικοῦ προσωπικοῦ.

Ἀπὸ τοῦ 1811 ἤρξατο ἡ ἐν τῷ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίῳ διδαχὴ τῆς δασολογίας ὑπό τοῦ Hartig καὶ κατὰ τὸ 1830 ἱδρύθη δασολογικὴ Ἀκαδημία ἐν Tharandt. Ἀλλαχοῦ, ὅπως ἐν Καρλορούῃ (1832) ἐν Βρουμσβίκῃ, (1838) ἡ δασολογία ἤρξατο διδασκομένη ἐν ταῖς ἀνωτέραις τεχνικαῖς Σχολαῖς (Πολυτεχνείοις), ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1860 ἰδίᾳ καὶ ἐφεξῆς, ἐπεβλήθη πλέον ἡ ἐν Πανεπιστημίοις διδασκαλία αὐτῆς, καὶ οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἀνωτέρα καὶ ἐπιστημονικὴ τῶν δασολόγων μόρφωσις.

Ἔχοντες ἤδη ὑπ' ὄψει, ὅτι ἡ μόρφωσις τῶν δασολόγων δέον νὰ ἦνε πανεπιστημιακή, μὴ ἔχοντες ὅμως ἐνταῦθα τὰ μέσα τῆς τοιαύτης μορφώσεως, δύο δυνάμεθα ν' ἀκολουθήσωμεν ὁδοὺς πρὸς παρασκευὴν τῶν ἀπαιτουμένων ἡμῖν ἐπιστημόνων. Ἡ μία τούτων εἶνε ἡ δημοσίᾳ δαπάνῃ ἀποστολὴ τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ νέων ἐγκυκλοπαιδικῶς κατηρτισμένων, (φερόντων ἀπολυτήρια γυμνασίου ἢ τοῦ πρακτικοῦ Λυκείου) εἰς τὰς ἐν Ἑσπερίᾳ εἰδικὰς Σχολάς, πρὸς σπουδὴν τῆς δασολογίας, ἡ ἑτέρα εἶνε ὁ καταρτισμὸς παρ' ἡμῖν τοιούτων ἐπιστημόνων, διὰ τῆς ἱδρύσεως ἐνταῦθα εἰδικῆς ἀνωτέρας δασολογικῆς Σχολῆς.

Ἐξετάζοντες λεπτομερῶς τοὺς δύο τούτους τρόπους τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ἀναγκαιοῦντος ἡμῖν ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ, δὲν δυνάμεθα ἢ μετὰ πεποιθήσεως ν' ἀποδεχθῶμεν τὸν δεύτερον, ὡς τὸν μόνον καὶ πρὸς τὰ μέσα καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν συνάδοντα. Ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἔχομεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀνάγκην πεντήκοντα τριὰ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χιστον δασολόγων. Ἂν τὸ προσωπικὸν αὐτὸ θελήσωμεν νὰ τὸ μορφώσωμεν διὰ μιᾶς, εἰς τὰς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Σχολάς, θὰ ἀπαιτηθῇ, ἀφ' ἑνὸς μὲν τοὐλάχιστον πενταετὲς χρονικὸν διάστημα πρὸς μόρφωσίν του, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐτησία δαπάνη, ὑπολογιζομένου τοῦ ἐπιδόματος ἑκάστου ὑποτρόφου εἰς 300 φρ. χρ. μόνον κατὰ μῆνα, ποσὸν μόλις ἐπαρκοῦν, ἕνεκα τῶν βαρέων διδάκτρων καὶ λοιπῶν ἐξόδων, ἤτοι ἐργαστηρίων, ἐκδρομῶν κτλ. ἐτησία δαπάνη, λέγω, κατὰ τὰ τέσσαρα τοὐλάχιστον τῶν σπουδῶν ἔτη, ἐξ 180 χιλ. φρ. χρυσῶν ἐτησίως, ἤτοι ἐν συνόλῳ, δαπάνη 720 χιλ.φρ. χρ. Ἂν δὲ διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν τοιαύτην μεγάλην ἐτησίαν δαπάνην, περιορισθῶμεν εἰς τὸ νὰ ἀποστέλλωμεν ἐτησίως 4—5 μόνον, τότε ἡ μὲν ἐτησία δαπάνη

θὰ εἶνε κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος	18,000	φρ. χρ.
κατὰ τὸ 2ον »	36,000	
κατὰ τὸ 3ον »	54,000	
ἀπὸ δὲ τοῦ 4ου μέχρι τοῦ 12ου	72,000	φρ. χρ.

ἐτησίως, καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα τέσσαρα ἔτη θὰ μειωθῇ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς αὐξήσεως τῶν πρώτων τεσσάρων ἐτῶν, θὰ ἀπαιτηθῇ ὅμως ἐν συνόλῳ καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ποσὸν τῶν 720 χιλ. φρ. χρυσῶν καὶ δεκαπενταετὴς προθεσμία, πρὸς μόρφωσιν τῶν πεντήκοντα δασολόγων.

Ἂν ὅμως, ἀντὶ τούτων πάντων ἱδρύσωμεν ἐνταῦθα ἀνωτέραν δασολογικὴν Σχολήν, ὡς παράρτημα τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου, τότε ἀφ' ἑνὸς μὲν δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν τοὺς διετεῖς τῆς Σχολῆς τῶν Πολιτικῶν μηχανικῶν ὡς μαθητάς, διδάσκοντες αὐτοὺς ἐπὶ δύο ἔτη τὰ εἰδικὰ δασολογικὰ μαθήματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ χρησιμοποιήσωμεν ὡς καθηγητάς, τῶν μὲν εἰδι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κῶν μαθημάτων, τινὰς τῶν παρ' ἡμῖν δασολόγων, τῶν δὲ γενικῶν, τοὺς διδάσκοντας τὰ συναφῆ μαθήματα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἢ τὸ Πολυτεχνεῖον. Μετὰ μίαν δι ετίαν θὰ ἔχομεν ἤδη ἀριθμόν τινα ἐπιστημόνων δασολόγων, μετὰ τέσσαρα δὲ ἕως πέντε ἔτη καὶ τοὺς πεντήκοντα τοὺς ἀπαιτουμένους πρὸς τὸ παρὸν καί, ἂν καὶ ἐφ' ὅσον παρίσταται ἀνάγκη, δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν καὶ ἄλλους ἢ ν' ἀναστείλωμεν τὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς ἐπί τινα καιρόν.

Τοιαύτη Σχολὴ θὰ ἀπήτει, κατὰ τοὺς λεπτομερεῖς ὑπολογισμοὺς ἡμῶν καὶ κατ' ἀνώτατον ὅρον, μόνον 30 χιλιάδας Δραχ. ἐτησίως. Θὰ εἴχομεν ὅμως ἐξ αὐτῆς τὰ ἑξῆς μεγάλα καλά, ἅτινα δὲν δύναται νὰ παρέξῃ ἡμῖν ἡ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ μόρφωσις τῶν ἀπαιτουμένων δασολόγων, ἤτοι :

1ον) Ἓν Ἑλληνικὸν ἐπιστημονικὸν κέντρον δασολογικῆς μελέτης καὶ δράσεως, ἀναγκαιότατον διὰ τὸ μέλλον.

2ον) Ὁμοιόμορφον διδασκαλίαν πάντων τῶν ὑπηρεσιακῶν ὀργάνων ἡμῶν καὶ συναφῆ πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς συνθήκας τὰς παρ' ἡμῖν ἰσχυούσας.

3ον) Ἐνίσχυσιν τῆς Σχολῆς τῶν Πολιτικῶν μηχανικῶν, τῆς ὁποίας οἱ ἀπόφοιτοι δυσκολεύονται σήμερον νὰ ἐξεύρωσι δημοσίας θέσεις, πλήρεις σχεδὸν πάσας. Αἱ πιθαναὶ ἀντιρρήσεις, ὅτι ἐλλείψει διαπρεπῶν ἐπιστημόνων δασολόγων καὶ παραδειγματικῆς διδασκαλίας ἐπὶ καλῶς διαχειριζομένων δασῶν, ἡ μόρφωσις τῶν δασολόγων θὰ ἦτο ἐλλιπής, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς σοβαραί, τὸ μέν, διότι ἐπιστημονικαὶ εἰδικότητες δὲν γεννῶνται ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἀκριβῶς θὰ συντείνει εἰς τὸν καταρτισμόν των ἡ ἵδρυσις τῆς Σχολῆς, ἥτις θὰ παρέχῃ αὐτοῖς διαρκῶς ἀφορ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν μελέτης καὶ ἐξετάσεως, κυρίως τῶν ἐπιτοπίων δασοκομικῶν συνθηκῶν, τὸ δέ, διότι ἡ ἐφαρμογὴ διαχειρίσεως εἰς ἓν ἢ δύο δάση δύναται νὰ γείνῃ ταὐτοχρόνως ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων δασολόγων δασαρχῶν καὶ καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, σὺν τῇ προόδῳ τῆς διδασκαλίας. Ἄλλως τε, διὰ πολλὰς ἐφαρμογὰς εἶνε πρόσφορον καὶ τὸ ἐν Δεκελείᾳ δάσος, τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα.

Δὲν εἶμαι τόσον ἀνόητος, ὥστε νὰ φρονῶ, ὅτι οἱ πρῶτοι παρασκευασθησόμενοι δασολόγοι θὰ εἶνε τέλειοι, ἔχομεν ὅμως σχετικῶς ἄφθονα τὰ μέσα τῆς ἐπιστημονικῆς των μορφώσεως εἰς ὅλας τὰς βοηθητικὰς μαθηματικοφυσικὰς ἐπιστήμας καὶ σχετικὴ ἀτέλεια ἐν ταῖς εἰδικαῖς δασολογικαῖς, δὲν θὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἀνικάνους πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν δασολογικῶν ἐν γένει ἀρχῶν. Ἄλλως τε ὑπάρχει καὶ τρόπος μειώσεως καὶ τῆς ἐλλείψεως ταύτης, διὰ προσθέτου δαπάνης δέκα χιλ. δρχ. ἐτησίως καὶ ἐπὶ μίαν τετραετίαν ἢ πενταετίαν, μετὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἱδρύσεως τῆς Σχολῆς, ὅπως οἱ ἑκάστοτε κατὰ τὴν ἐκ τῆς Σχολῆς ἀποφοίτησιν ἀριστεύοντες εἷς ἢ δύο δασολόγοι ἀποστέλλονται ἐπὶ μίαν διετίαν πλέον ἢ καὶ ὀλιγώτερον εἰς Ἑσπερίαν, πρὸς τελειοποίησίν των καὶ ἀποκτήσωμεν οὕτω καὶ ἐκλεκτὸν προσωπικόν. Ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ σημειώσω, ὅτι μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοιαύτης Σχολῆς ἐνταῦθα, ἀναντίρρητον εἶνε, ὅτι καὶ πολλοὶ θὰ παρακινηθῶσιν εἰς τὴν ἰδίαις δαπάναις ἐν Ἑσπερίᾳ ἐκπαίδευσιν. Ἀφορμὴ μόνον ἀπαιτεῖται, ὅπως καὶ διὰ τὴν σπουδὴν τοῦ κλάδου τούτου γεννηθῇ ἡ σχετικὴ ἄμιλλα.

Τὰ ἐν τῇ Σχολῇ διδαχθησόμενα μαθήματα καὶ τὸν διακανονισμὸν τῆς λειτουργίας αὐτῆς παραλείπω, καθότι ταῦτα δὲν ἀποτελοῦσι ἀντικείμενον κοινῆς μερίμνης, ἀλλὰ

τοιαύτης τῶν εἰδικῶν, τῶν πρὸς τοῦτο ἐντεταλμένων, ἀρκεῖ μόνον νὰ θεσπισθῇ ἡ ἵδρυσις τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς.

Διὰ τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω μορφώσεως τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ, λύεται νομίζω εὐχερῶς τὸ ζήτημα τῆς ταχείας καὶ ὅσον οἷον τε καλῆς καὶ ὀλιγοδαπάνου σχετικῶς μορφώσεως, τοῦ διὰ τὰς ὑπηρεσιακὰς ἀνάγκας ἀπαραιτήτου ἡμῖν διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ, σὺν τῇ ἀποκτήσει, ὡς προεῖπον, καὶ ἑνὸς πολυτίμου καὶ χρησιμωτάτου διὰ τὸ μέλλον ἐπιστημονικοῦ κέντρου. Ἤλθωμεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος.

2ον Τίς ὁ εὐχερέστερος καὶ ἐπιτυχέστερος τρόπος τῆς μορφώσεως τοῦ ἀπαραιτήτου ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ.

Προείπομεν ἤδη, ὅτι τὰ κατώτερα ὄργανα τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας ὀφείλουσι νὰ ἦνε κυρίως μὲν ἀστυνομικά, ἤτοι νὰ ἐφαρμόζωσι τὰς ἰσχυούσας περὶ δασῶν ἀστυνομικὰς καὶ ποινικὰς διατάξεις, νὰ ἔχωσιν ὅμως καὶ τὰς ἀπαραιτήτους δασοκομικὰς καὶ διαχειριστικὰς γνώσεις, ὅπως δύνανται νὰ καταννοῶσι καὶ ἐποπτεύωσι τὴν ἐκτέλεσιν, τῶν ὑπὸ τῶν προϊσταμένων των καθοριζομένων διαχειριστικῶν ἐργασιῶν.

Κατὰ ταῦτα, ἀπαιτεῖται καὶ διὰ τὰ ὄργανα ταῦτα τῆς ὑπηρεσίας, εἰδικὴ σχολικὴ μόρφωσις ἐν καταλλήλῳ ἱδρύματι, ἢ τοὐλάχιστον παραπαίδευσις αὐτῶν ἐπί τινα χρόνον, διὰ πρακτικῆς ἐξασκήσεως καὶ ποιᾶς τινος θεωρητικῆς μορφώσεως, παρά τινι τῶν ἐπιστημόνων δασολόγων δασαρχῶν.

Διὰ τῶν Νόμων ΑΩΗΕ΄. τοῦ 1891 καὶ ΒΤΟΓ΄. τοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

1896 ἐλήφθη, ὡς προεῖπον, πρόνοιά τις περὶ μορφώσεως τοῦ κατωτέρου τούτου προσωπικοῦ, ἱδρυθείσης, διὰ τοῦ Τριανταφυλλιδείου κληροδοτήματος, τῆς ἐν Βυτίνῃ τῆς Γόρτυνος Δασοκομικῆς Σχολῆς, ἀποτελούσης τμῆμα τοῦ αὐτόθι Τριανταφυλλιδείου Γεωργ. Σταθμοῦ. Προεῖπον ἤδη, ὅτι ἡ Σχολὴ αὕτη μόλις ἀπὸ τοῦ 1898 ἤρχισε νὰ φέρῃ καρπούς. Δυστυχῶς ὅμως, δὲν ἐκπληροῖ καὶ σήμερον ἔτι τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑπηρεσίας, διὰ πολλοὺς λόγους, ὧν οἱ κυριώτεροι εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

α΄) Ὅτι ἡ Σχολὴ αὕτη εἶνε κακῶς τοποθετημένη ἐν Βυτίνῃ τῆς Γόρτυνος, καθότι εἰς τὰ πέριξ τῆς Βυτίνης δὲν ὑπάρχουσιν ἢ δάση μόνον ἐξ Ἐλάτης (Ἐλάτη τῆς Βασιλίσσης Ἀμαλίας—Abies Reginae Amaliae-Orph.) καὶ ταῦτα ὅμως εἶνε δάση μᾶλλον προστατευτικά, ἀνεπιτήδεια τοὐτέστι πρὸς ἀφορμὴν ἐκμεταλλευτικῆς κανονικῆς διαχειρίσεως. Συνεπῶς οἱ ἐξ αὐτῆς ἐξερχόμενοι μαθηταὶ δὲν ἔχουσι συνήθως ἰδέαν κἂν τῶν ἐκ πεύκης, δρυὸς κτλ. ἡμετέρων δασῶν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον λαμβάνουσι πεῖραν τακτικῶν καὶ μεγάλων ὑλοτομιῶν, ἐπὶ τῇ βάσει διαχειριστικοῦ σχεδίου ἐνεργουμένων, καθὼς καὶ πάσης ἄλλης σχετικῆς διαχειριστικῆς ἐργασίας.

Δυστυχῶς ἡ ἵδρυσις τῆς Σχολῆς ταύτης εἶνε συνέπεια τῆς θελήσεως τοῦ διαθέτου καὶ ἡ μετάθεσις ἢ κατάργησις αὐτῆς, ὡς ἀντικειμένη εἰς τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου, ἀκατόρθωτος. Δύναται μόνον, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, νὰ βελτιωθῇ ἡ λειτουργία αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑπηρεσίας.

β΄) Ὅτι ἡ τοποθέτησις τῆς Σχολῆς εἰς τόσον ἀπόκεντρον μέρος δυσκολεύει πολὺ τὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἐποπτείαν τῆς λειτουργίας αὐτῆς, καὶ καθιστᾷ δύσκολον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ τὴν τοποθέτησιν ἐκεῖσε τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ, ἅτε ἀποφευγόντων ὅλων τὴν ἀπομεμακρυσμένην ταύτην τοποθέτησιν καὶ τὴν ὑπὸ δυσχερεῖς ὄντως ὅρους, διὰ μὴ ἐγχώριον, διαβίωσιν ἐν Βυτίνῃ.

γ΄) Οἰκονομικῶς ἡ Σχολὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ δυστυχῶς, ὅπως συνήθως συμβαίνει, δι' ἱδρύματα ἄσχετα πρὸς τὴν κεντρικὴν ὑπηρεσίαν, δὲν ὑπάρχει σύδεμία οἰκονομικὴ αὐτῆς ὑποστήριξις ἐκεῖθεν, πρὸς προμήθειαν τῶν ἀπαραιτήτων ἀντικειμένων τῆς διδασκαλίας, οὐδὲ παροχὴ τῶν μέσων πρὸς ἐπίτευξιν ἐμπράκτου ἐφαρμογῆς τῆς θεωρητικῆς διδασκαλίας, δι' ἱδρύσεως φυτωρίων, ἐνεργείας μικρῶν ἀναδασωτικῶν ἐργασιῶν κτλ. κτλ.

δ΄) Συνυπάρχει ἐν ἑνὶ οἰκήματι μετὰ τοῦ Γεωργικοῦ Σταθμοῦ, περιλαμβάνοντος ὡς γνωστὸν, τρία ἕτερα τμήματα, τὸ γεωργικον, τὸ λεπτοξυλουργικὸν καὶ τὸ τυροκομικόν. Ὡς ἐκ τούτου καὶ οἱ μαθηταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐνοικῶσιν ἐν τῇ Σχολῇ, ὡς ἔδει καὶ νὰ ὑποβάλωνται εἰς τὴν ἀπαραίτητον αὐστηρὰν πειθαρχικὴν ἐπίβλεψιν, καὶ αὐταὶ αἱ αἴθουσαι τῆς διδασκαλίας εἶνε μικραὶ καὶ ἀκατάλληλοι.

ε΄) Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μνησθέντος Νόμου ὑπὸ στοιχ. ΒΤΟΓ΄, ἐτησίως εἰσάγονται εἰς τὴν Σχολὴν κατ' ἀνώτατον ὅρον εἴκοσι καὶ πέντε μαθηταί. Καὶ εἶνε μὲν καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν μαθητῶν ἐπαρκέστατος διὰ τὴν Σχολήν, διότι διὰ πλείονας καθίσταται προβληματικὴ ἡ διδασκαλία, ἀλλ' ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸν ἀναγκαιοῦντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἀριθμὸν κατωτέρων ὀργάνων, ὁ ὁποῖος, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, δέον κατ' ἐλάχιστον νὰ ἦνε 700—800, βλέπομεν, ὅτι διὰ νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμὸς οὗτος, θ' ἀπαιτηθῇ τοὐλάχιστον μίαν τριακονταετία ἀπὸ

σήμερον, ἀφ' οὗ μὲ τὰς ἀποβολὰς ἐκ τῆς Σχολῆς, ταὺς θανάτους κτλ. μόλις δυνάμεθα νὰ ὑπολογήσωμεν εἰς 20 δασοφύλακας τὴν ἐτησίαν παραγωγὴν τῆς Σχολῆς· καὶ τέλος,

ς΄) Εἶνε ἐλλιπὴς κυρίως ἡ διάταξις περὶ εἰσαγωγῆς μαθητῶν, εἰσαγομένων ὡς τοιούτων ἄνευ διαγωνισμοῦ, τῶν φερόντων ἀπολυτήριον Σχολαρχείου ἢ μετὰ διαγωνισμὸν καὶ τῶν ἀποφοίτων τοῦ δημοτικοῦ (1).

Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ μόνη ἔνδειξις ἱκανότητος τῶν τοιούτων εἶνε τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Σχολαρχείου, ὅπερ φέρουσι, ἐν ᾧ συνήθως, ὡς ἀποφοιτήσαντες πρὸ ἐτῶν τοῦ σχολείου, συναπέβαλον καὶ πᾶσαν ἱκανότητα καὶ ὄρεξιν πρὸς περαιτέρω ἐκ παίδευσιν.

Ἔχοντες τὰς ἐλλείψεις ταύτας ὑπ' ὄψει δέον νὰ ἐφαρμώσωμεν τὸ ἐξῆς σύστημα, πρὸς ταχείαν παρασκευὴν τῶν ἀπαραιτήτων δασοφυλάκων.

1ον) Νὰ ἀφήσωμεν λειτουργοῦσαν τὴν Σχολὴν Βυτίτινης, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους τῆς ἀναδιοργανώσεως αὐτῆς.

α΄) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτησίως εἰς αὐτὴν εἰσερχομένων μαθητῶν ν' ἀνέλθῃ εἰς 30—35.

β΄) Νὰ διορισθῇ εἷς βοηθὸς τοῦ διευθύνοντος αὐτὴν δασολόγου, τελειόφοιτος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἱκανὸς ν' ἀναλάβῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν βοηθητικῶν μαθημάτων, ἤτοι ἐφηρμοσμένων μαθηματικῶν, ὀλίγης φυτολογίας καὶ ζωολογίας κτλ.

---

(1) Τὸ τοιοῦτον ἔπαυσε πλέον κατ' ἀνάγκην, καθότι προτιμῶνται μεταξὺ τῶν ὑποβαλλόντων αἴτησιν πρὸς κατάταξιν, οἱ φέροντες ἀπολυτήριον Σχολαρχείου καὶ τοιοῦτοι παρουσιάζονται ἐτησίως τριπλάσιοι τοὐλάχιστον τῶν ὑπαρχουσῶν θέσεων.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γ΄) Ν' ἀποσπασθῇ ἡ Σχολὴ αὕτη τελείως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν, ἀφ' ἧς καὶ μόνης νὰ ἐξαρτᾶται.

δ΄) Νὰ καταλάβῃ ὁλόκληρον τὸ οἴκημα τοῦ ἐν Βυτίνῃ Γεωργ. σταθμοῦ, καταργουμένων, τῶν αὐτόθι ἐκ πείρας πλέον ἀποδειχθέντων, ὡς τελείως ἀλυσιτελῶν, ἂν μή τι πλέον, γεωργικοῦ καὶ λεπτοξυλουργικοῦ τμήματος.

ε΄) Οἱ μαθηταὶ νὰ γείνωσιν ἐσωτερικοὶ καὶ δι' αὐστηροῦ κανονισμοῦ νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς στρατιωτικὴν αὐτόχρημα πειθαρχίαν, ἐξασκούμενοι καὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

ς΄) Νὰ εἰσάγωνται εἰς τὴν Σχολὴν ἀπόφοιτοι Σχολαρχείου μὲν, ἀλλὰ κατόπιν διαγωνισμοῦ, οἱ πράγματι κεκτημένοι τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα πρὸς περαιτέρω μόρφωσιν.

ζ΄) Ἡ Σχολὴ νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ τὰ ἀπαραίτητα ἀντικείμενα διδασκαλίας, πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκπαίδευσιν, ἤτοι χάρτας, συλλογὰς μικρὰς δασικῶν σπερμάτων, ξύλων, ἐργαλείων καὶ μικρὰς βοτανικὰς καὶ ζωολογικὰς τοιαύτας. Πάντα ταῦτα ἀπαιτοῦσι δαπάνην μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς πέντε χιλιάδας δραχ. ἐφ' ἅπαξ καὶ ἴσως 500—1000 δραχ. τὸ πολὺ ἐτησίως, πρὸς διαρκῆ ἐμπλουτισμὸν τῶν συλλογῶν.

η΄) Νὰ παρασχεθῶσι τὰ μέσα (5—6000 δραχ. ἐτησίως) τῆς πρακτικῆς ἐξασκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς ἐργασίας σπορᾶς, φυτείας, καλλιεργείας δασικῶν φυτωρίων, καὶ τέλος,

θ΄) Νὰ γείνηται ἐτησίως μικρὰ μηνιαῖα ἐκδρομὴ τῶν μαθητῶν καὶ εἰς ἄλλα δάση ἐκ πεύκης καὶ δρυὸς πρὸ πάντων.

Ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω ὅρους καὶ μὲ δαπάνην τοῦ Δημο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σου ἐτησίαν δέκα χιλ. δραχ. ὑπὲρ τῆς Σχολῆς, δύναται αὕτη νὰ λειτουργήσῃ εὐεργετικῶς ὄντως καὶ ἐπαρκῶς πρὸς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν.

Τὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ πλέον κανονισμοῦ, τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων, τῆς διδασκαλείας κλ. παραλείπω, ὡς ἀντικείμενα καθαρῶς ὑπηρεσιακῆς προνοίας.

2ον) Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς προείπομεν, ἡ διὰ τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ μόνον προπαρασκευὴ τοῦ προσωπικοῦ τῶν δασοφυλάκων θὰ ἀπήτει καὶ πάλιν μακρὸν χρόνον, διὰ ταῦτα, φρονοῦμεν, ὅτι δέον νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ τὴν ἑτέραν μέθοδον, πρὸς παρασκευὴν δασοφυλάκων, ἤτοι τὴν διὰ διετοῦς θητείας καὶ ἐμπράκτου ὑπηρεσίας, παρ' ἑκάστῳ τῶν ὑπαρχόντων δασαρχῶν δασολόγων, προπαρασκευὴν ἀριθμοῦ τινος ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα τῆς εἰσόδου εἰς τὴν Σχολὴν Βυτίνης. Ἴσως ἡ μόρφωσις αὐτῶν θὰ εἶνε κατά τι ἀτελεστέρα, ὑπὸ θεωρητικὴν ἔποψιν, ὑπὸ πρακτικὴν ὅμως θὰ ὑπερτερῇ τὴν τῶν ἐκ τῆς Σχολῆς ἀποφοιτώντων. Τὴν μέθοδον ταύτην μεταχειρίζονται ἄλλως τε καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς ἐν Γερμανίᾳ, διὰ τὸ κατώτερον προσωπικὸν καὶ εὐδοκιμεῖ τὰ μάλιστα. Ἕκαστος τῶν κ. κ. δασαρχῶν δύναται εὐκόλως ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐκπαίδευσιν 4—5 δασοφυλάκων, ἔχων συνεπικούρους εἰς τοῦτο καὶ τοὺς παλαιοτέρους ἀρχιφύλακας καὶ δασοφύλακας, ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Βυτίνῃ Σχολῆς, καὶ διδάσκων αὐτοῖς καὶ τὰς ἀπαραιτήτους θεωρητικὰς γνώσεις. Οὕτω δὲ δυνάμεθα καὶ διὰ τῆς μεθόδου ταύτης νὰ παραγάγωμεν, ὡς ἀπὸ φυτωρίου, ἐπαρκῇ ἀριθμὸν δασοφυλάκων, εὐθὺς ὡς μετὰ 3—4 ἔτη μορφώσωμεν ἐπαρκῇ ἀριθμὸν δασαρχῶν ἐπιστημόνων.

Τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε καὶ κατὰ τοῦτο προτιμώτερον,

καθ' ὅτι εἶνε καὶ σχεδὸν ἀδάπανον, ἀφ' οὗ καὶ μικρὸν μισθὸν ἂν δώσωμεν εἰς τοὺς μαθητεύοντας, δὲν δυνάμεθα νὰ καταλογίσωμεν τοῦτον εἰς τὰ ἔξοδα ἐκπαιδεύσεως κυρίως, διότι οἱ μαθητεύοντες οὗτοι καὶ κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἐκπαιδεύσεώς των θὰ ἐκτελῶσι χρέη δασοφυλάκων.

Ἰδοὺ ἐν ὀλίγοις καὶ τὸ σύστημα τῆς προπαρασκευῆς τοῦ ἀπαιτουμένου ἡμῖν κατωτέρου προσωπικοῦ, ὅπερ δέον ν' ἀκολουθήσωμεν, ἐξετάζοντες λογικῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὰ μέσα καὶ τὰς ἀνάγκας ἡμῶν καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Μετὰ τὸν τρόπον τῆς προπαρασκευῆς τοῦ προσωπικοῦ τῆς ὑπηρεσίας, ὑπολείπεται νὰ ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις τὸν ὅλον ὀργανισμὸν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, τῆς διὰ τὴν διαφύλαξιν καὶ διαχείρισιν τῶν δασῶν ἡμῶν ἀπαιτουμένης.

3ον) Διοργάνωσις τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας.

Αἱ οὐσιωδέστεραι ἀρχαὶ οὕτως εἰπεῖν, ἐφ' ὧν δέον νὰ στηρίζηται ἡ διοργάνωσις πάσης δημοσίου ὑπηρεσίας καὶ δὴ εἰδικῆς ἢ τεχνικῆς, ὅπως ἡ ἀφορῶσα τὴν διαφύλαξιν καὶ διαχείρισιν τῶν δασῶν, πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ της, εἶνε αἱ ἑξῆς :

α΄) Εἰδικὴ μόρφωσις τῶν ὑπαλλήλων, ἀνάλογος πρὸς τὰ ἀνατεθημένα αὐτοῖς καθήκοντα, περὶ ἧς προείπομεν.

β΄) Κατανομὴ τῆς ἐργασίας τοιαύτη, ὥστε νὰ χρησιμοποιῆται, ὅσον ἔνεστι τελειότερον, ἡ ἐργασία ἑκάστου τῶν ὑπαλλήλων.

γ΄) Ἀνεξαρτησία ἢ αὐτεπάρκεια τῆς ὅλης ὑπηρεσίας, πρκειμένου μάλιστα περὶ διαχειρίσεως ἰδιάζοντος οἰκονομικοῦ κεφαλαίου.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δ΄) Ἀποφυγὴ συγχρούσεως καθηκόντων μετ' ἄλλων ἀρχῶν.

ε΄) Ἀμοιβὴ τῶν ὀργάνων τῆς ὑπηρεσίας ἐπαρκὴς καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐξασφαλιστικὴ ἀπὸ τῶν ἑκάστῳ ἀναλόγων ἀναγκῶν.

ς΄) Ἐξασφάλισις τῆς θέσεως τῶν διαφόρων ὑπαλλήλων, ὑπὸ ὡρισμένους ὅρους ἐννοεῖται καὶ εἰ δυνατὸν κατόπιν δοκιμαστικῆς ὑπηρεσίας, ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα.

ζ΄) Ποιοτικὴ διαίρεσις τῆς ἐργασίας, ἀναλόγως τῶν γνώσεων ἑκάστου ὑπηρεσιακοῦ ὀργάνου, ἐφ' ὅσον ἐννοεῖται ἐπιτρέπει τοῦτο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν.

η΄) Ἀποκλεισμὸς πάσης ἐργασίας ξένης, μὴ ἀναγομένης εἰς τὰ εἰδικὰ καθήκοντα τῶν ὑπαλλήλων.

θ΄) Ἀνεξαρτησία μὲν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δράσεως ἑκάστου ὑπαλλήλου καὶ ἀποκεντρωτική, οὕτως εἰπεῖν, λειτουργία τῶν διαφόρων δασονομικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ καὶ ἀλληλένδετον τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ, διὰ διαρκοῦς ἐλέγχου τῶν κατωτέρων ὑπὸ τῶν ἀμέσως προϊσταμένων των.

Πλὴν τῶν γενικωτέρων τούτων ἀρχῶν, ὑπάρχει βεβαίως καὶ μία ἀπειρία λεπτομερειῶν, αἵτινες δέον νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει κατὰ τὴν ὀργάνωσιν πάσης ὑπηρεσίας, ἤτοι αἱ περὶ προβιβασμῶν, ἀδειῶν, πειθαρχικῶν ποινῶν κτλ. διατάξεις, περὶ ὧν ὅμως, ὡς καθαρῶς ὑπερησιακῶν, δὲν ἐπιβάλλεται ἡμῖν νὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα.

Ἐκεῖνο, ὅπερ ἰδιαζόντως πρέπει νὰ τονίσωμεν ἐνταῦθα εἶνε, ὅτι πλὴν τῶν ἀρχῶν περὶ ὧν προελάβομεν, ἡ ὀργάνωσις παντὸς ὑπηρεσιακοῦ κλάδου καὶ δὴ νέου ὅλως, δέον νὰ μὴ ἀπομακρύνηται ἀποτόμως τῶν ἐπιτοπίως ἰσχυουσῶν συνθηκῶν. Οὕτω λ. χ. εἴπομεν προηγουμένως, ὅτι ἡ ἀμοιβὴ τῶν ὑπαλλήλων δέον νὰ ἦνε ἐπαρκὴς πρὸς τὰς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀνάγκας των καὶ ἀνάλογος πρὸς τὸ ἔργον, ὅπερ ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῶν ἡ Πολιτεία. Γνωρίζομεν ὅμως, ὅτι αἱ μισθοδοσίαι ἐν γένει τῶν ὑπαλλήλων παρ' ἡμῖν, ἅτε κανονισθεῖσαι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀπελευθερώσεως ἡμῶν, δὲν εἶνε ἀνάλογοι πρὸς τὰς σημερινὰς διπλασίας ἀνάγκας. Φρονοῦμεν, ὅτι δὲν ἔπεται ἐκ τούτου, ὅτι οἱ δασικοὶ ὑπάλληλοι δέον ἀμέσως νὰ λάβωσι διπλασίους μισθούς, ἀλλων ἰσοβαθμίων ὑπαλλήλων. Λόγῳ τῆς ἐξαιρετικῶς δυσκόλου ἐργασίας, ἣν ἔχουσι, δύνανται ν' ἀπολαμβάνωσι καὶ παροχῶν τινων ἐπὶ πλέον, οὐχὶ ὅμως καὶ τοιούτων, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ μεγάλη πρὸς τὰς δι' ἄλλας θέσεις ὁριζομένας τοιαύτας, καθότι τὸ τοιοῦτο γεννᾷ διαφόρους ἀντιζηλίας καὶ ἀπογοητεύσεις, λίαν ἐπιζημίους κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν, εἰς τὸ Κράτος. Συνεπῶς πρὸς ταῦτα, φρονῶ, ὅτι κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῶν μισθοδοσιῶν τῶν ὑπαλλήλων, καθὼς καὶ κατὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ τρόπου τῆς ἐξασφαλίσεως αὐτῶν, δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει καὶ τὸ περιβάλλον, ἤτοι καὶ τοὺς ἰσχύοντας ὀργανισμοὺς ἄλλων εἰδικῶν ὑπηρεσιῶν, ἀπὸ μακροῦ χρόνον παρ' ἡμῖν λειτουργουσῶν. Ἄλλως τε, οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ ἐν τῷ μέλλοντι οἱαδήποτε ἐνδεικνυσμένη βελτίωσις, ἐφ' ὅσον καὶ ἡ ἐπιτυχία τῆς λειτουργίας τῆς ὑπηρεσίας γίνεται καταφανεστέρα καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἀντιληπτότερα, καὶ ἐφ' ὅσον καὶ αἱ ἄλλαι δημόσιοι ὑπηρεσίαι ἀναδιοργανοῦνται, συμφώνως πρὸς τὰς νεωτέρας ἀπαιτήσεις αὐτῶν τούτων τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τὰς αὐξούσας ἀνάγκας τῶν ὑπαλλήλων, ἃς ὑποχρεοῦται νὰ θεραπεύσῃ ἡ παρ' αὐτῶν ὑπηρετουμένη Πολιτεια.

Ἔχοντες πάντα τ' ἀνωτέρω ὑπ' ὄψει δυνάμεθα, φρονῶ,

νὰ διοργανώσωμεν ὡς ἐξῆς τὴν δασικὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν.

Α') Κεντρικὴ ὑπηρεσία.

Ὁ σκοπὸς τῆς Κεντρικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, τῆς διεπούσης τὸν ὅλον ὀργανισμόν, εἶνε διττός, ἤτοι :

1ον) Ἡ Κεντρικὴ ὑπηρεσία προορίζεται νὰ ἐξελέγχῃ διαρκῶς καὶ ἐποπτεύῃ τὴν ὑπὸ τῶν τεχνικῶν ὀργάνων ἐνεργουμένην διαχείρισιν τῶν τε δημοσίων καθὼς καὶ τῶν ἰδιοκτήτων δασῶν, ἐξελέγχουσα τὸ ἔργον αὐτῶν ἐν ἁπάσαις ταῖς λεπτομερείαις του, ὅπως βελτιοῖ αὐτό, ὅσον ἔνεστι καὶ προλαμβάνῃ οὐσιώδη σφάλματα, καὶ κατορθῶται σύτω, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ κατὰ τοὺς ἐπιστημονικοὺς κανόνας προσφορωτέρα συντηρητικὴ καὶ διαρκὴς ἐκμετάλλευσις τῶν δασῶν, ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ τόπου καὶ τῆς χώρας καθόλου, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἡ ὁσημέραι βελτίωσίς των καὶ ἡ δυνατὴ ἐπέκτασις αὐτῶν, ἐπὶ τῶν φύσει πρὸς δασικὴν βλάστησιν προωρισμένων ἐδαφῶν, ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ὑλικῶν καὶ γενικῶν συμφερόντων τῆς χώρας.

2ον) Ἡ Κεντρικὴ ὑπηρεσία σκοπεῖ, τὴν ἐξάσκησιν τοῦ διαρκοῦς ἐλέγχου τῶν ὀργάνων αὐτῆς, διαχειριστικῶν τε καὶ ἀστυνομικῶν, τόσον ὡς πρὸς τὴν εἰδικὴν μόρφωσιν, ἧς ἔχουσιν ἀνάγκην, ὅπως χρησιμεύσωσιν αὐτῇ, ὅσον καὶ ὡς πρὸς πάσας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἔργου των, ὥστε νὰ ἦνε εἰς θέσιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ τοποθετῇ ἕκαστον ὄργανον ἀναλόγως τῆς ἱκανότητός του εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ δύναται νὰ περιστέλλῃ μὲν τὰ λάθη, τὰς ἀμελείας ἢ τὰς παραβάσεις ἢ ὑπερβάσεις τῶν καθηκόντων ἑκάστου ὀργάνου, νὰ ἀμοίβῃ δὲ δεόντως καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἱκανότητα ἑκάστου αὐτῶν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κατὰ ταῦτα εἰς τὴν Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν ἀνάγεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἑξῆς καθηκόντων, ἤτοι :

Α΄. Μέριμνα καὶ ἐποπτεία τῆς εἰδικῆς μορφώσεως πάντων τῶν ὑπηρεσιακῶν ὀργάνων.

Β΄. Διαρκὴς ἐποπτεία καὶ ἔλεγχος τῆς ὑπηρεσιακῆς δράσεως παντὸς ὑπηρεσιακοῦ ὀργάνου καὶ ἡ συμφώνως ταύτῃ τοποθέτησις, προαγωγὴ ἢ ἀμοιβὴ καὶ τιμωρία τῶν διαφόρων ὀργάνων.

Γ΄. Διαρκὴς ἔλεγχος πάσης ἐργασίας ἀναγομένης εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν δασῶν καὶ τὴν ἐνέργειαν οἱουδήποτε τεχνικοῦ ἔργου, οἷαι εἶνε, αἱ καταμετρήσεις καὶ ὁροθετήσεις τῶν δασῶν, τὰ διαχειριστικὰ σχέδια αὐτῶν, ἡ κατασκευὴ δασικῶν ὁδῶν καὶ οἰκοδομῶν, αἱ ἐργασίαι δασώσεων ἐν γένει καθὼς καὶ ἀποξηράνσεων χειμάρρων καὶ ἑλῶν, ἡ μέριμνα περὶ αὐξήσεως καὶ προστασίας τῶν θηραμάτων κλ. κλ.

Δ΄. Μέριμνα περὶ διαρκοῦς ἐξασκήσεως ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, τῶν δικαιωμάτων τῆς κατοχῆς καὶ κυριότητος ἐπὶ τῶν ἀνηκόντων Αὐτῷ δασῶν, καθὼς καὶ τῆς περισυλλογῆς πάντων τῶν ἀπαιτουμένων στοιχείων, πρὸς διεκδίκησιν τῶν παρανόμως καταπατουμένων ὑπὸ ἰδιωτῶν δημοσίων δασῶν. Οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι εἰς τὴν μέριμναν ταύτην ἀνάγεται καὶ ἡ ἐπισταμένη καὶ ἐπιμελὴς παρακολούθησις πάντων τῶν γεννωμένων δικῶν, τῶν ἐκ καταγγελιῶν ἢ ἄλλως προερχομένων, ὅπως γείνηται πάντοτε ἐπιμελὴς καὶ ἐν ἐπιγνώσει ἡ ὑπεράσπισις τῶν δημοσίων συμφερόντων καὶ μὴ ἀπόλλυνται πολλάκις αἱ δίκαι, ὡς δυστυχῶς τὴν σήμερον συνηθέστατα συμβαίνει, ἐξ ἀνεπαρκοῦς ὑποστηρίξεως, ἢ καὶ παραγράφωνται, ἐξ ἀμελείας τοῦ ἑνὸς ἢ ἄλλου ὑπαλλήλου. Τοιαύτη ἐνέργεια

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐξασκήσῃ μεγίστην καὶ ἐπωφελεστάτην ἐπίδρασιν, οὐ μόνον ἐπὶ τῶν δημοσίων συμφερόντων ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς κοινῆς γνώμης, ἥτις συνήθισε νὰ θεωρῇ τὸ Δημόσιον, ὡς τὸν κάκιστον ὑπερασπιστὴν τῶν συμφερόντων του καὶ ὡς δυνάμενον ἀκινδύνως σχεδὸν διὰ τοὺς παραβλάπτοντας αὐτά, νὰ ὑφίσταται διαρκῶς πολλὰς καὶ μεγάλας τῶν συμφερόντων του τούτων ζημίας καὶ δή, ὡς πρὸς τὴν εἰς αὐτὸ ἀνήκουσαν ἰδιοκτησίαν του.

Ε΄.) Διαρκὴς καὶ ἀκριβὴς λογιστικὸς ἔλεγχος, πάντων τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων καὶ τῶν διὰ τὴν διοίκησιν, διαχείρισιν ἢ τεχνικὰ ἔργα ἐπιβαλλομένων ἐξόδων καὶ ἐν γένει καταρτισμὸς λεπτομεροῦς στατιστικῆς, ἀφορώσης πάντα τὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν ἀναγόμενα, ἤτοι, ὑλοτομίας, συλλογὴν ἢ παραγωγὴν διαφόρων δασικῶν προϊόντων, ἔσοδα, ἔξοδα, τεχνικὰ ἔργα, οἰκοδομάς, ἀνομήματα, βοσκάς, θήραν, ἐκτελουμένας ἀναδασώσεις, ἔκτασιν δασῶν (δημοσίων ἰδιωτικῶν) εἶδος αὐτῶν, κατάστασιν, κτλ. κτλ. καὶ τέλος καὶ προσωπικὸν τῆς ὑπηρεσίας.

Ϛ΄.) Τέλος, εἰς τὴν Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν ἀνάγεται καὶ τὸ καθῆκον τῆς μελέτης παντὸς ἐπιβαλλομένου νομοθετικοῦ ἢ διατακτικοῦ μέτρου, ἡ προπαρασκευὴ αὐτῶν, ἡ ἔκδοσις τῶν πρὸς πάντας τοὺς ὑπαλλήλους διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των ἀπαιτουμένων ὁδηγιῶν καὶ ἡ μελέτη καὶ διευθέτησις πασῶν τῶν ὑποβαλλομένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αἰτήσεων τῶν πολιτῶν.

Κατα ταῦτα καὶ κατὰ τὰ προηγουμένως ρηθέντα, περὶ τῶν ἀρχῶν, ἐφ' ὧν δέον νὰ ἑδράζηται ἡ ὀργάνωσις πάσης εἰδικῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτεπαρκείας καὶ ἀνεξαρτησίας, ἣν δέον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ ἔχῃ αὕτη, ἡ Κεντρικὴ ὑπηρεσία τῶν δασῶν πρέπει ν' ἀποτελέσῃ *Γενικὴν διεύθυνσιν τῶν δασῶν*, ὑπαγομένην εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ἐφ' ὅσον δὲν θεσπίζεται ἡ ἵδρυσις εἰδικωτέρου Ὑπουργείου.

Τὸ ζήτημα εἰς ποῖον Ὑπουργεῖον δέον νὰ ὑπαχθῇ ἡ ὑπηρεσία τῶν δασῶν δὲν εἶνε μὲν καθ' ἑαυτὸ οὐσιῶδες, διότι γνωρίζομεν πάντες, ὅτι ἀρκεῖ ὑπηρεσία τις νὰ ἦνε καλῶς ὀργανωμένη καὶ κατάλληλος πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ἀνατεθημένου αὐτῇ ἔργου καὶ ἡ ἐξάρτησις της ἐκ τοῦ ἑνὸς ἢ ἄλλου Ὑπουργείου μικρὰν ἔχει σημασίαν. Οὐχ' ἧττον ἡ δασικὴ ὑπηρεσία ὑπὸ δημοσιονομικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἀνήκει βεβαίως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ἀφ' οὗ ἀσχολεῖται μὲ τὴν διαχείρισιν δημοσίων κτημάτων. Ἡ ἐξάρτησις αὕτη ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἄλλα Κράτη ὡς λ. χ. ἐν Βαυαρίᾳ, Σαξωνίᾳ κλ. ὅπου ἡ ὑπηρεσία τῶν δασῶν ὑπάγεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἐπίσης. Εἰς ἄλλα πάλιν Κράτη, ὡς ἐν Γαλλίᾳ, Βελγίῳ κλ. ἡ ὑπηρεσία τῶν δασῶν ὑπάγεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας καὶ ἀλλαχοῦ ὡς ἐν Πρωσσίᾳ εἰς εἰδικὸν Ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν τίτλον Ὑπουργεῖον τῶν Δημοσίων κτημάτων τῆς Γεωργίας καὶ τῶν Δασῶν. Καὶ εἰς αὐτὰ ὅμως τὰ ρηθέντα Κράτη, ἰδίᾳ ἐν Γαλλίᾳ, ἐγένοντο ἐπανειλημμέναι μεταθέσεις, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν εἰς τὸ τῆς Γεωργίας καὶ τἀνάπαλιν, ἕνεκεν διαφόρων λόγων.

Παρ' ἡμῖν, ἐφ' ὅσον, ὡς προεῖπον, δὲν ἱδρύεται εἰδικώτερον Ὑπουργεῖον, οὐδεὶς λόγος ἐξαρτήσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν ἐξ ἄλλου ἢ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου, δύναται νὰ γείνῃ. Ἂν ὅμως ἱδρυθῇ ποτὲ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ἕτερον Ὑπουργεῖον καὶ ἀραιωθῶσιν ὀλίγον, αἱ ὑπὲρ τὸ δέον ἐπὶ τὸ αὐτὸ συμπυκνωθεῖσαι ὑπηρεσίαι, τότε φρονῶ, ὅτι ἡ ὑπηρεσία τῶν δασῶν δέον νὰ ὑπαχθῇ ὑπὸ τὸ νέον τοῦτο Ὑπουργεῖον, ὅπως ἐπιτευχθῇ ταχύτερον ἡ τελειοποίησίς της.

Κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦν ὑπηρεσιακὸν σύστημα, τὸ συγκεντροῦν εἰς τὰ Ὑπουργεῖα, ἀσκόπως ὅλως, ἀπειρίαν ἐγγράφων καὶ ὑποθέσεων, ὧν ἡ ἐπίλυσις ἔδει νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ἐὰν βεβαίως ἐλαμβάνετο ἡ δέουσα μέριμνα, ὅπως εὑρίσκωνται καὶ αὗται εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐταῖς περιωπήν, κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, λέγω, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἀκράτου ἐλευθερίας, πάντες οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ εὑρίσκονται διαρκῶς καὶ κατὰ τρόπον ἐνοχλητικώτατον ἀπησχολημένοι, μᾶλλον δὲ πάντων, ὁ ἑκάστοτε Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, ἀπὸ τῶν ἀποφάσεων τοῦ ὁποίου καὶ συμφερόντων ἀπειρία καὶ τῆς πλειονότητος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἡ τύχη ἐξαρτᾶται. Τούτου ἕνεκεν, τεχνικαὶ ὑπηρεσίαι, ὡς ἡ τῶν δασῶν, ἀπαιτοῦσαι τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ λεπτομερῆ μελέτην καὶ ἀντίληψιν τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν των καὶ συνεπῶς ἀπαιτοῦσαι ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ μόνων θυσίαν ἀρκετοῦ χρόνου, ἐπιβαρύνουσι τὴν ἤδη βεβαρυμένην καὶ πολυάσχολον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπηρεσιακὴν ἐργασίαν ὑπερμέτρως, ἢ ἐλλείποντος τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου, καθίσταται ἀδύνατος ἡ μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπιβαλλομένη μακρὰ ἑκάστοτε περὶ τῶν ὑπηρεσιακῶν ζητημάτων συνεννόησις.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλος οὐσιωδέστερος ἴσως λόγος περὶ μεταθέσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν εἰς νέον τι καὶ μὲ ὀλιγωτέρας ὑπηρεσίας βεβαρυμένον Ὑπουργεῖον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸ πνεῦμα τὸ διέπον συνήθως τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοὺς διευθύνοντας αὐτὸ Ὑπουργοὺς εἶνε καθαρῶς ταμιευτικόν. Πᾶς νέος Νόμος, πᾶσα μεταρρύθμισις, πᾶσα διοργάνωσις ὑπηρεσίας, προπαρασκευαζομένη ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε Ὑπουργῶν τῶν Οἰκονομικῶν ἀφορᾷ καὶ δικαίως ἴσως, τὴν τῶν δημοσίων ἐσόδων αὔξησιν πρὸ παντὸς καὶ ὑποστηρίζεται πρωτίστως διὰ λ/μῶν καὶ ἀριθμῶν, ἀποδεικνυόντων αὔξησιν ἐσόδων καὶ εἰ δυνατὸν μείωσιν ἐξόδων, ἢ φειδωλὴν πάντοτε αὔξησιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἀκριβῶς εἰς ὅσα μέχρι τοῦδε προεξεθέσαμεν, ἐπανελάβομεν κατὰ κόρον, ὅτι ὁ διαχειριζόμενος τὰ δάση δέον νὰ διέπηται, οὐ μόνον ὑπὸ καθαροῦ ταμιευτικοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πνεύματος αὐξήσεως τῶν γενικῶν ὠφελειῶν τῆς χώρας καὶ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ αὐτῆς καὶ ὑπὸ πνεύματος γενναίας ὑποστηρίξεως τῆς ἀναπτύξεως τῶν δασῶν τῆς χώρας, χάριν αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς. Καὶ δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ ἔγκρισιν οἱασδήποτε σπατάλης, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ αὐτοῦ ἔτους δικαιολόγησιν πάσης ὑπὲρ τῶν δασῶν δαπάνης, δι' ἀναγραφῆς μεγαλητέρων ἀντιστοίχων ἐσόδων, ὡς ἀπαιτοῦσιν πάντοτε οἱ κ. κ. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοί, διότι ναὶ μὲν πᾶσαι αἱ ὑπὲρ τῶν δασῶν δαπάναι εἶνε κατ' ἐξοχὴν παραγωγικαὶ τοιαῦται, ἀλλὰ πολλάκις ἀπαιτοῦσι καὶ ὑπομονήν, μὴ συνάδουσαν συνήθως μὲ τὰς διαθέσεις τῶν κ. κ. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικων ὑπουργῶν.

Ἐπειδὴ ὅμως ταῦτα πάντα ἀφορῶσι τὸ μέλλον, ἂς ἰδωμεν ἤδη τὴν περαιτέρω ὀργάνωσιν τῆς Κεντρικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν.

Εἴπομεν, ὅτι δέον ν' ἀποτελῇ *Γενικὴν διεύθυνσιν* ὑπὸ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γενικὸν διευθυντὴν ἐπιστήμονα δασολόγον, κεκτημένον μακροχρόνιον ὑπηρεσιακὴν πεῖραν καὶ διελθόντα πάντας τοὺς κατωτέρους ὑπηρεσιακοὺς βαθμούς.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν κατὰ τὰ προρρηθέντα εἰς τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν ἀναγομένων καθηκόντων ἀπαιτεῖ τὴν ἐξῆς διαρρύθμισιν τῆς Κετρ. ὑπηρεσίας.

Γενικὴ διεύθυνσις.

ὑπὸ ἕνα Γεν. Διευθυντὴν, ὑποδιαιρουμένη εἰς τέσσαρα τήματα, ἤτοι :

1ον Τμῆμα προσωπικοῦ ἢ Γεν. Διευθύνσεως. Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο ἀνατίθενται πάντα τὰ ἀφορῶντα τὸ προσωπικὸν ἐν γένει καὶ τὰ τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας ἐπὶ τῶν διαφόρων αἰτήσεων.

2ον Τμῆμα Διαχειρίσεως, ἐξασκοῦν τὸν ἔλεγχον τὴν ἐποπτείαν καὶ τὴν ἔγκρισιν πάντων τῶν τεχνικῶν ζητημάτων.

3ον Τμῆμα Λογιστικόν, διενεργοῦν τὸν ἔλεγχον πάντων τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ τὴν σύνταξιν τῶν σχετικῶν στατιστικῶν καὶ τέλος :

4ον Τμῆμα δικαστικῶν ὑποθέσεων καὶ ἐκκαθαρίσεως τίτλων, εἰς ὃ ὑπάγονται πᾶσαι αἱ δικαστικαὶ ὑποθέσεις τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν κτλ. κατὰ τὰ προρρηθέντα.

Τῶν τμημάτων τούτων δέον νὰ προίστανται, τοῦ μὲν προσωπικοῦ ὁ Γεν. Διευθυντὴς ἀπ' εὐθείας, τοῦ διαχειριστικοῦ καὶ λογιστικοῦ ἀνὰ εἷς ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις εὑρευόντων δύο ἐπιθεωρητῶν τῶν δασῶν, καὶ τοῦ τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων, κατ' ἀρχὰς μὲν εἷς γραμματεὺς διδάκτωρ τὰ Νομικὰ καὶ βραδύτερον, καὶ τούτου εἷς ἐπιθεωρητής, ὅταν συμπληρωθῶσιν αἱ θέσεις αὐτῶν.

Εἰς ἕκαστον τμῆμα δέον νὰ ὑπηρετῶσι ἀνὰ εἷς γραμματεὺς καὶ δύο γραφεῖς καὶ εἰς τὸ τῆς διευθύνσεως δύο γραμματεῖς μετὰ 2—3 γραφέων, εἰς δὲ τὸ διαχειριστικὸν καὶ δύο μηχανικοί.

Ἡ μισθοδοσία πάντων τῶν ὑπαλλήλων τούτων φρονῶ, ὅτι δέον νὰ ἦνε ὁμοία πρὸς τὰς ἰσοβάθμους θέσεις ἄλλων τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν ὡς λ. χ. τῆς Γεν. Διευθύνσεως τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων ἢ τῆς τῶν Δημοσίων ἔργων τοιαύτης.

Πάντες οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ μηχανικοὶ δύνανται σὺν τῷ χρόνῳ ν' ἀντικατασταθῶσι καὶ διὰ δασολόγων, ὅταν πληρωθῶσιν ὅλαι αἱ κεναὶ θέσεις.

Ἡ ἐτησία δαπάνη διὰ τὴν μισθοδοσίαν ὅλων τῶν ὡς ἄνω ὑπαλλήλων κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν θέλει ὑπερβῆ τὰς 35 χιλ. δραχμῶν, ὅταν δὲ πάντες προαχθῶσιν εἰς τοὺς ἀνωτάτους βαθμούς, τὰς 40 χιλ. δραχ. ἤτοι, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν σήμερον διὰ τὴν κεντρικὴν ὑπηρεσίαν δαπανωμένων 15 χιλ. δραχ. θέλει ὑπερβῆ ταύτην κατὰ 20—23 χιλ. δραχ. ἐτησίως.

Περιττὸν νομίζω νὰ ἐνδιατρίψω περισσότερον εἰς τὰ ἐκ τῆς οὕτω ὀργανωμένης ὑπηρεσίας προσδοκώμενα πολλαπλᾶ καλά.

Διὰ τὴν κανονικὴν ὅμως καὶ ἀνεπίληπτον ἐνέργειαν τῆς Γενικῆς διευθύνσεως, τόσον, ὡς πρὸς τὰ προσωπικὰ ζητήματα, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὰ τεχνικὰ τοιαῦτα, θεωρῶ ἀπαραίτητον τὴν ὕπαρξιν.

Συμβουλίου δασῶν.

Ὅπερ ν' ἀποτελεῖται ἐξ ὅλων τῶν προϊσταμένων τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς Γεν. Διευθύνσεως καὶ ἑνὸς Νο-

Ακαδημία Αθηνών Academy of Athens

ικοῦ Συμβούλου καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ, συνερχόμενον τοὐλάχιστον ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος καὶ ἐν ταχτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, νὰ ἀποφασίζῃ διὰ πλειοψηφίας ἐπὶ πάντων τῶν ὑπηρεσιακῶν ζητημάτων, ἅτινα θέλουσιν ἀνατεθεῖ αὐτῷ, ἐγκρίνον ἢ ἀπορρίπτον ταῦτα.

Τὰ ζητήματα τῶν ὁποίων ἡ λύσις φρονῶ, ὅτι ἀπόκειται εἰς τὸ Συμβούλιον μόνον, εἶνε τὰ ἑξῆς.

1ον) Πάντα τὰ προσωπικά, ἤτοι προαγωγαί, μεταθέσεις, τιμωρίαι, ἀπολύσεις κτλ. πάντων τῶν ὑπαλλήλων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν.

2ον) Ἡ ἔγκρισις πάντων τῶν μονίμων σχεδίων διαχειρίσεως, τόσων τῶν δημοσίων, ὅσον καὶ τῶν ἰδιωτικῶν, κοινοτικῶν κλ. δασῶν.

3ον) Ἡ ἔγκρισις τῆς ἱδρύσεως οἱουδήποτε τεχνικοῦ ἔργου. Κατασκευὴ ὁδῶν, οἰκιῶν, κήπων, ἔγκρισις ἐργασιῶν δασώσεως καὶ ἀναδασώσεως πρὸς ἀποξήρανσιν χειμάρρων ἢ ἑλῶν κλ.

4ον) Ἡ ἔγκρισις τῶν μερικῶν προϋπολογισμῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων ἑκάστου Δασαρχείου καὶ τοῦ γενικοῦ τοιούτου τῆς ὅλης ὑπηρεσίας τῶν δασῶν.

Τὴν εἰς τὸ συμβούλιον εἰσήγησιν πασῶν τῶν σχετικῶν ὑποθέσεων θέλουσιν ἐκτελεῖ οἱ προϊστάμενοι τῶν ἁρμοδίων τμημάτων τῆς Γεν. Διευθύνσεως, εἰς ἃ ὑπάγονται αὗται, καὶ τὰ χρέη τοῦ γραμματέως τοῦ Συμβουλίου εἰς τῶν παρὰ τῇ Γεν. Διευθύνσει γραμματέων. Οὕτω ἀποτελούμενον τὸ Συμβούλιον τῶν δασῶν, οὐδεμίαν δαπάνην θέλει προσθέσει εἰς τὰ δημόσια ἔξοδα, θέλει ἐξασφαλίσει ὅμως τὴν δρᾶσιν τῆς ὅλης ὑπηρεσίας καὶ θέλει παρέχει καὶ τὰ ἐχέγγυα τῆς ἐπιμελοῦς, ἀκριβοῦς καὶ ἀμερολή-

πτου διεξαγωγῆς, τῶν εἰς αὐτὴν ἀναγομένων σπουδαιοτάτων καθηκόντων.

Β'. Ἐξωτερικὴ ὑπηρεσία.

1ον Ἐξελεγκτικὴ ὑπηρεσία ἢ ἐπιθεωρήσεις

Ἀμέσως ὑπὸ τὴν Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὡς εἶδος συνδετικοῦ κρίκου αὐτῆς μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων ὀργάνων, περὶ ὧν θὰ εἴπωμεν κατωτέρω, φρονῶ, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ δημιουργία αὐτοτελῶν ἐπιθεωρήσεων, ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους.

1ον. Ἀριθμὸς ἐπιθεωρήσεων. Διὰ τὰς πρώτας ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας, φρονῶ ὡς ἐπαρκεῖς ἓξ ἐπιθεωρήσεις, ἤτοι δύο διὰ τὴν Θεσσαλίαν, δύο διὰ τὴν Στερ. Ἑλλάδα καὶ δύο διὰ τὴν Πελοπόννησον. Αἱ ἕδραι, αἱ περιφέρειαι αὐτῶν κλ. κανονισθήσονται, ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῶν διαφόρων δασαρχείων.

2ον. Καθήκοντα ἐπιθεωρητῶν. Διαρκὴς ἔλεγχος τοῦ διαχειριστικοῦ ἔργου τῶν δασαρχῶν ἰδίως, ἀλλὰ καὶ ἐποπτεία τῆς ὑπηρεσιακῆς δράσεως ὅλων τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἀνακοίνωσις τῆς δράσεως, συμπεριφορᾶς, χαρακτῆρος, ἠθικότητος κλ. ἑκάστου τῶν ὑπαλλήλων εἰς τὴν Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν. Ἐννοεῖται, ὅτι τὰ ὑπηρεσιακὰ ταῦτα ὄργανα δέον νὰ κέκτηνται καὶ ἐπιστημονικὴν καὶ μακροχρόνιον ὑπηρεσιακὴν πεῖραν, νὰ διεκρίθησαν δ' ἐν τῇ ὑπηρεσιακῇ των δράσει καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς ὑπάλληλοι. Οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι τοιούτους ἐπιθεωρητὰς δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἅμα τῇ ὀργανώσει τῆς ὑπηρεσίας, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ἐντὸς ἐτῶν τινων, θέλουσι παρουσιασθεῖ οἱ μεταξὺ τῶν δασαρχῶν ἁρμοδιώτεροι, ὅπως καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ. Μέχρι τῆς ἀριστικῆς τοπο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θητήσεως τοιούτων ἐπιθεωρητῶν, δύνανται τὰ καθήκοντα αὐτῶν ν' ἀνατεθῶσι καὶ εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ ἱκανωτέρους Δασάρχας.

3ον. *Διαβαθμίσεις* μεταξὺ τῶν ἐπιθεωρητῶν τῶν δασῶν, ἤτοι ἐπιθεωρητὰς Α΄. καὶ Β΄. τάξεως δὲν φρονῶ, ὅτι εἶνε ἀπαραίτητον νὰ ἔχωμεν. Ἴσως καλήτερον θὰ ἦτο, αὔξησις μόνον τῆς μισθοδοσίας αὐτῶν μετὰ πενταετῆ ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν.

4ον. *Ὡς μισθοδοσίαν ἐπαρκῆ*, ἀναλόγως τῶν μέσων ἡμῶν, θὰ ἐθεώρουν τὰς ὀρχ. 400 κατὰ μῆνα καὶ μετὰ πενταετίαν 450, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει καὶ τῶν σχετικῶς μεγαλητέρων ἀποζημιώσεων, ἃς θὰ ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἐπιθεωρηταί, λόγῳ τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς συχνῶν ἐπιθεωρήσεων.

5ον *Ὡς βοηθητικὸν προσωπικὸν* τῶν γραφείων τῶν ἐπιθεωρήσεων ἀρκοῦσι, φρονῶ, πρὸς τὸ παρὸν εἷς ἀρχιφύλαξ καὶ εἷς δασοκόμος, ἐκ περιτροπῆς ἀποσπώμενοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην.

Εἰς τὰς λοιπὰς λεπτομερείας φρονῶ, ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἰσέλθω.

Ἡ ὀργάνωσις τῶν ὡς ἀνωτέρω ἓξ ἐπιθεωρήσεων θέλει στοιχίσει εἰς τὸ Κράτος ἐτησίως Δραχ. πεντήκοντα χιλ. περίπου, συνυπολογιζομένων εἰς ταύτας καὶ τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων καὶ μικρῶν μηνιαίων ἀποζημιώσεων ἐκ 50 — 100 Δραχ. δι' ἔξοδα τῶν γραφείων τῶν ἐπιθεωρήσεων.

2ον) Διαχειριστικὴ ὑπηρεσία ἢ Δασάρχαι.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὰ κύρια ὄργανα τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν εἶνε οἱ ἐπιτετραμμένοι τὸν διακανονι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σμὸν τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι συνεπῶς δέον νὰ περιβάλλωνται μὲ τὰ δικαιώματα ἰδίων ἀρχῶν, ἐξασκουσῶν ἐπὶ ὡρισμένης περιφερείας (ὡρισμένης ἐκτάσεως δασῶν) τὸ ἔργον τῆς διαχειρίσεως καὶ διὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ὀργάνων, σὺν τῇ διαχειρίσει καὶ τὴν συναφῆ καὶ ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἔργου τῆς διαχειρίσεως, ἀστυνομικὴν ἐποπτείαν.

Εἶνε ἀδιάφορος ἡ ὀνομασία, δι' ἧς θὰ περιβάλλομεν τούτους καὶ φρονῶ, ὅτι ἡ τοιαύτη τοῦ Δασάρχου, εἶνε ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐπιτυχής. Κυρίως ὅμως κατὰ τὴν διοργάνωσιν τῶν Δασαρχείων καὶ τῶν θέσεων τῶν δασαρχῶν δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, πλὴν τῶν γενικῶν ἀρχῶν, περὶ ὧν διελάβομεν καὶ αἱ ἐξῆς οὐσιώδεις ὅροι.

α΄.) *Ἀριθμὸς καὶ περιφέρειαι δασαρχείων.* Ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν δασῶν τῆς χώρας ἀπαιτουμένων δασαρχῶν (δασολόγων ἐπιστημόνων) δὲν δύναται βεβαίως οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν κἂν νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν προτέρων. Σήμερον ἐπαρκοῦσιν ἐξαίφνης 50—60 δασάρχαι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, μετὰ δεκαετίαν ὅμως, σὺν τῇ βελτιώσει καὶ ἀναπτύξει τῶν δασῶν, θὰ ὁδηγήσωσιν ἡμᾶς αὐταὶ αὗται αἱ ἀνάγκαι τῆς ὑπηρεσίας καὶ αἱ ἐπιτευχθεῖσαι βελτιώσεις καὶ αὐξήσεις τῶν προσόδων, εἰς τὴν ἵδρυσιν καὶ νέων δασαρχικῶν περιφερειῶν καὶ οὕτω, σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τῇ βαθμιαίᾳ ὑπηρεσιακῇ προόδῳ, εἶνε πιθανὸν νὰ αὐξήσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν δασαρχείων καὶ εἰς τὸ διπλάσιον καὶ πλέον.

Ὁ σημερινὸς καθορισμὸς τῶν περιφερειῶν τῶν δασαρχείων, συμφώνως πρὸς τὰς ὑφισταμένας διοικητικὰς διαιρέσεις, δὲν ἔχει βεβαίως οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὑπηρεσιακῆς ταύτης ἀρχῆς. Αἱ περιφέρειαι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ῶν δασαρχῶν δέον νὰ καθορισθῶσι κατὰ πρῶτον μὲν πὶ τῇ βάσει τῶν σπουδαιοτέρων ἔτι ὑπαρχόντων καὶ κμεταλλλευσίμων δασῶν, αἱ ἕδραι αὐτῶν νὰ ἱδρυθῶσιν, σον ἔνεστι πλησιέστερον τῶν δασῶν τούτων καὶ ἐφ' σον εἶνε δυνατόν, πρὸς ἀποφυγὴν ὑπερβολικοῦ εὐθὺς ξ ἀρχῆς ἀριθμοῦ δασαρχείων, εἰς τὴν περιφέρειαν ἑκάστου αὐτῶν ν' ἀποσπαθῶσι καὶ αἱ γειτνιάζουσαι δασικαὶ ἐκτάσεις, αἱ κατὰ μέρος ἢ σποραδικῶς ὑπὸ δασῶν ἥσσονος ἀξίας καλυπτόμεναι καὶ μικροτέρας ἀπαιτήσεις, ὡς πρὸς τὴν ἐκ μέρους τοῦ δασάρχου ἀπαιτουμένην διαχειριστικὴν ἐργασίαν, προβάλλουσαι.

Καὶ τῶν περιφερειῶν τούτων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἐκ τῶν προτέρων ἡ ἀκριβὴς ἔκτασις, καθότι ἀναλόγως τοῦ εἴδους, τῆς ἡλικίας καὶ τῆς καταστάσεως ἐν γένει τῶν ἐπ' αὐτῆς δασῶν καὶ ἀκόμη καὶ δι' ἐμπορικούς, δημοσιονομικοὺς καὶ ἄλλους λόγους, ἡ ἐργασία, ἥτις ἀπαιτεῖται πρὸς κανονισμὸν τῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν, δύναται νὰ ἦνε μεγαλητέρα ἢ μικροτέρα. Τοῦτο παρατηρεῖται ἤδη καὶ ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου, καθότι αἱ δασικαὶ συνθῆκαι καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν, ὡς πρὸς τὸ ἔργον τῶν δασικῶν ὀργάνων προβαλλόμεναι ἀξιώσεις, ποικίλλουσι μέχρις ἀπιστεύτου κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους. Τούτων ἕνεκεν καὶ αἱ περιφέρειαι τῶν Δασαρχείων ποικίλλουσι μεταξὺ 20 ἢ 40 χιλ. στρεμμ. (ἐντόνως ἐκμεταλλευομένων δασῶν) καὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου στρεμμ., ὁποῖαι εἶνε τινὲς εἰς τὴν ὑπερβόρειον Ρωσσίαν, ἄγνωστοι τὸ πλεῖστον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς προϊσταμένους αὐτῶν δασάρχας.

Ἐν Ἑλλάδι, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν ἔκτασιν τῶν σπουδαιοτέρων ἡμῶν δασῶν, δημοσίων τε καὶ ἰδιοκτήτων ἀπὸ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κοινοῦ λαμβανομένων, κυμαινομένην μεταξὺ 5—8 ἑκατομμυρίων στρεμμάτων καὶ τὸ ἔργον, ὅπερ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς πρώτους ἡμῶν ταχτικοὺς δασάρχας, φρονῶ, ὅτι δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ἀρχῇ ἀπαιτουμένων δασαρχείων μεταξὺ πεντήκοντα ἕως ἑξήκοντα, τὰς δὲ περιφερείας καὶ ἕδρας αὐτῶν νὰ κανονίσωμεν μὲν ἐν ἀρχῇ διὰ Β. Διατάγματος, οὐχὶ ὅμως ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ κατόπιν ἐπισταμένης ἐπιτοπίου μελέτης, νὰ διαρρυθμίσωμεν ἐπὶ τὸ ὑπηρεσιακῶς προσφορώτερον.

β΄.) *Βοηθητικὸν προσωπικὸν δασαρχῶν.* Ὡς βοηθητικὸν προσωπικὸν διὰ τὰ Δασαρχεῖα, θεωρῶ ἐπαρκέστατον ἕνα ἀρχιφύλακα καὶ ἕνα ἢ δύο δασοκόμους, βοηθοῦντας τὸν Δασάρχην εἰς τὴν γραφικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἀποσπωμένους παρ' αὐτῷ περιτροπικῶς ἐκ τῆς ὑπ' αὐτὸν δυνάμεως τῶν ἀρχιφυλάκων καὶ δασοφυλάκων, τῇ ἐγκρίσει τῆς Κεντρικῆς ὑπηρεσίας.

Ἐν ἀρχῇ καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο καθίσταται ἐφικτόν, δέον ν' ἀποσπασθῶσι παρὰ τοῖς Δασάρχαις καὶ ἀνὰ εἷς ἐκ τῶν πεπειραμένων δημοσίων γεωμετρῶν, ὧν δὲν στερούμεθα εὐτυχῶς, ὅπως συμπράξωσι μετὰ τῶν δασαρχῶν εἰς τὸ πρώτιστον καὶ κύριον ἔργον τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ Κτηματολογίου τῶν δημοσίων δασῶν.

γ΄.) *Διαβάθμισις καὶ μισθοδοσία δασαρχῶν.* Διὰ τοὺς δασάρχας φρονῶ, ὡς ἀπαραίτητον καὶ ἐπιβεβλημένην τὴν διαβάθμισιν εἰς τὰς ἑξῆς τέσσαρας κατηγορίας :

Α΄)	Δόκιμοι δασάρχαι		
Β΄)	Δασάρχαι	Γ΄	τάξεως
Γ΄)	»	Β΄	»
Δ΄)	»	Α΄	»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ διαβάθμισις αὕτη εἶνε ἀναγκαία, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ὑπηρεσίας, τῆς ἀνατεθημένης εἰς τοὺς δασάρχας καὶ ἕνεκα ὑπηρεσιακῶν λόγων.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐν Ἀνωτέρᾳ τινι Σχολῇ κτηθεισῶν δασολογικῶν γνώσεων καὶ ἡ ἀνάληψις ἀμέσως διαχειριστικῶν ἐργασιῶν καὶ μάλιστα ἀρξαμένων τοιούτων, παρὰ τῶν νεωστὶ ἀποφοιτησάντων, οὐ μόνον εὔκολος δὲν εἶνε, ἀλλ' εἶνε καὶ αὐτόχρημα ἀδύνατος, ἂν μὴ καὶ παρακεκινδυνευμένη. Διὰ τὸν δασολόγον δὲν ἀρκοῦσιν, οὔτε αἱ θεωρητικαὶ γνώσεις, ἀλλ' οὔτε αἱ κτηθεῖσαι γενικαὶ τοιαῦται πρακτικαί, πρὸς ἔμπρακτον ἐξάσκησιν τοῦ ἔργου του· ἀπαιτεῖται πάντοτε καὶ μελέτη ἐνδελεχὴς τῶν πολυειδῶν τοπικῶν ὅρων, περὶ ὧν προείπομεν καὶ ὑφ' οὓς ἕκαστον δάσος ὑφίσταται καὶ δύναται ἐπιτυχῶς νὰ ἐκμεταλλευθῇ. Τούτων ἕνεκεν, ἐπιβάλλεται δοκιμαστικός τις χρόνος πρακτικῆς ἐξασκήσεως παρὰ ἀρχαιοτέρῳ καὶ μᾶλλον πεπειραμένῳ δασάρχῃ, παντός, ἄρτι ἐκ τῶν σχολικῶν ἑδρῶν ἀποφοιτήσαντος τοιούτου. Εἶνε δὲ ἄλλως τόσον ἀποδεδειγμένον καὶ τόσον κοινῶς παραδεδεγμένον τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη, τὰ διαχειριζόμενα ἐπιστημονικῶς τὰ δάση των, ὥστε πᾶς ἐπὶ πλέον λόγος περιττεύει.

Πλὴν ὅμως τοῦ δοκιμαστικοῦ χρόνου, τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἱκανότητος τοῦ ὑπαλλήλου, καὶ μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ δοκίμου δασάρχου, ὡς τακτικοῦ τοιούτου, δέον νὰ ὑπάρξωσι διαβαθμίσεις εἰς τὴν θέσιν τοῦ Δασάρχου, ἐπιβαλλόμεναι τὸ μέν, ἐκ τῆς διαφόρου σπουδαιότητος τῶν διαχειριστικῶν ἐργασιῶν ἐν ἑκάστῳ Δασαρχείῳ, ἀναλόγως τῆς φύσεως, ἐκτάσεως, ἐκμεταλλεύσεως κτλ. τῶν ἐν αὐτῷ δασῶν, τὸ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δέ, ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς πείρας, ἣν ἕκαστος τῶν Δασαρχῶν ἀπέκτησεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ ἀναλόγως τῆς ὁποίας δέον νὰ τῷ ἀνατίθηται καὶ ἡ διαχείρισις σπουδαιοτέρου Δασαρχείου, ἐπιφέρουσα καὶ τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ.

Ἡ μισθοδοσία τῶν δασαρχῶν, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς μισθοδοσίας καὶ ἄλλων δημοσίων ὑπαλλήλων, ὑποβαλλομένων εἰς τὴν αὐτὴν δαπάνην χρόνου πρὸς προαγαγισμόν των διὰ τὴν θέσιν ἐν ᾗ διορίζονται, καὶ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν καὶ τῶν ἄλλων ἀποζημιώσεων, ὧν ἀπολαμβάνουσι οἱ Δασάρχαι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας των, φρονῶ, ὅτι εἶνε ἐπαρκής, ἐὰν καθορισθῇ

Εἰς Δρχ. 200 μηνιαίως διὰ τοὺς τῆς Γ' τάξ. καὶ τοὺς δοκίμους
» » 250 » » » Β' » » » »
» » 300 » » » Α' » »

δ') *Ἀμετάθετον ἢ κάλλιον δυσμετάθετον δασαρχῶν.* Εἰς πάντα ὑπηρεσιακὸν κλάδον, αἱ μεταθέσεις τῶν ὀργάνων αὐτοῦ ἀπὸ μιᾶς περιφερείας εἰς ἄλλην καὶ δὴ μεμακρυσμένην, ἀσχέτως πρὸς τὸ εἰς τὸν ὑπάλληλον προξενούμενον κακόν, ὅταν μάλιστα τύχῃ νὰ ἦνε οὗτος οἰκογενειάρχης ἢ ὑποστῇ τὴν μετάθεσιν ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ἔχουσι πάντοτε τὰ ἐπιβλαβῆ ἀντίκτυπά των καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ὅταν δὲν προκαλῶνται ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ὑπηρεσίας, εἴτε λόγῳ τοποθετήσεως τοῦ ἱκανωτέρου ἢ ὑπηρεσιακῶς ἐνδεδειγμένου ὑπαλλήλου εἰς τὴν ἁρμόζουσαν θέσιν, εἴτε λόγῳ τιμωρίας ἢ ἀπομακρύνσεως τοῦ ὑπαλλήλου ἀπὸ κύκλου ἐπιβλαβῶν ἐπιδράσεων. Διακόπτεται ἡ συνοχὴ τῆς ἐργασίας τοῦ ὑπαλλήλου, μεσολαβεῖ ἀρκετὸς χρόνος, ὅπως ὁ μετατεθεὶς γνωρίσῃ τὰ νέα του καθήκοντα καὶ τὸν κύκλον τῆς δράσεώς του, ὑποβάλλεται τὸ Κράτος εἰς οὐ σμικρὰς δαπάνας κτλ.κτλ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ προκειμένου μὲν περὶ ὑπαλλήλων μᾶλλον ἐν τῷ γραφείῳ δρώντων, ἡ ζημία εἶνε σχετικῶς μικροτέρα, προκειμένου ὅμως περὶ μεταθέσεως ὑπηρεσιακῶν ὀργάνων, ὡς οἱ δασάρχαι, τῶν ὁποίων τὸ ἔργον, τότε μόνον ἐξασκεῖται ἐπιτυχῶς, ὅταν γνωρίσωσι κατόπιν μακροχρονίου πείρας τὰς ἐπιτοπίους συνθήκας, πᾶσα μετάθεσις καταστρέφει σχεδὸν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ προκατόχου ἐπὶ τῇ βάσει μακροχρονίου πείρας ἀποκρυσταλλωθέντα, οὕτως εἰπεῖν, συμπεράσματα. Πλὴν τούτου, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν του δὲν δύναται νὰ κρίνῃ μετὰ πάροδον μικροῦ χρόνου, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἐνεργήσας ταύτας δασάρχης. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὁποῖον ἐνδιαφέρον γεννᾷ εἰς πάντα ἐργαζόμενον καὶ δὴ εἰς τὸν διαχειριζόμενον παραγωγικόν τινα κλάδον, ἡ ἐνδελεχὴς παρακολούθησις τοῦ ἔργου του καὶ ἡ διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐπαλήθευσις τῶν προσδοκιῶν του. Παρακολουθῶν ἐνδελεχῶς τὸ ἀρχικῶς παρ' αὐτοῦ σχεδιασθὲν ἔργον, ἐνδιαφέρεται ὁσημέραι περισσότερον περὶ αὐτοῦ, βελτιοῖ τὰ ἀρχικὰ σφάλματά του, ὑποβοηθεῖ τὴν πρόοδον, καθοδηγεῖται τέλος ὑπὸ τῆς φιλοτίμου ἁμίλλης τοῦ νὰ ἀποδείξῃ ἐπιτυγχάνοντα τὰ σχέδια καὶ τοὺς κόπους του. Διὰ τὴν δασικὴν ὅμως παραγωγήν, πάντα ταῦτα, καθὼς καὶ ἡ μελέτη τῶν διαφόρων ἐπιτοπίων συνθηκῶν, κατόπιν τῆς ὁποίας καὶ μόνον ἐπιτρέπεται ἡ σκέψις πρὸς οἱανδήποτε δρᾶσιν, πάντα ταῦτα, λέγω, ἀπαιτοῦσιν ἔτη, καὶ ἔτη πολλά, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ αὐτὸς δασάρχης δέον νὰ παραμένῃ ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ. Συχναὶ μεταθέσεις δασαρχῶν μόνον τὴν ἀδράνειαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀποκοίμησιν παντὸς ζήλου δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν, ἂν μὴ ἐπιφέρωσιν ἐνίοτε καὶ τὴν ἐξ ἀντιζηλίας, ἄλλης ἀτομικῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γνώμης ἢ καὶ ἄλλων λόγων, ἀντίδρασιν τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἄλλου.

Διὰ ταῦτα οἱ δασάρχαι μόνον δι' ὑπηρεσιακοὺς καὶ ἐπιβεβλημένους λόγους δέον νὰ μετατίθενται.

ε΄.) Τέλος, πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τῶν δασαρχῶν, πρέπει ἑκάστῳ δασάρχῃ νὰ *παρασχεθῶσι καί τινα ἄλλα ἀπαραίτητα πρὸς τοῦτο μέσα.* Τοιαῦτα δὲ εἶνε· 1ον) μόνιμοι δημόσιοι κατοικίαι, ἔστω καὶ μικραί, μὲ γραφεῖα καὶ ἀρχεῖα ἰδίως, διατηρούμενα ἐν ἀπολύτῳ τάξει, 2ον) τὰ μέσα πρὸς ἵδρυσιν παρ' ἑκάστῳ Δασαρχείῳ καὶ ἑνὸς δασικοῦ φυτωρίου, πρὸς παραγωγὴν δασικῶν φυτῶν, εἴτε ὑπὸ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας πρὸς ἀναδασωτικὰς καὶ καλλωπιστικὰς τῶν πέριξ μερῶν ἐργασίας χρησιμοποιουμένων, εἴτε εἰς τοὺς περισίκους ἐν τῇ δυνατῶς μεγίστῃ ἀφθονίᾳ παρεχομένων· 3ον) προκειμένου περὶ τῶν ἡμετέρων δασαρχῶν, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀνάγκην θὰ ἔχωσιν ἐπὶ σειρὰν τινῶν ἐτῶν μεγάλας σχετικῶς περιφερείας, ἡ παροχὴ ἑνὸς ἵππου καὶ τῆς φορβῆς αὐτοῦ, πρὸς διευκόλυνσιν τῶν εἰς τὸν δασάρχην ἀνὰ τὴν περιφέρειάν του ἐπιβαλλομένων περιοδειῶν.

Αὗται εἶνε αἱ βάσεις τῆς ὀργανώσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς διαχειριστικῆς ὑπηρεσίας, αἱ δὲ λεπτομέρειαι τῶν καθηκόντων τῶν δασαρχῶν εἶνε πλέον ζητήματα καθαρῶς ὑπηρεσιακά, περὶ ὧν περιττεύει ὁ λόγος ἐνταῦθα.

Περὶ ἄλλων τινων γενικωτέρων ζητημάτων, ἀναγομένων εἰς τὴν χορείαν τῶν καθηκόντων τῶν δασαρχῶν, θὰ γείνῃ λόγος ἐν τῷ ἑπομένῳ Κεφαλαίῳ.

Ἡ εἰς τὸ Δημόσιον προσγενησομένη δαπάνη ἐκ τῆς ἀνωτέρω ὀργανώσεως καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν καὶ τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πεντήκοντα θέσεων καὶ τὴν προαγωγὴν εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις θέλει ἀνέλθει ἐτησίως,

α) Διὰ 50 Δασάρχας μὲ μέσον μισθὸν Δρχ. 230 κατὰ δασάρχην λόγῳ τῶν τριῶν τάξεων, εἰς ἃς ὑποδιαιροῦνται εἰς.	Δρχ.	137,000
β) Ἔξοδα ἱδρύσεως πέντε δασαρχείων ἐτησίως ἀνὰ δρχ. 10000 ἕκαστ.	»	50,000
γ) Ἔξοδα πρὸς παρασκευὴν φυτωρίων σπορῶν κλ. εἰς ἕκαστον δασάρχην ἀνὰ 2000 ἐτησίως. . . .	»	100,000
δ) Ἔξοδα διατροφῆς ἑνὸς ἵππου δι' ἕκαστον δασάρχην ἐτησίως δρχ. 720, διὰ 50 δασάρχας . . .	»	36,000
ε) Ἔξοδα γραφείου ἀνὰ 20 δρχ. δι' ἕκαστον δασάρχην μηνιαίως, διὰ 50 δασάρχας.	»	12,000
Ἤτοι τὸ ὅλον τῆς δαπάνης τῆς πλήρους ἐγκαταστάσεως τῶν δασαρχείων θέλει ἀνέλθει μετὰ δεκαετίαν περίπου εἰς. . .	Δρ.	335,000

Ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ τονίσω, ὡς καὶ κατωτέρω ἀναλυτικώτερον θὰ ἐκθέσω, ὅτι πρὸς τὸ παρὸν ἡ δαπάνη αὕτη θὰ εἶνε πολὺ μικροτέρα, καθότι καὶ ἱδρυομένης τῆς Ἀνωτέρας δασολογικῆς Σχολῆς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραχθῶσι πλέον τῶν 10—12 δασαρχῶν ἐτησίως, οἵτινες ἀφοῦ διορισθῶσιν ὡς Δόκιμοι δασάρχαι ἐπὶ ἓν ἔτος, θὰ ὑπηρετήσωσιν ὡς τρίτης τάξεως τοιοῦτοι, ἐπὶ ἕτερα τρία ἔτη τοὐλάχιστον· ἄρα ἡ δαπάνη κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διορισμοῦ τῶν ἐκ τῆς Σχολῆς ἀποφοίτων δασαρχῶν, ἤτοι τὸ τρίτον ἔτος ἀπὸ τῆς θεσπίσεως τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς ἱδρύσεως Ἀνωτέρας Σχολῆς, θὰ ἀνέλθῃ :

Εἰς δαπάνην		
Μισθοδοσίας διὰ δέκα Δασάρχας. . . .	=	24,000
Ἔξοδα ἱδρύσεως 5 δασαρχείων. . . .	=	50,000
Ἔξοδα ἱδρύσεως καὶ συντηρήσεως πέντε φυτωρίων	=	10,000
Ἔξοδα 10 ἵππων.	=	7,200
Ἔξοδα 10 γραφείων.	=	2,400
Ἦτοι ἐν ὅλῳ εἰς Δραχ. . . .	=	93,600

ἐτησίως μόνον.

Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον θὰ αὐξάνεται ἡ δαπάνη αὕτη κατὰ 24—25 χιλ. Δραχ. ἐτησίως, μέχρις ὅτου φθάσῃ, μετὰ δεκαετίαν καὶ πλέον, τὸ ἀνωτέρω ποσὸν τῶν 335,000 Δραχ. ἐτησίως.

3ον Ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία ἢ ἀρχιφύλακες δασῶν καὶ δασοφύλακες.

Ἡ διοργάνωσις τῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, τοῦ ὑλωρικοῦ τοὐτέστι προσωπικοῦ, τοῦ καὶ πολυαριθμοτέρου, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν πάσης ὀργανώσεως δασικῆς ὑπηρεσίας, οὐχὶ μόνον παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου, ὅπου καὶ ἐλαχίστη κἂν περὶ δασῶν λαμβάνεται μέριμνα Οὐδὲ σκέψις κἂν ἐπιτρέπεται περὶ λήψεως οἱουδήποτε νομοθετικοῦ μέτρου, ἀφορῶντος ὅπως δήποτε τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν δασῶν, πρὸ τῆς σχετικῆς τελείας καὶ ἐπαρκοῦς ὀργανώσεως τοῦ ὑλωρικοῦ ἡμῶν προσωπικοῦ. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὰ ἐκτελεστικὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὄργανα τῆς ὑπηρεσίας, αὐτὸ ἐπιτηρεῖ τὴν ἀκριβῆ ἐφαρ-γὴν παντὸς τεχνικοῦ μέτρου, αὐτὸ διαφυλάττει τὰ δάση καὶ τηρεῖ τὰς σχετικὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις, ἢ καταδιώκει τοὺς παρανομοῦντας, οἱ δασοφύλακες τέλος εἶνε οἱ στρατιῶται τοῦ σώματος, οἱ ἐντεταλμένοι νὰ ἐνεργῶσι τὰς διαταγὰς τῶν προϊσταμένων των Δασαρχῶν, Ἐπιθεωρητῶν καὶ Γενικῆς Διευθύσεως, καὶ ἄνευ αὐτῶν, ἄνευ τῆς καταλλήλου προπαρασκευῆς των, τῆς τελείας ὀργανώσεώς των καὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἐνέργειαν μέσων, ἡ δασικὴ ὑπηρεσία, μὲ οἱονδήποτε Γενικὸν Διευθυντὴν καὶ ὅσους δήποτε, ἔστω καὶ ἱκανωτάτους ἐπιστήμονας δασολόγους, θὰ ὡμοίαζε μὲ στρατιωτικὸν σῶμα, διοικούμενον ὑπὸ ἀρίστου στρατηγοῦ καὶ ἐξεχόντων ἀξιωματικῶν ἀλλ' ἄνευ στρατιωτῶν ἢ ἀνεπαρκῶν, ἀγυμνάστων, ἀπειθαρχούντων καὶ κακῶς ἐφοδιασμένων τοιούτων.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι, ὅτε πρὸ ἐτῶν ἔσχον τὴν τιμὴν κατὰ πρῶτον ν' ἀναλάβω τὴν Διεύθυνσιν τοῦ κλάδου καὶ περιέγραφον τὴν κατάστασιν αὐτοῦ εἰς τὸν πολυσέβαστον καθηγητήν μου καὶ μυστικοσύμβουλον K. von Gayer (Μόναχον), δι' ἐπανειλημμένων ἐπιστολῶν του μοὶ συνίστα τὰ ἑξῆς ὁ κορυφαῖος οὗτος τῶν δασολόγων.

«Καταβάλατε πάντα κόπον, ἵνα παρασκευάσητε πρωτίστως σῶμα δασοφυλάκων. Ἀφήσατε ἐν ἀνάγκῃ τοὺς ἐπιστήμονας, ὁ χρόνος θὰ τοὺς ἐπιβάλῃ καὶ τούτους ἀφεύκτως, ἀλλ' ἂν ἡ μόρφωσις καὶ ἐπιστημόνων προσκρούῃ εἰς ὑλικὰς δυσκολίας, ἀφήσατέ τους διὰ βραδύτερον, περιωρισθῆτε ἐπὶ τέλους εἰς ἕνα ἢ δύο μόνον τοιούτους, ἀλλ' ἀντὶ τούτων, παρασκευάσατε δασοφύλακας, αὐτοὶ εἶνε τὰ πρῶτα ἐπιβαλλόμενα ὑπηρεσιακὰ ὄργανα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν δασῶν ὑμῶν καὶ ἡ σωτηρία ἀπὸ τῆς κατα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στροφῆς εἶνε πολὺ μεγαλήτερον κέρδος, πάσης ὁσονδήποτε ἐπιτυχοῦς διαχειρίσεως».

Τοιαύτη εἶνε ἡ σπουδαιότης ἡ ἀποδιδομένη εἰς τὸ σῶμα τῆς δασοφυλακῆς, σπουδαιότης αὐξάνουσα, ἐφ' ὅσον ἡ γενικὴ κατάστασις χώρας τινὸς συμβάλῃ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν δασῶν, ὅπως συμβαίνῃ παρ' ἡμῖν, καθ' ἃ προεξεθέσαμεν καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἀνάγκη ὑπάρξεως τοιούτων εἶνε ἐπιτακτικωτέρα, ὅπως ἀπεδείξαμεν τοῦτο διὰ τὴν χώραν μας ἐν τῇ ἑτέρᾳ ἡμῶν μελέτῃ «Τὰ δάση καὶ ἡ Ἑλλάς».

Ὅθεν, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν σπουδαιότητα ταύτην τῆς ἀστυνομικῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, οὐ μόνον ἐντόνως, ἀλλὰ καὶ συντόμως καὶ μετ' ἰδιαζούσης προσοχῆς, δέον νὰ προβῶμεν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἀπαιτουμένου προσωπικοῦ.

Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Κεφαλαίου τούτου ἐπραγματεύθημεν ἤδη «περὶ τῶν καταλλήλων καὶ ἐφικτῶν δι' ἡμᾶς τρόπων προπαρασκευῆς τῶν διὰ τὴν ἀστυνομικὴν ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένων ὀργάνων», ἐπραγματεύθημεν συνάμα καὶ «περί τινων γενικῶν ἀρχῶν», ἃς δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει κατὰ τὸν ὀργανισμὸν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, δι' ὃ καὶ θεωροῦντες ταῦτα ὡς γνωστά, περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ ἐπιστήσωμεν μόνον τὴν προσοχὴν τῶν πολλῶν, ἐπὶ τῶν εἰδικῶν ἀπαιτήσεων, ἃς παρουσιάζει ὁ ὀργανισμὸς τῆς ὑπηρεσίας ταύτης παρ' ἡμῖν καὶ ὧν τινων αἱ κυριώτεραι εἰσὶν αἱ ἑξῆς.

α΄.) *Ἀριθμὸς καὶ περιφέρεια δασοφυλάκων.* — Ὅπως διὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὰς περιφερείας τῶν δασαρχῶν εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποφανθῶμεν μετ' ἀκριβείας εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, διὰ τοὺς λόγους, οὓς ἐξεθέσαμεν, διὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ πλείονας ἔτι λόγους, εἶνε δύσκολος καὶ ὁ ἀκριβὴς καθορι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σμὸς τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῶν περιφερειῶν τῶν δασοφυλάκων, ἄνευ λεπτομεροῦς μελέτης τῶν συνθηκῶν ὅλων τῶν δασῶν ἡμῶν.

Οἱ δασοφύλακες, ὅπως προείπομεν, εἶνε κατ' ἐξοχὴν τὰ ἀστυνομικὰ τῆς ὑπηρεσίας ὄργανα. Ἡ ἰδιότης των αὕτη, συνεπάγεται, ὅτι ὅπως καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων των, δέον νὰ ἐξασκῶσι τὴν ἐπιτήρησιν ἐπὶ περιφερείας δασικῆς τοιαύτης, ὥστε νὰ καθίσταται αὐτοῖς δυνατὴ ἡ ἀνὰ τὴν περιφέρειάν των, τοὐλάχιστον ἅπαξ τῆς ἡμέρας, περιοδεία. Ἂν ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑποτιθεμένης ἐκτάσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, ἐννοεῖται τῶν πραγματικῶν δασῶν, ἀναθέσωμεν εἰς ἕκαστον δασοφύλακα τὴν ἐπιτήρησιν δάσους ἐκτάσεως 10—12 χιλ. στρέμμ. ἕπεται, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαιτουμένων ἡμῖν δασοφυλάκων κυμαίνεται μεταξὺ 600—700 συνυπολογιζομένων καὶ τῶν σχετικῶν ἀρχιφυλάκων. Ὅθεν ἐννοεῖται, ὅτι δι' ἕκαστον αὐτῶν θέλει ὁρισθεῖ λεπτομερῶς ἡ περιφέρεια τῆς ἐνεργείας του, κατόπιν ἐπισταμένης ἐπιτοπίου μελέτης, καθὼς καὶ τὸ μέρος ἐν ᾧ δέον νὰ ἐδρεύῃ, παρακείμενον ὅσον ἔνεστι εἰς τὴν περιφέρειάν του, ὅπως διευκολύνηται ἡ ἐξάσκησις τῶν καθηκόντων του.

β'.) Διαβάθμισις δασοφυλάκων καὶ ἀρχιφυλάκων καὶ μισθοδοσία αὐτῶν.—Δι' οὓς λόγους ἐξεθέσαμεν, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ διαβάθμισις τῶν δασαρχῶν, ἐπιβάλλεται καὶ ἡ διαβάθμισις τῶν δασοφυλάκων. Ἄλλως τε πρὸς ἐπιτυχῆ λειτουργίαν τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς δασοφυλακῆς, ἀπαραίτητον εἶνε, ὅπως οἱ ἱκανώτεροι μεταξὺ τούτων καὶ οἱ ἀποκτήσαντες σχετικὴν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ πεῖραν, ἐξασκῶσιν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν νεωτέρων, καταλαμβάνοντες μεταξὺ τοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατωτέρου προσωπικοῦ θέσιν προσομοίαν πρὸς τὴν τῶν ὑπαξιωματικῶν ἐν τῷ στρατῷ. Τοιουτοτρόπως θέλει κατορθωθεῖ, ὥστε ἑκάστη ὁμὰς δασοφυλάκων, ὑπηρετούντων εἰς ἣν ἢ καὶ πλείονα παραχείμενα δάση, νὰ ἐπιτηρῆται ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ ἀρχιφύλακος καὶ οἱ ἀρχιφύλακες πάλιν, (οἱ καθ' αὐτὸ δασονόμοι) οἱ εἰς τὴν περιφέρειαν ἑνὸς Δασαρχείου ὑπαγόμενοι, νὰ ἐπιτηρῶνται καὶ ἐλέγχωνται ὑπὸ τοῦ Δασάρχου των. Οἱ ἀρχιφύλακες δηλονότι εἶνε διὰ τοὺς Δασάρχας, ὅτι οἱ ἐπιθεωρηταὶ διὰ τὴν Γεν. Διεύθυνσιν ἀποτελοῦσι τὰ μεταξὺ τῶν κατωτέρων ὀργάνων καὶ τῶν Δασαρχῶν μεσάζοντα ὄργανα καὶ ἐξασκοῦσι τὸν ἐπὶ τῶν κατωτέρων ἐπιβαλλόμενον ἀδιάληπτον ἔλεγχον.

Ἔχοντες ταῦτα ὑπ' ὄψει, καθὼς καὶ τας παρ' ἡμῖν συνθήκας τοῦ βίου καὶ τὰς ἄλλας παροχάς, ἃς τὸ Κράτος δέον νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτὸ δασοφύλακας καὶ ἀρχιφύλακας, φρονῶ, ὅτι τὴν διαβάθμισιν καὶ μισθοδοσίαν τοῦ κατωτέρου ἢ ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ δέον νὰ κανονίσωμεν ὡς ἑξῆς.

	Μηνιαία μισθοδοσία
Μαθητευόμενοι παρὰ τοῖς Δασάρχαις	40 Δρχ.
Δασοφύλακες Γ'. τάξεως	80 »
» Β'. »	90 »
» Α'. »	100 »
Ἀρχιφύλακες δασῶν Β'. τάξεως	110 »
» » Α'. »	120 »

γ'.) Ἀμετάθετον δασοφυλάκων. — Ἂν διὰ τοὺς δασάρχας ἐπιβάλλεται ἡ μονιμότης καὶ τὸ δυσμετάθετον, διὰ τὰ κατώτερα ὄργανα ἀποτελεῖ τοῦτο ὅρον ἀπαραίτητον πρὸς ἐπιτυχῆ χρησιμοποίησίν των. Οἱ δασοφύλακες τότε

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μένον δύνανται νὰ ἐξασκήσωσιν ἐπιτυχῶς τὰ ἀστυνομικὰ αὐτῶν καθήκοντα, ὅταν καὶ τὰς περιφερείας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς περιοίκους καὶ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτῶν καὶ τὴν ἐν γένει ὑλικήν των κατάστασιν, καθὼς καὶ τὸν χαρακτῆρα των γνωρίζωσιν ἐπιμελῶς. Ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ διὰ τὴν ἐπόπτειαν τῆς ἐκτελέσεως τόσον τῶν διαχειριστικῶν, ὅσον καὶ τῶν τεχνικῶν ἐν γένει ἐργασιῶν, ἣν ἔχουσιν οἱ δασοφύλακες, ἀπαιτεῖται ἡ ἐκ μέρους αὐτῶν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ καὶ ἐν πάσῃ στιγμῇ γνῶσις τῆς περιφερείας των. Μεταθέσεις ἄρα ὑπηρεσιακὰς μόνον δέον νὰ ὑφίστανται οὗτοι, ὅταν καὶ ὁσάκις ἐπιβάλωνται αὗται ἐξ ἐπιτακτικῶν λόγων.

Ἐν Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου πλέον ἡ ὀργάνωσις τῶν δασοφυλάκων ἐρριζώθη, καταντῶσιν οἱ δασοφύλακες νὰ ἦνε οἱ κληρονομικοὶ οὕτως εἰπεῖν διάδοχοι τῶν πατέρων καὶ πάππων αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ καὶ ἐννοεῖται εὐκόλως, ὁποῖον αἴσθημα ἀγάπης, πρὸς τὴν περιφέρειάν των ταύτην, γεννᾶται ἐν αὐτοῖς καὶ μὲ ποῖον ἐνδιαφέρον παρακολουθοῦσι τὴν πρόοδον, ἀκόμη καὶ ἑκάστου δένδρου, τοῦ ὁποίου γνωρίζουσι πολλάκις καὶ τὴν ἡλικίαν, τὸ ὁποῖον ἐφύτευσαν ἴσως οἱ ἴδιοι ἢ οἱ γονεῖς των, τὸ ὁποῖον τέλος συνηθίζουσι νὰ θεωρῶσιν ὡς κτῆμα των. Μόνον ἡ γένεσις τοιούτου ἐνδιαφέροντος καθιστᾷ τὸ κατώτερον προσωπικὸν ἱκανὸν καὶ κατάλληλον εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ του.

δ΄.) *Δημόσια δασοφυλακεῖα καὶ εἰδικαὶ παροχαὶ εἰς τοὺς δασοφύλακας.* Ὅλα ὅσα προεξεθέσαμεν περὶ τῶν περιφερειῶν καὶ τοῦ ἔργου τῶν δασοφυλάκων συνεπάγονται τὴν ἀνάγκην τῆς διαβιώσεως αὐτῶν, ὅσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτερον τῶν περιφερειῶν των. Τὸ νὰ ζῶσιν οἱ δασοφύ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λακες ἐντὸς χωρίων, ὥρας ὁλοκλήρους πολλάκις ἀπεχόντων τῶν περιφερειῶν των, οὐ μόνον καθιστᾷ προβληματικὴν τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐξασκουμένην ἐποπτείαν ἀλλὰ καὶ παρακωλύει ταύτην καὶ πολλαχῶς διαφθείρει τοὺς δασοφύλακας. Διὰ νὰ μένωσιν ὅμως οἱ δασοφύλακες εἰς τὰ κατάλληλα μέρη, τὰ ὁποῖα βεβαίως θὰ ἐκλεγῶσιν οὕτω, ὥστε νὰ ἦνε δυνατὴ ὅπως δήποτε καὶ ἡ εὔκολος τῶν ἀναγκαιούντων αὐτοῖς προμήθεια, καθίσταται ἀπαραίτητον νὰ παρέξῃ αὐτοῖς ἡ Πολιτεία τὰ μέσα τῆς διαμονῆς, ἤτοι πρὸ παντὸς κατάλληλα οἰκήματα. Τοιαῦτα οἰκήματα ἢ δασοφυλακεῖα δύνανται κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ χρησιμεύωσι διὰ τὴν διαμονὴν δύο ἢ καὶ τριῶν δασοφυλάκων παρακειμένων τμημάτων, ὅπου τοῦτο δυνατόν, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ, καὶ ὅταν οἱ δασοφύλακες ἀποκτήσωσιν οἰκογενείας, δύναται νὰ συμπληρωθῇ ὁ ἀριθμός των, ὅπως ὑπάρχῃ δι' ἑκάστην περιφέρειαν δασοφύλακος καὶ ἴδιον φυλακεῖον. Τὸ μέγεθος, τὸ εἶδος, ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς αὐτῶν κτλ. εἶνε ζητήματα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπηρεσιακά, ἀφ' ἑτέρου δὲ στενῶς συνδεδεμένα μὲ τὰς εἰδικὰς συνθήκας τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἱδρυθήσεται ἕκαστον.

Κατὰ τὴν μέχρι τοῦδε πεῖραν, ἐπαρκῆ τοιαῦτα οἰκήματα ἐκ δύο δωματίων μετὰ μικροῦ μαγειρίου καὶ μικροῦ περιβόλου, χρησιμοποιησίμου κατὰ μέρος ὡς λαχανοκήπου καὶ κατὰ μέρος ὡς δασικοῦ φυτωρίου, θὰ στοιχίσωσι μεταξὺ 3—5 χιλ. δρχ. ἕκαστον.

Δι' ἕκαστον δασοφύλακα δύναται προσέτι νὰ παρέξῃ τὸ Δημόσιον, πλὴν τῆς καυσίμου ὕλης διὰ τὰς ἀνάγκας του, καὶ μικρὰν καλλιεργήσιμον ἔκτασιν 5—10 στρεμ. ὅπως χρησιμοποιῇ ταύτην διὰ τὰς ἀνάγκας του, εἴτε πρὸς παραγωγὴν τριφυλλίου διὰ μίαν ἢ δύο ἀγελάδας, εἴτε καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διὰ καλλιέργειαν οἱουδήποτε γεωργικοῦ προϊόντος, ὅπως σύγκρατῇ ἕκαστον δασοφύλακα στερρότερον πρὸς τὸ μέρος τῆς τοποθετήσεως καὶ ὁράσεώς του. Ἡ δαπάνη τῆς τοιαύτης ὀργανώσεως, ὅταν συμπληρωθῇ τὸ ὅλον προσωπικόν, καὶ δὴ καθ' ὅλας τὰς διαβαθμίσεις, θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὰ ἑξῆς ποσά :

25	Μαθητευόμενοι			ἀνὰ 40	Δρχ.	μηνιαίως	= ἐτησίως	12,000	Δρχ.
250	Δασοφύλ.	Γ'	τάξ.	ἀνὰ Δρ.	80	μηνιαίως	= »	240,000	»
150	»	Β'	»	»	90	»	= »	162,000	»
100	Ἀρχιφύλ.	Α'	»	»	100	»	= »	120.000	»
70	»	Β'	»	»	110	»	= »	92,400	»
30	»	Α'	»	»	120	»	= »	43,200	»
625									
	Διὰ 25 φυλακεῖα			ἀνὰ Δρχ.	4.000		= »	100,000	»
	Ἦτοι τὸ ὅλον Δρχ.						ἐτησίως	769,600	

ἀπέναντι τῶν σήμερον δαπανωμένων 430 χιλ. Δρχ. περίπου, συνυπολογιζομένου καὶ τοῦ μισθοῦ τῶν χωροφυλάκων καὶ ὑπαξιωματικῶν καὶ τῶν ἐπιδομάτων, ἅτινα λαμβάνουσιν, εἰς τὰ ὁλικὰ ἔξοδα τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν.

Ἐννοεῖται καλῶς, ὅτι ἡ τοιαύτη δαπάνη θέλει ἐπέλθει οὐχὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ μετὰ πάροδον δεκαετίας καὶ πλέον, αὐξανομένη ἐτησίως, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκ τῶν Σχολῶν ἀποφοιτώντων καὶ διοριζομένων ὀργάνων, ἡ δὲ δαπάνη τῆς κατασκευῆς φυλακείων ἐννοεῖται, ὅτι θὰ ἐκλείψῃ ἅμα τῇ συμπληρώσει αὐτῶν, ἀντικαθισταμένη ὑπὸ ἐτησίας δαπάνης 30—40 χιλ. Δρχ. διὰ τὰς ἑκάστοτε ἀπαιτουμένας ἐπισκευὰς τῶν δασαρχείων καὶ δασοφυλακείων.

Ἰδοὺ ἡ σειρὰ τῆς δαπάνης καὶ τῆς αὐξήσεως αὐτῆς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἔτος 1ον καὶ 2ον.

Κατὰ τὰ πρῶτα δύω ἔτη μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ, οὐδεμία αὔξησις δαπάνης δύναται νὰ προέλθῃ ἐξ αὐξήσεως τοῦ προσωπικοῦ, καθότι, καὶ δασάρχαι ἀμέσως (δασολόγοι) ἐπαρχεῖς δὲν ὑπάρχουσιν, ὅπως δοθῶσιν αὐτοῖς καὶ μαθητευόμενοι πρὸς παρασκευὴν, καὶ ἐκ τῆς Σχολῆς Βυτίνης δὲν δύνανται ν' ἀποφοιτήσωσι πλείονες τῶν 25 μαθητῶν, ἔστω καὶ ἂν καταταχθῶσι πλείονες τούτων, ἀφ' οὗ μόνον μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς κατατάξεώς των θὰ ὦσιν ἕτοιμοι.

Συνεπῶς ἡ κυρίως αὔξησις τῆς δαπάνης θ' ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ τρίτου ἔτους, πλὴν ἐὰν κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη θελήσωμεν μόνον νὰ κτίσωμεν δασοφυλακεῖα τινά, ὁπότε ὑπολογιζομένης, ὡς εἴπομεν, τῆς δαπάνης τῆς ἱδρύσεως ἑκάστου, κατὰ μέσον ὅρον εἰς Δρχ. 4,000, θὰ ἐπιβαρυνθῇ ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων, μὲ δαπάνην ἀνάλογον πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἱδρυθησομένων φυλακείων.

Ἔτος 3ον.

Ἀπὸ τοῦ τρίτου ἔτους καὶ ἐφεξῆς ἄρχεται ἡ αὔξησις τῆς δαπάνης, καὶ δὴ κατὰ 30 — 40 χιλ. δρχ. ἐτησίως, πρὸς ἵδρυσιν φυλακείων, δαπάνη μόνιμος σχεδὸν ἐτησίως, καὶ κατὰ δρχ. 20—24 χιλ. ἐτησίως, λόγῳ αὐξήσεως τοῦ προσωπικοῦ, ἥτις ὅμως θὰ βαίνῃ ἐτησίως αὐξανομένη κατὰ τὸ ποσὸν τοῦτο, ἤτοι τὸ 3ον ἔτος 20—24 χιλ. δρ. τὸ 4ον ἔτος 40—45 χιλ. τὸ 5ον ἔτος 60—70 χιλ. καὶ οὕτω καθεξῆς, μέχρις οὗ συμπληρωθεῖ κατὰ τ' ἀνωτέρω τὸ ὅλον ἀστυνομικὸν προ-

σωπικὸν καὶ σὺν τῷ χρόνῳ προαχθεῖ εἰς τὰς σχετικὰς ἀνωτέρας θέσεις, ἤτοι μετὰ μίαν δεκαετίαν καὶ πλέον.

Διήλθομεν οὕτω τὴν διοργάνωσιν τῆς ὅλης ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, θίξαντες ἐν ὀλίγοις καὶ τὸ ζήτημα τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτηθησομένης σχετικῆς δαπάνης. Ὅπως καταναλωθῇ ὅμως τελείως τὸ δυνατὸν τοῦ ὀργανισμοῦ τοιαύτης ὑπηρεσίας παρ' ἡμῖν, δέον ν' ἀναπτυχθῇ λεπτομερῶς,

4ον Ἂν ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἦνε δυνατὸς ὁ ἀνωτέρω ὀργανισμὸς τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας καὶ ἂν συμφέρῃ ἡμῖν οὗτος οἰκονομικῶς.

Τὰ γενικὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας θέλομεν ἐκθέσει κατωτέρω ἐν τῷ Γ΄. μέρει τῆς παρούσης μελέτης καὶ μετὰ τὴν περιγραφὴν καὶ τῶν λοιπῶν νομοθετικῶν μέτρων, ἅτινα δέον νὰ λάβωμεν ταὐτοχρόνως μὲ τὴν διοργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ἡμῶν. Ἐνταῦθα πρόκειται μόνον, περὶ τῆς ὑπὸ οἰκονομικὴν καθαρῶς ἔποψιν ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν περὶ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἀναγκαίου αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ περὶ τῆς ἀποδείξεως τοῦ δυνατοῦ τῆς τοιαύτης δαπάνης, λογῳ τῆς παραγωγικότητος αὐτῆς καὶ τῆς λίαν ταχείας καλύψεώς της ὑπὸ τῶν αὐξηθησομένων ἐσόδων, ἐκ τῆς κανονικῆς τῶν δασῶν ἡμῶν ἐκμεταλλεύσεως.

Ἡ ἐξέτασις αὕτη περιλαμβάνει τρία κυρίως ζητήματα, ἤτοι:

α) Τίνα δεδομένα πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς δαπάνης ταύτης, πρὸς ὀργάνωσιν εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

β) Ποία εἶνε ἡ ὁλικὴ δαπάνη, ἣν θὰ ὑφιστάμεθα ἐτησίως μετὰ τὴν πλήρη διοργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας καὶ ποία ἡ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ὀργανώσεως μέχρι συμπληρώσεως αὐτῆς ἐπιβαλλομένη ἐτησία αὔξησις τῆς δαπάνης ταύτης; καὶ,

γ) Ποίαν οἰκονομικὴν δικαιολογίαν τῆς δαπάνης ταύτης προβλέπομεν, ἤτοι ποία ἡ προσδοκωμένη αὔξησις τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων, μετὰ τὴν τοιαύτην διοργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας;

Ἐξετάσωμεν ἤδη λεπτομερῶς ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων καὶ δή:

α'.) Τίνα δεδομένα πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς δαπάνης πρὸς διοργάνωσιν εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν;

Τὸ κύριον δεδομένον, ὅπερ πείθει πάντα, περὶ τῆς ἐπιβλητικῆς ἀνάγκης τῆς διοργανώσεως, ὅσον ἔνεστι τελειοτέρας εἰδικῆς ὑπηρεσίας, ἀσχολουμένης ἀποκλειστικῶς περὶ τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῶν δασῶν πάσης χώρας, εἶνε ἡ ἐν πᾶσι τοῖς πεπολιτισμένοις Κράτεσι μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου κτηθεῖσα πεῖρα καὶ ἡ συνεπείᾳ ταύτης, ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν Κρατῶν γενομένη ὀργάνωσις τῶν σχετικῶν ὑπηρεσιῶν (1).

---

(1) Εἰς εἰδικὰ γερμανικὰ περιοδικὰ ἐγένετο ἐσχάτως μακρὸς λόγος, οὐ μόνον περὶ τῆς διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικὴ συζήτησις ὑπὸ εἰδικῶν δασολόγων, περὶ τοῦ ἐπιστημονικωτέρου τρόπου τῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν τῆς Σουμάτρας, τοῦ Σιὰμ καὶ τῆς Κεϋλάνης, ὅπου, πλὴν τῶν γερμανῶν δασολόγων, ἀσχολοῦνται ἤδη καὶ ἰθαγενεῖς, ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ εἰδικῶς σπουδάσαντες τὴν δασολογίαν.

Εἶπον ἐπαρκῆ ἐν τοῖς προηγουμένοις Κεφαλαίοις, περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς δασολογίας ἐν Γερμανίᾳ καὶ περὶ τῶν συμπερασμάτων εἰς ἃ κατέληξαν ἐκεῖ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν μόρφωσιν τοῦ εἰδικοῦ προσωπικοῦ, εἰς ὃ δέον νὰ ᾖ ἐμπεπιστευμένη ἡ διαχείρισις τῶν δασῶν. Τῆς Γερμανίας ὅμως τὸ παράδειγμα ἠκολούθησαν καὶ ἀκολουθοῦσι κατὰ πόδας, πάντα μὲν ἀνεξαιρέτως τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη, ἤδη δὲ σχεδὸν καὶ πάντα τὰ ἡμιβάρβαρα ἔτι τοιαῦτα.

Ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν τελευταία, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ἀπεδέχθη τὴν ἐνέργειαν ταύτην ἡ Ἀγγλία, ἡ ὁποία, ὡς στερουμένη δασῶν ἐν Εὐρώπῃ, δὲν εἶχε μεριμνήσει μέχρι πρὸ εἰκοσαετίας, οὔτε πρὸς ὀργάνωσιν εἰδικῆς ὑπηρεσίας, οὔτε πρὸς κατάλληλον μόρφωσιν εἰδικοῦ προσωπικοῦ. Οἱ τὴν ἐκμετάλλευσιν ὅμως τῶν ἀπεράντων καὶ πολυτίμων ἰνδικῶν δασῶν ἀναλαβόντες καὶ ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ πρὸς τοῦτο ἐκπαιδευθέντες πρῶτοι Ἄγγλοι δασολόγοι, κατώρθωσαν πρὸ εἰκοσαετίας περίπου καὶ τὴν ἵδρυσιν Ἀνωτέρας δασολογικῆς Σχολῆς ἐν Ἀγγλίᾳ νὰ ἐπιτύχωσι καὶ τὴν διοργάνωσιν εἰδικῆς ὑπηρεσίας νὰ προκαλέσωσι. Μὲ τὴν συνήθη δὲ περὶ τὴν ἐργασίαν ἀνένδοτον ἐπιμονὴν τῶν Ἄγγλων, κατωρθώθησαν θαύματα αὐτόχρημα, ἐν τῷ σχετικῶς βραχεῖ τούτῳ χρόνῳ, διὰ τὰ ἀπέραντα τῶν Ἰνδιῶν δάση, ὅπου ὑπὸ σκηνὰς ἔπηξαν τὰ δασαρχεῖα καὶ τὰ γραφεῖα αὐτῶν καὶ διωργάνωσαν εἶδος περιοδευόντων

Ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν μόνον ἡμεῖς ὑπολειπόμεθα εἰς τὴν ὀργάνωσιν ταύτην παντὸς ἄλλου, μηδ' αὐτῆς τῆς Τουρκίας, Σερβίας καὶ Βουλγαρίας ἐξαιρουμένων. Ἡ Βουλγαρία μάλιστα καὶ ἡ Ρουμανία ἰδίως, βαίνουσι τάχιστα, πρὸς τὴν πλήρη διοργάνωσιν καὶ τελείαν διαχείρισιν τῶν δασῶν των καὶ μόνον περὶ Μαυροβουνίου δὲν κατώρθωσα νὰ ἔχω ἀσφαλεῖς πληροφορίας.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοιούτων δασαρχείων, ὅπως κατορθωθῇ ἡ μελέτη τῶν εἰς τὰς ἀτέρμονας τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν Ἰνδιῶν ἐκτάσεις ὑπαρχόντων δασῶν καὶ ἡ συστηματικὴ πλέον αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει διαχειριστικῶν σχεδίων, ἐκμετάλλευσις.

Ἡ αὐτὴ πεῖρα ὡδήγησε καὶ τὰ Ἀμερικανικὰ Κράτη καὶ ἰδίως τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, εἰς τὴν ταχίστην σύμπηξιν καὶ διοργάνωσιν εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, διότι καὶ αὐτοῦ, παρ' ὅλα τὰ ἀπέραντα καὶ παρθένα δάση των, ἤρχισαν νὰ βλέπωσι τὸ φάσμα τῆς προσεχοῦς ἀποψιλώσεως τῆς χώρας των καὶ ν' ἀναμετρῶσι τοὺς ἐκ ταύτης ἐπικειμένους κινδύνους, ἂν μὴ συντόνως ἐμερίμνων περὶ ἀποσοβήσεώς των, δι' ὀργανώσεως εἰδικῆς ὑπηρεσίας. Καὶ ἐκεῖ δὲ ἡ ἀγγλοσαξωνικὴ δραστηριότης ἐπετέλεσε θαύματα καὶ τὸν ζῆλον αὐτῆς μετέδωκε καὶ εἰς τὰ γειτνιάζοντα Κράτη, ὧν τινα, ὡς τὸ Μεξικὸν λ. χ. ἡ Βραζιλία καὶ ἡ Ἀργεντινὴ Δημοκρατία, καὶ Σχολὰς ἰδιαιτέρας ἵδρυσαν καὶ εἰς ὀργανώσεις πολυδαπάνους, ὁλοκλήρων ὑπηρεσιῶν, προέβησαν.

Πρὸς τί ὅμως νὰ καταφύγωμεν τόσον μακράν; Ἁπλῆ ἐπισκόπησις τῶν γειτόνων ἡμῖν ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἵμου Κρατῶν, καταδεικνύει, ὅτι καὶ παρ' αὐτῶν τῶν κατὰ πολὺ νεωτέρων ἡμῶν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, κατενοήθη ἤδη τελείως ἡ ἀνάγκη τῆς ὀργανώσεως εἰδικῆς διὰ τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῶν δασῶν ὑπηρεσίας καὶ ὠργανώθησαν τοιαῦται.

Ἵνα μὴ μακρυγορῶ ἀρκοῦμαι εἰς τὴν ἐν ὀλίγοις μόνον περιγραφὴν τῆς ρουμουνικῆς δασικῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ ἔκτασις τῶν δημοσίων δασῶν καὶ δασικῶν ἐδαφῶν τῆς Ρουμανίας ἀνέρχεται εἰς 10,850,000 στρεμ. ἡ δὲ τῶν ἰδιοκτήτων τοιούτων εἰς 16 ἑκατομ. περίπου. Ση-

Ἀκαδημία Ἀθηνῶν / Academy of Athens

μειωτέον δὲ ὅτι, ἐκ τῶν δασῶν τούτων μόλις τὰ 5 ἑκατομμύρια στρεμ. ἐκμεταλλεύονται, συνταχθέντων τῶν σχετικῶν διαχειριστικῶν σχεδίων, τὰ δὲ λοιπὰ εὑρίσκονται μὲν ὑπὸ διαχείρισιν, ἀλλ' εἶνε ἔτι εἰς τὸ στάδιον τῆς βελτιώσεως των, οὕτως εἰπεῖν, ἵνα καταστῶσιν ἐκμεταλλεύσιμα. Διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν δασῶν τούτων, ἔχουσιν ἤδη ἐν Ρουμανίᾳ ὑπηρεσίαν, ἀποτελουμένην ἐξ 156 δασολόγων ἐπιστημόνων καὶ ἐκ 2434 ἀστυνομικῶν ὀργάνων, δαπανῶσι δὲ διὰ μισθοὺς μόνον τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ 500 χιλ. φρ. χρ. ἐτησίως, τοῦ δὲ κατωτέρου ἑτέρας 500 χιλ. Τὸ δεύτερον τοῦτο ποσὸν εἶνε ἐλάχιστον σχετικῶς, διότι τὰ κατώτερα ὄργανα αὐτῶν, ὡς ἐκ τῶν λοιπῶν παροχῶν, ἃς δίδουσιν αὐτοῖς καὶ ἰδίως, τῆς παροχῆς γεωργησίμων ἐκτάσεων ἐκ τριάκοντα στρεμ. εἰς ἕκαστον, μισθοδοτοῦνται μὲ γλισχροτάτους μισθούς, ἤτοι οἱ πλεῖστοι μὲ 100—300 φρ. ἐτησίως, ἐλάχιστοι δὲ μὲ μισθὸν 600—1000 φρ. ἐτησίως. Τὸ ὅλον τῆς σημερινῆς των ἐτησίας δαπάνης (1900), διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν, ἀνέρχεται εἰς 1,700,000 φρ. χρυσᾶ καὶ εὑρίσκεται αὕτη μόνον εἰς τὰ μέσα τῆς ὅλης προβλεπομένης ὀργανώσεώς της. Μολαταῦτα, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν δασῶν της, ἔχει ἤδη ἡ Ρουμανία ἀνὰ 69,500 στρεμ. δημοσίων δασῶν καὶ ἕνα ἐπιστήμονα δασάρχην καὶ ἀνὰ 4250 στρεμ. καὶ ἕνα δασοφύλακα, ἐν συνόλῳ ὅμως, ἀναλογεῖ ἔτι εἷς ἐπιστήμων μόνον, δι' 150 χιλ. στρεμ. δασῶν καὶ ὁμολογοῦσι καὶ αὐτοὶ οἱ Ρουμάνοι, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων, οὓς ἔχουσιν, εἶνε ἔτι ἀνεπαρκέστατος. Ἡ ὅλη ὀργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν ἐν Ρουμανίᾳ προσομοιάζει ἐν πολλοῖς μὲ τὰ προεκτεθέντα διὰ τὴν παρ' ἡμῖν ἀναγκαιοῦσαν τοιαύτην. Ἔχουσιν εἰδικὴν Ἀνωτέραν δασικὴν Σχολὴν ἐν Brânesti, καθὼς καὶ

Κατωτέραν τοιαύτην, Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν καὶ Ἐξωτερικὴν τοιαύτην, ἀποτελουμένην ἐξ ἐπιθεωρητῶν, δασαρχῶν, ἀρχιφυλάκων καὶ δασοφυλάκων, καὶ τὸ ὅλον τῆς ὑπηρεσίας ἔχουσιν οὕτω ὀργανωμένον, ὥστε νὰ ἐπικρατῇ μὲν σχετικὴ ἀποκέντρωσις ἐν αὐτῇ, νὰ ἐξασκῆται ὅμως, ὅσον ἔνεστι συνεχέστερος καὶ αὐστηρότερος ὁ ὑπὸ τῶν προϊσταμένων ἔλεγχος.

Κρίνω περιττὸν νὰ εἴπω, ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν εἶνε σχεδὸν ἀπανταχοῦ γενικὸν, μὲ μικρὰς μόνον τροποποιήσεις, σχετικὰς πρὸς τὸ ὅλον σύστημα τῆς διοικήσεως ἑκάστης χώρας.

Καὶ ταῦτα μὲν, ὅσον, ἀφορᾷ τὴν ἐν Πολιτείᾳ, νεωτέρᾳ τῆς ἡμετέρας, κτηθεῖσαν πεῖραν καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἐπιβληθεῖσαν διοργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας. Ἐὰν ὅμως λάβωμεν ὑπ' ὄψει μας μίαν ἐκ τῶν ἀπὸ μακροῦ χρόνου διοργανωσασῶν τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν Πολιτειῶν, ἐκπλησσόμεθα ὄντως πρὸ τοῦ ὄγκου καὶ τῆς τελειότητος τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας ταύτης.

Λαμβάνω ὡς παράδειγμα τὴν Βαυαρίαν, ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων βασιλείων τῆς Γερμανίας, μὲ ἔκτασιν ἐδαφικὴν κατά τι μεγαλητέραν τῆς Ἑλλάδος (κατὰ 10,000 □ χιλιομ.) καὶ μὲ ἔκτασιν δημοσίων δασῶν ἐξ 9,361,640 στρεμ. καὶ ἰδιωτικῶν ἐκ 12,759,690 στρεμ.

Τὸ προσωπικὸν τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν ἀποτελεῖται διὰ τὴν Κεντρικὴν ὑπηρεσίαν.

Ἐξ	1	Συμβούλου (ὑπουργικοῦ)		
»	4	Δασικῶν Συμβούλων	Α΄	(ἐπιθεωρηταὶ)
»	2	» »	Β΄	(ἐπιθεωρηταὶ)
»	5	Βοηθῶν »		

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

© Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἁπάντων ἐπιστημόνων δασολόγων, καὶ ἐξ 8 ἔτι ὑπαλλήλων, γραφέων, χαρακτῶν κτλ.

Διὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὑπηρεσίαν.

Ἐπιθεωρήσεις.

Ἐκ	8	Δασ. Συμβούλων (ἀνωτέρων)	ἐπιθεωρητῶν
»	48	» » (κατωτέρων)	
»	9	Βοηθῶν »	
»	26	» τῶν εἰσηγητῶν	

πάντων δασολόγων, ἐπιστημόνων καὶ ἐξ 75 ἔτι ὑπαλλήλων, γραφέων καὶ κλητήρων.

Δασαρχεῖα.

Ἐκ	384	Δασαρχῶν
»	143	Παρέδρων Δασαρχῶν
»	145	Βοηθῶν Δασαρχῶν

ἁπάντων ἐπιστημόνων δασολόγων ἤτοι :

Ἐν συνόλῳ ἀποτελεῖται ἐξ 776 ἐπιστημόνων δασολόγων καὶ 1641 δασοφυλάκων, εἰδικῶς μεμορφωμένων, ἐξ ὧν οἱ 422 ἀρχιφύλακες δασῶν.

Μόνον διὰ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ τούτου δαπανᾶται ἐτησίως ποσὸν ἑπτὰ ἑκατομμυρίων φρ. περίπου, συνυπολογιζομένων καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιχορηγήσεων.

Κατὰ μέσον ὅρον, ἕκαστος ἐπιστήμων διαχειρίζεται 18,000 στρεμ. δημ. δασῶν ἢ 25 χιλ. στρεμ. δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ὁμοῦ λαμβανομένων, ἕκαστος δὲ δασοφύλαξ ἔχει ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν του, περὶ τὰς 5,000 στρεμ. δασῶν.

Ἡ μόρφωσις τοῦ προσωπικοῦ τούτου ἐπιτυγχάνεται διὰ δύο ἀνωτέρων εἰδικῶν καθιδρυμάτων, ὧν τὸ ἓν ἀπο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τελεῖ παράρτημα τῆς Δημοσιονομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, καὶ διὰ τεσσάρων Κατωτέρων Σχολῶν.

Φρονῶ, ὅτι εἶνε ὅλως περιττὸν νὰ παραθέσω καὶ τοὺς ὀργανισμοὺς τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας ἄλλων Κρατῶν, ὅπως πείσω πάντα, ὅτι ἡ ἀπανταχοῦ κτηθεῖσα πεῖρα καὶ ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς δασολογίας, ὡς ἐπιστήμης καὶ ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀπανταχοῦ δασικῶν συνθηκῶν, ἐπέβαλεν ὡς ἀπαραίτητον τὴν ὀργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας. Μήτοι ὅμως μόνον ἡ ξένη πεῖρα καὶ αἱ ἀλλαχοῦ γενόμεναι ἐπιστημονικαὶ πρόοδοι καὶ τὰ συμπεράσματα αὐτῶν εἶνε τὰ μόνα πείθοντα ἡμᾶς περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς διοργανώσεως ὁμοίας ὑπηρεσίας καὶ παρ' ἡμῖν; Ἂν ἀναπωλήσωμεν, ὅσα ἐν ἀρχῇ εἶπον, περὶ τῶν παρατηρουμένων σήμερον ἐν τοῖς δάσεσιν ἡμῶν καταστροφῶν, ἂν ἀναμνησθῶμεν ἐπ' ὀλίγον, τῆς κατὰ τὰς τελευταίας τρεῖς ἢ τέσσαρας δεκαετηρίδας ἐπελθούσης μειώσεως τῆς δασικῆς ἐκτάσεως, καὶ τῶν αἰτίων τῆς μειώσεως ταύτης, πειθόμεθα ἀσφαλῶς, ὅτι καὶ ἐκεῖναι καὶ αὗται προῆλθον καὶ προέρχονται ἔτι κυρίως καὶ μόνον, ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκοῦς διαφυλάξεως τῶν δασῶν ἡμῶν, ὑπὸ καταλλήλων ὀργάνων καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀφ' ἑνὸς μὲν πάσης λελογισμένης ἐκμεταλλεύσεως αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πάσης μερίμνης πρὸς βελτίωσίν των, ὑπὸ ἀνθρώπων γνωριζόντων τὰς ἀπαιτήσεις των καὶ εἰδικῶς πρὸς τοῦτο τεταγμένων. Ἄλλοι, ἴσως ὡς νοημονέστεροι ἡμῶν, ἴσως ὡς εὑρισκόμενοι ὑπὸ ὁμαλωτέρας συνθήκας βίου, κατεννόησαν ἤδη τὴν ἀνάγκην ταύτην· ἡ πεῖρα καὶ τὸ ἔργον πάντων τούτων καὶ ἡ κακὴ Μοῖρα ὀδυνηρὰ ἡμῶν πεῖρα, δὲν εἶνε ἄρα γε ἐπαρκῆ δεδομένα, πρὸς δικαιολό-

γῆσιν πάσης δαπάνης, σκοπούσης τὸν ὀργανισμὸν τόσον ἐθνωφελοῦς ὑπηρεσίας ; Φρονῶ ἀδιστάκτως ναί. Ἀλλ' ἂς ἰδωμεν ἤδη :

6' **Ποία εἶνε ἡ ἀπαιτουμένη ὁλικὴ δαπάνη, δι' ἧς θὰ ἐπιβαρυνθῶμεν ἐτησίως, μετὰ τὴν πλήρη διοργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ποία θὰ εἶνε ἡ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς, μέχρι τῆς συμπληρώσεώς της ἐπενεχθησομένη βαθμιαία αὔξησις τῶν δημοσίων ἡμῶν δαπανῶν ;**

Ἂν ἀνακεφαλαιώσωμεν, ὅσα ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις Κεφαλαίοις ἐξεθέσαμεν, περὶ τῆς προκληθησομένης δαπάνης ὑπὸ τῆς διοργανώσεως ἑκάστου τῶν διαφόρων ὑπηρεσιακῶν τμημάτων, βλέπομεν, ὅτι ἡ πλήρης ὀργάνωσις τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, ὅταν αὕτη συμπληρωθῇ, ἤτοι ἐντὸς 10—12 ἐτῶν τὸ ἐνωρίτερον, θὰ στοιχήσῃ ἡμῖν τὰ ἑξῆς ποσά :

1ον)	Ἀνωτέρα Σχολὴ πρὸς παρακευὴν διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ. Ὁλικὴ ἐτησία δαπάνη (1).	Δρχ.	30,000
2ον	Κατωτέρα Σχολὴ πρὸς μόρφωσιν ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ. Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη.	»	10,000
3ον)	Κεντρικὴ ὑπηρεσία τελείως ὀργανωμένη. Ἐτησία δαπάνη	»	40,000

(1) Ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς ταύτης, ὡς προείπομεν, δύναται καὶ ν' ἀνασταλῇ μετά τινα ἔτη, ὅταν ἔχωμεν ἐπαρκὲς προσωπικὸν καὶ τότε θὰ ἐκλείψῃ καὶ ἡ δαπάνη αὕτη.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

4ον) Ἐξ ἐπιθεωρήσεις τελείως ὀργανωμέναι, μετὰ τῶν συναφῶν ἐξόδων. Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη . . .	»		50,000
5ον) 50 Δασαρχεῖα τελείως ὀργανωμένα, μετὰ τῆς σχετικῆς δαπάνης ἱδρύσεως δημοσίων κτιρίων καὶ φυτωρίων καὶ τῶν ἄλλων ἀποζημιώσεων τῶν δασαρχῶν. Ἐτησία δαπάνη	»		335,000
6ον) 600 δασοφύλακες, καὶ ἑκατὸν ἀρχιφύλακες, μετὰ τῆς δαπάνης τῆς ἱδρύσεως ἐτησίως 25 δασοφυλακείων. Ἐτησία δαπάνη	»		769,600
Ἤτοι ἡ ὁλικὴ δαπάνη μετὰ τὴν πλήρη ὀργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας καὶ κατάληψιν ὅλων τῶν θέσεων, ὅλων τῶν βαθμῶν, θέλει στοιχίζει εἰς τὸ Κράτος ἐτησίως, τὸ ὅλον .	Δρχ.		1,234,600

Καὶ αὐτὴ μὲν εἶνε ἡ μέλλουσα ὁλικὴ δαπάνη. Τὰ σήμερον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν δαπανώμενα ποσά, ἀνέρχονται :

1ον) διὰ τὴν Κεντρ. ὑπηρεσίαν εἰς	Δρχ.	14,160	ἐτησίως
2ον) διὰ μίαν ἐπιθεώρησιν εἰς. .	»	3,840	»
3ον) διὰ 4 δασάρχας Α΄. τάξεως δασολόγους μετὰ τῶν γραφικῶν, εἰς.	»	14,040	»
4ον) δι' 26 ἀξιωμ. ἐπὶ ἐπιμισθίῳ, εἰς..	»	18,720	»
5ον) δι' ἀστυνομικὸν προσωπικὸν ἐν γένει, εἰς	»	136,240	»

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6) δι' ἄλλο ἔξοδα, ὧν κυριώτερα τὰ ὁδοιπορικά, εἰς . . Δρχ. 32.000 »
7) διὰ μισθοὺς τέλος τῶν ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ χωροφυλάκων, οἵτινες ἀφ' οὗ οἱ ἀνωτέρω ἄνδρες εἶνε ἀπεσπασμένοι ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν, δύνανται νὰ καταλογισθῶσιν εἰς ταύτην. Ἐτησίως εἰς . . » 204.240 »

ἦτο τὸ ὅλον εἰς . . Δρχ. 423,240 ἐτησίως

Ἡ σύγκρισις μεταξὺ τῶν δύο, ὡς ἀνωτέρω δαπανῶν, μαρτυρεῖ, ὅτι ἀπαιτεῖται αὔξησις τῆς σημερινῆς ἐτησίας δαπάνης κατὰ ὀκτακοσίας χιλιάδας Δρχ. περίπου, πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀπαιτουμένης ὑπήρεσίας.

Ἡ αὔξησις ὅμως αὕτη δὲν ἐπιβάλλεται, ὡς ἐπανειλημμένως ἤδη προεῖπον, διὰ μιᾶς, τὸ μέν, διότι εἶνε ἀδύνατος ἡ ἀπόκτησις τοῦ ὅλου προσωπικοῦ διὰ μιᾶς, τὸ δὲ, διότι καὶ ἀφ' οὗ σχηματισθῇ τοῦτο, δὲν θέλει καταλάβει ἢ μετὰ πάροδον ἐτῶν τὰς ἀνωτέρας θέσεις, ὥστε τότε μόνον θὰ προκληθῇ τὸ ὅλον τῆς ὡς ἀνωτέρω δαπάνης.

Καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον ἔτος, ἔχομεν κυρίως ἄμεσον αὔξησιν ἐξ 100—150 χιλ. Δρχ. λόγῳ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς καὶ τῆς διαρρυθμίσεως τῆς Κατωτέρας τοιαύτης, τῆς ὀργανώσεως τῆς Κεντρικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς ἱδρύσεως δημοσίων κτιρίων· ἀπὸ τοῦ τρίτου ὅμως ἔτους, ἀναλόγως τῶν ἐκ τῶν Σχολῶν ἀποφοιτώντων ὀργάνων, θέλει ἐπέρχεσθαι, καθ' ἃ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

προείπομεν, μία ἐτησία αὔξησις μεταξὺ 60—80 χιλ. Δρχ. μέχρις ὅτου φθάσωμεν τὸ ὅλον, ἀνωτέρω ἀναγραφὲν ποσόν.

Ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ σημειώσω, ὅτι καὶ σήμερον ὑπάρχει αὔξησις τῆς ἐτησίας δαπάνης διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν, ἐφ' ὅσον ἡ χωροφυλακή, τὰ κατώτερα καὶ ἀνώτερα ὄργανα αὐτῆς, τοὐτέστι, τὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν ἀπεσπασμένα, ἀντικαθίστανται ὑπὸ δασοκόμων καὶ δασολόγων καὶ ὅτι, καὶ συμφώνως πρὸς τὸν σήμερον ἰσχύοντα ὀργανικὸν νόμον, ἅμα γείνῃ ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ὅλου προσωπικοῦ τῆς χωροφυλακῆς, ὑπὸ εἰδικῶν τοιούτων, ἡ ὁλικὴ δαπάνη θὰ ἀνέλθῃ εἰς 505 χιλ. Δρχ. ἐτησίως, ἤτοι θ' αὐξήσῃ κατὰ 300 χιλ. σχεδὸν Δρχ. ἐπὶ πλέον τῆς σημερινῆς καθαρᾶς δαπάνης διὰ τὴν δασικὴν ὑπηρεσίαν, τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν δηλονότι καταβαλλομένης δαπάνης, ἀφαιρουμένων τῶν μισθῶν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τῆς χωροφυλακῆς, ἢ θ' αὐξήσῃ κατὰ 100 χιλ. Δρχ. περίπου, ἐπὶ πλέον τῆς ὁλικῆς σημερινῆς δαπάνης τῶν 423 χιλ. Δρχ. περὶ ἧς προείπομεν, καὶ εἰς ἣν συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ μισθοὶ τούτων.

Ἂν ἤδη ἐξετάσωμεν καὶ ὑπὸ τὴν τρίτην ἔποψιν τὸ ζήτημα ἡμῶν, ἤτοι ;

γ') Ποία ἡ οἰκονομικὴ δικαιολόγησις τῆς δαπάνης ταύτης ;

Βλέπομεν, ὅτι ἀπολύτως ἐξεταζομένη ἡ ὁλικὴ μέλλουσα δαπάνη εἶνε διὰ τὸ σύνολον τῶν δασῶν ἡμῶν, ἀνερχομένων ὡς προείπομεν, εἰς 10 ἑκατ. στρέμμ. περίπου, δαπάνη 12

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λεπτῶν κατὰ στρέμμα καὶ ἐτησίως, διὰ τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν αὐτῶν, ἀπέναντι ὁμοίας δαπάνης ἄλλων Κρατῶν ἐκ 17 λεπτῶν (Ρουμανία) (1) μέχρι τριῶν δραχμῶν (Βαυαρία) (2) κατὰ στρέμμα. Ἂν πάλιν ἀναλογίσωμεν τὴν δαπάνην διὰ μόνα τὰ δημόσια δάση, ὅπερ ἄτοπον, καθότι ἡ διαχείρισις καὶ ἐποπτεία τῶν δασῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου δέον νὰ ἐπεκταθῇ, ὡς θὰ εἴπωμεν κατωτέρω, καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν τοιούτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἄλλως τε τὸ Δημόσιον ἔχει καὶ σοβαρὰ ἔσοδα ἐκ τῆς ἀπολήψεως τοῦ ἐγγείου φόρου, ἂν, λέγω, ἀναλογίσωμεν τὴν δαπάνην μόνον διὰ τὰ δημόσια δάση, ἔχομεν πάλιν μέσην ἐτησίαν δαπάνην, μόλις 20 λεπτῶν κατὰ στρέμμα δημοσίων δασῶν, ὑπολογιζομένης τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν εἰς 6 ἑκατομμύρια στρεμμάτων περίπου.

---

(1) Διὰ τὴν Ρουμανίαν εἴπομεν, ὅτι εἶνε ἀσυμπλήρωτος ἔτι (1900) ὁ ὀργανισμὸς τῆς δασικῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας καὶ ὅτι ἡ δαπάνη σχετικῶς φαίνεται μικρά, λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶς μικρῶν μισθῶν τῶν παρεχομένων εἰς τοὺς δασοφύλακας, ἀφ' οὗ ὑπηρετοῦσι πληθὺς τοιούτων μὲ ἐτήσιον μισθὸν 100 φρ. ἢ 200 μόνον. Εἰς πάντα τὰ λοιπὰ Κράτη τὰ διαχειριζόμενα τὰ δάση των κατὰ τὸ μὴ μονοπωλιακὸν σύστημα, ὅπερ μόνη ἡ Γερμανία, ὡς προείπομεν, ἐφαρμόζει, ἡ δαπάνη τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν ποικίλλει μεταξὺ 80 χρ. λεπτῶν μέχρις 1,20 φρ. χρ. κατὰ στρέμμα καὶ ἐτησίως. Ὅσον ἐντονωτέρα ἡ ἐκμετάλλευσις τόσον μεγαλήτερον τὸ δαπανώμενον ποσὸν (Γερμανία, Γαλλία, Βέλγιον κλ.), ὅσον χαλαροτέρα αὕτη καὶ μᾶλλον ἀπόκεντρα τὰ δάση, τόσον μικροτέρα ἡ δαπάνη (Ρωσσία).

(2) Ἡ Βαυαρία, ὡς ἔχουσα τὸ μονοπωλιακὸν σύστημα, φαίνεται δαπανῶσα τὸ κολοσσιαῖον ποσὸν τῶν τριῶν δραχμῶν κατὰ στρέμμα, διότι εἰς τὴν δαπάνην ταύτην συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ δαπάνη τῆς ὑλοτομίας καὶ μεταφορᾶς τῆς ξυλείας, ἀνερχομένη σχεδὸν εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης δαπάνης. Μόνον διὰ τὴν δασικὴν ὑπηρεσίαν, δαπανᾷ ἡ Βαυαρία 1,20 φρ. χρ. σχεδὸν κατὰ στρέμμα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Συνεπῶς ἀπολύτως ἐξεταζομένη ἡ διὰ τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῶν δασῶν ἡμῶν προβλεπομένη ἐτησία δαπάνη εἶνε ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ἄλλων Κρατῶν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καταβαλλομένην, ἡ ἐλαχίστη σχεδὸν πασῶν.

Ἂν ἤδη ἐξετάσωμεν τὴν δαπάνην ταύτην σχετικῶς πρὸς τὰ σημερινὰ ἡμῶν ἐκ τῶν δασῶν ἔσοδα καὶ σχετικῶς πρὸς τὰς δαπάνας, ἃς ἄλλα Κράτη ὑφίστανται διὰ τὴν δασικὴν ὑπηρεσίαν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐκ τῶν δασῶν των δημόσια ἔσοδα, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἀκαθαρίστων ἐτησίων ἐσόδων, συμφώνως πρὸς τὰ εἰσπραχθέντα κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν, ἀνέρχεται εἰς 1,850,000 δρχ. περίπου, καὶ ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῆς ἐτησίας δαπάνης διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν, ἐπὶ τῇ βάσει καὶ πάλιν τῶν δαπανῶν τῆς τελευταίας πενταετίας, ἀνέρχεται εἰς 240 χιλ. δρχ. παρατηροῦμεν, ὅτι τὰ ἔξοδα ἀποτελοῦσι τὰ 13 ἑκατοστὰ τῶν ἀκαθαρίστων ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἐσόδων. Καὶ τοὺς μισθοὺς δὲ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν ἂν προσθέσωμεν εἰς ταῦτα, καὶ πάλιν ἡ ἀναλογία τῆς δαπάνης πρὸς τὰ ἔσοδα μόλις ἐξικνεῖται εἰς 23 % τῶν ἐσόδων.

Ἡ εἰς τὰ διάφορα ἄλλα Κράτη ἀναλογία, μεταξὺ ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ἦτο ἡ ἑξῆς κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

	Μέσος ὅρος ἐσόδων κατὰ στρέμμα	Μέσος ὅρος ἐξόδων κατὰ στρέμμα	ἀναλογία %
	φρ. χρ.	φρ. χρ.	
Πρωσσία	4.20	1.90	47.50 %
Βαυαρία	5.40	2.50	47.00 %
Σαξωνία	9 50	3,90	42 00 %
Βυρτεμβέργη	10.00	3 60	34.50 %
Βάδη	10.40	4.30	44.00 %
Ἀλσατία	8.20	5 50	65 00 %
Βρουμσβίκη	6.40	3.40	55.00 %
Γαλλία	3.03	1.27	42.00 %
Αὐστρία	1.60	1.30	81.00 %
Δανία	2.50	2.00	80 00 %
Ρουμανία	0.40	0.17	42.50 %
Ἑλλάς	0.18	0.024	13.00 %
»		ἢ τὸ πολὺ 0.042	ἢ 23.00 %

Ἄρα ἡ Ἑλλὰς καὶ ἀπολύτως σχετικῶς ἔρχεται ἡ τελευταία μεταξὺ ὅλων τῶν γνωστῶν Κρατῶν καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐκ τῶν δασῶν ἔσοδα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἔξοδα καὶ κυρίως, ὡς πρὸς τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἀναλογίαν, ἥτις κατὰ μέσον ὅρον εἶνε 40—50 %, εἰς ὅλα τὰ Κράτη, τὰ ὁπωσδήποτε καλῶς διαχειριζόμενα τὸν δασικὸν αὐτῶν πλοῦτον.

Συνεπῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημερινῶν ἡμῶν ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων κρίνοντες, *δυνάμεθα* καὶ *πρέπει* νὰ αὐξήσωμεν τὰς διὰ τὴν διαχείρισιν καὶ διαφύλαξιν τῶν δασῶν ἡμῶν δαπάνας, τοὐλάχιστον μέχρι τῆς ἀναλογίας 40 % ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων, ἥτοι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 740,000 δρχ. ἐτησίως, ἀσχέτως πρὸς πᾶσαν ἐλπίδα αὐξήσεως τῆς ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν προσόδου.

Ἐνταῦθα ὅμως ἀκριβῶς γεννᾶται τὸ μέγα ζήτημα. «Καὶ ἡ διὰ τῆς μεγαλητέρας ταύτης δαπάνης ἐπενεχθησομένη συμπλήρωσις καὶ διοργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν δὲν θὰ ἐπιφέρει οὐδεμίαν αὔξησιν τῶν ἐσόδων ; » Ἀλλ' ἀκριβῶς δύο τινα πείθουσιν ἡμᾶς ἀκραδάντως, ὅτι μόλις γείνῃ ἔναρξις τῆς ἐφαρμογῆς πρὸς διοργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας ἡμῶν, καὶ μόλις ἀρχίσωμεν νὰ διοργανώωμεν κατὰ δασαρχικὰς περιφερείας τὴν δασικὴν ἡμῶν ἔκτασιν καὶ νὰ ἀναθέτωμεν τὴν διαφύλαξιν καὶ διαχείρισιν ἑκάστης εἰς προσωπικόν, ἀριθμητικῶς ἐπαρκές, εἰδικῶς μεμορφωμένον καὶ ἕνα ὅλον ἀλληλένδετον ὀργανισμὸν ἀποτελοῦν, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, ἡ αὔξησις τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἐσόδων θέλει ἐπέλθει ἄμεσος καὶ ταχεία, καὶ διὰ πολλοὺς λόγους, οὓς κατωτέρω θὰ εἴπωμεν, ἐν ἀναλογίᾳ μεγαλητέρᾳ τῆς ἐν ἄλλαις χώραις παρατηρουμένης.

Οἱ λόγοι οἱ πείθοντες ἡμᾶς τελείως περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τούτου εἰσὶν οἱ ἑξῆς :

Πρῶτον ἡ σύγκρισις τῶν ἡμετέρων ἀκαθαρίστων ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων πρὸς τὰ ὅμοια ἔσοδα τῶν ἄλλων χωρῶν Ἐκ τοῦ ἀνωτέρου παρατεθέντος πίνακος βλέπομεν, ὅτι τὰ ἔσοδα ταῦτα τῶν πλείστων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ποικίλλουσι μεταξὺ 1,60 φρ. χρυσοῦ κατὰ στρέμμα, ὡς ἐν (Αὐστρίᾳ) καὶ 10,40, ὡς ἐν Βάδῃ, ἡμεῖς δὲ μόνον ἔχομεν τὸ πρωτοφανὲς ἴσως διὰ τὸν κόσμον ὅλον ἀκαθάριστον δασικὸν ἔσοδον, τῶν 18 χαρτίνων λεπτῶν κατὰ στρέμμα. Καὶ εἰς τὸ ἥμισυ δὲ μόνον, ἂν ὑπολογίσωμεν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δ' κατὰ στρέμμα ἀκαθάριστον ἔσοδον τῶν δασῶν τῶν διαφόρων γερμ. χωρῶν, ὧν τινων τὰ ἔσοδα παρίστανται μεγαλήτερα, λόγῳ τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀπ' εὐθείας πωλήσεως τῶν δασικῶν προϊόντων, ἡμικατειργασμένων καὶ ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοποθετημένων, ἐν ᾧ ἡμεῖς καὶ τὰ ἄλλα Κράτη πωλοῦσι ταῦτα ἐν τῷ δάσει ἀκατέργαστα καὶ πρὶν ἀκόμη ὑλοτομηθῶσι, καὶ εἰς τὸ ἥμισυ μόνον, λέγω, ἂν ὑπολογίσωμεν τὸ ἔσοδον τοῦτο, βλέπομεν, ὅτι ἓν στρέμμα κανονικοῦ δάσους παρέχει ἐτησίως ἀκαθάριστον ἔσοδον (χωρὶς δηλ. νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ κατὰ στρέμμα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν ἀναλογοῦσα δαπάνη) ἐν μὲν τῇ Πρωσσίᾳ φρ. χρυσᾶ 2,10, ἐν Βαυαρίᾳ 2,70, ἐν Σαξωνίᾳ 4,75, ἐν Βυρτεμβέργῃ 5, ἐν Βάδῃ 5,25, ἐν Ἀλσατίᾳ 4,10, ἐν Βρουμσβίκῃ 3,25, ἐν Γαλλίᾳ 3,03, ἐν Αὐστρίᾳ 1,60, ἐν Δανίᾳ 2,50, ἐν Ρουμανίᾳ 0,40 καὶ παρ' ἡμῖν λεπτὰ χάρτινα 18 μόνον. Δὲν ὑποστηρίζω βεβαίως, ὅτι ἅμα τῇ διοργανώσει τῆς ὑπηρεσίας θὰ φθάσωμεν ἀμέσως εἰς τὸ ἔσοδον τῆς Σαξωνίας, Βάδης ἢ Βυρτεμβέργης, τῶν πέντε τοὐτέστι φρ. κατὰ στρέμμα περίπου, οὐχ' ἧττον ὅμως δὲν βλέπω καὶ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν εἰσόδημα θὰ μείνῃ εἰς τὰ 18 λεπτὰ κατὰ στρέμμα. Τὰ ἐκ τῶν δασῶν μεγάλα ἔσοδα προέρχονται κυρίως, ἐκ τοῦ παραγομένου ποσοῦ τῆς ξυλείας, ἐκ τοῦ ποιοῦ αὐτῆς καὶ ἐκ τῆς τιμῆς, ἣν προσφέρει ἡ κατανάλωσις, ἀναλόγως τῆς ὑπαρχούσης ζητήσεως.

Τὸ ὑπὸ τῶν δασῶν ἡμῶν κατὰ στρέμμα παραγόμενον ποσὸν ξυλείας, ἢ μᾶλλον τὸ δυνάμενον νὰ παραχθῇ τοιοῦτον, ὅταν τὰ δάση ἡμῶν τεθῶσιν ὑπὸ κανονικὴν διαχείρισιν καὶ προστασίαν, ἔχομεν πάντα λόγον νὰ πιστεύσω-

μεν, ὅτι οὐ μόνον ἴσον πρὸς τὸ ἀλλαχοῦ παραγόμενον, ἀλλ' ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν, ἂν ὄχι γενικῶς, καὶ μεγαλήτερον τούτου θέλει εἶσθαι, λόγῳ τοῦ εὐνοϊκοῦ ἡμῶν κλίμακος καὶ τῆς μακρᾶς περιόδου τῆς βλαστήσεως, οὐδεὶς δὲ λόγος ὑπάρχει διὰ νὰ φοβηθῶμεν τὸ ἐναντίον.

Τὸ ποιὸν τῆς παραχθησομένης ξυλείας, ἀφ' οὗ, οὐ μόνον ἔχομεν ὅλα σχεδὸν τὰ εἴδη τῶν παραγόντων πολύτιμον ξυλείαν δένδρων, ἤτοι πεύκην, ἐλάτην, δρῦν, πτελέαν, φιλλύραν, λεύκην, ἀκακίαν, σφένδαμνον, πλάτανον, μελίαν, κλῆθραν κτλ, κτλ. ἀλλ' ἀφ' οὗ καὶ λόγῳ τοῦ μεσημβρινοῦ ἡμῶν κλίματος, ἡ παραγομένη ξυλεία εἶνε βαρυτέρα, σκληροτέρα καὶ συνεπῶς πολυτιμωτέρα, τὸ ποιόν, λέγω, τῆς ξυλείας τῶν δασῶν ἡμῶν ἐξαρτᾶται καὶ πάλιν ἀποκλειστικῶς ἐκ μονης τῆς κανονικῆς διαχειρίσεως καὶ διαφυλάξεως αὐτῶν. Ἐφαρμοζομένης τοιαύτης θὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ ὑπὸ τοὺς ἀπαιτουμένους εὐνοϊκοὺς ὅρους ἀνάπτυξίς των καὶ συνεπῶς καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν παροχὴ ἀρίστης ξυλείας.

Ἀγορὰ καταναλώσεως τέλος, δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ καλητέρα ἄλλη ἀπὸ τὴν χώραν ἡμῶν, ὅπου ἡ τιμὴ τῆς τε χαυσίμου, καθὼς καὶ τῆς οἰκοδομησίμου ξυλείας, εἶνε ὑπερδιπλασία τῆς τιμῆς τῶν αὐτῶν εἰδῶν ξυλείας, ἐν τῇ κεντρικῇ καὶ βορείῳ Εὐρώπῃ.

Συνέπεια πάντων τούτων εἶνε, ὅτι βεβαίως εἰς τὰς ἀρχὰς δὲν θὰ ἐπιτύχωμεν τὰ μεγάλα ἔσοδα τῶν τριῶν, τεσσάρων καὶ πέντε φρ. κατὰ στρέμμα, ἀλλὰ μετὰ δέκα, εἴκοσι, τριάκοντα ἔτη, ἀσφαλῶς, τὰ ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἔσοδα θὰ φθάσωσι τὰ πεντήκοντα, ὀγδοήκοντα, ἑκατὸν λεπτὰ κατὰ στρέμμα, καὶ διὰ νὰ μὴ φανῶ ἀπίστευτος καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὑπερβολικός, δὲν ἐπιμένω, ὅτι δύνανται νὰ φθάσωσι καὶ αὐτὰς τὰς δύο Δρχ. κατὰ στρέμμα, καί τοι ἀτομικῶς εἶμαι ἀπολύτως πεπεισμένος περὶ τούτου. Τὸ ὅλον ἄρα τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἐσόδων ταχέως θὰ φθάσῃ τὰ 5. 8. 10 καὶ 20 ἑκατομμύρια Δρχ. ἐτησίως, διότι 10 ἢ 20 ἔτη εἶνε ὄντως ἐλαχίστη χρονικὴ περίοδος, διὰ τὴν βελτίωσιν τοιούτου παραγωγικοῦ κλάδου, οἷος τὰ δάση. Ὅταν δὲ φθάσωμεν, ἔστω καὶ εἰς τὰ πέντε μόνον ἑκατομμύρια ἐτησίως, δὲν πιστεύω πλέον νὰ ὑπάρξῃ τις ὁ μεμψίμοιρος διὰ τὴν δαπάνην τοῦ 1,200,000, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ διοργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν.

Ἐπὶ τέλους, τὸ ἀσφαλὲς παράδειγμα τῆς τοιαύτης αὐξήσεως δεικνύει ἡμῖν ἡ Ρουμανία. Δὲν παρῆλθεν εἰκοσαετία σχεδὸν, ἀφ' ἧς ἐγένετο βραδέως καὶ διὰ μεθόδου λίαν ἀμφισβητησίμου ὠφελείας, ἡ ἔναρξις τῆς διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, καὶ ἀπὸ ἐσόδων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη δὲν ἀντεπροσώπευον ἢ ἓν λεπτὸν κατὰ στρέμμα, (1867) ἀνῆλθεν ἡ παραγωγὴ τῶν σῶν εἰς τὰ 40 λεπτὰ κατὰ στρέμμα καὶ ἀπὸ δασῶν κατεστραμμένων σχεδόν, βαίνει ἤδη πλησίστιος ἡ Ρουμανία εἰς τὴν ἀπόκτησιν δασῶν πρώτης τάξεως.

Καὶ αὐτὸ μὲν τὸ ἀσφαλὲς πόρισμα ἐξάγομεν ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων τῶν ἄλλων χωρῶν. Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ὅμως, ὑπάρχει καὶ ἄλλος πειστικώτατος καὶ ἀναμφισβήτητος λόγος, περὶ τῆς ταχίστης καὶ ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας, ἐπελευσομένης αὐξήσεως τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἐσόδων.

Τὸν λόγον τοῦτον παρέχει ἡμῖν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ μελέτη τῶν ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἐσόδων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ τῶν δι' αὐτὰ γενομένων ἐξόδων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ μεταξὺ αὐτῶν σύγκρισις καὶ στατιστικαί τινες παρατηρήσεις ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατανάλωσιν τῶν δασικῶν προϊόντων καὶ τὰς ἑκάστοτε παρατηρουμένας αὐξομειώσεις τῶν ἐσόδων εἰς διάφορα Δασαρχεῖα, ἀναλόγως τοῦ διευθύνοντος ἕκαστον αὐτῶν Δασάρχου καὶ τοῦ ὑπηρετοῦντος ἐν γένει ἐν αὐτῷ προσωπικοῦ.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, τὰ ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ὁλικὰ ἐτήσια ἔσοδα, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1882 μέχρι τοῦ ἔτους 1886 ἐκυμαίνοντο μεταξὺ 700—800 χιλ. Δρχ. περίπου, ἀπὸ τοῦ 1886 μέχρι τοῦ 1892 ἐκυμαίνοντο μεταξὺ 800 χιλ. καὶ 1,200,000 Δρχ. τὰ δὲ ἔξοδα πάντοτε μεταξὺ τῶν 110—115 χιλ. Δρχ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1893 μέχρι τοῦ 1904 παρουσιάζουσι τὴν ἑξῆς σειράν.

Ἔτος	*Ἀνθρακες εἰς ἑκατομ. ὀκάδων*	*Ὑλοτομηθέντα ποσὰ ξυλείας εἰς κ. μέτρα*	*Ἐτήσια ἔξοδα δραχ.*	*Ἐτησίως εἰσπραχθὲν ποσὸν εἰς δρ.*
1893	26	61104	117,748	1,423,640.46
1894	20,5	85103	134,160	1,842,059.96
1895	20,3	76562	114,860	1,754,216.86
1896	16,3	68540	126,780	1,807,119.03
1897	12,5	55443	146,240	1,329,335.67
1898	17	87214	135,620	1,860,891.76
1899	14	72880	172,180	1,787,128.38
1900	15,8	53726	210,680	1,630,371.28
1901	17	64931	207,760	1,682,145.17
1902	17,5	68756	246,319	1,917,900.67
1903	15,9	74541	249,890	1,922,299.94
1904	15,9	55969	249,240	1,783,243.44

Ἐννοεῖται, ὅτι εἰς πάντα τὰ ἀνωτέρω ἀναφερόμενα ἔξοδα δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ μισθοὶ τῶν χωροφυλάκων καὶ ἀξιωμ. τῆς χωροφυλακῆς, τῶν ἀπεσπασμένων εἰς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν, ἀλλὰ μόνον τὰ σχετικὰ ἐπιμίσθια, τὰ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καταβαλλόμενα. Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ἀνωτέρω πίνακος καὶ ἐκ τῆς μελέτης, τῶν δι' ἕκαστον ἔτος λεπτομερῶν ἀναλυτικῶν τοιούτων, τῶν ὁποίων δυστυχῶς καθίσταται ἀδύνατος ἡ καταχώρησις ἐνταῦθα, (') διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν, συνάγονται τὰ ἑξῆς ἀσφαλῆ συμπεράσματα.

1ον) Μέχρι τοῦ 1893 διεῖπε τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν ὁ νόμος ΧΙΓ' τοῦ 1877, καθ' ὃν τὰ χρέη τοῦ δασάρχου ἐξετέλουν οἱ κατὰ τόπους Μοίραρχοι καὶ Ὑπομοίραρχοι, χωρὶς νὰ ὑπάρχωσιν εἰδικῶς ἀπεσπασμένοι διὰ τὴν δασοφυλακήν, εἰμὴ μόνον 190 χωροφύλακες, οὐδεὶς ὅμως ὑπαξιωματικός. Ἡ Σχολὴ τῆς Βυτίνης δὲν ἐσυστήθη εἰμὴ κατὰ τὸ 1891 καὶ κυρίως, ὡς προεῖπον, ἐλειτούργησε μόνον ἀπὸ τοῦ 1898, συνεπῶς ἄλλοι εἰδικοὶ δασοφύλακες ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, πλὴν τῶν ἀνωτέρω 190 χωροφυλάκων, δὲν ὑπῆρχον. Ἡ Κεντρικὴ ὑπηρεσία ἀπετελεῖτο τότε ἀπὸ *ἕνα διευθύνοντα ἐπιθεωρητὴν καὶ ἕνα γραφέα!* Τὰ γενικὰ ἐτήσια ἔξοδα τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἦσαν σενεπῶς τὸ ἥμισυ μόνον τῶν σημερινῶν τοιούτων, ἤτοι 110 ἕως 115 χιλ. δρχ. ἐτησίως, τὰ δὲ ἔσοδα ἐκυμαίνοντο ἀπὸ 800 χιλ. δρχ. μέχρις 1200000 δρχ. ἐτησίως, καίτοι τὰ ὑλοτομούμενα ποσὰ ξυλίας καὶ οἱ κατασκευαζόμενοι ἄνθρακες καὶ κατ' ἐκεῖνα τὰ ἔτη δὲν ἦσαν πολὺ κατώτερα τῶν σημερινῶν, ὡς δεικνύει ὁ ἑπόμενος πίναξ, καθ' ὃν κατὰ τὰ ἔτη,

---

(') Τοὺς ἀναλυτικοὺς πίνακας τῆς στατιστικῆς δύναται πᾶς ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ καὶ μελετήσῃ ἐν τοῖς γραφείοις τοῦ τμήματος τῶν δασῶν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

						Ὀκ. ἄνθρακες
1885	ὑλοτομήθησαν	42420 κ. μ.	ξυλείας	καὶ	κατεσκευάσθ.	18.106.300
1884	»	56868	»	»	»	20.730.050
1883	»	58187	»	»	»	17.730.000
1882	»	53330	»	»	»	21.924.248

Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ὅμως ἡ δασικὴ ἀστυνομία καθ' ἑαυτήν, λόγῳ πλήρους ἀριθμητικῆς ἀνεπαρκείας, (190 δασοφύλακες χωροφύλακες) ἡ ἐπίβλεψις αὐτῆς, ἡ τῆς Κεντρικῆς ὑπηρεσίας ἐνέργεια κλ. κλ. ἦσαν τελείως χαλαρά. Συνεπῶς, αἱ ἐκ τῶν ἐνοικιαζομένων πρόσοδοι, ὡς ἡ ἐκ τῆς ρητίνης, καστάνων κτλ. αἱ ἐκ τῆς ἀσβεστοποιΐας καὶ καυσοξυλείας τοιαῦται, καθῶς καὶ αἱ ἐκ τῶν βαλανοκηκιδίων ἦσαν κατὰ πολὺ κατώτεραι τῶν σημερινῶν, καὶ τοι αἱ παραγωγαί, λόγῳ τῆς μεγαλητέρας ἀκμαιότητας τῶν δασῶν, ἦσαν ὑπέρτεραι τῶν σημερινῶν. Οὕτω ἡ ρητίνη κατὰ τὸ ἔτος 1880 φέρεται ὡς ἀποδώσασα μόνον 95 χιλ. δρχ. περίπου, κατὰ δὲ τὸ 1881. 92 χιλ. μόνον, ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ 1898 μέχρις σήμερον, τὸ ἐλάχιστον εἰσπραχθὲν διὰ ρητίνην ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς 170 χιλ. δρχ. ἐτησίως, τὸ δὲ μέγιστον κατὰ τὸ π. ἔ. εἰς 250 χιλ. δρχ. Δυστυχῶς δὲν εὑρίσκονται ἀκριβεῖς καὶ λεπτομερεῖς παλαιαὶ στατιστικαί, διὰ νὰ παραθέσω καὶ ἄλλα ὁμοίου εἴδους παραδείγματα.

2ον) Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1893 ἰσχύει ὁ σημερινὸς ὀργανισμὸς καὶ ἐτέθησαν καὶ αἱ βάσεις τῆς μορφώσεως εἰδικοῦ προσωπικοῦ διὰ τοῦ Νόμου ΒΡΞΒ΄. Τὰ ἔξοδα ἤρχισαν αὐξανόμενα, ἀλλὰ σὺν αὐτοῖς ηὐξήθησαν ἀμέσως καὶ τὰ ἔσοδα καὶ ἔκτοτε διαρκῶς ἐξακολουθοῦσιν αὐξάνοντα.

Ἴσως θὰ εἴπωσί τινες τῶν ἀναγνωστῶν μου, ὅτι τοῦτο προῆλθε κυρίως ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς φορολογίας

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς ξυλείας καὶ τῆς κατὰ τὰ ἔτη 1894, 1895, 1898 χιλ. ἀποτόμου αὐξήσεως τῆς ὑλοτομίας, ὡς ἐμφαίνει ὁ πίναξ. Ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐσόδων ἐπέδρασαν βεβαίως ἡ αὔξησις τῆς φορολογίας, καθὼς καὶ ἡ ἐξ ἐμπορικῶν λόγων ἐπελθοῦσα ἀπότομος αὐξησις τῆς ὑλοτομίας καὶ χρησιμοποιήσεως ἐγχωρίου ξυλείας, ἰδίᾳ ἀφ' ὅτου ἰδρύθησαν μεγάλα ἀτμοκίνητα πριστήρια ἐν Πάτραις, πρὸς παρασκευὴν σανίδων, διὰ τὰ πρὸς συσκευὴν τοῦ σταφιδοκάρπου ἀπὸ τοῦ 1890 ἐν χρήσει κιβώτια. Οὐχ ἧττον ὅμως, ἡ λεπτομερὴς μελέτη τοῦ ἀνωτέρω πίνακος, ἰδίᾳ δὲ τῶν σχετικῶν ἀναλυτικῶν πινάκων, δεικνύει, ὅτι ἂν ἀναλογίσῃ τις ἴσα ποσὰ ξυλείας καὶ ἀνθράκων εἰς ἕκαστον ἔτος, παρατηρεῖται, παρ' ὅλην τὴν ἰσότητα, διαρκὴς αὔξησις ἐσόδων, καὶ τοῦτο καταδεικνύεται πλέον σαφῶς κατὰ τὰ ἔτη 1902 καὶ 1903, ὁπότε οἱ κατασκευασθέντες ἄνθρακες καὶ ἡ ὑλοτομηθεῖσα ξυλεία εἶνε ἐν συγκρίσει πολὺ κατώτερα τῶν ἐτῶν 1894 καὶ 1895 λ. χ. καὶ ἐν ᾧ ἀναλόγως τῶν ποσῶν τούτων ἔδει νὰ ἔχωμεν ἐλάττωσιν ὁασικῶν ἐσόδων, κατὰ 300—400 χιλ. Δρχ. ἔχομεν ἀπεναντίας αὔξησιν αὐτῶν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ἑξῆς πίναξ.

Ἔτη	Ξυλεία κ. μ.	Ἄνθρακες ὀκ.	Ἔσοδα Δρχ.
1894	85,103	20,500,000	1,842,060
1895	76,562	20,300,000	1,754,218
Τὸ ὅλον	161,665	40,800,000	3,596,277
1902	68,756	17,500,000	1,917,901
1903	74,541	15,900,000	1,922,300
	143,297	33,400,000	3,840,201

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ήτοι κατὰ τὰ ἔτη 1902 καὶ 1903 ὑλοτομήθησαν κυβ. μέτρα ξυλείας 18,368 ὀλιγώτερα ἀπὸ τὰ ἔτη 1894 καὶ 1895 καὶ κατεσκευάσθησαν 7,500,000 ὀκ. ἀνθράκων ὀλιγώτεροι, τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1894 καὶ 1895 κατασκευασθέντων, καὶ ἐν ᾧ συνεπῶς ἔδει τὰ ἔσοδα νὰ ὑποληφθῶσιν ἀναλόγως τῆς διαφορᾶς ταύτης, τοὐλάχιστον κατὰ 250 χιλ. Δρχ. τοὐναντίον περιέργως ηὐξήσαν ταῦτα κατὰ τὰ ἔτη 1902 καὶ 1903 κατὰ Δρχ. 243,924.

Ὁ λόγος τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε ἁπλοῦς, διότι ὡς προεῖπον, μὴ ὑπαρχούσης προηγουμένως οὐδεμιᾶς σχεδὸν ἀστυνομικῆς, ἀκόμη καὶ λογιστικῆς (1) ἐπιτηρήσεως καὶ ἐξελέγξεως, αἱ ἐκ τῆς καυσοξυλείας, τῶν κατασχομένων καὶ ἐκποιουμένων ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου δασικῶν προϊόντων, αἱ ἐξ ἀσβέστου, βαλανοκηκκιδίων κ.τ.λ. πρόσοδοι ὑπελείποντο κατὰ πολὺ τῶν σημερινῶν.

3ον) Τὸ καὶ σπουδαιότερον ἴσως πάντων τῶν προηγουμένων. Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀναλυτικῶν πινάκων τῆς στατιστικῆς ἐξάγεται, ὅτι αἱ κατὰ τὰ ἔτη 1885—1898 παρατηρηθεῖσαι μεγάλαι ὑλοτομίαι καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐξ αὐτῶν ἔσοδα, εἶνε κυρίως μεγάλαι ὑλοτομίαι, γενόμεναι ὑπὸ εἰδικῶν ὑλοτόμων, πρὸς ἐμπορικοὺς σκοποὺς καὶ εἰδικῶς πρὸς παροχὴν εἰς τὸ ἐμπόριον δοκῶν, διαφόρων διαστάσεων (πάτερα) καὶ κορμῶν πρὸς πρίσην σανίδων, ὑπὸ

---

(1) Μόνον ἡ λογιστικὴ ἐξέλεγξις τῶν Οἰκ. Ἐφόρων, ἀφ' ὅτου ἤρξατο ἡ ἐργασία αὕτη ἐν τῷ τμήματι τῶν δασῶν ὑπὸ εἰδικοῦ ὑπαλλήλου, ἀπέφερε Δρχ. 25—26,000 κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη καὶ παρ' ὅλην τὴν ὑπὸ τῶν Οἰκ. Ἐφόρων καταβαλλομένην ἤδη προσοχὴν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν καταλογισμῶν τούτων, ἐξακολουθεῖ ἀποφέρουσα ἔτι αὕτη χιλιάδας τινὰς Δραχμῶν ἐτησίως.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν ἐν Πάτραις ἐργοστασίων. Αἱ ὑλοτομῖαι αὗται ἐνηργήθησαν κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα κυρίως εἰς τὰ Δασαρχεῖα Εὐρυτανίας, Ἄρτης, Καλαμπάκας καὶ Τρικκάλων καί τινες ἐν Καρδίτσῃ. Ἀπὸ τοῦ ἔτους ὅμως 1898, αἱ ὑλοτομίαι αὗται καὶ λόγῳ τῆς ἐξαντλήσεως τῶν δασῶν, καὶ λόγῳ τοῦ συναγωνισμοῦ μὲ τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένην ξυλείαν, κατὰ δὲ τὰ τρία τελευταῖα ἔτη, καὶ λόγῳ τῆς μειώσεως τῆς νομισματικῆς διαφορᾶς, περιωρίσθησαν ἤδη κάτω τοῦ ἡμίσεως ἀρχικοῦ ποσοῦ. Περιέργως ὅμως ἐν ᾧ ἔδει νὰ περιορισθῇ ἀναλόγως τὸ ἐτησίως ὑλοτομούμενον ποσόν, ἐξηκολούθησε τοῦτο σχεδὸν αὐξανόμενον, καθότι εἰς τὰ διάφορα ἄλλα Δασαρχεῖα παρετηρήθη γενικῶς αὔξησις τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων, οὐχὶ βεβαίως, διότι ηὔξησαν ἀποτόμως αἱ τοπικαὶ ἀνάγκαι ἐντὸς τετραετίας, ἀλλ' ἁπλούστατα, διότι ἐξασκηθείσης ἐντονωτέρας ἐπιτηρήσεως, περιωρίσθη ἡ πληθὺς τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν. Ἡ ἐκ τῆς αὐξήσεως ταύτης διαφορὰ ἀνῆλθεν ἐν συνόλῳ, εἰς τὰ λοιπὰ Δασαρχεῖα τοῦ Κράτους, εἰς τὸ μέγα σχετικῶς ποσὸν τῶν 400 χιλ. δρχ. περίπου.

4ον) Οἱ λεπτομερεῖς πίνακες μαρτυροῦσι προσέτι, ὅτι ὅπου ὑπηρέτησε Δασάρχης νέος καὶ δραστήριος, μὲ προσωπικὸν ἐπιτηρούμενον καὶ μὲ ὑπαξιωματικὸν ἱκανόν, ἀμέσως καὶ ἐντὸς μηνὸς μόνον, ἐπῆλθε πολλάκις διπλασιασμὸς τῶν ἐσόδων τοῦ Δασαρχείου. Τοὐναντίον, ὅπου, εἴτε ἔλειπε τακτικὸς Δασάρχης, εἴτε ἦτο δι' οἱονδήποτε λόγον ἀδρανὴς οὗτος καὶ ἔμενε τὸ ἀστυνομικὸν προσωπικὸν ἀνεπιτήρητον, τὰ ἔσοδα κατήρχοντο ἀποτόμως.

Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἐξάγεται ἐκ τῆς μελέτης τῶν λεπτομερῶν πινάκων καὶ ὡς πρὸς τὰς συχνὰς τοῦ προσωπικοῦ μεταθέσεις. Μετὰ μεταθέσεις συχνάς, ἐπῆλθεν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀμέσως καταφανὴς ἐλάττωσις τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων, παραλειπομένων, ἐννοεῖται, τῶν ἄλλων ζημιῶν.

5ον) Ἐκ τῆς συγκρίσεως, τῶν ὑπὸ τῆς στατιστικῆς τῶν δασῶν ἀναγραφομένων ποσῶν ξυλείας καὶ ἰδίως καυσοξυλείας καὶ ἀνθράκων, πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, τὰς κατὰ μέσον ὅρον καὶ ἐπὶ τῇ βάσει δεδομένων ἄλλων χωρῶν, ὧν αἱ συνθῆκαι προσομοιάζουσι πρὸς τὰς τῆς ἡμετέρας, ὡς τῆς Ἰταλίας λ. χ. ὑπολογιζομένας, συνάγομεν τὸ ἀσφαλὲς συμπέρασμα, ὅτι λαμβανομένων ὑπ᾽ ὄψιν καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων διαφόρων δασικῶν προϊόντων, ἤτοι ξυλείας, καυσοξυλείας καὶ ἀνθράκων ἰδίᾳ, τὸ ὅλον τοῦ ποσοῦ τῶν ἐγχωρίων ὁμοειδῶν προϊόντων καὶ τῶν εἰσαγομένων τοιούτων, δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν καὶ συνεπῶς κατ᾽ ἀνάγκην δέον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἓν εἶδος ἀδήλου πόρου, διὰ τὰ ἀπαιτούμενα ἡμῖν δασικὰ προϊόντα. Ὁ ἄδηλος οὗτος πόρος δὲν εἶνε ἄλλος, ἢ ὁ τῆς λαθραίας ὑλοτομίας, ὁ κατὰ τοὺς στατιστικοὺς ὑπολογισμοὺς παρέχων εἰς τὴν κατανάλωσιν, ἐκ μὲν τῆς οἰκοδομησίμου ξυλείας, τοὐλάχιστον ἓν 20—30 % ἐπὶ πλέον τῆς ἐπισήμως βεβαιουμένης ὡς ὑλοτομουμένης, ἐκ τῆς καυσοξυλείας ὅμως καὶ τῶν ἀνθράκων, τοὐλάχιστον, ἓν 50—60 % ἐπὶ πλέον, ἂν μὴ καὶ ἄνω τούτου.

Περιττὸν νὰ εἴπω, ὅτι τὸ μόνον κατὰ τοῦ πόρου τούτου τελεσφόρον φράγμα, θὰ εἶνε ἡ προτεινομένη ὀργάνωσις τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, τῇ καταβολῇ τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένης δαπάνης.

Εἰς τὸ Γ΄. μέρος τῆς παρούσης μελέτης θὰ ἀναπτύξωμεν καὶ τὰ ἄλλα ἀποτελέσματα, ἅτινα μετὰ πεποιθή-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἕως προσδοκῶμεν ἐκ τῆς ὀργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας καὶ ὧν τινα ἔχουσιν ἐπίσης καὶ ἄμεσον οἰκονομικὴν ἐπίδρασιν, ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν δασῶν καὶ πολλάκις καὶ ἐπὶ ἄλλων δημοσίων ἐσόδων.

Τελευτῶντες τὴν ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἐξέτασιν οὗ δυνατοῦ τῆς ἐφαρμογῆς καὶ παρ' ἡμῖν ὀργανωμένης ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, κατὰ τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις, ἓν ἔτι ἔχομεν νὰ τονίσωμεν. Πᾶσα διοργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, ἣν θὰ ἐπιχειρίσωμεν ἐν τῷ μέλλοντι, δέον νὰ γείνῃ κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν πλήρη καὶ τελείαν ὀργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, κατὰ Δασαρχεῖα ἢ διαχειριστικὰς περιφερείας, οὕτως, ὥστε τὸ ἑκάστοτε μορφούμενον εἰδικὸν προσωπικόν, νὰ μὴ διασπείρηται, εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀπανταχοῦ τοῦ Κράτους, ἀλλὰ νὰ ἀντικαθιστᾷ καὶ συμπληροῖ, ὁλόκληρον τὸ προσωπικὸν μιᾶς νέας διαχειριστικῆς περιφερείας. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, θ' ἀρχίσωμεν νὰ περισώζωμεν καὶ διαχειριζώμεθα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰ σπουδαιότερα ἡμῶν δάση, ταὐτοχρόνως δὲ θέλει καταστεῖ καταφανής, ἡ μεταξὺ τῶν κανονικῶς καὶ τῶν κατὰ τὸ κρατοῦν ἤδη σύστημα, διαχειριζομένων δασῶν, σύγκρισις. Τέλος, διὰ τοῦ τρόπου τούτου, θέλει ἐπέλθει βεβαίως καὶ ἑτέρα αὔξησις, καὶ δὴ ἀμέσως, εἰς τὰ δημόσια ἡμῶν ἔσοδα, ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως πολλῶν καὶ ἀρκετὰ πολυτίμων δασῶν ἡμῶν, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα, ἡ σημερινὴ ὑπηρεσία δὲν τολμᾷ νὰ ἐπιτρέψῃ οἱανδήποτε ἐκμετάλλευσιν, ὑπὸ τὰς ἰσχυούσας ἀστυνομικὰς ἰδίως συνθήκας, φοβουμένη μήπως ἡ ἐκμετάλλευσις αὕτη, ὑφ' ὅσον δήποτε περιοριστικοὺς ὅρους καὶ ἂν γείνῃ, ἀποβῇ καταστρεπτικὴ διὰ τὸ μέλλον των.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἐλπίζω νὰ ἔπεισαν τοὺς ἀναγνώστας μου, ὅτι ἡ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας ἐνδεικνυομένη δαπάνη, οὔτε ὑπερβολικὴ εἶνε, σχετικῶς πρὸς τὰ μέσα ἡμῶν καὶ τὰ ἐκ τῶν δασῶν ἔσοδα, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἀσύμφορος, ἀφ' οὗ καὶ μόνον ὑπὸ καθαρῶς ταμιευτικὴν ἔποψιν, ἂν ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα, παραλείποντες πᾶσαν ἄλλην ἔμμεσον ἐκ τῶν δανῶν ὠφέλειαν, ἣν θέλει ἐπιφέρει ἡ ὑποδεικνυομένη διοργάνωσις, πάλιν ἡ δαπάνη αὕτη θέλει εἶσθαι δαπάνη τελείως παραγωγική, δι' ἧς, ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, θέλει ἐπιτευχθῆ σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ αὔξησις τῶν δημοσίων ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων, πολλαπλασία τῆς καταβληθησομένης δαπάνης.

Ἐξετάσωμεν ἤδη ἐν ὀλίγοις τί δυνάμεθα νὰ πράξωμεν προσωρινῶς, πρὸς βελτίωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, μέχρι τῆς τελείας ὀργανώσεως αὐτῆς.

δον) Προσωρινὰ μέτρα μέχρι τῆς ὁριστικῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν

Παν' ὅσα προείπομεν ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τούτῳ ἀφορῶτι τὴν ὁριστικὴν ὀργάνωσιν τῆς ὅλης ὑπηρεσίας τῶν δασῶν. Ἐρωτᾶται ἤδη: Καί μέχρις ὅτου ὀργανωθῇ ἡ ὑπηρεσία αὕτη, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ πράξωμέν τι, πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς σημέραι προϊούσης καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν, καὶ νὰ προπαρασκευάσωμεν κἄπως τὸ ἔδαφος, διὰ τὴν μέλλουσαν ὑπηρεσίαν;

Ὀφείλω εἰλικρινῶς νὰ ὁμολογήσω, ὅτι φοβοῦμαι φοβερὰ πάντα τὰ λεγόμενα προσωρινὰ μέτρα, διότι ἂν μὴ ληφθῇ ταὐτοχρόνως πρόνοια περὶ τῆς ὁριστικῆς διορ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γανώσεως, εἶνε κίνδυνος, ὅπως ἐπανειλημμένως τοῦτο συνέβη, καθ' ἃ προεξεθέσαμεν, εἶνε κίνδυνος, λέγω, νὰ διανύσωμεν μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, μὲ τὰ προσωρινά, μόνον μέτρα, τὰ ὁποῖα παρ' ἡμῖν καταντῶσι πάντοτε νὰ ἐπαληθεύωσι τὴν ῥῆσιν, «ὅτι οὐδὲν μονιμώτερον τῶν προσωρινῶν μέτρων». Μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον ἄρα τῆς θεσπίσεως τῆς ὁριστικῆς καὶ μονίμου ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας καὶ κατόπιν ταύτης, δυνάμεθα, ἂν θέλωμεν, νὰ σκεφθῶμεν καὶ περὶ τινων δυνατῶν μέτρων προσωρινῶς μόνον καὶ μέχρι συμπληρώσεως τῆς ὅλης ὀργανώσεως ἐφαρμοστέων.

Κυρίως εἰπεῖν προσωρινὰ μέτρα εἶνε αὐτὴ αὕτη ἡ ἐπικρατοῦσα τὴν σήμερον ὀργάνωσις τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας. Ἐπειδὴ ὅμως αὕτη, τόσον ὑπὸ διαχειριστικήν, ὅσον καὶ ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἔποψιν, εἶνε τελείως ἀνεπαρκής, πᾶν προσωρινὸν μέτρον πρὸς βελτίωσιν τῆς σημερινῆς καταστάσεως, δέον ν' ἀφορᾷ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς σημερινῆς ὑπηρεσίας.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι ἡ σημερινὴ ἐξωτερικὴ δασικὴ ὑπηρεσία ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς ἐπιθεωρητοῦ, ἐκ τεσσάρων ἐπιστημόνων δασολόγων, δασαρχῶν, ἐκ 14 ἀρχιφυλάκων καὶ 93 δασοφυλάκων, ἀπεφοίτων τῆς Σχολῆς Βυτίνης καὶ ἐξ 26 δασαρχῶν, ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς, 38 ἀρχιφυλάκων ὑπαξιωματικῶν (ὑπενωμοτάρχαι καὶ ἐνωμοτάρχαι) καὶ 190 δασοφυλάκων (χωροφύλακες).

Κατὰ ταῦτα, καὶ συμφώνως πρὸς τὰ προηγουμένως ἐκτεθέντα, ἡ σημερινὴ ὑπηρεσία πάσχει ἀπὸ τελείαν ποσοτικὴν καὶ ποιοτικὴν ἀνεπάρκειαν. Ἐπειδὴ δὲ καθ' ἃ προείπομεν, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεραπεύθῶσιν ἀμέσως τὰ κακὰ ταῦτα, ἀλλ' ἀπαιτοῦσι μίαν δεκαετίαν περίπου

πρὸς θεραπείαν των, ἔπεται, ὅτι δύο τινὰ προσωρινὰ μέτρα δυνάμεθα νὰ λαβωμεν, ἤτοι πρῶτον μέτρα, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς σημερινῆς ὑπηρεσίας ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἀστυνομικῶν αὐτῆς καθηκόντων, περὶ ἃ καὶ μόνον ἀσχολεῖται, καὶ δεύτερον, εἰ δυνατόν, μέτρα τινά, πρὸς προλείανσιν τοῦ ἔργου τῶν μελλόντων δασολόγων δασαρχῶν.

Ἡ ἐνίσχυσις τῆς σημερινῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας δὲν δύναται νὰ γείνῃ κατὰ τὴν γνώμην μου ἄλλως, ἢ δι' ὁμογενοῦς προσωπικοῦ, πρὸς τὸ σήμερον ὑπηρετοῦν τοιοῦτο. Καὶ διὰ μὲν τὸ κατώτερον προσωπικόν, δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἢ ὁ τῆς ἐνισχύσεως ἐπί τινα ἔτη διὰ 200—300 ἔτι χωροφυλάκων, οἵτινες κατ' ἔτος θὰ ἐλαττοῦνται ἀνὰ 25 μέν, κατὰ τὰ πρῶτα δύο ἔτη, ἀνὰ 50—60 δέ, κατὰ τὰ ἀκόλουθα ἔτη, μέχρις ὁλοσχεροῦς ἀντικαταστάσεώς των, ὑπὸ τῶν μελλόντων ταχτικῶν δασοφυλάκων.

Διὰ τὸ προσωπικὸν τῶν δασαρχῶν, δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν πρωτίστως, ὅτι αἱ σημεριναὶ τριάκοντα δασαρχικαὶ περιφέρειαι, αἱ παρακολουθοῦσαι τὰς διοικητικὰς τοιαύτας, εἶνε πολὺ ὀλίγαι καὶ ὑπερβαλλόντως ἐκτεταμέναι, ἢ ὥστε νὰ δύνανται οἱ κκ. δασάρχαι νὰ ἐπιτηρῶσιν αὐτὰς καὶ ἐξελέγχωσι τὰ ἐν αὐταῖς ἐγκατεσπαρμένα ὀργανά των μετ' ἐπιτυχίας, ὅσον δήποτε ὁραστήριοι καὶ ἂν ὑποτεθῶσι. Δέον συνεπῶς χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐξασκήσεως, τῆς ἀπαιτουμένης ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως, πρὸς προφύλαξιν τῶν δασῶν ἡμῶν, νὰ αὐξήσωμεν τὰς περιφερείας ταύτας, τοὐλάχιστον εἰς τεσσαράκοντα, πρὸς τὸ παρὸν καὶ προσωρινῶς, ὑποδιαιροῦντες τινὰς τῶν μεγίστων ἐξ αὐτῶν, ὡς τὴν τῆς Εὐβοίας λ. χ., ἥτις

περιλαμβάνει καὶ τὰς τρεῖς ἐπαρχίας, Χαλκίδος, Ξηρχωρίου καὶ Καρυστίας, τὴν τῆς Ἀργολίδος, ἥτις περιλαμβάνει Ἀργολίδα, Ναύπλιον, Τροιζηνίαν, Ἑρμιονίδα καὶ τὰς νήσους, τὴν τῆς Αἰτωλίας, ἥτις περιλαμβάνει Μεσολόγγιον καὶ Τριχωνίαν καὶ ἄλλας τινας, καθ' ἑαυτὰς ἀπεράντους, ὡς τὴν τῆς Καλαμπάκας, Τρικκάλων, Ἀττικῆς κτλ. εἰς δύο ἢ τρεῖς τοιαύτας. Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου, ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόσπασις δέκα ἔτι ἀξιωματικῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δασῶν, προσωρινῶς βεβαίως καὶ μόλις ἐπὶ μίαν τετραετίαν τὸ πολύ, ἂν ἀμέσως συστηθῇ ἡ Ἀνωτέρα Σχολὴ τῶν δασαρχῶν. Εἶπον ἀξιωματικῶν, χωρὶς νὰ καθορίσω τὸ σῶμα, διότι ναὶ μὲν οἱ κκ. ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς εἶνε ἀναντιρρήτως οἱ ἁρμοδιώτεροι πρὸς ἐπιτέλεσιν ἀστυνομικῶν καθηκόντων, ἐπειδὴ ὅμως τούτου ἕνεκεν ἀκριβῶς εἶνε καὶ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν σχετικὴν ὑπηρεσίαν, φρονῶ, ὅτι ἡ ἀπόσπασις τῶν ἀπαιτουμένων ἡμῖν ἀξιωματικῶν, δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων σωμάτων καὶ δὴ μεταξὺ τῶν νεωτέρων καὶ ἐμπείρων κἄπως περὶ τὰς τοπογραφικὰς ἐργασίας κ. κ. ἀξιωματικῶν, ὅπως δυνηθῶμεν δι' αὐτῶν νὰ καταρτίσωμεν, κατὰ τὴν τετραετίαν ταύτην, τοὺς τοπογραφικοὺς χάρτας τῶν σπουδαιοτέρων ἡμῶν δασῶν καὶ οὕτω, οἱ πρῶτοι διοριζόμενοι δασολόγοι δασάρχαι δυνηθῶσιν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τοπογραφικῶν τούτων σχεδίων, τῶν συνταχθησομένων κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου, περὶ διακρίσεως καὶ ὁροθεσίας δασῶν, νὰ προβῶσιν ἀμέσως, εἰς διαχειριστικὰς ἐργασίας καὶ μὴ βραδύνωσι ταύτας, ἀσχολούμενοι πρῶτον εἰς τὴν σύνταξιν τῶν σχετικῶν τοπογραφικῶν σχεδίων, ἅτινα προαπαιτοῦνται διὰ πᾶσαν σχετικὴν ἐργασίαν. Ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ δὲ νὰ φρονῶ,

ὅτι ἡ προσωρινὴ αὕτη ἐνασχόλησις τῶν κκ. ἀξιωματικῶν τοῦ πεζικοῦ ἢ καὶ ἄλλων ὅπλων, εἰς φαινομενικῶς ἀλλότρια πρὸς τὴν κυρίαν αὐτῶν ἐργασίαν καθήκοντα, οὐ μόνον πρόξενος βλάβης δὲν θέλει γίνει εἰς αὐτούς, ἀλλὰ τοὐναντίον θὰ προσκομίσῃ αὐτοῖς καὶ πολλὰς ὠφελείας, διότι καταγεινόμενοι, περὶ τὴν σύνταξιν τῶν διαγραμμάτων τῶν δασῶν ἰδίᾳ, καὶ τὴν λεπτομερῆ γνῶσιν τῆς χώρας, θέλουσιν ἀποκτήσει ἐκ τούτου, καὶ εἰς ἔργον συναφὲς πρὸς τὸ κύριον αὐτῶν ἔργον θέλουσι κυρίως ἀσχοληθεῖ.

Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο δύνανται νὰ ὑποβοηθήσωσι σημαντικῶς τοὺς κκ. ἀξιωματικοὺς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν εὑρισκομένων γεωμετρῶν.

Διὰ τῆς ὡς ἄνω ἐνισχύσεως, θὰ δυνηθῶμεν νὰ συγκεντρώσωμεν ἐν Ἀθήναις καὶ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν δασολόγων, ὅπως διδάξωσιν ἐν τῇ ἱδρυθησομένῃ Σχολῇ, ἐφαρμόζοντες ταὐτοχρόνως καὶ ἐν μικρᾷ τινι παρακειμένῃ δασικῇ περιφερείᾳ, διαχειριστικόν τι σχέδιον, χάριν τῆς ἐμπράκτου τῆς διδασκαλίας ἐφαρμογῆς.

Ἡ ὅλη ἐτησία δαπάνη, δι' ἧς θὰ ἐπιβαρυνθῇ ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω προσωρινῶν μέτρων, θέλει ἀνέλθει εἰς 30—35 χιλ. δραχμὰς, ποσὸν, ὅπερ ἀφ' ἑνὸς μὲν θὰ καλυφθῇ ἀμέσως καὶ ἐντὸς τοῦ πρώτου ἔτους, δι' ὑπερδιπλασίων ἐσόδων, ἐκ τοῦ περιορισμοῦ ἔστω καὶ κατὰ 10 % τῶν γενομένων παρανομιῶν, καὶ ὅπερ ἀφ' ἑτέρου μετά τινα ἔτη καὶ ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας, θέλει τελείως ἀπαλειφθεῖ ἀπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων.

Ἀφ' οὗ διεξήλθομεν ἤδη πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν διορ-

γάνωσιν τῆς ἀναγκαιούσης ἡμῖν δασικῆς ὑπηρεσίας, τὰ ὁποῖα ἐλάχισται νομοθετικαὶ διατάξεις δύνανται νὰ περιλάβωσι, γεννᾶται βεβαίως εἰς πάντα τῶν ἀναγνωστῶν μου ἡ φυσικὴ ἐρώτησις. « Ἀρκεῖ μόνον ἡ τοιαύτη ὀργάνωσις πρὸς σωτηρίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν ἡμῶν; ἢ ἀπαιτοῦνται καὶ ἄλλα μέτρα; καὶ ποῖα εἶνε ταῦτα; »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἐπιβαλλόμενα γενικὰ μέτρα πρὸς προστασίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν ἡμῶν.

Πρέπει νὰ ἐννοηθῇ καλῶς παρὰ παντὸς ἐνδιαφερομένου διὰ τὴν δασικὴν ἀποκατάστασιν τῆς πατρίδος ἡμῶν, ὅτι καὶ ἡ σκέψις κἂν πρὸς λῆψιν οἱουδήποτε νομοθετικοῦ μέτρου, ἀφορῶντος τὴν προστασίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν ἡμῶν, ἀποτελεῖ αὐτόχρημα οὐτοπίαν, ἐφ' ὅσον δὲν ὀργανοῦται ἡ εἰδικὴ ὑπηρεσία, περὶ ἧς διελάβομεν ἐν τῷ προηγουμένῳ Κεφαλαίῳ. Εἶνε ἀπείρως προτιμώτερον νὰ μὴ νομοθετηθῇ ἀπολύτως οὐδεμία ἄλλη διάταξις, ἀφορῶσα τὰ δάση καὶ νὰ περιορισθῶμεν μόνον εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς κατὰ τὰ προηγούμενα ἀπαιτουμένης ὑπηρεσίας, λειτουργούσης, ἔστω καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων Νόμων, ἢ ν' ἀμελήσωμεν ταύτην καὶ νὰ θεσπίσωμεν, ἔστω καὶ τὰς νεωτεριστικωτάτας περὶ δασῶν διατάξεις. Ὄχι μόνον τὸ ἀδύνατον τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ σύγχησις, ἣν θέλουσιν ἐπιφέρει, εἰς τὰ ἔστω καὶ κακῶς κείμενα, πρόξενοι κακοῦ μᾶλλον ἢ καλοῦ δύνανται

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ν' ἀποβῶσιν. Διὰ ταῦτα, τὰ κατωτέρω ἐν τῷ παρόντι Κεφαλαίῳ ἐκτιθέμενα, ἐκτίθενται ἐπὶ τῇ προϋποθέσει διοργανωμένης ἤδη δασικῆς ὑπηρεσίας, ἄνευ τῆς ὁποίας, οὐδὲν ἐστὶ τῶν δεόντων γενέσθαι.

Βεβαίως, ἡ ὀργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον ἀσφαλὲς βῆμα τῆς προόδου τοῦ δασικοῦ κλάδου· ταύτης ὅμως προϋπαρχούσης, ἀπόκεινται εἰς τὴν Πολιτείαν δύο ἕτερα καθήκοντα νομοθετικά, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς καθορισμὸν τοῦ ἔργου τῆς ὀργανωθείσης ὑπηρεσίας, ἔν τε ταῖς γενικαῖς αὐτοῦ γραμμαῖς, καθὼς καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις, ἀφ' ἑτέρου δέ, πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῆς καὶ παροχὴν αὐτῇ τῶν μέσων, δι' ὧν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ παρεμποδίσῃ πᾶσαν ἀντίθετον καὶ ἐπιβλαβῆ εἰς τοῦτο ἐνέργειαν. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπαιτεῖται ἡ θέσπισις τῶν νομοθετικῶν καὶ διατακτικῶν διατάξεων, αἵτινες καθορίζουσι τὰς βάσεις καὶ τὰς λεπτομερείας τοῦ ἔργου τῆς ὑπηρεσίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ θέσπισις τῶν ποινικῶν καὶ ἀστυνομικῶν διατάξεων, αἵτινες δίδουσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τὴν δύναμιν τῆς ἀμύνης, κατὰ τῶν ὁπωσδήποτε παραβλαπτόντων τὸ ἔργον αὐτῆς.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχομεν πολλὰς νομοθετικὰς καὶ διατακτικὰς διατάξεις, αἱ νόμοι ὅμως οὗτοι ἢ καὶ τὰ Β. Δ., ἐξαιρέσει ἐλαχίστων νεωτέρων, εἴτε στεροῦνται τελείως βάσεως ἐπιστημονικῆς, συμφώνως πρὸς τὴν σημερινὴν ἐπιστημονικὴν δασολογικὴν ἀντίληψιν, εἴτε εἶνε ἀσαφεῖς ἢ ἀτελεῖς καὶ ἄσχετοι ὅλως πρὸς ἀλλήλους, δι' αὐτὸ καὶ ἀνεφάρμοστοι ἢ ἄνευ ἀγαθοῦ ἀποτελέσματος.

Δὲν προτίθεμαι νὰ πρεσβῶ ἐνταῦθα εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν λε-

τομερειῶν τῶν ἀπαιτουμένων νέων τοιούτων. Τὸ τοιοῦτον καὶ μακρὸν καὶ ἀνιαρὸν καὶ ἄσχετον ἴσως, πρὸς τὸν διὰ βοῦ παρόντος ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν θὰ ἦτο, φρονῶ ὅμως, ὅτι δέον νὰ ἀναφέρω ἐν ὀλίγοις τὰ σπουδαιότερα τῶν μέρων, ἅτινα ἀσχέτως πρὸς τὴν διοργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, δέον νὰ λάβωμεν ταὐτοχρόνως σχεδὸν, ἢ καὶ ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος, ὅπως καὶ εὐκολώτερον καὶ ὠφελιμώτερον καταστήσωμεν τὸ ἔργον αὐτῆς.

Τὰ κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐπιβαλλόμενα οὐσιώδη μέτρα, δυνάμεθα ν' ἀναγάγωμεν εἰς τρεῖς κυρίως κατηγορίας, ἤτοι

1ον) Μέτρα διαχειριστικά.

2ον) Ἀστυνομικαὶ καὶ ποινικαὶ διατάξεις περὶ δασῶν.

3ον) Γενικὰ μέτρα, ἀφορῶντα κυρίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος τῆς πρὸς τὰ δάση ἀγάπης, καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δασικῆς φυτείας ἐν Ἑλλάδι.

Ἴδωμεν ἤδη λεπτομερέστερον ἑκάστην τῶν κατηγοριῶν τούτων.

1ον) Μέτρα διαχειριστικά.

Εἰς τὰ μέτρα ταῦτα ἀνάγονται ὅλοι οἱ Νόμοι, τὰ Διατάγματα καὶ αἱ λεπτομερεῖς ὁδηγίαι, αἱ ἀφορῶσαι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ διαχειριστικοῦ συστήματος εἰς τὰ δάση ἡμῶν. Πάντα ταῦτα ὅμως εἶνε ἀντικείμενα μελέτης τῶν εἰδικῶν καὶ ἐν ᾧ ἡ λεπτομερὴς ἀνάπτυξίς των θὰ ἀπήτει τόμους ὁλοκλήρους, δὲν θὰ ἐνδιέφερεν, εἰμὴ τοὺς εἰδικοὺς μόνον. Τούτων ἕνεκεν, θὰ περιορισθῶμεν ἐνταῦθα, εἰς τὸ νὰ τονίσωμεν μόνον τὰ οὐσιώδη ζητήματα, περὶ ὧν δέον νὰ ληφθῇ πρόνοια νομοθετικὴ ταὐτοχρόνως, ἢ ἅμα τῇ διοργανώσει τῆς ὑπηρεσίας, περὶ ἧς προείπομεν, διὰ θεσπί-

σεως εἰδικοῦ Νόμου «Περὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν».

Ὁ Νόμος οὗτος, πλὴν τῶν γενικῶν ἀρχῶν περὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν, περὶ ὧν προείπομεν, δέον νὰ προνοῇ καὶ περὶ τῶν ἑξῆς ζητημάτων.

α΄) Δι' αὐτοῦ δέον νὰ καθορίζηται ὁ τρόπος τῆς διαχειρίσεως, οὐ μόνον τῶν δημοσίων, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς Κοινότητας, Μονάς, Δήμους, Σωματεῖα ἢ ἰδιώτας ἀνηκόντων δασῶν. Δέον τουτέστι νὰ τεθῶσιν αἱ βάσεις, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας θὰ γένηται ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν δημοσίων δασῶν καὶ θὰ ἐξασκῆται καὶ ἡ ἐποπτεία καὶ ὁ ἔλεγχος ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως, τῶν εἰς οἱονδήποτε ἄλλον ἰδιοκτήτην ἀνηκόντων τοιούτων.

Κατὰ τὸ Β. Δ. τοῦ 1836 «Περὶ ἰδιοκτήτων δασῶν» «ἡ ἐπιτήρησις πάντων, τῶν ἀναγνωρισθέντων ὡς ἰδιοκτήτων δασῶν, ἀνήκει εἰς τὸ Δημόσιον καὶ ἡ ἐπιτήρησις αὕτη θέλει ἐνεργεῖσθαι κατὰ τὰς ἰσχυούσας διατάξεις, ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν συντήρησιν καὶ διοίκησιν τῶν δημοσίων δασῶν ὑπαλλήλων». Δυστυχῶς ὅμως, οὔτε τὸ Διάταγμα τοῦτο, οὔτε ἄλλα, καθώρισαν τὸν τρόπον τῆς διαχειρίσεως τῶν δημοσίων δασῶν, καὶ τὸ μέτρον τῆς ἐπιτηρήσεως τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν ἰδιοκτήτων τοιούτων, ἀλλὰ τοὐναντίον, δι' εἰδικῆς διατάξεως τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου καὶ Διατάγματος, ἐπαφίετο εἰς μέλλοντα Νόμον, οὐδέποτε δυστυχῶς θεσπισθέντα, ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐποπτείας τοῦ Κράτους, ἐπὶ τῶν ἰδιοκτήτων δασῶν.

Ἔκτοτε, οὐδεὶς Νόμος μέχρι σήμερον καθώρισε τὸ μέτρον τῆς ἐπὶ τῶν ἰδιοκτήτων δασῶν ἐπιτηρήσεως τοῦ Κράτους, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ «Περὶ διαχειρίσεως δασῶν Νόμῳ» πρέπει νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς τοῦτο.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών Academy of Athens

ἐν τοῖς προηγουμένοις, καὶ εἰδικῶς ἐν τῷ κεφαλαίῳ «*περὶ τοῦ ἁρμοδιωτέρου ἰδιοκτήτου τῶν δασῶν*», ἐγένετο λόγος περὶ τῆς σήμερον, σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀπαγταχοῦ ἐπικρατούσης γνώμης, ὅτι δηλ. τὰ ἰδιόκτητα δάση, ὡς ἀντικείμενα κοινῆς ὠφελείας, δέον νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς διαχείρισιν συντηρητικὴν καὶ ἐπιστημονικήν, προσομοίαν πρὸς τὴν διὰ τὰ δημόσια δάση ἰσχύουσαν, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν δημοσίων διαχειριστικῶν ὀργάνων ἐφαρμοζομένην. Τὸ οὐσιῶδες δηλ. ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶνε, ὅτι τὸ Δημόσιον πρέπει, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ καθορίζῃ διὰ τῶν ὀργάνων του (ἐπὶ σχετικῇ ἀποζημιώσει), τὸ ἐξ ἑκάστου ἰδιοκτήτου δάσους, ἀναλόγως τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ ὑλοτομητέον ποσόν, ὅπως τὸ δάσος ἐξακολουθῇ ὑφιστάμενον καὶ προαγόμενον ἐπὶ κοινῇ ὠφελείᾳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀπαγορεύῃ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην πᾶσαν πρᾶξιν, τείνουσαν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ δάσους, ὁποῖαι ἡ ἐκχέρσωσις, ὁ καταμερισμὸς κ.τ.λ., νὰ ἐπιβάλῃ δὲ καὶ ἐνεργείας, πρὸς βελτίωσιν τυχὸν ὑπαρχουσῶν ἐλλείψεων, ὡς τὴν δάσωσιν καὶ ἀναδάσωσιν κτλ. Ἐννοεῖται, οἱ βαρεῖς οὗτοι περιορισμοὶ δέον νὰ ἀφορῶσιν ἐκεῖνα μόνα τὰ δάση, ἅτινα θὰ χαρακτηρισθῶσιν, ὡς ἔχοντα πράγματι γενικὴν ἐπωφελῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς χώρας καὶ ὧν τινων συνεπῶς δέον νὰ μὴ ἐπιτραπῇ ἡ ὁπωσδήποτε καταστροφή. Τοὐναντίον διὰ δάση φυόμενα ἐπὶ ἐδαφῶν, ἅτινα ἡ γεωργικὴ καλλιέργεια δύναται νὰ καταστήσῃ παραγωγικώτερα καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι γενικὴν σημασίαν, δέον ν' ἀφεθῇ ὁ ἰδιοκτήτης ἐλεύθερος, νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ διαχειρισθῇ ταῦτα, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, ὑπὸ τὸν ὅρον μόνον, νὰ εἶνε διαρκῶς παραγωγὰ τὰ ἐδάφη, ἐφ' ὧν ταῦτα φύονται.

β΄) Διὰ τοῦ αὐτοῦ Νόμου δέον νὰ καθορισθῶσι ποῖα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δέον νὰ θεωρῶνται, ὡς δάση προστατευτικὰ τῆς χώρας καὶ διὰ τὰ ἰδιότητα τοιαῦτα, νὰ καθορισθῇ τρόπος βαθμιαίας ἀπαλλοτριώσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους, ὅπως διαφυλαχθῶσι ταῦτα, ὅσον ἔνεστι καλήτερον. Ταὐτοχρόνως, δέον νὰ καθορισθῇ ἀκριβῶς καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν προστατευτικῶν δασῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν χρησιμότητα καὶ τὸν σκοπόν των.

γ΄) Διὰ τοῦ αὐτοῦ Νόμου, δέον νὰ ἐξασφαλισθῇ πρωτίστως ἡ κυριότης τοῦ Κράτους, ἐπὶ τῶν ἀνηκόντων Αὐτῷ δασῶν, τιθεμένου φραγμοῦ, εἰς τὰς ἐπὶ τῇ βάσει πολυετοῦς ὄῆθεν κατοχῆς γεννωμένας διεκδικήσεις τῆς κατοχῆς ἢ κυριότητος, διαφόρων δημοσίων δασῶν, ὑπὸ ἰδιωτῶν. Ἡ ἀσφαλεστέρα καὶ ἁπλουστέρα μέθοδος εἶνε, ὅπως διὰ τοῦ Νόμου τούτου κηρυχθῶσι πάντα τὰ δημόσια δάση, *ὡς ἀναπολλοτρίωτα καὶ ἐξαιρούμενα τῆς συναλλαγῆς*, τοὐλάχιστον τὰ ἅπαξ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἰσχύοντος σχετικοῦ *Νόμου, καταμερηθέντα καὶ ὁροθετηθέντα τοιαῦτα*, ὡς ἰσχύει ἤδη τοῦτο εἰς πάντα ἀνεξαρτήτως τὰ Γερμανικὰ Κράτη καὶ ἐφ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω καὶ εἰς τὰ λοιπὰ Εὐρωπαϊκά.

Εἶπον, εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρούσης μελέτης, πόσον ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν δασῶν ἡμῶν ἐπιφέρουσιν, αἱ ἐτησίως διενεργούμεναι καταπατήσεις δημοσίων δασῶν, ὑπὸ διαφόρων ἰδιωτῶν. Καὶ εἶνε μὲν κυρία ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ τούτου ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς δασικῆς ἀστυνομίας καὶ ἡ ἔλλειψις κτηματολογίου τῶν δασῶν ἡμῶν, συντείνει ὅμως εἰς τοῦτο καὶ ἡ ἰσχύουσα νομολογία, καθ' ἣν τὰ δάση δὲν θεωροῦνται, ὡς ἐξηρημένα τῆς συναλλαγῆς, καὶ ἑπομένως τῆς διεκδικήσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς νομῆς ἢ τῆς κτη-

Ακαδημία Αθηνών - Academy of Athens

τικῆς παραγραφῆς, κατόπιν τριακονταετοῦς κατοχῆς. Τὰ δάση ὅμως καὶ λόγῳ τῶν ἐξ ἔθους ἐξασκουμένων ἐπ' αὐτῶν δουλειῶν καὶ λόγῳ τοῦ τρόπου τῆς ἀπολήψεως τῶν ἐξ αὐτῶν προϊόντων (νομῆς), ἥτις δύναται νὰ ἐξασκῆται ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου των, κατὰ χρονικὰς περιόδους μεμακυσμένας ἀλλήλων, οἷον κατὰ πενταετίαν, δεκαετίαν, εἰκοσαετίαν κτλ. ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς διατάξεως τοῦ ἀναπαλλοτριώτου αὐτῶν, διότι φύσει παρέχουσιν μειζονα εὐκολίαν, πρὸς ἐξάσκησιν πράξεων νομῆς ἢ κατοχῆς ὑπὸ τρίτων καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἰδιοκτήτου.

Πλὴν τούτων, τὰ δάση ἀποτελοῦσι δι' οἰκονομικοὺς καὶ διὰ δημοσιονομικοὺς λόγους, δημόσια κτήματα, ἅτινα καὶ τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ μὴ ἐκχωρῇ ἐπὶ οἱῳδήποτε ἀνταλλάγματι εἰς τρίτους, πλὴν σπανίων περιπτώσεων, καθ' ἃς διακανονισμὸς τῶν ὁρίων αὐτῶν μόνον, ἢ ἐπιβαλλομένη ἀπόκτησις γεωργικῶν ἐδαφῶν ἤθελεν ἐπιβάλλει μικρὰς ἀπαλλοτριώσεις ἢ ἀνταλλαγάς.

Εἶπον ἐν ἄλλῳ Κεφαλαίῳ, ὅτι μετὰ τὴν μεγάλην γαλλικὴν ἐπανάστασιν, ὑπερίσχυσεν κατ' ἀρχὰς ἡ γνώμη τῆς ἐκποιήσεως τῶν δημοσίων δασῶν. Πρὸς κάλυψιν δὲ διαφόρων ἀναγκῶν τοῦ δημοσίου ταμείου, πολλὰ Κράτη, ὡς ἡ Πρωσσία, ἡ Βαυαρία, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Γαλλία ἰδίως, ἐπώλησαν πολλὰ ἐκ τῶν δημοσίων ἢ εἰς τὸ Στέμμα τότε ἀνηκόντων δασῶν των. Ἡ πεῖρα ὅμως ἐξηνάγκασε πάντα τὰ Κράτη ταῦτα, εἰς τὸ νὰ προβῶσι ταχέως καὶ μετὰ μεγάλων δαπανῶν, εἰς τὴν ἐξαγορὰν τῶν ἐκποιηθέντων δασῶν καὶ νὰ ἐξακολουθῶσι καὶ σήμερον ἔτι τὴν αὐτὴν τακτικήν. Οὕτω, ἡ Γαλλία ἐπώλησεν εἰς ἰδιώτας, ἀπὸ τοῦ 1814 μέχρι τοῦ 1870, 3.526.450 στρεμμ. δάση ἀντὶ 360.400,000 στρ. ἀλλ' ἐν συνόλῳ,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπὸ τοῦ 1791, ὑπολογίζεται εἰς τὸ διπλοῦν ἡ ἔκτασις τῶν πωληθέντων δασῶν. Κατὰ τὸ 1872 εἶχε μόνον 9.638.730 στρεμ. δημόσια δάση καὶ μέχρι τοῦδε διὰ πολλῶν προσκτήσεων καὶ ἀναδασώσεων, τὰ ηὐξημένα εἰς 11.560,000 στρεμ. ἀγοράσασα 2.620,000 στρεμ. γυμνῶν γαιῶν, ἰδίως ἐπὶ τῶν Ἄλπεων καὶ τῶν παρωκεανίων θινῶν, ἃς καὶ ἀνεδάσωσεν (1). Ἡ Πρωσσία ἐπώλησεν ἀπὸ τοῦ 1820—1830, 2.691,000 στρεμ. καὶ μέχρι τοῦ 1862 καὶ ἄλλα πολλά, ὧν ἄγνωστος ὁ ἀκριβὴς ἀριθμός. Ἀπὸ τοῦ 1885 ὅμως, ἤρξατο ἀγοράζουσα τοιαῦτα καὶ δὴ κατεστραμμένα, ἀγοράσασα μέχρι τοῦ 1900, 767.360 στρεμ. Τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ ἐν Βαυαρίᾳ καὶ ἐν Αὐστρίᾳ ἰδίως, ὅπου ἐπωλήθη τὸ ἥμισυ τῶν δημοσίων δασῶν, ἀπὸ τοῦ 1800 μέχρι τοῦ 1884, ἤτοι περὶ τὰ 6,344,000 στρεμ. καὶ δὴ τὰ παραγωγικώτερα, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ τὰ ὑπολειφθέντα δημόσια δάση ἀποδίδουσιν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ λοιπὰ Εὐρωπαϊκά, ἐλαχίστην πρόσοδον.

Ταῦτα πάντα πείθουσιν ἡμᾶς, περὶ τῆς ἐπιβεβλημένης ἀνάγκης, ὅπως καταστῇ διὰ Νόμου ἀδύνατος πᾶσα περαιτέρω καταπάτησις δημοσίων δασῶν καὶ διεκδίκησις τῆς κατοχῆς καὶ κυριότητος αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει πράξεων νομῆς ἢ κατοχῆς, ἀπαλλασσομένου οὕτω καὶ τοῦ Δημοσίου ἀπὸ τῆς πληθύος τῶν ἑκάστοτε ἐγειρομένων δικαστικῶν ἀγώνων, ἐν οἷς, διὰ πολλοὺς λόγους, δὲν δύναται νὰ ὑπερασπίσῃ ἐπαρκῶς τὰ δικαιώματά του, καὶ οἵτινες συνεπῶς, ἔχουσιν ὡς ἐπὶ

---

(1) Ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ 1902 ἀπεψιλλώθησαν, ἐν Γαλλίᾳ, ἐκχερσωθέντα τελείως ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν, ἰδιόκτητα δάση ἐκτάσεως 4.630.610 στρ.

τι πολύ, δυσμενῆ πρὸς τὰ δημόσια συμφέροντα ἐκβασιν. Βραδύτερον σὺν τῇ αὐξήσει τῶν ἐκ τῶν δασῶν δημοσίων ἐσόδων, δύναται νὰ γείνῃ σκέψις καὶ περὶ αὐξήσεως τῶν δασικῶν κεφαλαίων τοῦ Δημοσίου, δι' ἐξαγορᾶς ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἰδιοκτήτων δασῶν,

δ') Ὁ αὐτὸς Νόμος δέον νὰ προνοήσῃ καὶ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους βαθμιαίας ἐξωνύσεως τῶν, εἴτε ἐξ ἔθους, εἴτε ἐξ ἀμελείας, γεννηθεισῶν δουλειῶν, τοὐλάχιστον διὰ τὰ σπουδαιότερα τῶν δασῶν ἡμῶν, ἢ ὅπου τοῦτο, ἕνεκα ἰδιαιτέρων λόγων, καθίσταται δυσχερές, δέον νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ διακανονισμοῦ τῶν δουλειῶν καὶ ὑπαγωγῆς τῆς ἐξασκήσεως, τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπορρεόντων δικαιωμάτων, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Κράτους.

Εἶπον ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης μελέτης, ὅτι αἱ ὑφιστάμεναι εἰς τὰ δάση ἡμῶν πολυειδεῖς δουλεῖαι εἶνε μία ἐκ τῶν πολλαπλῶν ἀφορμῶν, αἵτινες προκαλοῦσι τὴν καταστροφὴν αὐτῶν, ὀφειλομένη κυρίως, εἰς τὴν ἔλλειψιν πάσης διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ εἰς ἐπικρατούσας τινὰς τοπικὰς συνθήκας.

Οὕτω λ. χ. οἱ κάτοικοι πολλῶν ἐκ πεύκης δασικῶν μερῶν, συνηθίσαντες ἀνέκαθεν νὰ χρῶνται τῆς ρητίνης, εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν οἴνων των, ἐρητίνευον τὰς πεύκας, καταβάλλοντες εἰς τὸ Δημόσιον τὸν νόμιμον φόρον. Ρητινεύοντες ὅμως τὰς πεύκας, συνεβλήθησαν, οὕτως εἰπεῖν, σιωπηρῶς μεταξύ των καὶ πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς διαπληκτισμοῦ, ἐπῆλθε καθορισμός, ἐκτὸς τῆς θέσεως καὶ τῶν πευκῶν ἀκόμη, τὰς ὁποίας ἕκαστος ἐδικαιοῦτο νὰ ρητινεύῃ. Οὕτω τὸ ἀρχικῶς ἰδανικὸν τοῦτο δικαίωμα, κατήντησαν, ὡς ἐκ τῆς πολυετοῦς χρήσεως, νὰ θεωρῶσιν, ὡς πραγματικὸν καὶ νὰ θεωρῶσι τὰ ρητινευόμενα δάση, ὡς ἰδιο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κτησίαν των σχεδόν, καίτοι καὶ διὰ τὴν ρητίνην, ἰδίως ὅμως διὰ τὴν ὑλοτομίαν, οἱασδήποτε ξυλείας ἐν αὐτοῖς, ἐπλήρωνον φόρον, ὡς ἐπὶ δασῶν δημοσίων. Ἡ κατάστασις αὕτη προῆλθεν, ἐκ τοῦ ὅτι διὰ τὴν συλλογὴν ρητίνης, δὲν ἐπέβαλεν ὁ Νόμος τὴν ἐκ τῶν προτέρων καὶ κατὰ τὴν λῆψιν τῆς ἀδείας καταβολὴν τοῦ δικαιώματος τοῦ Δημοσίου, ἀλλ' ἀφῆκεν νὰ ἐνεργῆται ἡ βεβαίωσις αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς συλλεγείσης ρητίνης.

Τὸ Δημόσιον οὐδὲν βεβαίως τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, ὡς πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν δασῶν τούτων ἀπώλεσεν· ἡ πολυετὴς χρῆσις ὅμως τοῦ δικαιώματος τῆς ρητινοσυλλογῆς, ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐκδοχέων τῶν δικαιωμάτων των, ἐγέννησεν εἶδος δικαιώματος δουλείας ὑπὲρ τῶν ρητινευόντων, ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐξασκήσεως τοῦ δικαιώματος τούτου ἀποβαίνει καταστρεπτικὸς διὰ τὰ δάση. Ὅτι δὲ ἐγένετο διὰ τὴν ρητινοσυλλογήν, τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ διὰ τὴν συλλογὴν τῶν βαλανιδίων καὶ κηκιδίων ἰδίως, καί τινων ἄλλων δασικῶν προϊόντων, πρὸ πάντων ὅμως, διὰ τὴν ἐντὸς τῶν δασῶν βοσκήν.

Τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα τῆς 4 Σεπτεμβρίου 1836 «Περὶ κανονισμοῦ τῆς βοσκῆς τῶν δασῶν» προϋνόησε μέν, ὅπως τὰ ἐν ἀναπτύξει εὑρισκόμενα δάση, τὰ καέντα τοιαῦτα, καὶ ἐν γένει τὰ δασώδη μέρη, τὰ δυνάμενα ν' ἀναπτυχθῶσι διὰ τῆς περιφράξεως καὶ προστασίας, προφυλάσσωνται ἀπὸ τῆς βοσκῆς, ἐλλείψει ὅμως καὶ πάλιν ἐπαρκοῦς ἀστυνομικοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ εἰδικοῦ διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ, αἱ διατάξεις τοῦ ἐν λόγῳ Β. Διατάγματος, εἴτε οὐδόλως ἐφηρμόσθησαν, εἴτε ἐφηρμόσθησαν τόσον κακῶς, ὥστε ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ν' ἀποτελῇ ἐκβίασιν τῶν ποιμένων μόνον καὶ ἄσκοπον περιορι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σμόν. Οὕτως, ἀφεθείσης τῆς βοσκῆς σχεδὸν ἐλευθέρας, ὅφ' ἑνὸς μέν, ἐθεωρήθη αὕτη ὑπὸ πολλῶν, ὡς πρᾶξις νομῆς ἢ σίωνει νομῆς, ἅτε περιορισθεῖσα εἰς τὴν ἀπόληψιν ἑνὸς μόνον τῶν προϊόντων τοῦ ἐδάφους, ἀφ' ἑτέρου ἐγεννήθησαν δικαιώματα δουλείας ὑπὲρ Κοινοτήτων ἢ Δήμων ἢ ἰδιωτῶν, οἵτινες διέθετον τὴν βοσκήν, τῶν εἰς τὴν περιφέρειάν των ἀνηκόντων δασῶν, ἢ τῶν δασῶν, ἐφ' ὧν ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἔβοσκον αὐτοὶ μόνοι τὰ ποίμνιά των.

Διὰ πάσας ταύτας τὰς δουλείας, καθὼς καὶ διὰ τὰς ὑπὸ τῶν τουρκικῶν νόμων ἀναγνωριζομένας τοιαύτας, εἴς τινα δάσῃ, χαρακτηρισθέντα ὑπὸ τοῦ Ὀθωμανικοῦ περὶ δασῶν Νόμου τοῦ 1867, ὑπὸ τὸ εἰδικὸν ὄνομα *Μπαλταλίκια* καὶ εὑρισκόμενα ἐν τῷ Νομῷ Καρδίτσης, δέον νὰ προνοήσῃ ὁ περὶ διαχειρίσεως δασῶν Νόμος καὶ νὰ διακανονίσῃ ταύτας, διὰ περιορισμοῦ, καθορισμοῦ, μεταβολῆς, ἀνταλλαγῆς, μεταθέσεως ἢ ἐξωνύσεως αὐτῶν. Κυρίως ὅμως ἐπείγει τὸ τῆς βοσκῆς ζήτημα, ὡς προεῖπον, ἄνευ διακανονισμοῦ τῆς ὁποίας, εἶνε ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν δάσῃ.

Προκειμένου περὶ διακανονισμοῦ τῆς βοσκῆς, δὲν εἶνε βεβαίως μόνον τὸ ζήτημα τοῦ διακανονισμοῦ τῶν ἐπικρατουσῶν δουλειῶν, ὅπερ ἐπιβάλλεται. Ἀπαιτοῦνται πρὸς τούτοις καὶ ἄλλαι διατάξεις, ἀφορῶσαι τὴν λῆψιν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων μέτρων πρὸς περιορισμὸν τῆς αἰγοβοσκῆς, ἀναλόγως τῶν ἐπιτοπίων συνθηκῶν· ἤτοι διατάξεις, ἀφορῶσαι τὸν διακανονισμὸν τοῦ τρόπου τῆς ἐξασκήσεως αὐτῆς, τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ εἴδους, τῶν ἐν ἑκάστῳ δάσει βοσκόντων ζώων καὶ τῶν βοσκησίμων δασικῶν ἐκτάσεων, καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐξασκήσεως αὐτῆς. Πάντα ταῦτα ὅμως ἐν ταῖς λεπτομερείαις των εἶνε ἀντικείμενα μελέτης, τῶν ἑκασταχοῦ ἐπικρατουσῶν τοπικῶν συνθηκῶν. Εἴμεθα κατ'

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐξοχὴν τόπος κτηνοτροφικὸς, καὶ μέτρα νομοθετικά, ἀπαγορεύοντα γενικῶς τὴν βόσκησιν αἰγῶν, ἢ τὴν ἐν τοῖς δάσεσι βοσκὴν, θὰ ἦσαν ἄσκοπα καὶ θὰ εἶχον καὶ ἀντίκτυπον οἰκονομικῆς δυσπραγίας, διὰ τοὺς ὀρεινοὺς ἰδίως πληθυσμούς. Διὰ ταῦτα, μόνον ὁ διακανονισμὸς αὐτῆς, κατὰ τρόπον μὴ παραβλάπτοντα τὴν δασικὴν βλάστησιν, ἤτοι ἡ περίφραξις τῶν προφυλακτέων δασῶν, ὁ καθορισμὸς εἰδικῶν τόπων διὰ τὴν αἰγοβοσκὴν, ἴσως ἴσως καὶ ὁ συνδυασμὸς αὐτῆς εἴς τινα μέρη μὲ τὴν δασοκομίαν καὶ ἰδίως, ἡ παραδειγματικὴ διδαχὴ τῶν χωρικῶν, ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἐγκατεστημένων δασικῶν ὀργάνων, πρὸς βαθμιαίαν ἀντικατάστασιν τῶν ἐκτρεφομένων ζώων καὶ ἰδίᾳ τῶν αἰγῶν, ὑπὸ βοῶν καὶ ἀγελάδων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ ἡ διδαχὴ ἀκόμη, πρὸς βελτίωσιν τοῦ γένους τῶν αἰγῶν, ἥτις θὰ ἐπιφέρῃ τὴν κατὰ τὸ ἥμισυ ἐλάττωσίν των, θὰ ἦσαν τὰ συντελεστικώτερα μέτρα, πρὸς βαθμιαίαν παρακώλυσιν, τῶν ἐκ τῆς βοσκῆς τῶν ποιμνίων τῶν αἰγοπροβάτων, ἐπερχομένων εἰς τὰ δάση ἡμῶν ζημιῶν. Ἐννοεῖται, ὅτι διὰ πάντα ταῦτα, ἁρμόδιοι θὰ εἶνε οἱ ἐπιστήμονες δασολόγοι καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς ὄργανα τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, ἐφαρμόζοντες τὰ ἀνωτέρω μέτρα, μόνον κατόπιν λεπτομεροῦς ἐπιτοπίου μελέτης.

Ἰδοὺ τί λέγει περὶ τῆς αἰγοβοσκῆς ὁ εἰδικῶς πραγματευθεὶς τὸ ζήτημα τοῦτο Fankbauser. «Εἰς τὸν διακανονισμὸν καὶ ὄχι εἰς τὰ δρακόντια μέτρα, εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς καλλιεργείας τῆς χώρας, καὶ ὄχι εἰς τὴν δυσκόλευσιν τῆς ὑπάρξεως τῶν ὀρεινῶν πληθυσμῶν, εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν ἐργαζομένων, εἰς τὴν ὑποστήριξιν καὶ διδασκαλίαν των, περὶ τοῦ συμφέροντός των,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐνὶ ἑνὶ λόγῳ εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ ἀνύψωσιν τῆς αἰγοτροφίας καὶ ὄχι εἰς τὴν κατάπτωσιν της, ὑπάρχει τὸ ἀληθὲς μέσον τοῦ διακανονισμοῦ, τῆς ἐν τοῖς δάσεσιν αἰγοβοσκῆς καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἐξ αὐτῆς βλάβης».

Εἰς τὸ Κράτος ὅμως ἀπόκειται καὶ ἕτερον καθῆκον, ὅπως θᾶττον ἢ βράδιον τοὐτέστι καὶ κατόπιν μελέτης τῶν ἁρμοδίων, διευθετήσῃ διὰ Νόμου τὸ ζήτημα τῆς νομαδικῆς ποιμνιοβοσκῆς. Ἡ διευθέτησις τοῦ ζητήματος τούτου, διὰ τῆς ὁπωσδήποτε ἐπιτευχθησομένης μονιμοποιήσεως τῶν νομάδων ποιμένων, οὐ μόνον τὰ δάση θέλει ἀπαλλάξει πολλῶν καταστροφῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν γεωργίαν θέλει λυτρωσει ἀπὸ τῶν καθιστωσῶν τὴν ἐξάσκησιν αὐτῆς προβληματικὴν ἀγροζημιῶν, ἐπιλύουσα κατὰ $^{9}/_{10}$ σχεδὸν, τὸ ἄλυτον καὶ φλέγον ζήτημα τῆς ἀγροφυλακῆς. Μολονότι δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νὰ πραγματευθῶμεν, μολαταῦτα φρονῶ, ὅτι αἱ ἐκ τῆς νομαδικῆς ποιμνιοβοσκῆς ζημίαι εἶνε τοιαῦται καὶ τοσαῦται, διά τε τὰ δάση καὶ τὴν γεωργίαν, ὥστε ἡ μονιμοποίησις τῶν νομάδων ποιμένων, πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν ζημιῶν τούτων, ἐπιβάλεται, ἔστω καὶ διὰ θυσιῶν καὶ παροχῶν αὐτοῖς, ὡρισμένων δασωδῶν δημοσίων ἐκτάσεων, πρὸς ὁριστικὴν ἐγκατάστασιν.

Τὰς λεπτομερείας τῆς μονίμου ἐγκαταστάσεως, διὰ τοιαύτης παροχῆς βοσκησίμων δημοσίων γαιῶν, ἐπαφίημι εἰς ἁρμοδιωτέρους, συνιστῶν μόνον τὴν σύμπραξιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, εἰς τὴν ὑπόδειξιν τῶν καταλλήλων μερῶν, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων ζημιῶν, ἐκ παροχῆς δασῶν, ἀναγκαίων διὰ γενικοὺς λόγους, ἢ δασῶν κατ' ἐξοχὴν παραγωγῶν.

ε΄) Ὁ περὶ διαχειρίσεως δασῶν Νόμος δέον τέλος νὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

προνοήση καὶ περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου ζητήματος, τοῦ καθορισμοῦ τοῦ τρόπου τῆς ἐκποιήσεως τῶν δασικῶν προϊόντων ὑπὸ τοῦ Δημοσίου.

Κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἤδη παρ' ἡμῖν πρωτότυπον ὅλως σύστημα, τῆς ὑπὸ τοῦ Δημοσίου εἰσπράξεως, τῶν ἐκ τῶν δασικῶν προϊόντων δημοσίων ἐσόδων, πᾶς τις, Ἕλλην ἢ ξένος, προσερχόμενος εἰς τὸν Οἰκ. Ἔφορον καὶ καταβάλλων τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζόμενον κατὰ κ. μ. δικαίωμα τοῦ Δημοσίου, δικαιοῦται νὰ λάβῃ ἄδειαν ὑλοτομίας, εἰς πᾶν δάσος, ἀναγεγραμμένον εἰς τοὺς ἐτησίως συντασσομένους πίνακας ὑλοτομίας, ὡς ὑλοτομήσιμον, καὶ δι' ὅλον τὸ ἐν τῷ πίνακι ὁριζόμενον, ὡς ὑλοτομητέον ποσόν. Ὅπερ δὲ τὸ χείριστον, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ ἄδειαν, οὐχὶ διὰ τόσα δένδρα, ὡρισμένων διαστάσεων, ἀλλὰ διὰ ὡρισμένα κυβικὰ μέτρα κατειργασμένης ξυλείας, χωρὶς νὰ ἔχωσι προσημειωθῆ (προσημανθῆ διὰ σφραγῖδος) τὰ ὑλοτομητέα δένδρα, οὐδὲ προϋπολογισθῆ κἂν τὸ ποσὸν καὶ αἱ διαστάσεις τῶν δένδρων, τῶν ἀπαιτουμένων, ὅπως κατεργασθῆ ἐξ αὐτῶν ὁ ὑλοτόμος τὸ ποσὸν τῆς ξυλείας, δι' ὃ ἔλαβε τὴν ἄδειαν.

Τὰ φοβερὰ ἄτοπα τοῦ πρωτοφανοῦς καὶ πρωτοτύπου τούτου συστήματος ἔγκεινται εἰς τὸ ὅτι, α) Δι' αὐτοῦ, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποκλείεται πᾶς συναγωνισμὸς τῶν ὑλοτόμων, πρὸς βλάβην τῶν δημοσίων συμφερόντων, ἐν περιπτώσει μεγάλης ζητήσεως ξυλείας, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου καὶ πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τῶν ὑλοτομούντων. β) Ὁ ὑλοτόμος ὑποκαθίσταται εἰς τὸ ἔργον τοῦ διαχειριστοῦ, ὁρίζων αὐτὸς τὰ ὑλοτομητέα δένδρα, τὰ ὁποῖα ἐννοεῖται, ὅτι ἐκλέγει κατὰ τὸ συμφέρον του, μεταξὺ τῶν καλητέρων, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ μέλλοντος τοῦ δάσους. γ) Τὸ Δημόσιον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἶνε ὑποχρεωμένον νὰ ἐποπτεύῃ τὸν ὑλοτόμον, οὐ μόνον ἐπιτοπίως κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑλοτομίας, πρὸς ἀποφυγὴν ζημιῶν ἐκ κακῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ νὰ παρακολουθῇ αὐτὸν εἰς τὴν κατεργασίαν τῆς ξυλείας καὶ τὴν ἐκ τοῦ δάσους μεταφορὰν αὐτῆς, ἐλέγχον, ἂν ὁ ὑλοτόμος ὑλοτόμησεν ἐπακριβῶς τὸ ποσὸν, ὅπερ δυνάμει τῆς ἀδείας του ἐδικαιοῦτο νὰ ὑλοτομήσῃ. Οὕτω ἡ δημοσία ὑπηρεσία τῶν δασῶν, παρ' ὅλην τὴν ἀριθμητικὴν αὐτῆς ἀνεπάρκειαν, ὑποχρεοῦται νὰ παρακολουθῇ τοὺς ὑλοτόμους καὶ ἐκτὸς τῶν δασῶν καὶ δι' αὐτὸ πολλάκις, μὴ δυναμένη νὰ ἐνεργήσῃ τὴν δέουσαν ἐποπτείαν ἐντὸς τοῦ δάσους, ὅπου δὲν εἶνε καθωρισμένον ἐπακριβῶς τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀρκεῖται ἢ προτιμᾷ νὰ ἐνεργῇ τὸν ἀρνητικὸν ἔλεγχον, ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ παρὰ τὰ κέντρα καταναλώσεως, τῶν ὑλοτομουμένων ἢ κατασκευαζομένων δασικῶν προϊόντων, ἐγκαταλείπουσα ἀνεπιτήρητα τὰ δάση. Περιττὸν φρονῶ νὰ ἐπιμείνω περισσότερον, εἰς τὴν κατάδειξιν τῶν ἀτόπων τοῦ τοιούτου συστήματος, ὅπερ μόνον ὡς προσωρινὸν βεβαίως ἐθεσπίσθη κατὰ τὸ 1836, ὅπως καταστῇ δυνατὴ ἡ νόμιμος ὑλοτομία, καὶ τὸ ὁποῖον, μολαταῦτα, κατέστη ὁριστικὸν μέχρι σήμερον, ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ ζημίᾳ τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ τῶν δημοσίων συμφερόντων.

Πάντα ταῦτα καιρὸς εἶνε νὰ καταργηθῶσι πλέον καὶ ἀντ' αὐτῶν, νὰ θεσπισθῇ τὸ ἁπλοῦν καὶ γενικῶς σχεδὸν, πλὴν τῆς Γερμανίας, ἐφαρμοζόμενον σύστημα, τῆς διὰ πλειστηριασμοῦ ἐκποιήσεως τῶν ὑλοτομητέων δένδρων, ἐν τῷ δάσει καὶ ἱσταμένων ἔτι. Τὰ κατὰ τὸ διαχειριστικὸν σχέδιον ὑλοτομητέα δένδρα, ὁριζόμενα διὰ σημάνσεως ὑπὸ τοῦ Δασάρχου, καὶ ἐκτιμώμενα, ὅσον ἔνεστιν ἀκριβέστερον, ὡς πρὸς τὰς διαστάσεις (μῆκος, πλάτος, πάχος), τὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὄγκον καὶ τὴν ποιότητα αὐτῶν, περιγράφονται λεπτομερῶς, ἐν τῇ σχετικῇ διακηρύξει καὶ ἐκπλειστηριάζονται ἐν ταχτῇ ἡμέρᾳ. Ὑλοτομία, κατεργασία καὶ μεταφορὰ αὐτῶν ἀπόκειται εἰς τὸν πλειοδότην ὑλοτόμον, καὶ τὰ δημόσια ὄργανα δὲν ἔχουσιν ἢ νὰ ἐπιτηρήσωσιν ἐν τῷ δάσει μόνον τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑλοτομίας, ὅπως ὑλοτομηθῶσι μόνον τὰ σεσημασμένα καὶ πωληθέντα δένδρα, καὶ ὅπως ἡ ὑλοτομία ἐκτελεσθῇ κατὰ τρόπον ἀβλαβῆ, διὰ τὰ παρακείμενα, ὁ δὲ ὑλοτόμος εἶνε ἐλεύθερος μετὰ ταῦτα, νὰ κατεργασθῇ ἐξ αὐτῶν ὅ,τι εἴδους ξυλείαν θέλει, καὶ νὰ τὴν μεταφέρῃ, ὅπου τὸ συμφέρον του ἀπαιτεῖ.

Τὸ αὐτὸ μέτρον δέον νὰ ληφθῇ καὶ διὰ τὰ λοιπὰ δασικὰ προϊόντα, μέ τινας παραλλαγὰς, ἀναλόγως τοῦ εἴδους αὐτῶν καὶ τοῦ εἴδους τῆς ἀπαιτουμένης σχετικῆς ὑλοτομίας. Ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς διατάξεως ταύτης, καὶ ἡ σπατάλη τῆς ξυλείας κατὰ τὰς σημερινὰς ὑλοτομίας θέλει ἐκλείψει, καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου θέλουσιν ὑποστηριχθῇ καὶ προαχθῇ καὶ, ὅπερ τὸ σπουδαιότερον, καὶ τὰ δασικὰ ὄργανα θὰ περιορισθῶσιν εἰς τὴν πραγματικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐν τῷ δάσει καθήκοντός των.

Εἰς τὴν αὐτὴν χορείαν τῶν διαχειριστικῶν μέτρων ἀνάγεται καὶ ἡ μέριμνα, περὶ κατασκευῆς δασικῶν ὁδῶν πρὸς μεταφορὰν τῶν δασικῶν προϊόντων. Κατάλληλοι καὶ ἄφθονοι ὁδοὶ ὑπερδιπλασιάζουσι τὴν ἀξίαν τῶν προϊόντων τούτων. Ἡ κατασκευὴ των ὅμως δὲν εἶνε οὐδεμία ἀνάγκη, νὰ ὁρισθῇ ἐκ τῶν προτέρων. Ἡ ἐπιτόπιος μελέτη τῶν δασῶν καὶ ἡ καλητέρα διάθεσις τῶν προϊόντων, θὰ ὑποδείξωσιν ἐν τῷ μέλλοντι, ποῦ καὶ πόσαι τοιαῦται δέον νὰ κατασκευασθῶσιν.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶνε τὰ οὐσιωδέστερα μέτρα, τὰ σχε-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τικὰ πρὸς τὴν διαχείρισιν τῶν δασῶν ἡμῶν, ἄτινα δέον νὰ διαλάβῃ ὁ περὶ διαχειρίσεως τῶν δημοσίων καὶ ἰδιοκτήτων δασῶν Νόμος. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς διαχειρίσεως εἶνε ἀντικείμενον μελέτης τῶν εἰδικῶν, ὡς προεῖπον, καὶ εἰς τούτους συνεπῶς ἀνήκει καὶ ὁ διὰ Β. Διατάγματος καὶ ὑπουργικῶν ὁδηγιῶν, περαιτέρω καθορισμὸς αὐτῶν.

Πλὴν τῶν μέτρων τούτων ὅμως, δέον νὰ ληφθῇ πρόνοια καὶ περὶ τοῦ καθορισμοῦ, τῶν διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν δασῶν καὶ τὴν καταδίωξιν τῶν παρανομούντων ἀπαιτουμένων,

ϱον) Ἀστυνομικῶν καὶ ποινικῶν μέτρων.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντες περὶ δασῶν Νόμοι διαλαμβάνουσι καὶ πολλὰς ἀστυνομικὰς καὶ ποινικὰς διατάξεις, λογικὰς καὶ ἐπωφελεῖς ἐν πολλοῖς· οὐχ ἧττον ὅμως, αἱ διατάξεις αὗται, ἐν τῷ συνολῳ αὐτῶν, στεροῦνται πρακτικότητος, τὸ μὲν, διότι ἐπιβάλλουσι πολλάκις ποινὰς δυσαναλόγους πρὸς τὰς προβλεπομένας παραβάσεις, τὸ δὲ, διοτι ἀπαγορεύουσι ρητῶς πολλὰς πράξεις, χωρὶς νὰ προβλέπωσι, περὶ τῆς εἰς τοὺς παραβάτας ἐπιβλητέας ποινῆς. Ὄχι δὲ μόνον τὰς ρηθείσας ἐλλείψεις παρουσιάζουσιν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν, εἶνε πολλάκις ὅλως ἄσκοποι. Πρὸς ἄρσιν τῶν ἀνωτέρω ἀτόπων, ἀπαιτεῖται ἡ ἀναθεώρησις τῶν διατάξεων τούτων, ἡ κωδικοποίησίς των, πρὸς εὐκολίαν αὐτῶν τῶν κ. κ. δικαστῶν κατὰ τὴν ἐφαρμογήν των, ἡ λογικὴ διαβάθμισις τῶν ποινῶν, ἀναλόγως τῆς παρανόμου πράξεως, καὶ ἡ ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν σκοπιμότης τῶν ἀστυ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νομικῶν ἰδίᾳ διατάξεων. Προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς ποινικῶν διατάξεων, ἀπαιτεῖται πρὸ παντός, ὁ καθορισμὸς τῆς ὅσον ἐνεστι ταχείας καὶ συντόμου ἐκδικάσεως τῶν καταγγελιῶν, ὅπως ἐπιβάληται ὡς τάχιστα ἡ ποινὴ καὶ συντελῇ εἰς τὸν παραδειγματισμόν.

Τὸ ἔργον τῆς ἀναθεωρήσεως καὶ συντάξεως, τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀπαιτουμένων ἀστυνομικῶν καὶ ποινικῶν διατάξεων, φρονῶ, ὅτι δύναται νὰ ἀναλάβῃ ἐπιτυχῶς ἐπιτροπή, ἐκ δύο τῶν ἐγκρίτων νομικῶν ἡμῶν, δικαστῶν ἰδίᾳ καὶ ἑνὸς ἢ δύο δασολόγων, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων Νόμων, τῶν σημερινῶν συνθηκῶν, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀπαιτήσεων διοργανωμένης διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, νὰ καταρτίσῃ σχέδιον Νόμου, περὶ ἀστυνομικῶν καὶ ποινικῶν διατάξεων, ἀφορωσῶν τὴν προστασίαν τῶν δασῶν καὶ τὴν ταχείαν τιμωρίαν τῶν ὁπωσδήποτε παρανόμως πρὸς βλάβην τοῦ δασικοῦ πλούτου ἐνεργούντων. Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶνε μὲν ἴσως εὔκολον, δὲν θεωρῶ ὅμως αὐτό, σχετικῶς πρὸς τὰ ἄλλα, ἅτινα ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν, διὰ τὰ δάση ἡμῶν καὶ ὡς ὑπερβαλλόντως δύσκολον ἢ ἀπαιτοῦν μακρὸν χρόνον.

Εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ διακανονισμοῦ καὶ καθορισμοῦ τῶν ὡς ἄνω διατάξεων, κρίνω περιττὸν νὰ εἰσέλθω ἐνταῦθα, θεωρῶν αὐτὰς ὡς ἀντικείμενον ἰδίας μελέτης, καθ' ἃ προεῖπον.

Ἐναπολείπεται ἤδη ἡμῖν ἡ ἐξέτασις τῆς Γ' κατηγορίας, τῶν διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν δασῶν ἡμῶν λητέων μέτρων, ἅτινα δὲν ἀποτελοῦσι κυρίως μέρος τῆς ὑπηρεσιακῆς ὁράσεως τοῦ διοικητικοῦ προσωπικοῦ, ἐπιβάλ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λονται ὅμως ἡμῖν, ὡς θὰ ἴδωμεν, διὰ πολλοὺς καὶ οὐσιώδεις λόγους ἐκ τῶν πρωτίστων, ἂν πράγματι ἐπιθυμῶμεν τὴν ταχείαν τῆς πατρίδος ἡμῶν, ὑπὸ δασικὴν ἔποψιν, ἀποκατάστασιν.

3ον Γενικὰ μέτρα, ἐπιβαλλόμενα πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ὑπὲρ τῶν δασῶν ἐνδιαφέροντος τῶν κατοίκων τῆς χώρας καὶ πρὸς ἐπίτασιν τῆς δασικῆς βλαστήσεως καὶ παραγωγῆς.

Ὅσον δήποτε τελείως ὀργανωμένην καὶ ἂν φαντασθῶμεν τὴν διαφυλάττουσαν καὶ διαχειριζομένην τὰ δάση τῆς χώρας δημοσίαν ὑπηρεσίαν, οὐδέποτε τὸ ἔργον αὐτῆς θὰ δυνηθῇ νὰ εὐδοκιμήσῃ τελείως, ἂν μὴ κατωρθώσῃ νὰ προσλάβῃ ὡς συναρωγὸν εἰς τοῦτο καὶ ὁλόκληρον τὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας. Ἀστυνομικαὶ καὶ ποινικαὶ διατάξεις μόνον, ὅσον δήποτε καλαὶ καὶ ἂν ὦσι καθ' ἑαυτὰς καὶ ὅσον δήποτε καλῶς καί ἂν ἐφαρμοζωνται, εἶνε κατὰ βάθος πράξεις ἀρνητικαί, προωρισμέναι μόνον πρὸς τιμωρίαν τῶν κακοβούλων καὶ προφύλαξιν ἀπὸ τῶν ἀπερισκέπτως ἢ κακοβούλως κατὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν δασῶν δρώντων.

Πρὸς ἐπιτυχίαν ὅμως τοῦ τελικοῦ σκοποῦ, πρὸς ὃν ἀφορᾷ ἡ διοίκησις καὶ διαχείρισις τῶν δασῶν, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ θετικὴ ἀντίληψις τοῦ λαοῦ καὶ ἡ ἐκ μέρους αὐτοῦ, ἐν πεποιθήσει καὶ ἀπὸ ἀγαθῆς προαιρέσεως ἐπιβοήθησις. Πρέπει ἀκριβῶς νὰ ἐλαττωθῶσιν ὁσημέραι οἱ κακόβουλοι καὶ οἱ ἀπρόσεκτοι, νὰ παραμείνωσιν οἱ τοιοῦτοι ὡς ἐξαίρεσις μόνον, καὶ ὁ πολὺς κόσμος, νὰ ταχθῇ ὑπὲρ τοῦ ἔργου ἡμῶν. Διὰ νὰ καταστῇ ὅμως ὁ λαὸς συναρωγὸς καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

συναντιλήπτωρ τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς, δέον νὰ πεισθῇ δι' ἁρμοδίας διδαχῆς, περί τε τῆς ὠφελιμότητος τῶν δασῶν ἐν γένει, καὶ τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν ἐπιδράσεως, ἐπὶ τὰ ἄμεσα αὐτοῦ ὑλικὰ συμφέροντα, καθὼς καὶ περὶ τῶν τρόπων, δι' ὧν δύναται νὰ συντρέξῃ τὸ ἔργον τῆς Πολιτείας, πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ὠφελημάτων τούτων καὶ περὶ τῶν τρόπων τῆς ἐπωφελεστέρας ἐκμεταλλεύσεως τῆς δασικῆς παραγωγῆς ἐν γένει. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ καὶ μόνον, καθ' ἣν ἤθελον κατορθωθῇ ταῦτα πάντα, δυνάμεθα ἡσύχως νὰ προσατενίσωμεν εἰς τὸ μέλλον, ἀναμένοντες ἐν πεποιθήσει, τὴν ὁσημέραι ἐπελευσομένην πρόοδον καὶ τὴν τελικὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Πάντα ὅμως τ' ἀνωτέρω ἀφορῶσι κυρίως τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ λαοῦ, διὰ καταλλήλου, ἐν ἁρμοδίῳ χρόνῳ, ὑπὸ εἰδικῶν ἀνθρώπων καὶ μὲ ἴδια μέσα, ἐνεργουμένης διδαχῆς, τὸ δὲ ἔργον τοῦτο μόνη ἡ Πολιτεία εἶνε ἱκανὴ ν' ἀναλάβῃ, καὶ οὐ μόνον εἶνε ἡ ἁρμοδία νὰ διεξαγάγῃ αὐτὸ ἐπιτυχῶς, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐπιβάλλεται, ὡς ἓν ἐκ τῶν πρωτίστων καθηκόντων, μεταξὺ ὅλων τῶν ὑπ' αὐτῆς πρὸς πρόοδον καὶ εὐημερίαν τῆς ὁλότητος τοῦ ἔθνους, λαμβανομένων μεριμνῶν.

Κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν, ὡς συντελεστικώτερα μέτρα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀνωτέρω σκοποῦ, φρονοῦμεν, ὅτι εἶνε τὰ ἑξῆς :

α) Σχετικὴ διαπαιδαγώγησις τοῦ λαοῦ ἐν τοῖς σχολείοις.

Ἐννοεῖ πᾶς τις εὐκόλως, ὅτι προκειμένου περὶ γενέσεως ὅσον ἔνεστι γενικωτέρου ὑπὲρ τῶν δασῶν ἐνδιαφέροντος, ἡ σχετικὴ διδασκαλία δέον νὰ γένηται ἐν αὐτοῖς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οῖς δημοτικοῖς σχολείοις, δι' ὧν ἐπιδιώκεται ἡ τοῦ λαοῦ γ γένει διαπαιδαγώγησις. Τὰ δημοτικὰ σχολεῖα εἶνε παγκοίνως πλέον γνωστόν, ὅτι ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῆς ὀρθῆς παιδεύσεως καὶ τὸ φυτώριον τῆς ψυχικῆς αὐτόχρημα καὶ ἠθικῆς διαπλάσεως παντὸς λαοῦ. Ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ἄρα, δέον νὰ ἐπιβληθῇ ἡ τακτικὴ καὶ ἀνελλιπὴς διδασκαλία, τῶν ἐκ τῶν δασῶν παρεγχμένων εἰς τοὺς ἀνθρώπους, παντοειδῶν καὶ σπουδαιοτάτων, ἀμέσων καὶ ἐμμέσων ὠφεληματων. Διὰ τῆς διδασκαλίας ταύτης πρέπει νὰ ἐμπνευσθῇ εἰς τὰ παιδία, ἡ πρὸς τὴν δασικὴν φύσιν ἀγάπη, διὰ τῆς παρ' αὐτῶν τελείας κατανοήσεως τῶν διαφόρων ἀγαθῶν, ὧν ἀπολαμβάνομεν ἀπὸ ταύτης. Πρέπει ταὐτοχρόνως καὶ ἐμπράκτως, διὰ μικρῶν κήπων, περὶ τὰ σχολεῖα, διὰ μικρῶν ἑορτῶν ἐμφυτεύσεως ἢ σπορᾶς δένδρων, ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν ἄνοιξιν ἰδίᾳ καὶ τὸ φθινόπωρον τελουμένων, διά τινων ἐκδρομῶν τέλος, ἀνὰ τὰ πλησιόχωρα δάση, νὰ κινηθῇ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς καὶ βαθμηδὸν νὰ ἐπιρρωσθῇ, τὸ πρὸς τὸ δένδρον καὶ τὰ δάση ἐνδιαφέρον αὐτοῦ. Ἡ παιδικὴ ἡλικία εἶνε ἡ μόνη περίοδος τοῦ βίου, καθ' ἣν τίθενται μόνιμοι καὶ ἀδιάσειστοι βάσεις τῆς ψυχικῆς τοῦ ἀνθρώπου διαπλάσεως καὶ ἡ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, κατὰ τ' ἀνωτέρω, σχολικὴ διαπαιδαγώγησις, ἀποτελεῖ τὴν μόνην ὁδὸν, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ἐπωφεληθῶμεν βραδύτεροντῶν καρπῶν τῆς ἀγαθῆς ταύτης σπορᾶς, ὅπως δι' εἰδικωτέρας πλέον τεχνικῆς χειραγωγήσεως, ἐπιτύχωμεν καὶ ἀγαθώτερα ἀποτελέσματα.

Διδασκαλία, ὡς ἄνω, γινομένη ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις, θέλει ἐπιτύχει, οὐ μόνον τοῦ εἰδικοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκομεν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἁρμονικωτέρας μορφώσεως τοῦ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παιδὸς πρὸς τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸν φύσιν καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου, συνενοῦσα ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην καὶ τὸ ὠφέλιμον μετὰ τοῦ τερπνοῦ καὶ ὑγιεινοῦ. Διὰ ταῦτα, θεωρῶ, ὡς πρώτιστον καθῆκον τῆς Πολιτείας, τὴν διὰ καταλλήλου ἐνεργείας, ἄμεσον ἐπιβολὴν τῆς τοιαύτης διδασκαλίας ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις, ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

6) Τεχνικὴ διαπαιδαγώγησις τοῦ λαοῦ.

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι πλὴν τοῦ ὑπὲρ τῶν δασῶν ἐνδιαφέροντος, ὅπερ δέον νὰ διεγείρωμεν ἐν τῇ λαϊκῇ ψυχῇ, δέον συνάμα νὰ γεννήσωμεν ἐν αὐτῇ καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ δάση, ἐκ τῆς ἐμπράκτου καταδείξεως διαφόρων ὠφελημάτων, ἅτινα οἱ χωρικοὶ ἰδίᾳ δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐκ τῶν δασῶν.

Εἶπον ἀλλαχοῦ, ὅτι μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐστερούμεθα καὶ τακτικῶν ὑλοτόμων ἀκόμη, καὶ ἡ χρῆσις τοῦ πελέκεως ἐγίνετο παρὰ τῶν χωρικῶν ἡμῶν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἐπὶ σπατάλῃ δασικῆς ὕλης καὶ χρόνου καὶ ἐπὶ ζημίᾳ συνεπῶς καὶ αὐτῶν καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ δάσους.

Ἡ ἐκ Μακεδονίας προσέλευσις, ἀπὸ εἰκοσαετίας περίπου, ἑκατοντάδων τινῶν ἐμπειροτέρων ὑλοτόμων, ἐγένετο ἀφορμή, ὅπως πολλοὶ τῶν ὀρεινῶν χωρικῶν ἡμῶν, Εὐρυτάνες ἰδίως, ἐκμάθωσι καλήτερον τὴν τέχνην τοῦ ὑλοτόμου, καὶ οὕτως, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἤρχισαν κερδαίνοντες ὀι' αὐτῆς τὸν ἄρτον των. Ἀκόμη ὅμως ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν εἶνε ἀτελεστάτη ἡ μόρφωσις τῶν ὑλοτόμων ἡμῶν, ὅσον δήποτε ἁπλοῦν καὶ ἂν φαίνεται τὸ ἔργον των. Ἀκόμη ἡ ἐκ τῆς κακῶς ἐνεργουμένης ὑλοτομίας ἐπερχομένη ζη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μία εἶνε πολλαπλῆ καὶ μεγάλη καὶ διὰ τοὺς ὑλοτόμους καὶ διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν δασῶν. Ὅπερ ὅμως τὸ σπουδαιότερον, εἶνε ἔτι ἐλάχιστος ὁ ἀριθμὸς τῶν τεχνητῶν, τῶν εἰδικῶν δηλ. Ἑλλήνων ὑλοτόμων, καὶ εἰς τὰς παρ' ἡμῖν μεγάλας ὑλοτομίας, χρησιμοποιοῦνται ἔτι καὶ σήμερον πολλαχῶς, Μακεδόνες, Βούλγαροι, Ἠπειρῶται καὶ Ἀλβανοί.

Ὅτι εἶπον διὰ τὴν ὑλοτομίαν, ἐφαρμόζεται καὶ διὰ τὴν ἀνθρακοποιΐαν. Μέχρις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, τὴν τέχνην τοῦ ἀνθρακοποιοῦ ἐκ τῶν ἐγχωρίων ἐξήσκουν, κατ' ἐξοχὴν μὲν οἱ Κυνουριεῖς (Ἁγιοπετρῖται, ἐκ τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῆς Κυνουρίας) καὶ κατὰ δεύτερον λόγον, οἱ Σαλαμίνιοι, ἁπανταχοῦ δὲ τῆς χώρας. ὅπου ἐνηργεῖτο ἀνθρακοποιΐα, ἐξήσκουν ταύτην ἀλβανόφωνοι Ἠπειρῶται. Εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βάλτου λ. χ. ὅπου ἀπὸ δεκαετηρίδων ἐνηργεῖτο καὶ ἐνεργεῖται ἔντονος ἀνθρακοποιΐα ἑκατομ. ὀκάδων ἐτησίως, οὐδεὶς τῶν ἐγχωρίων, καίτοι πενομένων, καίτοι ἐλλείψει ἐργασίας διαβιούντων ἐν ἀεργίᾳ, οὐδεὶς αὐτῶν, λέγω, ἐξέμαθε τὴν τέχνην τοῦ ἀνθρακέως, ἀλλ' ἐξασκοῦσι ταύτην ξένοι, συναποφέροντες καὶ τὸ κέρδος της εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Ἀλλαχοῦ ἤρχισαν κἄπως καὶ οἱ ἐγχώριοι ἐκμανθάνοντες ταύτην, ἀλλὰ πάντοτε ἐν μικροτάτῃ ἀναλογίᾳ.

Δὲν εἶνε δὲ μόνον τὰ τραχέα ὁπωσδήποτε ἐπαγγέλματα τοῦ ὑλοτόμου καὶ τοῦ ἀνθρακέως, ἅτινα ἀποστέργουσιν ἔτι οἱ χωρικοὶ ἡμῶν, ἐπὶ μεγίστῃ αὐτῶν καὶ τῆς χώρας ἐν γένει ζημία, ἀλλὰ παρὰ τοῖς χωρικοῖς ἡμῶν βασιλεύει καὶ τελεία ἄγνοια, ἐπὶ τῆς πληθύος τῶν διαφόρων βιοποριστικῶν ἔργων, τῶν κατεργαζομένων ἢ καὶ

συλλεγόντων ἁπλῶς καὶ μεταπωλούντων ἐπιχερδῶς, διάφορα δασικὰ πρσϊόντα.

Οὕτω λ. χ. ἡ λεπτοξυλουργική, ἡ παιγνιοποιΐα, ἡ κατεργασία δασικοῦ ἐρίου, ἐκ τῶν βελονῶν τῆς ἐλάτης, κατὰ τὸν χειμῶνα ἰδίως, ἡ συλλογὴ δασικῶν σπερμάτων, ἀμανιτῶν, χαμαικεράσων, ἰατρικῶν φυτῶν κτλ. κτλ. ἐξ ὧν ἀποζῶσιν ἀλλαχοῦ ὁλόκληροι πληθυσμοί, ὡς ἐν τῷ Μέλανι Δρυμῷ, τῷ Βαυαρικῷ δρυμῷ, ἐν Ἑλβετίᾳ, Σουηδία κτλ. κτλ. εἶνε πράγματα πάντι ἄγνωστα παρ᾽ ἡμῖν.

Πλὴν τούτων πάντων, ἡ ἄγνοια τῶν χωρικῶν ἡμῶν ἐπεκτείνεται ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν δασικῶν τινων προϊόντων, ἀπαραιτήτων διὰ τὰς ἀνάγκας των, ὅπως τοῦ δασικοῦ χόρτου ἢ καὶ τῶν κλώνων τῶν δένδρων, πρὸς διατροφὴν τῶν ζώων των, τῆς ξυλείας, τῆς χρησίμου πρὸς θέρμανσιν ἢ πρὸς κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν των κτλ. νὰ ἀποβαίνῃ αὕτη λίαν ἐπιζήμιος εἰς τὰ δάση, ἐπὶ βλάβῃ πάλιν πρωτίστως, αὐτῶν τούτων τῶν παροικούντων αὐτοῖς.

Τὴν θεραπείαν πασῶν τῶν ἀνωτέρω ἐλλείψεων, τὴν διδασκαλείαν τοῦ χωρικοῦ, πρὸς ἐπικερδῆ διάθεσιν πολλῶν δασικῶν προϊόντων, τὴν τεχνικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν, πρὸς ἐπικερδῆ χρησιμοποίησιν τῆς ἀτομικῆς του ἐργασίας, τὴν ἔμπρακτον τέλος καθοδήγησιν, ὅπως καρποῦται τὰ ἀναγκαῖα αὐτῷ δασικὰ προϊόντα, ἄνευ βλάβης τοῦ δάσους, πάντα ταῦτα, μόνον ἡ Πολιτεία καὶ πάλιν ἐνδείκνυται ὡς ἱκανὴ νὰ θεραπεύσῃ, διὰ τῆς καταλλήλου χειραγωγήσεως τῶν χωρικῶν πληθυσμῶν, ὑπὸ τῶν μεταξὺ αὐτῶν ἐγκατασταθησομένων εἰδικῶν ὀργάνων της, ἅτινα θὰ ἐπιτάξῃ, νὰ προβαίνωσι συστηματικῶς

καὶ συνεχῶς εἰς τὴν σχετικὴν ἔμπραχτον τῶν χωρικῶν καθοδήγησιν, πρὸς ἐκμάθησιν τῶν ἀναλόγως τῶν τοπικῶν συνθηκῶν, ὡς ἐπικερδεστέρων ὑποδεικνυομένων τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων καὶ εἰς τὴν παροχὴν αὐτοῖς, ὅσον ἔνεστι ἀφθονωτέρας, τῆς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου των ἀπαραιτήτου ξυλείας, ἀλλ' ἀβλαβῶς καὶ πρὸς ὠφέλειαν εἰ δυνατὸν μᾶλλον, παρὰ πρὸς βλάβην τοῦ ἐξ οὗ ἀπολαμβάνουσι ταύτην δάσους.

Ἡ διδαχὴ αὕτη δύναται νὰ κατέλθῃ καὶ μέχρι τοῦ τρόπου τῆς καλητέρας οἰκιακῆς χρησιμοποιήσεως δασικῶν τινῶν προϊόντων. Οὕτω λ. χ. εἰς πάντα ἐξ ὀρεινῶν μερῶν καταγόμενον, ἢ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος εἰς τοιαῦτα μέρη περιοδεύσαντα, εἶνε πασίγνωστον, πόσον ἀτελῶς τελεῖται ἡ θέρμανσις τῶν οἰκημάτων καὶ ὁποία σπατάλη κολοσσιαίων ποσοτήτων ξυλείας γίνεται, πρὸς παρασκευὴν τῶν τροφῶν καὶ πρὸς θέρμανσιν. Μία ἔμπραχτος ὑπόδειξις, τῆς διὰ χτιστῶν θερμαστρῶν ἐξ ἐγχωρίων λίθων ἢ ὀπτοπλίνθων, εὐκολωτέρας, ταχυτέρας καὶ ἀπείρως τελειοτέρας ἐπιτεύξεως, ἀμφοτέρων τῶν σκοπῶν, τῆς τε θερμάνσεως καὶ τῆς παρασκευῆς τῶν τροφῶν, ἤθελε κατορθώσει, τὴν ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἀντικατάστασιν τῶν περιφήμων ἡμῶν τζαχίων, ὑπὸ τοιούτων θερμαστρῶν, ἐπὶ μεγίστῃ ὠφελείᾳ καὶ τῶν χωρικῶν καὶ τῶν δασῶν. Θὰ ἐπήρχετο οὕτω οἰκονομία καυσίμου ὕλης, ἴσως κατὰ τὰ τρία τέταρτα τῆς σήμερον καταναλισκομένης τοιαύτης, ἡ ὁποία καὶ μόνη θὰ ἀπετέλει οἰκονομίαν, τοὐλάχιστον 150—200 χιλ. κυβ. μέτρων ξυλείας ἐτησίως.

Οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι πᾶσα τοιαύτη ἐνέργεια προϋποθέτει προηγουμένην πλήρη διοργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας· ταύτης ὑπαρχούσης ὅμως, ἀποτελεῖ διὰ χώ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ραν, ὡς ἡ ἡμετέρα, μίαν φυσικὴν καὶ ἀπαραίτητον συμπλήρωσιν αὐτῆς.

Τέλος ἡ Πολιτεία δύναται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ λάβῃ καὶ ἄλλα τινα,

γ) Γενικώτερα μέτρα πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δασικῆς βλαστήσεως τῆς χώρας.

Τὰ μέτρα ταῦτα δέον ν' ἀφορῶσι κυρίως, εἰς τὴν ὅσον ἐνέστι διὰ κοινῆς ἐνεργείας τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἐπέκτασιν τῆς δασικῆς βλαστήσεως, διὰ καταλλήλων φυτειῶν καὶ σπορῶν, διαφόρων δασικῶν δένδρων, ἐνεργουμένων οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ ἐντὸς τῶν δημοσίων δασῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Κοινοτήτων, Μονῶν, Δήμων, Σωματείων καὶ ἰδιωτῶν ἀκόμη. Πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς τοιαύτης ἐνεργείας, ἐννοεῖται, ὅτι ἡ Πολιτεία καὶ πάλιν δέον νὰ δώσῃ τὴν κατάλληλον ὥθησιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν μεριμνῶσα, περὶ ἱδρύσεως κέντρων, τοιούτου εἴδους ἐνεργείας, εἰς διάφορα δασοβριθῆ μέρη, ἀφ' ἑτέρου δέ, παρέχουσα τὰ μέσα πρὸς τοιαύτην ἐνέργειαν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἵδρυσιν Κέντρων φιλοδασικῆς ἐνεργείας, ἐγένετο ἤδη σχετική τις ἐνέργεια, διὰ τῆς ψηφίσεως τοῦ «Περὶ ἀναπτύξεως δασικῶν φυτειῶν καὶ περὶ ἀναδασώσεων ἐν γένει Νόμου τοῦ 1900» καὶ διὰ τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλοδασικῆς Ἑνώσεως. Τὰ ἀποτελέσματα ὅμως καὶ τῶν δύο τούτων ἐνεργειῶν δὲν ἠδύναντο νὰ ὦσι, οἷα παρὰ τοῦ πολλοῦ κόσμου ἀνεμένοντο, ἐλλείψει καὶ πάλιν τοῦ εἰδικοῦ προσωπικοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, τοῦ κατανοοῦντος τὴν σκοπιμότητα

τοιούτων διατάξεων καὶ δυναμένου νὰ ὑποκινήσῃ τοὺς ἀρμοδίους, ἤτοι Δημάρχους. Προέδρους Σωματείων. Ἡγουμενοσυμβούλια καὶ ἰδιώτας ἀκόμη, εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπίτευξιν, τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων.

Τούτων ἕνεκεν, φρονῶ, ὅτι πρὸς τὸ παρὸν καὶ πρὸ τῆς διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, εἶνε περιττὴ πᾶσα περαιτέρω σχετικὴ νομοθετικὴ ἢ ἄλλη ἐνέργεια. ὡς μὴ ὑπαρχόντων τῶν καταλλήλων προσώπων, πρὸς ἐφαρμογὴν τοιούτων μέτρων. Μετὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, δύναται αὕτη καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θεσπισθέντων ἤδη, να ὁράσῃ λίαν ἐπωφελῶς, ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, ἀναζωογονοῦσα τὰ κατὰ τόπους φιλοδασικὰ κέντρα, δημιουργοῦσα νέα τοιαῦτα καὶ προτρέπουσα αὐτὰ εἰς ἐπωφελῆ δρᾶσιν. ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀνωτέρω ρηθέντος περὶ ἀναδασώσεων Νόμου. Τότε δὲ καὶ μόνον θὰ παρουσιασθῇ καὶ ἡ ἀνάγκη, ὅπως καὶ ἡ Πολιτεία ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὰ φιλοδασικὰ ἔργα τῶν ἰδιωτῶν ἢ σωματείων, διὰ τῆς παροχῆς αὐτοῖς. δασικῶν σπερμάτων καὶ φυτῶν ἰδίᾳ, πρὸς εὐκολωτέραν πραγμάτωσιν τῶν ἀναδασωτικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν. Τὸ τοιοῦτον εἶνε μόνον ζήτημα μικρᾶς ἐτησίας δαπάνης, μετὰ τὴν ὡς ἄνω ὀργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας. Ἂν δὲ τότε παρουσιασθῇ ἡ ἀνάγκη, μεταρρυθμίσεώς τινος, τῶν περὶ ἀναδασώσεων ἰσχυουσῶν διατάξεων, ἰδίως πρὸς ἐπίτευξιν προστατευτικῶν σκοπῶν, ἤτοι πρὸς διακανονισμὸν ἢ ἀποξήρανσιν χειμάρρων καὶ ἑλῶν, ἢ καὶ πρὸς ἐπίτευξιν πραγματικῶν μεγάλων ἀναδασώσεων, ἐπὶ γυμνῶν ἐκτάσεων, εἶνε πρᾶγμα εὐκόλως καὶ ἀκόπως δυνάμενον νὰ κατορθωθῇ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κτηθησομένης πείρας, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὑπαρ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χουσῶν διατάξεων, περὶ ἀναδασώσεων καὶ πρᾶγμα, οὔτινος ἄλλως τε τὴν ἐφαρμογὴν θὰ κανονίσωμεν, ἀναλόγως τῶν πόρων ἡμῶν καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἐσόδων. Διαφυλάξεως τῶν ὑπαρχόντων ἔτι δασῶν ἔχομεν πρωτίστως ἀνάγκην καὶ κατὰ δεύτερον λόγον καὶ κανονικῆς αὐτῶν ἐκμεταλλεύσεως. Ἅμα ὡς ἐφαρμοσθῶσι τὰ μέτρα ταῦτα καλῶς, θὰ ἐπέλθωσιν οἴκοθεν καὶ ἐντὸς δεκαετίας μόνον αἱ σπουδαιότεραι ἀναδασώσεις, διὰ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ, θὰ ἀπομείνωσι δὲ μόνον αἱ χρήζουσαι τεχνητῆς ἐπεμβάσεως, αἱ ὁποῖαι εὐτυχῶς, λόγῳ τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τῆς χώρας ἡμῶν, οὔτε λίαν ἐπείγουσαι, οὔτε ἀναπόφευκτοι πρὸς τὸ παρὸν εἶνε.

Ἐξητάσαμεν οὕτω, ἐν τῇ δυνατῇ συντομίᾳ, ὁλόκληρον τὸ εἰς τὴν Πολιτείαν ἐπιβαλλόμενον ἔργον, πρὸς προστασίαν καὶ προαγωγὴν τῶν δασῶν ἡμῶν. Εἴδομεν τοὺς λόγους, οἵτινες ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν καὶ ἀπὸ τεχνικῆς καὶ ἀπὸ οἰκονομικῆς καὶ ἀποδημοσιονομικῆς ἀπόψεως, τὰ πρὸς διάσωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν ἡμῶν ληπτέα μέτρα, ἐξητάσαμεν τέλος τὸ δυνατὸν αὐτῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ μέσα, ἅτινα διαθέτομεν καὶ ἐλπίζω, ὅτι πάντες οἱ ἀναγνῶσταί μου καὶ περὶ τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης, τῆς ταχίστης αὐτῶν ἐφαρμογῆς καὶ περὶ τῆς ὠφελιμότητος καὶ περὶ τῆς λογικότητος καὶ τοῦ δυνατοῦ τῶν προτεινομένων μέτρων, θὰ ἐπείσθησαν ἐπαρκῶς. Δυστυχῶς, ὁ κίνδυνος, τῆς ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐπεκτάσεως τῆς παρούσης μελέτης, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει τὴν λεπτομερεστέραν ἀνάπτυξιν πολλῶν ἐκ τῶν προεκτεθέντων ζητημάτων. Οὐχ ἧττον εἰς πάντα ἐνδιαφερόμενον εἴμεθα πρόθυμοι νὰ παρέξωμεν, εἴτε κατ' ἰδίαν, εἴτε καὶ

δημοσία, σιανδήποτε ἤθελε ζητήσει εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν, ἐφ' οἱουδήποτε τῶν προεκτεθέντων ζητημάτων, ἄτινα ἄγαγον ἡμᾶς, εἰς τὰ ἀνωτέρω ἀναγραφέντα συμπεράσματα.

Ἄλλως τε τὰ πράγματα ταῦτα ἔχουσιν ἤδη μελετηθεῖ, ἀπὸ θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν ἔποψιν, ἐν πάσαις αὐτῶν ταῖς λεπτομερείαις, παρὰ διαφόρων σοφῶν ἀνδρῶν καὶ τὰ συμπεράσματα αὐτῶν ἔχουσιν ἀποκρυσταλλωθεῖ, εἰς τὰς νομοθεσίας τῶν διαφόρων πεπολιτισμένων ἐθνῶν, αἵτινες δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἡμῖν ἐν πολλοῖς, ὡς ὑπόδειγμα. Δι' ἡμᾶς ὅμως ἀρκεῖ μόνον νὰ πεισθῶμεν, ἐκ τῆς σχετικῆς ἐνεργείας τῶν ἄλλων καὶ ἐκ τῆς μελέτης τῶν παρ' ἡμῖν συνθηκῶν, περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ καθορισμοῦ ἀναλόγων βάσεων, διὰ τὴν δασικὴν ἡμῶν ὑπηρεσίαν καὶ ἐφ' ὅσον ἔτι εἶνε καιρὸς πρὸς τοῦτο, ὅπως περισώσωμεν καὶ ἀναπτύξωμεν τὸν δασικὸν πλοῦτον τῆς χώρας ἡμῶν, ὁ ὁποῖος, οὕτω προστατευόμενος, θὰ ἀποβῇ ἐν προσεχεῖ μέλλοντι πηγὴ πλούτου καὶ εὐημερίας, καὶ τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ τῆς χώρας. Ἅπαξ δὲ τιθεμένων τῶν ὑγειῶν αὐτῶν βάσεων, ἡ περαιτέρω βελτίωσις τοῦ δασικοῦ κλάδου εἶνε ζήτημα χρόνου μόνον καὶ ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἑκάστοτε θὰ ἔχῃ νὰ ἐπιδείξῃ.

Ὀφείλω ἐν τέλει νὰ προσθέσω, ὅτι, τὰ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, ἐπιβαλλόμενα νομοθετικὰ μέτρα, οὔτε ἐκτεταμένα λίαν, οὔτε δυσνόητα, δι' οἱανδήποτε ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν θὰ εἶνε, ἀλλ' ὅτι δύνανται νὰ περιληφθῶσιν εἰς συνοπτικώτατον σχετικῶς Νόμον καὶ ὅτι, ἐν ἀνάγκῃ, δύνανται νὰ ὑποδιαιρεθῶσι καὶ εἰς τρεῖς τοιούτους, ὧν ὁ μὲν πρῶτος, ὁ καὶ μᾶλλον ἐπείγων, καὶ ἀφ' οὗ δέον νὰ γίνῃ ἡ ἔναρξις τῆς διοργανώσεως τῆς δασικῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἡμῶν ὑπηρεσίας, εἶνε ὁ ἀφορῶν τὸν ὀργανισμὸν καὶ τὴν μόρφωσιν, τοῦ δι' αὐτὴν ἀπαιτουμένου εἰδικοῦ προσωπικοῦ, ὁ δεύτερος εἶνε ὁ περιλαμβάνων τὰς διαχειριστικὰς περὶ δασῶν διατάξεις, ἤ μᾶλλον τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν αὗται δέον νὰ στηρίζωνται, καθὼς καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν διαχείρισιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων κατηγοριῶν δασῶν μέτρα, καὶ ὁ τρίτος πάσας, τὰς πρὸς τὴν διαφύλαξιν τῶν δασῶν ἡμῶν σχετιζομένας ἀστυνομικὰς καὶ ποινικὰς διατάξεις.

Ἐξετάσωμεν ἤδη ἐν ὀλίγοις καὶ τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον, τῶν ἐν ἀρχῇ τοῦ Βου Μέρους τῆς παρούσης ἡμῶν μελέτης τεθέντων ζητημάτων, ἤτοι :

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ποία ἡ μεταξὺ τῆς τελείας ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν καὶ τῆς σήμερον παρατηρουμένης καταστροφῆς αὐτῶν σχέσις ;

Μετὰ τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, περὶ τῶν διαφόρων αἰτίων τῆς σημερινῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν, ἀφ' ἑνὸς καὶ περὶ τῶν πρὸς διάσωσιν καὶ βελτίωσιν αὐτῶν ληπτέων μέτρων ἀφ' ἑτέρου, ἐρωτᾶται « Ἡ λῆψις τῶν προτεινομένων μέτρων θέλει πράγματι ἐπιφέρει τὴν ὁλοσχερῆ ἀπάλειψιν τῶν παρατηρουμένων καταστρεπτικῶν αἰτίων, ἢ τοὐλάχιστον τὴν οὐσιώδη καὶ μέχρις ἀκινδύνου σημείου, μείωσιν αὐτῶν ; »

Καὶ εἶνε μὲν διὰ πάντα εὐνόητον, ὅτι εὐθὺς ὡς ἐκλείψωσιν αἱ ἀφορμαί, ἐξ ὧν προέρχονται αἱ σημερινὰι κατα-

στροφαί, θὰ ἐκλείψωσι κατ' ἀνάγκην ἢ θὰ μειωθῶσιν σὺσιωδῶς καὶ αἱ τελευταῖαι, ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ καταδείξω συνοπτικῶς καὶ ἐν παραλληλισμῷ οὕτως εἰπεῖν, τοὺς λόγους, δι' οὓς ἡ προτεινομένη δασικὴ διοργάνωσις θὰ ἐπιφέρῃ τὴν μείωσιν, τῆς ἐξ ἑκάστου καταστρεπτικοῦ αἰτίου φθορᾶς, τὸν βαθμὸν τοῦ περιορισμοῦ, ὃν δικαιούμεθα νὰ προσδοκῶμεν, δι' ἑκάστην τοιαύτην καὶ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ δύναται νὰ συντελεσθῇ ὁ περιορισμὸς οὗτος.

Κατὰ ταῦτα, δέον νὰ ἐξετάσωμεν συνοπτικῶς ἕκαστον, τῶν ἐν τῷ Α΄ Μέρει τῆς παρούσης ἡμῶν μελέτης περιγραφέντων καταστρεπτικῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀφορμῶν αὐτῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐν τῷ Β΄ Μέρει προτεινόμενα σωστικὰ μέτρα. Καὶ δή :

1ον) Ἀκανόνιστοι ὑλοτομίαι.

Εἴπομεν, ὅτι ἀφορμὴ αὐτῶν εἶνε ἡ ἔλλειψις πάσης διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, προερχομένη ἐκ μὴ εἰδικῶς μεμορφωμένου, καὶ ἀριθμητικῶς ἀνεπαρκοῦς προσωπικοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν. Φυσικὴ ἄρα συνέπεια εἶνε, ὅτι ἅμα ὡς τὴν διαχείρισιν τῶν δασῶν ἀναλάβῃ προσωπικόν, προπαρασκευασθὲν καταλλήλως, διοργανωμένον καλῶς καὶ ἐφαρμόζον τὰ διαχειριστικὰ μέτρα, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ἡ ἐκ τῶν ἀκανονίστων ὑλοτομιῶν ἐπερχομένη εἰς τὰ δάση ἡμῶν φθορὰ θὰ ἐξαλειφθῇ. Ἅμα δηλονότι ὁρισθῇ δι' ἕκαστον δάσος τὸ ὑλοτομητέον ποσόν, καὶ δὴ τὰ ὑλοτομητέα δένδρα, ἀναλόγως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐπιβαλλομένης συντηρήσεως καὶ βελτιώσεως ἑκάστου δάσους, ἐπιτηρηθῇ δὲ καὶ ἡ ὑλοτομία, ὅπως ἐκτελεσθῇ ἀβλαβῶς,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς λόγος περαιτέρω φθορᾶς τῶν δασῶν ἡμῶν, ἐξ ἀκανονίστων ὑλοτομιῶν.

Ὁ βαθμὸς τῆς μειώσεως τῆς τοιαύτης φθορᾶς, μετὰ τὴν διοργάνωσιν τῆς ὅλης ὑπηρεσίας, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε ἡ ἀπόλυτος Ἀκανόνιστοι ὑλοτομίαι πλέον, μόνον ἐκ παραλείψεως καθήκοντος τῶν δασικῶν ὀργάνων, δύνανται νὰ ἐπισυμβαίνωσιν.

Ὁ χρόνος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ συντελεσθῇ ἡ ἀπάλειψις τοῦ κακοῦ τούτου, εἶνε ἀκριβῶς ὁ χρόνος, ὁ ἀπαιτούμενος διὰ τὴν πλήρη τῆς ὑπηρεσίας ὀργάνωσιν καὶ ἡ μείωσις του θὰ βαίνει κατ' εὐθὺν λόγον, πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τῆς ὀργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας. Ἐπειδὴ δὲ τὴν ὀργάνωσιν αὐτῆς θ' ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰς σπουδαιοτέρας δασικὰς περιφερείας, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ἕπεται, ὅτι εἰς αὐτὰς πρῶτον θὰ μειωθῇ ἡ ἐκ τῶν ἀκανονίστων ὑλοτομιῶν φθορά, ἤτοι ἀκριβῶς θὰ μειωθῇ κατ' ἀρχὰς καὶ θὰ ἐκλείψῃ ἐντὸς ὀλίγου, κυρίως εἰς τὰ δάση, ὅπου ἐπιφέρει καὶ τὴν μεγαλειτέραν φθοράν.

2ον Παράνομοι ὑλοτομίαι.

Αὗται ἀφορμὴν ἔχουσιν, ὡς προείπομεν, τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως. Μολονότι ἡ σημερινὴ ὑπηρεσία τῶν δασῶν δὲν ἐκτελεῖ ἢ ἀστυνομικὰ μόνον καθήκοντα, μολαταῦτα καὶ λόγῳ τῆς τελείας ἀριθμητικῆς ἀνεπαρκείας της, ἥτις ἀναγκάζει τὴν ὑπηρεσίαν νὰ διαθέτῃ ἕνα δασοφύλακα, πρὸς φύλαξιν τῆς δασικῆς περιφερείας ἑνὸς ὁλοκλήρου καὶ πολλάκις καὶ δύο δήμων, καὶ λόγῳ τῆς μὴ εἰδικότητος τῶν δασοφυλάκων, τῶν συχνῶν αὐτῶν μεταθέσεων, τῆς μὴ μονιμότητός των, ἀφ' οὗ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὡς χωροφύλακες ἀντικαθίστανται ἐτησίως παρ' ἄλλων, τοῦ ἀδυνάτου τοῦ συχνοῦ ἐλέγχου αὐτῶν, κυρίως ὅμως, λόγῳ τῆς μὴ μονίμου αὐτῶν ἐγκαταστάσεως ἐν ὡρισμένῃ περιφερείᾳ καὶ τῆς συνεπείᾳ τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἀρνητικῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας, ἣν ἐκτελοῦσι, περιμένοντες τὴν σύλληψιν τῶν παρανομούντων, κατὰ τὴν εἰς τὰ χωρία ἢ τὰς πόλεις εἴσοδόν των καὶ μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν διάπραξιν τῆς παρανόμου ἐνεργείας, τῆς ἐπιφερούσης τὴν βλάβην τοῦ δάσους, ἕνεκεν πάντων τῶν ἀνωτέρω, λέγω, ἡ σημερινὴ ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία, δὲν εἶνε, οὔτε κατάλληλος, οὔτε ἐπαρκής, οὔτε ἱκανή, νὰ προλάβῃ καὶ παρακωλύσῃ τὰς ἐκ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν προξενουμένας εἰς τὰ δάση ζημίας.

Ἀντὶ τοιαύτης ὑπηρεσίας, θὰ ἔχωμεν, μετὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ἀνὰ 10 χιλ. στρέμ. δάσους περίπου καὶ ἕνα εἰδικὸν, μόνιμον, μὴ μετατιθέμενον εὐκόλως καὶ ἐν ἰδίῳ δημοσίῳ οἰκήματι, παρὰ τὸ δάσος ἐγκαταστημένον, δασοφύλακα. Πρὸς τούτοις, ἀνὰ 4—5 δασοφύλακας θὰ ἔχωμεν καὶ ἕνα ἀρχιφύλακα, διαρκῶς ἐπιτηροῦντα καὶ ἐλέγχοντα τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἶνε φυσικὸν καὶ πάλιν, ὅτι ἅμα ὡς ἐγκατασταθῶσι τοιοῦτοι δασοφύλακες ἐντὸς καὶ παρὰ τὰ δάση ἡμῶν καὶ ἅμα ὡς γνωσθῇ μόνον, ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ὑποχρεοῦται νὰ περιοδεύσῃ, ἅπαξ τῆς ἡμέρας τοὐλάχιστον, ἀνὰ τὴν περιφέρειάν του, πάντες οἱ παρανόμως ὑλοτομοῦντες, βλέποντες τὸ ἀδύνατον τῆς ἐξασκήσεως τοῦ παρανόμου ἔργου των, ὑπὸ τοιαύτην ἐποπτείαν, κατ' ἀνάγκην θὰ ἀπόσχωσιν τούτου. Σημειωτέον συνάμα, ὅτι μία παράνομος ὑλοτομία δὲν εἶνε πρᾶξις εὐκόλως καὶ ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ γενομένη. Ὁ δοῦπος τοῦ πελέκεως

καὶ τοῦ ὑλοτομουμένου δένδρου, αὐτὸ τὸ μὴ εὐκόλως ἀποκρυπτόμενον προϊὸν τῆς ὑλοτομίας, προδίδουσι πάντα ἀποπειρώμενον τοιαύτην καὶ μακροθεν, οὕτως ὥστε ἡ διαρκὴς ὕπαρξις δασοφύλακος, εἰς ἀπόστασιν, ἔστω καὶ ἡμισείας ἢ μιᾶς ὥρας, ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς ὑλοτομίας, νὰ ἦνε διαρκὴς ἀπειλή, κατὰ παντὸς ἐπιχειροῦντος παράνομον ὑλοτομίαν, τῆς αἰφνιδίου ὑπὸ τοῦ φύλακος συλλήψεώς του. Σημειωτέον προσέτι, ὅτι οἱ σήμερον παρανομοῦντες χωρικοὶ ἐξαναγκάζονται πολλάκις εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ τῶν κατ' ἀνάγκην ὑπαρχουσῶν τυπικῶν δυσκολειῶν, πρὸς λῆψιν κανονικῆς ἀδείας ὑλοτομίας καὶ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς θεραπείας τῶν ἀναγκῶν των, δι' ἃς δυσκόλως καὶ ἐλάχιστα παρέχονται αὐτοῖς δασικὰ προϊόντα. Ἀκριβῶς ὅμως, ἅμα τῇ διοργανώσει τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, θὰ ἐκλείψωσι καὶ πάντα ταῦτα, κατὰ τὰ προεκτεθέντα.

Ὁ βαθμὸς βεβαίως τῆς μειώσεως τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε ἀπόλυτος, ἤτοι νὰ παύσωσιν αὗται τελείως, ὅσονδήποτε τελείως καὶ ἂν ὀργανωθῇ ἡ δασικὴ ἀστυνομία. Πάντοτε μεμονωμένα κρούσματα θὰ παρουσιάζωνται, ἀλλ' ἐλάχιστα σχετικῶς, ἐν σχέσει πρὸς τὰ σημερινὰ καὶ ὅπερ τὸ σπουδαιότερον, οἱ παρανομοῦντες σπανίως θὰ δύνανται νὰ διαφύγωσι. Καὶ νὰ μὴ τοὺς συλλάβῃ ὁ δασοφύλαξ ἐπ' αὐτοφώρῳ, θὰ ἴδῃ τὸ κεκομμένον πρέμνον καὶ ὡς γνωρίζων τὴν περιφέρειάν του καὶ ἐπισκεπτόμενος αὐτὴν καθ' ἑκάστην καὶ γνωρίζων καὶ τοὺς περιοίκους, θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξακριβώσῃ 99 % τὸν παρανομίσαντα, τὸν ὁποῖον ἡ ταχεῖα ἐνέργεια τῆς δικαιοσύνης ἀφ' ἑτέρου καὶ ἀτομικῶς θὰ συνετίζῃ διὰ τὸ μέλλον καὶ ὡς παράδειγμα θὰ παρέχῃ, εἰς

πάντα παρόμοια πράττοντα. Ὅϊκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι ὁ χρόνος, ὃν ἀπαιτεῖ ἡ μείωσις, τοῦ διὰ τὰ δάση ἡμῶν φθοροποιοῦ τούτου αἰτίου, ὅπως περιορισθῇ εἰς τὸ κατώτατον δυνατὸν ὅριον, εἶνε κατά τι μακρότερος τοῦ πρὸς ὀργάνωσιν τῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας ἀπαιτουμένου χρόνου, καθότι πρὸς ἐπιτυχῆ ἐξάσκησιν τοῦ ἔργου αὐτῶν, ἔχουσι τὰ δασικὰ ὄργανα πάντοτε ἀνάγκην καὶ χρόνου τινός, ἐξ μηνῶν μέχρις ἑνὸς ἔτους, ὅπως γνωρίσωσι καλῶς τὴν περιφέρειάν των, τοὺς πέριξ κατοίκους κτλ. κτλ. Ἐν γένει ὅμως, ἡ μείωσις τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν, ἅμα τῇ ὀργανώσει καὶ ἐγκαταστάσει τῶν οἰκείων δασικῶν ὀργάνων, θὰ ἐπέλθῃ κατ' ἀρχὰς ἀποτόμως καὶ ἴσως κάτω τοῦ ἡμίσεως τῶν σημερινῶν, κατόπιν δὲ θὰ βαίνῃ αὐξάνουσα σὺν τῷ χρόνῳ, μέχρι τοῦ ἐλαχίστου σημείου τοῦ περιορισμοῦ της. Σήμερον, αἱ πολλαὶ παρανομίαι προέρχονται ἐκ τῆς βεβαιότητος τῆς ἐλλείψεως τοῦ δασοφύλακος. Ἀρκεῖ ἡ ὕπαρξις τοιούτου, πρὸς περιορισμόν των, διότι πᾶς τις καὶ ἰδία ὁ χωρικός, ὑπὲρ πάντα φοβεῖται τὰ δικαστήρια, ἔστω καὶ ἀθωούμενος, ἕνεκεν ὅλων τῶν ἄλλων ὀχληρῶν συνεπειῶν των καὶ ἰδίᾳ τῆς σχετικῶς μεγίστης δι' αὐτὸν δαπάνης, τῆς μεταβάσεως καὶ παραστάσεως εἰς αὐτά.

Ἐννοεῖται ὅτι, ὅτι εἴπομεν περὶ ἀκανονίστου καὶ παρανόμου ὑλοτομίας ξυλείας, ἐφαρμόζεται κατ' ἀναλογίαν καὶ εἰς τὴν ἀκανόνιστον ἢ παράνομον ἀπόληψιν παντὸς ἄλλου δασικοῦ προϊόντος.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ζον Καταπατήσεις δημοσίων δασῶν, Ἐκχερσώσεις δασῶν, Ποιμνιοβοσκή, Πυρκαϊαὶ δασῶν καὶ δουλεῖαι ἢ οἱονεὶ δουλεῖαι, ἐπὶ τῶν δημοσίων δασῶν.

Πάντα τὰ διὰ τὰ δάση ἡμῶν καταστρεπτικὰ ταῦτα αἴτια εἰσὶ συναφῆ, ὡς προεξεθέσαμεν, ἅτε ἔλκοντα τὴν ἀφορμὴν ἐκ τῆς ταὐτοχρόνου ἐλλείψεως καλῶς ὠργανωμένης ἀστυνομίας καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ ἔκ τινων ἐπικρατουσῶν βιωτικῶν ἢ ἄλλων συνηθειῶν.

Καταπατοῦνται τὰ δημόσια δάση ὑπὸ ἰδιωτῶν, διότι δὲν ὑπάρχει Νόμος ἐξαιρῶν αὐτὰ τῆς συναλλαγῆς, διότι τὰ δημόσια δάση δὲν εἶναι ἀκριβῶς κατὰ τὰ ὅρια αὐτῶν καθωρισμένα καὶ ὁροθετημένα, διότι δὲν ὑπάρχουσι ἐπαρκεῖς δασοφύλακες, πρὸς διαρκῆ παρακώλυσιν πάσης πράξεως, τεινούσης πρὸς καταπάτησιν δημοσίου δάσους, διότι τέλος, πᾶς καταπατητὴς τρέφει τὴν ἐλπίδα, τῆς ἐπιτυχοῦς διεκδικήσεως τῆς κατοχῆς ἢ κυριότητος τοῦ καταπατηθέντος δάσους καὶ τῆς τελείας αὐτοῦ πρὸς ἴδιον ὄφελος ἀποψιλώσεως, ἐλλείψει ἐπαρκοῦς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιτηρήσεως, τῆς διαχειρίσεως τῶν ἰδιοκτήτων ἢ διακατεχομένων δασῶν.

Ἐκχερσοῦνται τὰ δημόσια δάση, διότι καὶ πάλιν δὲν ὑπάρχει ἀστυνομικὴ ἐπαρχήσ ἐπιβλεψις, πρὸς παρακώλυσιν τοῦ ἔργου τῶν ἐκχερσωτῶν, διότι οἱ ὀρεινοὶ καὶ δὴ οἱ κάτοικοι τῶν δασοβριθῶν μερῶν, μὴ ἔχοντες οὐδένα ἄλλον πόρον ζωῆς ἢ τὴν μικρογεωργίαν καὶ μικροκτηνοτροφίαν καὶ μὴ εὑρίσκοντες τοιοῦτον ἐν τῇ ἐκμεταλλεύσει τῶν δασῶν, προτιμῶσι νὰ καλλιεργῶσι μέρος τοῦ δασικοῦ ἐδάφους, πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀναγκαιούν-

των αὐτοῖς δημητριακῶν καρπῶν, καὶ ἐπειδὴ τὰ κεκλιμένα ὀρεινὰ ἐδάφη ταχέως ἐκπλύνονται καὶ καθίστανται ἄγονα, ἐπεκτείνουσιν ὀσημέραι τὰς ἐκχερσώσεις ἐν τοῖς δάσεσι, πρὸς ἀπόκτησιν νέων γονίμων ἐδαφῶν.

Ἐξασκεῖται ἡ ἐν τοῖς δάσεσι βοσκὴ ἐπιβλαβῶς, τὸ μὲν, διότι οὐδεὶς περιορισμός, ἀφορῶν τὸν τρόπον τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἐλευθέρας ἐν τοῖς δάσεσι κτηνοτροφίας ἰσχύει, τὸ δέ, διότι καὶ ἂν ὑπῆχον τοιοῦτοι, θὰ ἦτο καὶ πάλιν ἀδύνατος ἡ ἐφαρμογή των, ἐλλείψει τοῦ καταλλήλου ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ· βλάπτει τέλος τὰ δάση ἡμῶν ἡ παρ' ἡμῖν κτηνοτροφία, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἐκτρεφομένων ζώων, διότι καὶ περὶ τούτου οὐδεὶς κανονισμὸς ἰσχύει, ἀλλ' οὐδὲ ποδηγέτησίς τις τῶν κτηνοτρόφων ἐγένετο μέχρι σήμερον, ἐν σχέσει πρὸς τὸ συμφερώτερον αὐτοῖς εἶδος τῶν ζώων, ὅπερ δέον νὰ ἐκτρέφωσι· καὶ πάντα ταῦτα, οὔτε ἐγένοντο, οὔτε νὰ γείνωσι δύνανται, ἂν μὴ ὑπάρξωσι κατὰ τόπους ἄνθρωποι ἱκανοὶ νὰ διάξωσι καὶ ποδηγετήσωσιν εἰς ταῦτα, τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ καταλληλότεροι πάντων εἶνε μόνον οἱ δασάρχαι καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς ὄργανα.

Καίονται κατ' ἔτος τὰ δάση ἡμῶν, διότι οὔτε ὄργανα κατάλληλα νὰ περιστείλωσι τὰς ἐξ ἀπροσεξιῶν ἢ κακοβουλιῶν προερχομένας πυρκαϊᾶς ἔχομεν, οὔτε νὰ παρεμποδίσωμεν τοὺς ἐνεργοῦντας ἐπικινδύνους πράξεις δυνάμεθα, διὰ τὸν αὐτὸν καὶ πάλιν λόγον, ἀλλ' οὔτε μέτρα διαχειριστικὰ κατάλληλα, πρὸς πρόληψιν τῶν πυρκαϊῶν ἢ περιορισμὸν τῆς ἐπεκτάσεως αὐτῶν, λαμβάνομεν, ἐλλείψει τῶν ἁρμοδίων προσώπων, τῶν δυναμένων νὰ μελετήσωσιν, ὑποδείξωσι καὶ ἐφαρμώσωσι τὰ δι' ἕκαστον δάσος ἀπαιτούμενα τοιαῦτα. ἐλλείψει δη-

λονότι καὶ πάλιν εἰδικῶν δασολόγων καὶ ὀργανωμένης ὡς δεῖ, δασοφυλακῆς.

Βλάπτονται τέλος πολυειδῶς τὰ δάση ἡμῶν, ἐκ τῆς ἐνασκήσεως τῶν κτηθέντων δικαιωμάτων δουλείας ἐπ' αὐτῶν καὶ διότι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἡ δέουσα ἐπιτήρησις, πρὸς πρόληψιν γενέσεως παντὸς τοιούτου εἴδους δικαιώματος καὶ διότι δὲν διακανονίζεται ἡ ἐνάσκησις τῶν δικαιωμάτων τούτων ὑπὸ οὐδενός. Ὑφιστάμεθα ἐν ἄλλοις λόγοις καὶ πάλιν τὰ κακὰ ταῦτα, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀπαιτουμένης ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ ἀναλόγως τοῦ προορισμοῦ ἑκάστου δάσους, διαχειρίσεως αὐτοῦ.

Ἄρα πάντα, τὰ ὡς ἀνωτέρω φθοροποιὰ αἴτια τῶν δασῶν ἡμῶν, καταστέλλουσι τὰ προτεινόμενα μέτρα, περὶ ὀργανωσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν καὶ περὶ θεσπίσεως τῶν ἀπαιτουμένων σχετικῶν διατάξεων, περὶ ὧν προείπομεν.

Τὸ μέτρον τῆς περιστολῆς ἑκάστου τούτων εἶνε διάφορον, καθότι διὰ μὲν τὰς καταπατήσεις καὶ ἐκχερσώσεις δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι εἶνε ἀπόλυτον καὶ ὅτι μὲ ὠργανωμένην ὑπηρεσίαν δασῶν δὲν δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσι τοιαῦται. Διὰ τὴν παράνομον ἢ ἐπιβλαβῆ βοσκὴν καὶ τὰς πυρκαϊάς, ὁ περιορισμὸς εἶνε σχετικός, καθότι δύνανται μὲν καὶ πάλιν νὰ ἐπισυμβῶσι τοιαῦται, εἴτε ἐξ ἀβλεψίας τῶν φυλάκων, εἴτε καὶ ἐκ κακοβουλίας, ἀλλὰ μὲ μικρὰ μόνον ἀποτελέσματα καὶ ὄχι μὲ τὰ σημερινὰ καταστρεπτικὰ τοιαῦτα. Ὡς πρὸς τὰς δουλείας, δέον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὑπαρχούσης πλήρους διοργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, ἡ γένεσις νέων τοιούτων θέλει τελείως παρακωλυθεῖ, αἱ δὲ ὑφιστάμεναι τοιαῦται, διακανονιζόμεναι, θὰ καταστῶσιν ἀκίνδυνοι.

Ὁ χρόνος τέλος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ ἐπέλθῃ ἡ μείωσις τῶν ἀνωτέρω κακῶν εἶνε καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀντιστρόφως ἀνάλογος, πρὸς τὴν ταχύτητα ἡμῶν, περὶ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας. Ὅσον ταχυτέρα αὕτη, τόσον βραχύτερος ἐκεῖνος. Ὡς πρὸς τὰ τρία ὅμως ἐκ τῶν προηγουμένων κακῶν, ἤτοι τὰς καταπατήσεις, ἐκχερσώσεις καὶ δουλείας, δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι αὗται θέλουσι καταπαύσει ἀμέσως, ἅμα τῇ ἀναλήψει ὑπὸ ὠργανωμένης ὑπηρεσίας, τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἑκάστης δασικῆς περιφερείας. Ὡς πρὸς τὰ ἕτερα δύο, θὰ ἐπέλθῃ ὁ περιορισμὸς βραδύτερον, καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ὠργανωμένη δασικὴ διοίκησις συμπληροῖ τὸ διδακτικόν, διαφυλακτικὸν καὶ διαχειριστικὸν αὐτῆς ἔργον, διὰ τῶν καταλλήλων ἐνεργειῶν.

4ον Καταστροφαὶ τῶν δασῶν ἐκ φυσικῶν φαινομένων, ἐξ ἀσθενειῶν, ὑπὸ ἐντόμων καὶ ὑπὸ ἀγριμίων.

Ἀφορμὴν, πρὸς γένεσιν τῶν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀναγομένων καταστρεπτικῶν αἰτίων, παρέχει, κατὰ τὰ προρρηθέντα, τὸ μὲν ἡ φύσις, τὸ δὲ τυχαῖαι καιρικαὶ μεταβολαί. Ἡ ἐπέκτασις ὅμως αὐτῶν καὶ τὰ μεγάλα κακὰ ἀποτελέσματα προέρχονται μόνον, ὅταν δὲν ἐπέμβῃ ἐν καιρῷ ἡ χεὶρ τοῦ εἰδικοῦ δασολόγου, πρὸς πρόληψιν ἢ πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ καταστρεπτικοῦ ἀποτελέσματος.

Χιὼν λ. χ. ἢ σφοδρὸς ἄνεμος δύναται νὰ καταρρίψῃ ὁλόκληρα δάση, ὅταν ὁ διαχειριζόμενος ταῦτα δὲν προνοήσῃ νὰ τὰ ἀναπτύξῃ, ὑπὸ μορφὴν καὶ εἶδος ἀντιτασσόμενα εἰς τοιαύτας καταστροφάς, συμφώνως πρὸς τὰς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπιστημονικὰς ὑποδείξεις. Ζημίαι ἐξ ἀσθενειῶν καὶ καταστροφαὶ ἐξ ἐντόμων δύνανται ἀποτόμως νὰ ἐπεκταθῶσιν (1), ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ὁ εἰδικός, ὁ δυνάμενος νὰ μελετήσῃ τὰ αἴτια καὶ ἐξεύρῃ καὶ ἐφαρμώσῃ, ὡς τάχιον, τὰ ἀνάλογα σωστικὰ μέτρα. Καὶ πάλιν δηλαδὴ ὁ περιορισμὸς αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐνεργείας εἰδικῶν ἀνθρώπων, τεταγμένων εἰδικῶς διὰ τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῶν δασῶν.

Εὐτυχῶς τοιαύτας καταστροφὰς καὶ λόγῳ τοῦ κλίματος ἡμῶν καὶ λόγῳ τῆς γεωλογικῆς διαπλάσεως τῆς χώρας καὶ λόγῳ τῆς δασικῆς ἡμῶν χλωρίδος, δὲν ἔχομεν ἢ ἐλαχίστας. Ὁ βαθμὸς ὅμως τῆς περιστολῆς αὐτῶν καὶ ὁ χρόνος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ ληφθῶσι τὰ κατάλληλα μέτρα, ὅπως καταστῶσιν αὗται ἀκίνδυνοι, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς ὀργανώσεως τῆς μελλούσης δασικῆς ἡμῶν ὑπηρεσίας καὶ ἐκ τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ ἐφαρμοσθῇ αὕτη ὁλοσχερῶς. Ἐννοεῖται μόνον, ὅτι τῶν αἰτίων τούτων ἡ ἐξάλειψις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γείνῃ τελείως, ἐὰν ὅμως τυχαῖα περιστατικὰ συμβάλλωσιν εἰς τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν, ἡ καλὴ

---

(1) Ἐν Βαυαρίᾳ κατὰ τὸ 1899 ἐγένοντο φρικώδεις καταστροφαὶ ὑπὸ τῆς λεγομένης «κάμπης τῆς λειτανευούσης» ἀναπτυχθείσης λόγῳ ὑγροῦ καὶ θερμοῦ καιροῦ, εἰς φοβερὸν βαθμὸν καὶ ἀπειλούσης τὴν γενικὴν καταστροφήν. Εἰδικὴ ὅμως μελέτη ὡδήγησε τοὺς εἰδικούς, εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τόσον ἁπλοῦ, ὅσον καὶ σωστικοῦ μέτρου. Περιηλοίφθησαν τοὐτέστι ἅπαντες οἱ κορμοὶ εἰς ὕψος 50—60 ἑκατοστῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ εἰς πλάτος 3—4 ἑκατοστῶν, ὑπὸ κατράμης καὶ παρεκωλύθη οὕτω ἡ ἄνοδος τῆς κάμπης εἰς τὰ δένδρα. Τὰ δὲ προσβληθέντα ὑλοτομήθησαν ταχέως, ἵνα μὴ ἀποξηραθῶσι καὶ σηπῶσι καὶ ἐπωλήθησαν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σοίκησις καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἐπιμελὴς καὶ λελογισμένη διαχείρισις δύναται νὰ καταστήσῃ ταῦτα ἀκίνδυνα.

Ἐλπίζω, κατόπιν τῶν προηγουμένων, ἅτινα ἐπαναλαμβάνω νὰ εἴπω, ὅτι ἐγράφησαν διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ διὰ τοὺς δεομένους σχετικῶν γνώσεων, λόγῳ τοῦ ἐπιβλημένου αὐτοῖς καθήκοντος, τῆς περὶ τῶν κοινῶν μερίμνης, καὶ οὐδαμῶς διὰ τοὺς εἰδικούς, ἐλπίζω, λέγω, νὰ ἐπείσθησαν οἱ ἀναγνῶσταί μου, περί τε τῶν ἀφορμῶν, ἐξ ὧν πηγάζει ἡ σημερινὴ τῶν δασῶν ἡμῶν καταστροφή, καθὼς καὶ περὶ τῆς ὀρθότητος, τῶν πρὸς διάσωσιν καὶ βελτίωσιν αὐτῶν προτεινομένων μέτρων.

Ὑπολείπεται ἤδη νὰ καταδείξω, ἐν ὀλίγοις, καὶ τὰ ἀναπόφευκτα ἀποτελέσματα, ἅτινα προβλέπω, ὡς ἐπακόλουθα ἑκατέρας τῶν περιστάσεων, περὶ ὧν προλαβόντως εἶπον· τὰ ἀποτελέσματα δηλονότι, τῆς παρατάσεως τῆς σημερινῆς ἡμῶν, ὡς πρὸς τὰ δάση, καταστάσεως καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐνδεχομένης ἀντικαταστάσεως αὐτῆς, ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης καὶ προτεινομένης, ὡς κρείσσονος τοιαύτης. Ἴσως ταῦτα ἐξαλείψωσι πάντα ἔτι ὑφιστάμενον δισταγμόν, περὶ τὴν προτίμησιν, ἣν δέον νὰ ἐπιδείξωμεν, πρὸς τὴν μίαν ἐκ τῶν ἄνω καταστάσεων.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΜΕΡΟΣ 3ον

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΗΜΩΝ

Ἐξητάσαμεν μέχρι τοῦδε ἐν τοῖς προηγουμένοις Κεφαλαίοις, ποῖα εἶνε τὰ αἴτια τῆς ὁσημέραι αὐξούσης καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ ποῖα μέτρα ἐπιβάλλονται καὶ δύνανται νὰ ληφθῶσι παρὰ τῆς Πολιτείας, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἐκμηδένησιν τῶν καταστρεπτικῶν τούτων αἰτίων καὶ ἀφ' ἑτέρου, πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ δασικοῦ πλούτου τῆς χώρας. Ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη ἐν ὀλίγοις, ὁποῖον ἔσεται τὸ μέλλον τῶν δασῶν ἡμῶν, ἐν ἑκατέρᾳ τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων, ἤτοι 1ον) ἐὰν ἀφήσωμεν τὰ δάση ἡμῶν ὑπὸ τὴν σημερινὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν ἢ 2ον) ἐὰν λάβωμεν τὰ ὑπὸ τῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἐπιστήμης ὑποδεικνυόμενα ὡς ἄνω σωστικὰ μέτρα. Ὡς χρονικὸν διάστημα ἐπαρκὲς νὰ καταδείξῃ τὰ ἐν ἑκατέρᾳ τῶν περιπτώσεων ἀποτελέσματα, λαμβάνομεν μίαν εἰκοσιπενταετίαν, τὸ χρονικὸν δηλ. διάστημα, τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς ἀνάπτυξιν νέων δασῶν, μέχρι τῆς ἀνδρικῆς λεγομένης ἡλικίας αὐτῶν καὶ ἐπαρκὲς πρὸς διακανονισμὸν τῶν ἀκανονίστων δασῶν καὶ ἀποκατάστασιν αὐτῶν, εἰς κανονικῶς διαχειριζόμενα τοιαῦτα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ὁποῖον τὸ μετὰ εἰκοσιπενταετίαν μέλλον τῶν δασῶν ἡμῶν, διατηρουμένης τῆς σήμερον ὑπαρχούσης διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν.

Θὰ προκαλέσῃ πιθανῶς τὸ μειδίαμα τῶν ἀναγνωστῶν μου ὁ τίτλος τοῦ παρόντος κεφαλαίου. Ὑπάρχει ἀνάγκη δηλονότι ν' ἀναπτύξῃ τις ἐπὶ πλέον τὰς συνεπείας τῆς σημερινῆς καταστάσεως, ἀφ' οὗ ὅλοι εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι διαρκούσης ταύτης, δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ ἐπέλθῃ, θᾶττον ἢ βράδιον, τελεία καταστροφὴ τῶν δασῶν; Καὶ παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως, φρονῶ, ὅτι πρὸς καλητέραν κατανόησιν τοῦ ζητήματος, δέον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα, ἐν ἀνακεφαλαιώσει, τὰ φθοροποιὰ αἴτια τῶν δασῶν μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν, ἵνα κατανοήσωμεν κάλλιον καὶ τὸ προβλεπόμενον ὁλικὸν ἀποτέλεσμα.

Συγκεφαλαιοῦντες τὰς ἐν ἀρχῇ ἐκτεθείσας ζημίας, ἔχομεν.

1ον) Ἐξ ἀκανονίστων ὑλοτομιῶν, μέσην ἐτησίαν ζημίαν, κατὰ προσέγγισιν, Δρχ. 3.000.000.

2ον) Ἐκ παρανόμων ὑλοτομιῶν, ὁμοίως ἐτησίαν ζημίαν, Δρχ. 5.000.000, καὶ διὰ τὸ Κράτος ἐτησίαν ζημίαν εἰς τὰ δημόσια ἔσοδα, ἐκ δρχ. 800.000 περίπου.

3ον) Ἐκ καταπατήσεων δημοσίων δασῶν, δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ ὑπολογίσωμεν ἐτησίαν καταστροφὴν δασῶν, ἐκτάσεως 20.000 στρεμ. καὶ ζημίαν 1—2.000.000 Δρχ.

4ον) Ἐξ ἐκχερσώσεων δασῶν ὁμοίως 20.000 στρεμ. καὶ ζημίαν δρχ. 1—2.000.000.

5ον) Ἐκ τῆς ποιμνιοβοσκῆς, ἂν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

άσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, ἤτοι 10 ἑκατομ. στρέμ. ὑποσγίσωμεν, ὅτι ταῦτα ἀπαιτοῦσι κατὰ μέσον ὅρον μίαν πεντηκονταετῆ περιτροπήν, τοὐτέστιν, ὅτι ἐντὸς 50 ἐτῶν ἀναπαράγονται καὶ καθίστανται παραγωγά, καὶ συνεπῶς, ὅτι ἐτησίως διακόσιαι χιλιάδες στρεμ. δασῶν ἀποψιλοῦνται καὶ δέον νὰ ἀναδασῶνται φυσικῶς ἢ τεχνητῶς, ὅπως παραμένῃ πάντοτε ἀμείωτος ἡ ὁλικὴ αὐτῶν ἔκτασις, ἕπεται, ὅτι ἐπειδὴ ὡς ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, ἡ ποιμνιοβοσκὴ παρακωλύει τὴν ἀναδάσωσιν ὁλοτελῶς ἢ ἐν μέρει καὶ στρεβλοῖ τὰ φυόμενα δένδρα καὶ πλειστάκις θαμνοποιεῖ ταῦτα, ἕπεται, λέγω, ὅτι ἡ ποιμνιοβοσκὴ καὶ τὸ ἥμισυ μόνον τῶν ἐν ἀναβλαστήσει δασῶν, ἂν καταστρέφῃ, ἐπιφέρει ἐτησίαν ζημίαν εἰς τὰ δάση ἡμῶν, ἀνερχομένην, κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμούς, εἰς τὴν ὁλοσχερῆ ἀποψίλωσιν ἢ στρέβλωσιν τῆς δασικῆς βλαστήσεως ἐπὶ 100.000 στρέμ.. δασῶν μὲ χρηματικὴν ζημίαν 500.000 δρχ. τοὐλάχιστον.

6ον) Ἐκ τῶν πυρκαϊῶν ἔχομεν μέσην ἐτησίαν ἀποψίλωσιν 50,000 στρ. μὲ ζημίαν 500,000 Δρχ. Παραλείπω τὰς λοιπὰς ἐκ φυσικῶν φαινομένων κλ. ζημίας, ὡς ἥσσονος σπουδαιότητος. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅμως καταφαίνεται, ὅτι αἱ ὁλικαὶ ἐτήσιαι ζημίαι εἰσί,

1ον) Ἐλάττωσις τῶν σημερινῶν δημοσίων ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων, κατὰ Δρχ. 800,000 ἐτησίως.

2ον) Ἐλάττωσις τῆς δασικῆς ἐπιφανείας, ἐκ καταπατήσεων, ἐκχερσώσεων, πυρκαϊῶν, ἐπιβλαβοῦς βοσκῆς κτλ. ἐτησίως καὶ κατὰ μέσον ὅρον, κατὰ 190,000 στρεμ.

3ον) Ἐλάττωσις τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου ἐτησίως καὶ κατὰ μέσον ὅρον, κατὰ 10—12,000,000 Δρχ.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἐτησίως καταστρέφονται δασικαὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐκτάσεις ἴσαι πρὸς τὸ 1/50 τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, μεταβαλλόμεναι ἢ εἰς θαμνώδεις, ἢ εἰς τελείως ψιλάς, καὶ τὸ Κράτος ζημιοῦται ἐτησίως, τοὐλάχιστον μέν, κατὰ 80,000 Δρχ. εἰσοδήματος, ἐκ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν, κατὰ 40—50,000 δὲ Δρχ. τοὐλάχιστον, μειοῦται ἔτι τὸ ἐτήσιον εἰσόδημά του καὶ δὴ προοδευτικῶς, ἤτοι ἐπιπροστιθεμένης ἐτησίως εἰς τὸ σύνολον τῶν ἄλλων ζημιῶν καὶ νέας τοιαύτης ἐκ 40—50,000 Δρχ. ἐκ τῆς ἐτησίας καταστροφῆς Δασικοῦ Κεφαλαίου, ἀξίας 10,000,000 Δρχ. περίπου. Τὸ εἰσόδημα τοῦτο ὑπολογίζομεν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σημερινοῦ μέσου εἰσοδήματος ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν, καθότι τιθεμένων ὑπὸ κανονικὴν διαχείρισιν καὶ διαφυλαττομένων τῶν καταστρεφομένων δασῶν, θὰ ἦτο ἀσφαλῶς τὸ δεκαπλάσιον.

Εὔκολον εἶνε ἤδη μετὰ τ' ἀνωτέρω, νὰ προϊδωμεν, ὁποῖον ἔσεται τὸ μέλλον τῶν δασῶν ἡμῶν, μετὰ 25 ἔτη, ἐὰν ἐξακολουθήσωσιν αἱ αὐταὶ συνθῆκαι.

Μετὰ 25 ἔτη τοὐτέστι,

1ον) Τὸ Κράτος θέλει ζημιωθεῖ περὶ τὰ *30 ἑκατομμύρια δραχ.* τοὐλάχιστον, ἐκ τῆς μειώσεως τῶν ἐτησίων αὐτοῦ προσόδων, μὴ συνυπολογιζομένου οὐδενὸς τόκου ἢ ἐπιτοκίου.

2ον) Ἡ ἔκτασις τῶν δασῶν ἡμῶν θὰ περιορισθῇ τοὐλάχιστον κατὰ τὸ ἥμισυ, ἀφ' οὗ ἐτησίως ἐπέρχεται ἡ καταστροφὴ διακοσίων χιλ. στρεμ. δασῶν περίπου, ὡς μὴ λαμβανομένου οὐδενὸς μέτρου πρὸς ἀναδάσωσιν, καὶ ἀφ' οὗ ἀσφαλῶς δύναταί τις νὰ προείπῃ, ὅτι ἡ καταστροφὴ αὕτη βαίνει ὁσημέραι αὐξάνουσα, πρωτίστως μὲν λόγῳ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων καὶ

τῆς ὁσημέραι πρὸς θεραπείαν τούτων ἐπιβαλλομένης μεγαλητέρας καταναλώσεως ξυλείας. Καλήτεραι οἰκοδομαί, περισσοτέρα εὐμάρεια, ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας κτλ. κτλ. ἐπιφέρουσι καὶ μεγαλητέραν χρῆσιν δασικῶν προϊόντων·

3ον) Μετὰ 25 ἔτη τὸ δασικὸν κεφάλαιον τῆς χώρας θὰ μειωθῇ κατὰ 250—300 ἑκατομμύρια δραχ. κατὰ τ' ἀνωτέρω. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, κινδυνεύομεν μετὰ 25 ἔτη νὰ ἴδωμεν καὶ τὰ ὑπολειπόμενα ἔτι τῶν δασῶν ἡμῶν, ἐστερημένα πάσης πραγματικῆς ἐμπορικῆς ἀξίας καὶ σύνολον μόνον δένδρων, στρεβλῶν καὶ ἀχρήστων τὸ πλεῖστον, καλυπτόντων μὲν ἀκόμη ἐκτάσεις τινάς, ἀλλὰ μὴ ἀποτελούντων πλέον οὐδαμῶς δάση, ὑπὸ τὴν ἀληθῆ τῆς λέξεως σημασίαν, καὶ ὅπερ τὸ σπουδαιότερον καὶ χείριστον, καὶ μὴ δυναμένων νὰ μεταβληθῶσι πλέον εὐκόλως εἰς κανονικὰ δάση.

Ἡ στυγερὰ καὶ μαύρη αὕτη εἰκὼν τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος τῆς Ἑλληνικῆς δασικῆς βλαστήσεως, οὐδένα πρέπει νὰ ἐκπλήξῃ καὶ οὐδεὶς νὰ ὑπολάβῃ ταύτην ὡς ἐπίτηδες ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον παρασταθεῖσαν. Τοὐναντίον, ἔχω πολλοὺς λόγους νὰ θεωρῶ ἐν πολλοῖς, τὰς ἐτησίως εἰς τὰ δάση ἡμῶν ἐπερχομένας καταστροφάς, πολὺ μεγαλητέρας τῶν ἐκτεθεισῶν, καὶ ὅμως, παντὶ σθένει ἀπέφυγον νὰ ὑπερβάλω, μετριάσας ταύτας, διὰ νὰ ἦνε ἀκριβῶς πειστικώτεραι.

Τὸ ὅτι δ' οὕτως ἔχουσι τὰ παρ' ἡμῖν καὶ μὲ τοιοῦτον γοργὸν βῆμα βαίνομεν πρὸς τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν δασῶν ἡμῶν, μαρτυρεῖ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ μικρὰ ἐπισκόπησις τῆς καταστάσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας μέχρι σήμερον καὶ ἰδίως κατὰ τὴν παρελθοῦσαν

εἰκοσαετίαν, τὴν ὁποίαν ἀτυχῶς ἰδίοις ὄμμασι ἠδυνήθην νὰ παρακολουθήσω. Παρ' ὅλας τὰς ἀπὸ τοῦ 1893, ἰδίᾳ ὅμως ἀπὸ τοῦ 1898, θεσπισθείσας μεταρρυθμιστικὰς διατάξεις, παρ' ὅλην τὴν γενομένην σχετικῶς αὐστηροτέραν ἐπιτήρησιν καὶ παρακώλυσιν καταπατήσεων καὶ ἐκχερσώσεων, παρ' ὅλον τὸν σχετικὸν περιορισμὸν τῶν ἐμπρησμῶν, τὴν ἐπίβλεψιν καὶ ἐξέλεγξιν τῶν τε ὑλοτομιῶν καὶ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν δασικὴν ὑπηρεσίαν ὑπαλλήλων, παρ' ὅλα ταῦτα, λέγω, μὴ ὑπαρχούσης ἔτι, κατὰ τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ παρόντος ἐκτεθέντα, μονίμου, ἐπαρκοῦς καὶ καλῶς διωργανωμένης διοικητικῆς καὶ διαχαριστικῆς ὑπηρεσίας, αἱ καταστροφαὶ ἐξακολουθοῦσι καὶ σήμερον, ἴσως κατά τι περιωρισμέναι, ἀλλ' οὐχὶ ἐπαρκῶς, ὅπερ δὲ τὸ χείριστον, θετικὴ ἐργασία πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῶν δασῶν, οὔτε γίνεται, ἀλλ' οὔτε νὰ γείνῃ δύναται, ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους. Οὕτως, ὡς ἀσφαλῶς γνωρίζομεν, ἐντὸς τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας, τὰ μὲν ἐξ ἐλάτης δάση, ἡ βάσις δηλονότι πρὸς παραγωγὴν οἰκοδομησίμου ξυλείας, ὅπου ὁπωσδήποτε ἦσαν προσιτὰ εἰς τοὺς ὑλοτόμους, ἂν δὲν κατεστράφησαν τελείως, περιωρίσθησαν εἰς τὸ ἓν τρίτον ἢ τέταρτον τῆς ἐκτάσεώς των. Μάρτυς ἀψευδὴς ὅλη ἡ ὀρεινὴ Θεσσαλία, ἤτοι τὰ ὀρεινὰ μέρη τῶν ἐπαρχιῶν Τρικκάλων, Καλαμπάκας καὶ Ἄρτης ἰδίως, καὶ ἡ Εὐρυτανία καθὼς καὶ ἡ ὀρεινὴ Πελοπόννησος. Οἱ σημερινοί των κάτοικοι δύνανται ἀψευδῶς νὰ μαρτυρήσωσι τὰ λεγόμενά μου. Ὄχι μόνον κατεστράφησαν εἰς τὰ μέρη ταῦτα τὰ ἐξ ἐλάτης δάση ἀλλὰ δυστυχῶς, τὰ ὑπ' αὐτῶν καλυπτόμενα ἐδάφη παρέμειναν, ἕνεκεν τῶν γεωργικῶν ἐκχερσώσεων, τῆς ποιμνιοβοσκῆς καὶ τῆς ἐλ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λείψεως πάσης προνοίας πρὸς ἀναδάσωσίν των, γυμνὰ καὶ ἄγονα κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ὁ διερχόμενος σήμερον διὰ τῶν μερῶν τούτων, ἀπαντᾷ συχνότατα ὁλόκληρα βραχώδη καὶ ἀπεψιλωμένα ὄρη, μὲ δύο ἢ τρεῖς γηραιὰς ἐλάτας μόνον, ἀνὰ μέσῳ τῶν βράχων, αἵτινες ἀνθέξασαι εἰς τὰς ἀνθρωπίνους καὶ τὰς ἀτμοσφαιρικὰς βιαιότητας, διατηροῦνται ὡς λείψανα, μαρτυροῦντα τὴν πρό τινων ἔτι δεκαετηρίδων ὑπάρξασαν αὐτόθι δαψιλῆ δασικὴν βλάστησιν. Εἶνε πένθιμοι ὄντως εἰκόνες τὰ μέρη ταῦτα μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν δασικῶν λειψάνων, καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συναντήσῃ συχνότατα τοιαῦτα, ὁ ὁπωσδήποτε ἀνὰ τὴν χώραν ἡμῶν περιοδεύων.

Ἀλλὰ μήπως μόνον τὰ ἐξ ἐλάτης δάσῃ τῶν ὀρεινῶν μερῶν εἶνε τὰ μόνα ὑποστάντα τὴν ἐξολοθρευτικὴν ταύτην καταστροφήν; Τὰ αὐτὰ ὑπέστησαν τὰ ἐκ πεύκης δάσῃ, ὅπου ἡ ξυλεία αὐτῶν ἠδύνατο ἐπικερδῶς νὰ χρησιμοποιηθῇ. Ποῦ τὰ ὡραῖα καὶ ἀπέραντα τῆς Ὀλυμπίας καὶ Ἠλείας ἐκ Πεύκης καὶ Πίτυος δάσῃ, ἐξ ὧν δεκάδες μεγάλων ἱστιοφόρων πλοίων καὶ ἑκατοντάδες μικρῶν τοιούτων ἐναυπηγοῦντο ἐτησίως; Ποῦ τὰ πρὸ εἰκοσαετίας ἔτι δάσῃ τῆς Εὐβοίας, ἅτινα ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἐσκίαζον τοὺς λόφους καὶ τὰ ὄρη αὐτῆς; Μεμονωμένα μόνον λείψανα τούτων, ἐντὸς καλλιεργημένων ἢ χέρσων ἐκτάσεων καί τινες περισωθεῖσαι ὁμάδες ἢ ἀραιὰ καὶ στρεβλὰ δάσῃ μαρτυροῦσι τὴν πρό τινων ἔτι ἐτῶν κατεχομένην ὑπ' αὐτῶν ἔκτασιν.

Τὸ αὐτὸ δύναταί τις νὰ εἴπῃ καὶ δι' ὅλα τὰ λοιπὰ δάσῃ, ἐκ δρυός, ὀξύας, φιλίκης, πρίνου καὶ θαμνωδῶν δένδρων. Ποῦ τὰ πρὸ εἰκοσιπενταετίας βαθύσκια τοῦ Πηλίου ἐξ ὀξύας δάσῃ; Ποῦ τὰ ἀπέραντα ἐκ δρυὸς τῆς Τρι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φυλίας τοιαῦτα, ἀφ' ὧν στόλοι ὁλόκληροι ἐναυπηγοῦντο; Ποῦ τὰ τῆς Φθιώτιδος ἐκ δρυὸς ἀπέραντα τοιαῦτα; Ποῦ τὰ περιβάλλοντα ὁλόκληρον τὴν Ἁγίαν Ἄνναν τῆς Εὐβοίας; Ποῦ τέλος τὸ σύμπλεγμα τῶν δασῶν τοῦ Βάλτου, τῆς Ἄρτης καὶ τόσων ἄλλων μερῶν; Χέρσαι καὶ ἄγονοι ἐκτάσεις, μὲ ἰσχνοτάτην βλάστησιν, διὰ τὴν κτηνοτροφίαν μόνον κατάλληλον, καὶ μὲ δασικὰ λείψανα μόνον, περιωρισθέντα ἐντὸς φαράγγων ἢ ἐπὶ κορυφῶν ὀρέων, ἀντὶ τῶν πρὸ ὀλίγου ἔτι θαλερωτάτων δασῶν, ἀντικατέστησαν ἐν πολλοῖς ταῦτα καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περισωθέντων τοιούτων, μόνον μακρόθεν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δάση, καθότι ἡ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐπισκόπησίς των παρουσιάζει ταῦτα, ὡς σύμφυρμα δένδρων καὶ θάμνων μόνον, δυνάμενα μὲν ἴσως ἔτι εἰς ἀπώτερον μέλλον νὰ μεταβληθῶσιν εἰς δάση, ἀλλὰ μὴ φέροντα σήμερον οὐδεμίαν τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ κανονικοῦ δάσους ἰδιοτήτων, καὶ συνεπῶς μὴ ἔχοντα ἢ μικρὰν πραγματικὴν ἀξίαν.

Ἔτι καταφανεστέρα εἶνε ἡ καταστροφή, ἂν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περισωθεισῶν ἐκθέσεων, τῶν πρώτων Γερμανῶν ὑπαλλήλων τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν κατὰ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἡμῶν ἔτη, δασικὴν κατάστασιν. Ὁλόκληρα δάση περιγραφόμενα τότε, ὡς θαλερὰ καὶ ἐκτεταμένα, ἐξηλείφθησαν παντελῶς καὶ ἄνευ ἴχνους σχεδόν, δασοβριθῆ ἄλλα μέρη, ἴχνη μόνον τῆς πάλαι δασικῆς αὐτῶν βλαστήσεως περισώζουσιν ἔτι, δάση ἀπέραντα τέλος καὶ ἀκμαῖα ἐσμικρύνθησαν καὶ ἠλλοιώθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ἀπωλέσαντα πάντα τὰ πολύτιμα αὐτῶν δένδρα, ὥστε νὰ νομίζῃ τις, ἀναγινώσκων τὰς ἐκθέσεις ἐκείνας, ὅτι πρόκειται περὶ μυθικῶν ὄντως δασῶν, οὐδεμίαν πρὸς τὰ σημερινὰ ἐχόντων σχέσιν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι πολλὰς δασικὰς ἐκτάσεις, ἐπὶ πεδιάδων καὶ γεωργησίμων ἐν γένει ἐδαφῶν ἐκτεινομένας, ἀντικατέστησεν ἡ γεωργικὴ καλλιέργεια καὶ κατέστησεν αὐτὰς παραγωγικωτέρας ἴσως, αἱ τοιαῦται ὅμως ἀποτελοῦσι μικρὰς ἐξαιρέσεις, περὶ ὧν δὲν πρόκειται ἐνταῦθα. Ἄλλως τε, ἂν οἱ πληθυσμοὶ οἱ ἐκχερσώσαντες καὶ καταλαβόντες ταύτας, ἐποδηγετοῦντο εἰς τὴν σκόπιμον χρησιμοποίησιν τοῦ δασικοῦ πλούτου, δὲν θὰ εὑρίσκοντο εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκχερσώσεως τῶν δασῶν των, ἀφ' οὗ θὰ ἐκέρδιζον ἐξ αὐτῶν τὰ τοῦ βιορισμοῦ των εὐκολώτερον ἴσως καὶ ἀφθονώτερον, ἀσφαλῶς δέ, κατὰ διαρκέστερον καὶ κανονικώτερον τρόπον. Ἄλλως τε καὶ παμμεγέθεις γεωργικαὶ καθαρῶς ἐκτάσεις μένουσιν ἔτι ἀνεκμετάλλευτοι παρ' ἡμῖν, οὕτως ὥστε προκειμένου, περὶ ἐντάσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς τῆς χώρας, θὰ ἠδύναντο ἄριστα νὰ μεταβληθῶσιν αἱ ἐκτάσεις αὗται εἰς γεωργησίμους, ἀντὶ νὰ ἐκχερσῶνται καὶ καταστρέφωνται πολύτιμα δάση, ἀποτελοῦντα κεφάλαια πλούτου καὶ μελλούσης ἐθνικῆς εὐημερίας.

Δὲν ὑφίσταται, φρονῶ, οὐδεμία ἀνάγκη νὰ πραγματευθῶμεν ἐκτενέστερον τὰ τοῦ Κεφαλαίου τούτου· ἀρκοῦσι τὰ προεκτεθέντα, διὰ νὰ ἐννοήσῃ πᾶς τις, ὁποία ἔσεται ἡ ἄμεσος ὑλικὴ ζημία πάσης ὁπωσδήποτε παρατεινομένης ἀκηδίας ἡμῶν, περὶ τὴν λῆψιν τῶν διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν ἡμῶν ἐπιβαλλομένων μέτρων.

Πάντα ὅμως τὰ ἀνωτέρω ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τούτῳ λεχθέντα, ἀφορῶσι τὰς ἀμέσους ὠφελείας ἐκ τῶν δασῶν καὶ τὰς ὑλικὰς ζημίας, ἃς τινας θὰ ὑποστῶμεν ἐκ τῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐλλείψεως ἢ μειώσεως αὐτῶν. Μήπως ὅμως ἀποτελοῦσιν αὗται τὰς μόνας τοιαύτας; εἶνε ἀνάγκη ἄρά γε ν' ἀναπτύξωμεν καὶ τὰς φοβερὰς ἐμμέσους ζημίας, τὰς ὁποίας ὑφίσταται καὶ θὰ ὑποστῇ ἡ χώρα ἡμῶν, ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἡ σημερινὴ φθοροποιὸς τῶν δασῶν κατάστασις; Φρονῶ, ὅτι πάντες οἱ ἀναγνῶσταί μου, ἰδίᾳ ὅμως οἱ ἀναγνῶσται τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ Ἑλλὰς καὶ τὰ δάση» πέρυσιν ἐκδοθέντος πονήματός μου, εἶνε εἰς θέσιν νὰ κρίνωσιν, ὁποῖαι φοβεραὶ ὄντως καταστροφαὶ ἐπίκεινται εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, ἂν ἀφήσωμεν ἐπικρατοῦσαν τὴν σημερινὴν κατάστασιν καὶ ἐπέλθωσιν αἱ ἀνωτέρω προβλεπόμεναι ζημίαι.

Ἀνακεφαλαιῶν ἐν ὀλίγοις ταῦτα πάντα, περιορίζομαι ν' ἀναγράψω ἐνταῦθα, ὅτι ἄν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐπέλθωσι μετὰ εἰκοσιπενταετίαν αἱ ἀνωτέρω περιγραφόμεναι ἄμεσοι ζημίαι, εἰς τὸν δασικὸν τῆς πατρίδος μας πλοῦτον, ἡ χώρα μας θέλει ὑποστῇ καὶ τὰς ἑξῆς ἐμμέσους τοιαύτας.

1ον) *Ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τῶν δασῶν, ἐπὶ τῆς κατανομῆς τῶν ὑδάτων ἐν γένει καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν πηγαίων τοιούτων.*

Γνωστῶν ὄντων τῶν ἑξῆς, περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν δασῶν ἐπὶ τῆς κατανομῆς τῶν ὑδάτων καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ποσότητος τῶν πηγαίων τοιούτων, ἤτοι

α') Ὅτι τὰ δάση ἐπιφέρουσι τὴν αὔξησιν τῶν πιπτόντων ὑδρομετεώρων κατὰ 23 % ἐπὶ πλέον τῶν ἐπὶ γυμνῶν ἐδαφῶν πιπτόντων τοιούτων.

β') Ὅτι τὰ δάση ἐλαττοῦσιν οὐσιωδῶς τὴν ἄμεσον ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐξάτμισιν τῆς ὑγρασίας καὶ ἐκμηδενίζουσι σχεδὸν τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ροὴν

τοῦ ὕδατος, συνεπῶς ἐπιδρῶσιν εὐεργετικῶς ἐπὶ τῆς τροφοδοτήσεως τῶν πηγαίων ὑδάτων, ἰδίως εἰς τας θερμὰς ζώνας καὶ τὰ κεκλιμένα ἐδάφη, καὶ

γ΄) Ὅτι ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν κεκλιμένων ἐδαφῶν παρουσιάζονται αἱ πολυαριθμότεραι καὶ πλουσιώτεραι πηγαί, ἄρα τὰ δάση πρὸ παντὸς ἐπιδρῶσι ἐπὶ τῶν πηγῶν τούτων εὐεργετικῶς, γνωστοῦ δ' ὄντως συνάμα, ὅτι ἡ χώρα ἡμῶν εἶνε κατ' ἐξοχὴν ὀρεινὴ καὶ ἀρκετὰ μεσημβρινὴ καὶ ὅτι τὸ πλεῖστον αὐτῆς δέχεται μικρὰν σχετικῶς ποσότητα ὑδρομετεώρων καὶ ὅτι καθ' ὃ ὀρεινή, διαθέεται ὑπὸ ἀπειροπληθῶν ρυάκων, ποταμίων καὶ ποταμῶν, τῶν ὁποίων ἡ κανονικὴ ροὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κανονικότητος τῶν τροφοδοτουσῶν τούτους πηγῶν, συνάγεται τὸ ἀσφαλὲς συμπέρασμα, ὅτι ἂν μετὰ εἰκοσιπενταετίαν ἐπέλθωσιν αἱ ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι ζημίαι, ἤτοι ἡ ἀποψίλωσις τῶν ὀρέων ἡμῶν, ἔστω καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ, θὰ ὑποστῇ καὶ τὰς ἐξῆς ἐμμέσους ζημίας ἡ χώρα.

α΄) Θὰ ἐλαττωθῶσιν οὐσιωδῶς τὰ καταπίπτοντα ὑδρομετέωρα καὶ θὰ ἐπιταθῇ ἢ καὶ ἤδη μαστίζουσα τὸν τόπον ξηρασία.

β΄) Ἀπαξάπαντες οἱ ποταμοὶ ἡμῶν καθὼς καὶ οἱ παραπόταμοι καὶ ρύακες, κατὰ τὸ πλεῖστον θὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἀκανονίστους χειμάρρους.

γ΄) Αἱ ἐπὶ τῶν ὀρεινῶν ἰδίως μερῶν ἀναβλύζουσαι ἄφθονοι πηγαὶ θὰ ἐλαττωθῶσι καὶ κατ' ἀριθμόν, κυρίως ὅμως θὰ πτωχεύσωσι κατὰ τὸ παρεχόμενον ὑπ' αὐτῶν ποσὸν ὕδατος, πρᾶγμα δυστυχῶς καὶ ἤδη εἰς πολλὰς πηγὰς παρατηρούμενον.

2) Ὡς πρὸς τὸ κλίμα. Γνωστοῦ ὄντος, ὅτι τὰ δάση

α΄) Διατηροῦσι πάντοτε ἠπιωτέραν θερμοκρασίαν ἀέρος καὶ ἐδάφους, ἐντὸς καὶ πέριξ αὐτῶν καὶ συγκερνῶσιν εἰς μεγάλην ἀκτῖνα τὸ κλίμα ἑνὸς τόπου, καὶ

β΄) Ὅτι τὰ δάση διατηροῦσι τὸν ἀέρα ὑγρότερον ἐντὸς αὐτῶν καὶ εἰς μέγα ὑπὲρ αὐτὰ ὕψος, καὶ λαμβανομένης καὶ πάλιν ὑπ' ὄψει τῆς ὀρεινότητος τῆς χώρας ἡμῶν, ἕπεται, ὅτι πᾶσα ἐνδεχομένη καταστροφὴ τῶν δασῶν ἡμῶν θέλει ἐπιφέρει ἀφεύκτως ἀποτόμους μεταβολὰς τῆς καθημερινῆς καὶ τῆς κατ' ἐποχὰς θερμοκρσίας, καθὼς καὶ βιαίους καὶ ξηροὺς ἀνέμους, ὁτὲ μὲν ψυχροτάτους, ὁτὲ δὲ ὑπερθέρμους, ἤτοι θὰ ἐπιφέρῃ τὴν μεταβολὴν ἐπὶ τὸ τραχύτερον τοῦ κλίματος τῆς χώρας.

3) Ὡς πρὸς τὴν προστασίαν τῆς χώρας. Γνωστῆς οὔσης, τῆς ἀνωτέρω ἐπὶ τῶν πηγῶν καὶ ὑδρομετεώρων ἐπιδράσεως τῶν δασῶν, καθὼς καὶ τῆς προστασίας, ἣν ταῦτα ἐξασκοῦσι διὰ τὰ ὀρεινὰ ἰδίως μέρη, ἀπὸ τῆς διαβρώσεως τῶν ἐδαφῶν, ἀπὸ τῶν ξηρῶν καὶ βιαίων ἀνέμων, καθὼς καὶ ἀπὸ τῆς χαλάζης καὶ τῶν κεραυνῶν, διὰ ν' ἀναφέρω μόνον τοὺς κινδύνους, οἵτινες ἔχουσι μείζονα διὰ τὴν χώραν ἡμῶν σημασίαν, ἕπεται, ὅτι πᾶσα ἐπιτεινομένη καταστροφὴ τῶν δασῶν ἡμῶν θέλει ἐπιφέρει καὶ τὰς ἐξῆς οὐσιώδεις ζημίας.

α΄) Οἱ ποταμοὶ κλπ. μεταβαλλόμενοι εἰς χειμάρρους, θέλουσιν ἐπιφέρει πλημμύρας καὶ πάσας τὰς παρακολουθούσας ταύτας ζημίας.

β΄.) Πάντα τὰ ἀποψιλούμενα ὀρεινὰ ἐδάφη θέλουσιν ἐκπλυνθεῖ ὑπὸ τῶν καταπιπτόντων καὶ καταρρεόντων ὑδάτων, παρασυρομένης πάσης φυτικῆς γῆς καὶ ἐν γένει παντὸς ἐπ' αὐτῶν γεωργησίμου ἐδάφους, καὶ οὕτω διατρέχομεν τὸν κίνδυνον, οὐ μόνον νὰ ἴδωμεν φαλακρὰ τὸ

πλεῖστον τῶν ὀρέων ἡμῶν, ἐντὸς μιᾶς εἰκοσιπενταετίας, ἀλλὰ νὰ ἴδωμεν ταῦτα καὶ μεταβεβλημένα εἰς ἀγόνους βράχους, ἀπαιτούντας Ἰώβειον ὑπομονὴν καὶ δυσαναλόγους πρὸς τοὺς πόρους ἡμῶν χρηματικὰς θυσίας, πρὸς ἀποκατάστασίν των.

γ΄.) Βίαιοι ἄνεμοι, πυκνότατα χάλαζαι καὶ πληθὺς κεραυνῶν θὰ καταστήσωσι προβληματικήν, εἰς τὰ ὀρεινὰ ἰδίως μέρη, οὐ μόνον τὴν διαβίωσιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξάσκησιν οἱασδήποτε κτηνοτροφικῆς ἢ γεωργικῆς ἐπιχειρίσεως.

4ον) *Ὡς πρὸς τὴν Γεωργίαν τῆς χώρας ἐν γένει*, δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ προείπωμεν, ὅτι αὔτη μὲ τὴν αὔξησιν τῶν χειμάρρων, τὴν ἀκανόνιστον ροὴν τῶν ποταμῶν, ποταμίων κτλ. καὶ τὴν ἀκανόνιστον συνεπῶς ἄρδευσιν, μὲ τὴν ἐλάττωσιν τῶν βροχῶν, καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ξηρασίας, μὲ τὴν τραχύτητα τοῦ κλίματος καὶ τὰς ἀποτόμους τῆς θερμοκρασίας ἐναλλαγάς, μὲ τὴν ξηρότητα τοῦ ἀέρος καὶ τὴν ἔλλειψιν πάσης προστασίας, ἀπὸ τῶν πλημμυρῶν, τῶν βιαίων ἀνέμων, τῆς χαλάζης κτλ. μὲ τὰς διαβρώσεις καὶ ἐκπλύνσεις τῶν ὁπωδήποτε κεκλιμένων ἐδαφῶν, καὶ μὲ ὅλας τὰς πολλαπλᾶς συνεπείας τῆς τοιαύτης καταστάσεως, δυνάμεθα, λέγω, ἀσφαλῶς νὰ προείπωμεν, ὅτι γεωργία πραγματική, ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν ὀρεινῶν μερῶν καὶ τῶν κοιλάδων ἡμῶν, ἀλλ' οὐδ' ἐπ' αὐτῶν τῶν πεδιάδων, θὰ δύναται μετ' ἀποτελέσματος νὰ ἐξασκηθῇ, ἀφ' οὗ καὶ αὐταὶ αἱ πεδιάδες μας, περιβαλλόμεναι πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων, ὑπ' αὐτῶν καὶ μόνων καὶ ὑπὸ τῆς ἐπ' αὐτῶν δασικῆς βλαστήσεως προστατεύονται.

5) *Ὡς πρὸς τὴν ὑγείαν τῆς χώρας*. Γνωστῶν ὄντων,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν πολλαπλῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἐπιδράσεων τῶν δασῶν ἐπί τε τοῦ ἀέρος, καὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ὅτι ταῦτα ἐκτὸς τῶν προρρηθέντων, περὶ τῆς ἐπιδράσεώς των, ἐπὶ τοῦ κλίματος ἐν γένει τῆς χώρας, ἐξασκοῦσι καὶ ἄλλας ὑγιεινὰς ἐπιδράσεις, ὅτι δηλ. ὁ ἀὴρ διηθίζεται διὰ τῶν δασῶν, ἀπαλλασσόμενος πληθύος ἐπιβλαβῶν οὐσιῶν καὶ μικροβίων, ὅτι περιέχει περισσότερον ὄζόνιον, καταστρέφον τὰς ἐπιβλαβεῖς καὶ δυσαρέστους ἀναθυμιάσεις καὶ ὅτι καθίσταται ἠπιώτερος, ἀνακοπτομένης τῆς βιαιότητός του· καὶ ὅτι τέλος τὰ δασικὰ ἐδάφη εἶνε διὰ πολλοὺς λόγους δυσμενῆ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μικροβίων καὶ δὲν ἀφίνουσι καὶ τὰ τυχὸν ὑπάρχοντα νὰ μεταδοθῶσιν εἰς τὴν ἀτμοσφαίραν καὶ μολύνωσι τὸν ἀέρα, λαμβανομένης δὲ συνάμα ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς ἐπὶ τῆς ψυχικῆς διαθέσεως τῶν ἀνθρώπων ἐπιδράσεως τῶν δασῶν, ἕπεται, ὅτι σὺν τῇ ἐνδεχομένῃ ἐκλείψει ἢ ἐλαττώσει τῶν δασῶν ἡμῶν, ἄφευκτοί συνέπειαι θέλουσιν εἶσθαι :

α΄) Ὅτι ὁ ἀήρ, τὸ ἔδαφος καὶ τὰ ὕδατα θέλουσι στερηθεῖ ἐν πολλοῖς τῆς σημερινῆς αὐτῶν καθαρότητος καὶ εὐκολώτερον θέλουσι χρησιμεύει ὡς ἑστίαι ἀναπτύξεως νοσογόνων βακτηριδίων·

β΄) Ὅτι τὸ ἀπότομον τοῦ κλίματος θέλει ἐπιφέρει ἐπαύξησιν τῶν φλογιστικῶν ἰδίᾳ νόσων καὶ καταστήσει δύσκολον, ἂν μὴ ἀδύνατον, τὴν διαμονήν, εἰς πάντα τὸν ὁπωσδήποτε ἐξησθενημένον· καὶ τέλος,

γ΄) Ὅτι ἡ χώρα θὰ ὑφίσταται μέγιστον ἐκ τῶν λοιμωδῶν νόσων κίνδυνον, ὃν ἐν πολλοῖς μετριάζουσι τὰ δάση.

6) Ὡς πρὸς τὸν ἐκπολιτισμὸν τῆς χώρας ἐν γένει. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὅροι ἀπαραίτητοι τούτου εἶνε ἡ αὔξησις τοῦ πλούτου τῆς χώρας, ἡ αὔξησις τοῦ πληθυ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρμοῦ καὶ ἡ ἄνετος αὐτοῦ διαβίωσις, ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας τῆς χώρας, ἡ ἐξασφάλισις τῆς ὑγιείας, ἡ ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας κτλ. κτλ. γνωστῶν ὄντων, λέγω, τῶν ἀνωτέρω, ἕπεται, ὅτι ὁ πολιτισμὸς τῆς χώρας δὲν δύναται ἢ ν' ἀνακοπῇ τελείως μὲ τὴν προϊοῦσαν καταστροφὴν τῶν δασῶν.

Καταστροφὴ τῶν ὀρεινῶν ἰδίᾳ δασῶν, θὰ εἰπῇ δι' ὅλους τοὺς προεκτεθέντας λόγους, δυσκατοίκητον τῶν ὀρεινῶν μερῶν, ἔλλειψις ἐργασίας καὶ περιορισμὸς τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας, συνεπῶς, ἀραίωσις πληθυσμοῦ καὶ πτωχία τῶν μερῶν τούτων. Καταστροφὴ ὅμως τῶν δασῶν ἐν γένει, θὰ εἰπῇ μείωσις τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου ἀφ' ἑνός, καὶ πολυειδῶς ἐπιβλαβὴς ἐπίδρασις ἐφ' ὅλων τῶν βιωτικῶν συνθηκῶν, ἀφ' ἑτέρου, ἐν ἑνὶ λόγῳ, θὰ εἰπῇ ἀναχαίτισις πάσης προόδου, παρεμπόδισις ἀναπτύξεως διαφόρων βιομηχανιῶν, ἃς ἀλλαχοῦ ἐξεθέσαμεν, δυσκόλευσις βίου ἐν γένει, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ἄρα ἀνακοπὴ πάσης ἐκπολιτιστικῆς τάσεως καὶ προόδου τῆς χώρας.

Ὅτι δὲ μετὰ τῆς μειώσεως τῶν ὀρεινῶν πληθυσμῶν καὶ τῆς πτωχίας αὐτῶν, εἶνε ἀναποσπάστως συνδεδεμένα καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ φρονήματος αὐτῶν καὶ ἡ μείωσις τῆς πρὸς τὴν πάτριον γῆν ἀγάπης καὶ ἡ αὔξησις τῆς μεταναστεύσεως, καὶ πληθὺς ἄλλη κακῶν, περιττὸν νὰ τονίσω ἐπὶ πλέον, ὡς ἐν ἐκτάσει ἐν ἄλλῃ μελέτῃ ρηθέντα.

Τοιαῦτα εἶνε ἐν ὀλίγοις τὰ ἐξ ἐνδεχομένης καταστροφῆς τῶν δασῶν, ἀφεύκτου ἄλλως τε ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, ἀναμενόμενα κακά.

Εἶνε καιρὸς νὰ ἴδωμεν ἤδη. ὁποία εἰκὼν ἀντίθετος

τῆς προηγουμένης θέλει παρουσιασθεῖ πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν καὶ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος, ἂν ἀντὶ τῆς σημερινῆς ἀκηδείας ἡμῶν, ἐπέλθῃ σύντονος καὶ ἀποφαστικὴ ἡ λῆψις τῶν σωτηριωδῶν μέτρων. περὶ ὧν διελάβομεν ἐν τῷ 2ῳ Μέρει τῆς παρούσης μελέτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὁποῖον τὸ μέλλον τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος, μετὰ εἰκοσιπέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς συστήματος διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν.

Ὁποῖον ἀντικείμενον μελέτης ἀποτελοῦσι τὰ δάση, ὑπὸ δημοσιονομικὴν ἔποψιν καὶ ποῖα τὰ πρὸς διάσωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῶν ἐπιβαλλόμενα μέτρα, τὰ ἀνάλογα πρὸς τὰς δυνάμεις ἡμῶν, ἴδομεν ἐν ἐκτάσει εἰς τὸ Β΄ μέρος τῆς παρούσης πραγματείας. Ἐπιβάλλεται νὰ διερευνήσωμεν ἤδη, ὁποῖα θὰ ὦσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν τοιούτων μέτρων, ὅπως πεισθῶμεν τελείως, εἰ δυνατόν, περὶ τῆς ὠφελιμότητος τῶν προτεινομένων μέτρων καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀποδοχῆς, τῶν πρὸς ἐπιβολὴν αὐτῶν ἀπαιτουμένων θυσιῶν.

Διὰ τοῦ λεπτομερῶς ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει περιγραφέντος συστήματος διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, ἐπιδιώκονται δύο τινά, ἤτοι 1ον) ἡ ἄρσις τῶν αἰτίων τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ 2ον) ἡ θετικὴ ἐργασία τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν. Τὰ δύο δὲ ταῦτα ἐπιδιωκόμενα καλὰ εἶνε ἐπὶ τοσοῦτον ἀλληλένδετα, ὥστε ἡ ἐπίτευξις τοῦ ἑνὸς νὰ ἐπιφέρῃ καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑτέρου.

Καίτοι δὲ ἀνεπτύξαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, τὴν με-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ταξὺ τῶν προτεινομένων μέτρων καὶ τῆς ἄρσεως τῶν καταστρεφόντων τὰ δάση ἡμῶν αἰτίων, ὑφισταμένην σχέσιν, μολαταῦτα φρονοῦμεν, ὅτι ἐπιβάλλεται καὶ ἡ ἐξακρίβωσις τῶν θετικῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἀρυσθῶμεν, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέτρων τούτων καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῶν δασῶν τῆς χώρας καθόλου ἐπίδρασις αὐτῶν.

Ὅπως κατανοηθῶσι ταῦτα τελείως, ἀρκεῖ νὰ ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις, ὁποῖον μέλλον διαβλέπομεν μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὡς ἄνω μέτρων, καὶ μετὰ πάροδον μιᾶς εἰκοσιπενταετίας, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέτρων τούτων, διὰ τὰ δάση ἡμῶν, ὑπὸ τὴν ἑξῆς τετραπλῆν ἔποψιν.

1ον) Πόσα θὰ εἶνε μετὰ εἰκοσιπενταετίαν, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διοργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας, τὰ ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν δημόσια ἔσοδα.

2ον) Ὁποία θὰ εἶνε κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν, ἡ ἔκτασις τῶν δασῶν ἡμῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν σημερινήν των τοιαύτην.

3ον) Ὁποία θὰ εἶνε ἡ ποιότης, ἡ κατάστασις ἐν γένει καὶ ἡ ἀξία συνεπῶς τῶν δασῶν ἡμῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ τέλος:

4ον) Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν γενικῶν διὰ τὴν χώραν ἡμῶν ἐκ τῶν δασῶν ὠφελειῶν, ὁποίαν σημασίαν θὰ ἀποκτήσωσι τὰ δάση μετὰ εἰκοσιπενταετῆ ἐπ' αὐτῶν ἐπίδρασιν ὠργανωμένης διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως.

Ἐξετάσωμεν ἤδη ἐν ὀλίγοις ἑκάστην τῶν τεσσάρων τούτων ἀπόψεων τοῦ μέλλοντος τῶν δασῶν ἡμῶν, καὶ δή:

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

1ον) Τὰ ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν δημόσια ἔσοδα, μετὰ 25 ἔτη ἀπὸ τῆς ὀργανώσεως τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας.

Διὰ νὰ καταστήσωμεν εὐνόητον, ὁποῖα θὰ εἶνε τὰ ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἐτήσια ἔσοδα τοῦ Κράτους, μετὰ 25 ἔτη, δέον νὰ ἐξετάσωμεν, ποία εἶνε ἡ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας προσδοκωμένη αὔξησις αὐτῶν ἐτησίως, ὁπόσα θὰ εἰσπράξωμεν κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετίαν ταύτην, ἐπὶ πλέον τῶν σημερινῶν ἐσόδων, καὶ ὁπόσα θὰ δαπανήσωμεν, ἐπὶ πλέον τῶν σημερινῶν ἡμῶν ἐξόδων, συνεπῶς, ἐὰν θὰ ὑπάρξῃ καὶ ὁπόση διαφορὰ τῶν ἐσόδων, ἐπὶ πλέον τῶν ἐξοδων ἡμῶν, καὶ πόσα τέλος θὰ εἶνε μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς εἰκοσιπενταετίας τὰ ἐτήσια ἡμῶν ἐκ τῶν δασῶν ἔσοδα καὶ ἂν καὶ κατὰ πόσον ὑπάρχει ἐλπὶς ν' αὐξήσωσι καὶ μετὰ ταῦτα.

Εἴπομεν ἐπανειλημμένως, ὅτι ἡ συμπλήρωσις τῆς ὀργανώσεως τῆς δασικῆς ἡμῶν ὑπηρεσίας ἀπαιτεῖ 10—12 ἔτη, ἀπὸ τῆς σήμερον, ἂν ἀμέσως θεσπισθῶσιν οἱ σχετικοὶ Νόμοι καὶ ὅτι ἡ κυρία ἔναρξις τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς θὰ γείνῃ, μετὰ τὸ τρίτον ἔτος, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὀργανώσεως.

Ὅθεν, ἐὰν λάβωμεν ὡς βάσιν τὸ δεκαετὲς διάστημα, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας, ἕπεται, ὅτι κατ' ἔτος θὰ ὀργανοῦται αὕτη, ἡ ἐξωτερικὴ δηλονότι ὑπηρεσία, ἡ διαχειριζομένη καὶ διοικοῦσα τὰ δάση, κατὰ τὸ $^1/_{10}$ αὐτῆς, ἤτοι ἐτησίως θὰ δυνάμεθα νὰ ἀναθέτωμεν τὴν διαχείρισιν καὶ διοίκησιν τοῦ ἑνὸς δεκάτου τῆς ἐκτάσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, εἰς ὑπηρεσίαν εἰδικῶς πρὸς τοῦτο μεμορφωμένην καὶ ὠργανωμένην.

Ἐὰν ἤδη λάβωμεν ὑπ' ὄψει ἡμῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν, τὰ ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης μελέτης ἐκτεθέντα, περὶ τῆς σημερινῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ἡμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ, τὰ ἐν τῷ 4ῳ Κεφαλαίῳ τοῦ Βου Μέρους τῆς παρούσης μελέτης γραφέντα, περὶ τῆς ὑφισταμένης σχέσεως μεταξὺ τῆς μειώσεως τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν ἡμῶν, ἐξάγομεν τὰ ἑξῆς ἀναντίρρητα συμπεράσματα.

Ἐπειδὴ ἡ εἰς χρῆμα ὁλικὴ ἐτησία ζημία, ἣν ὑφίσταται τὸ Κράτος, ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν, ἀνέρχεται,

1ον) Εἰς ἐτησίαν ἐλάττωσιν τῶν σημερινῶν δημοσίων ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων, κατὰ 800,000 Δρχ. τοὐλάχιστον, ἐκ παρανόμων ὑλοτομιῶν, καί :

2ον) Εἰς ἐτησίαν ἐλάττωσιν τοῦ δασικοῦ Κεφαλαίου τῆς χώρας, κατὰ 10 ἑκατομ. τοὐλάχιστον, ἐξ ἧς προέρχεται καὶ ἑτέρα ζημία εἰς τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους, κατὰ 40—50 χιλ. Δραχ. ἐτησίως, ζημία ὅμως αὐξάνουσα προοδευτικῶς, ἤτοι διπλασιαζομένη κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος, τριπλασιαζομένη κατὰ τὸ τρίτον καὶ οὕτω καθεξῆς· (1) ἤτοι εἰς ἐτησίαν ὁλικὴν ζημίαν ἐκ Δρχ. 850 χιλ. εἰς τὰ δημόσια ἔσοδα, καὶ ἐτησίαν καταστροφὴν

---

(1) Τὴν ζημίαν ταύτην ὑπολογίζομεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημερινῶν μέσων ἐτησίων ἐσόδων, κατὰ στρέμμα δάσους, ἅτινα, ὡς προεῖπον δὲν ὑπερβαίνουσι τὰ 18 λεπτά. Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι περισωζομένων τῶν οὕτω καταστρεφομένων δασικῶν Κεφαλαίων καὶ καλῶς διαχειριζομένων αὐτῶν, θὰ εἴχομεν δεκαπλάσιον εἰσόδημα τοῦ ἀνωτέρω ὑπολογιζομένου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἐπικρατουσῶν ἤδη συνθηκῶν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δασικοῦ Κεφαλαίου ἀξίας 10 ἑκατομ. Δρχ. τοὐλάχιστον, καί,

Ἐπειδὴ ἡ ὀργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας θὰ τελεῖται ἐτησίως, κατὰ τὰ προρρηθέντα, ἐπὶ τοῦ $^1/_{10}$ τῆς δασικῆς ἐκτάσεως, ἕπεται, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας, θὰ ἔχωμεν ἐτησίως, καὶ δὴ κατὰ τὸ 1ον ἔτος αὔξησιν ἐσόδων, μόνον ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν, κατὰ 70—80 χιλ. Δρχ. ἤτοι κατὰ τὸ $^1/_{10}$ τῆς ὁλικῆς τοιαύτης καὶ ἐτησίως θὰ προστίθεται σταθερῶς ἴση αὔξησις, ἤτοι τὸ 2ον ἔτος, θὰ ἔχωμεν αὔξησιν, κατὰ 140—160 χιλ. Δρχ. τὸ 3ον, κατὰ 210—240 καὶ οὕτω καθεξῆς, μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας, ἤτοι μετὰ δέκα ἔτη, ὁπότε θὰ ἔχωμεν ἐτησίαν αὔξησιν ἐξ 700—800 χιλ. Δρχ. τοὐλάχιστον, μόνον ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν.

Ταὐτοχρόνως θέλει περιορισθῇ καὶ ἡ ἐπερχομένη ζημία τοῦ δασικοῦ Κεφαλαίου, κατὰ ἓν ἑκατομ. Δρχ. περίπου, καὶ θέλει ἐκλείψει συνεπῶς ἀναλόγως καὶ ἡ σχετικὴ ζημία ἐκ 40—50 χιλ. Δρχ. ἐτησίως, ἡ κατὰ τὰ προρρηθέντα, προοδευτικῶς αὐξάνουσα καὶ ἡ μέλλουσα συνεπῶς ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸ τέλος τῆς δεκαετίας εἰς 500 χιλ. Δρχ. ἐτησίως.

Ἡ ἐτησία πρόοδος τῆς αὐξήσεως τῶν ἐσόδων, ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρω λόγων, θὰ ἔχῃ κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ὡς ἑξῆς :

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἔτη	Αὔξησις ἐσόδων ἐκ περιορισμοῦ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν.	Αὔξησις ἐσόδων ἐκ περιορισμοῦ τῶν καταστροφῶν τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου.
1ον	$^1/_{10}$ τοῦ ὅλου 70— 80.000 Δρχ.	$^1/_{10}$ τῆς ἁπλῆς ζημίας 4— 5.000 Δρχ.
2ον	$^2/_{10}$ » 140— 160.000 »	$^2/_{10}$ τῆς διπλῆς 16— 20.000 »
3ον	$^3/_{10}$ » 210— 240.000 »	$^3/_{10}$ » 3πλῆς 36— 45.000 »
4ον	$^4/_{10}$ » 280— 320.000 »	$^4/_{10}$ » 4πλῆς 64— 80.000 »
5ον	$^5/_{10}$ » 350— 400.000 »	$^5/_{10}$ » 5πλῆς 100— 125.000 »
6ον	$^6/_{10}$ » 420— 480.000 »	$^6/_{10}$ » 6πλῆς 144— 180.000 »
7ον	$^7/_{10}$ » 490— 560.000 »	$^7/_{10}$ » 7πλῆς 196— 245.000 »
8ον	$^8/_{10}$ » 560— 640.000 »	$^8/_{10}$ » 8πλῆς 256— 320.000 »
9ον	$^9/_{10}$ » 630— 720.000 »	$^9/_{10}$ » 9πλῆς 324— 405.000 »
10ον	$^{10}/_{10}$ » 700— 800.000 »	$^{10}/_{10}$ » ὅλης 400— 500.000 »
	χιλ.	χιλ.
Τὸ ὅλον	3.850—4.400.000 Δρχ.	καὶ 1.538—1.925.000 Δρχ.

Κατὰ ταῦτα, τὸ Κράτος, κατὰ μὲν τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς 1ης δεκαετίας, μέχρι συμπληρώσεως τῆς ὀργανώσεως, θέλει εἰσπράξει ἐν συνόλῳ καὶ ἐπὶ πλέον τῶν σημερινῶν ἐσόδων Δρχ. 5 δ.—6 δ. ἑκατομμύρια, ἀπὸ δὲ τοῦ 11ου ἔτους θὰ εἰσπράττῃ ἐπὶ πλέον τῶν σημερινῶν ἐσόδων, ἐτησίως 1.200,000 Δρχ. περίπου, ἤτοι εἰς τὸ τέλος τῆς εἰκοσιπενταετίας, θὰ ἔχῃ εἰσπράξει ἐν συνόλῳ **εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἑκατομμύρια Δραχμῶν (24.000.000)** ἐπὶ πλέον τῶν ἐσόδων, ἅτινα θὰ εἰσέπραττε, ἐὰν ἀπὸ σήμερον καὶ ἐπὶ 25 ἔτη διετηροῦντο ἀμείωτοι, αἱ σημεριναὶ ἐτήσιαι ἐκ τῶν δασῶν πρόσοδοι, ὅπερ ἄλλως τε λίαν ἀμφίβολον, ὡς προείπομεν. Πάντα τὰ ἔσοδα ταῦτα ἐπαναλαμβάνω νὰ εἴπω, ὅτι θὰ προέλθωσιν ἀσφαλῶς, *μόνον ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν καὶ τῆς γιγνομένης σπατάλης τοῦ δασικοῦ κεφαλαίου, κατὰ τὰς σημερινὰς ὑλοτομίας.*

Ἡ ὡς ἄνω σειρὰ τῆς αὐξήσεως θέλει ἐπέλθει, ἐὰν

δὲν λῃφθῶσι τὰ προσωρινὰ μέτρα, ἅτινα ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν, ἀλλ' ἀφεθῇ ἡ ὑπηρεσία τῶν δασῶν εἰς τὴν σημερινήν της κατάστασιν, μέχρι τῆς τελείας ὀργανώσεώς της.

Ἂν ὅμως λῃφθῶσι καὶ τὰ ἐν τῷ Ρῳ Μέρει τῆς παρούσης μελέτης προταθέντα, ὡς προσωρινὰ μέτρα, τότε ἡ αὔξησις τῶν ἐσόδων κατὰ τὰ πρῶτα δέκα ἔτη δὲν θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἐν τῷ ἄνω πίνακι σειράν, ἀλλ' ἐπειδὴ θὰ ἐπέλθῃ ἄμεσος καὶ γενικὴ ἐνίσχυσις τοῦ ὅλου ἀστυνομικοῦ προσωπικοῦ, σὺν τῇ ταὐτοχρόνῳ ὀργανώσει καὶ τοῦ μονίμου εἰδικοῦ, ἡ αὔξησις τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων θὰ ἐπέλθῃ ἀμέσως εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους, ἐκ περιορισμοῦ τῶν παρανόμων ὑλοτομῶν, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ ἥμισυ, καθ' ἃ μαρτυροῦσιν ἀσφαλῶς, αἱ μέχρι τοῦδε ἐνιαχοῦ γενόμεναι ἐνισχύσεις τοῦ προσωπικοῦ τῶν δασαρχείων, περὶ ὧν προείπομεν. Συνεπῶς, ἡ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος αὔξησις θὰ ἀνέλθῃ ἀμέσως εἰς 350—400 χιλ. Δρχ. ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν καὶ εἰς 20—25 χιλ. Δρχ. ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῆς καταστροφῆς τῶν δασικῶν Κεφαλαίων. Εἰς τὸ τέλος ἄρα τῆς 1ης δεκαετίας θὰ εἰσπράξωμεν, λόγῳ τοῦ περιορισμοῦ μόνον τῶν δύο ἀνωτέρω κακῶν, ἐπὶ πλέον τῶν σημερινῶν ἐσόδων **καὶ ἕτερα 3—3,5 ἑκατομμύρια Δρχ. (3.500,000).**

Ἀμφότεραι ὅμως αἱ ὡς ἄνω αὐξήσεις τῶν ἐσόδων, εἶνε κυρίως, ἀρνητικαί, ἤτοι εἶνε ἔσοδα τοῦ Δημοσίου ὑφιστάμενα μὲν καὶ σήμερον ἀλλὰ ἐκφεύγοντα ἡμᾶς, ὡς ἐκ τῆς κακῆς διοικήσεως. Ἐρωτᾶται ὅμως ἤδη : Πλὴν τῶν ὡς ἄνω ἐσόδων, δὲν θὰ ἐπέλθῃ καὶ ὁριστικὴ αὔξησις τῶν δημοσίων ἐκ τῶν δασῶν ἐσόδων, κατὰ τὸ εἰκοσιπενταετὲς τοῦτο χρονικὸν διάστημα ;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θὰ ἦτο ἀπελπιστικὸν βεβαίως, ἐὰν ἡ ἐλπὶς τῆς αὐξήσεως τῶν ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν δημοσίων ἐσόδων, περιορίζετο μόνον εἰς τ' ἀνωτέρω. Ἀνέφερον τὰς ἀνωτέρω αὐξήσεις, διὰ νὰ καταδείξω τὸ τί χάνομεν ἐτησίως, οὐδαμῶς ὅμως, ὅπως ἀποδείξω τὸ ἐνδεχόμενον ποσὸν τῶν δημοσίων ἐκ τῶν δασῶν προσόδων, ὅταν ταῦτα τεθῶσιν ὑπὸ κανονικὴν διαφύλαξιν καὶ διαχείρισιν. Εἴδομεν ἐν τῷ Βῳ Μέρει, ὁποῖα εἶνε τὰ ἔσοδα διαφόρων ἄλλων Κρατῶν ἐκ τῶν δασῶν αὐτῶν καὶ ὅτι ταῦτα ποικίλουσι μεταξὺ 40 λεπτῶν (Ρουμανία) καὶ 5 φρ. χρ. (Σαξωνία, Βάδη κτλ.) Εἴδομεν ἐπίσης, ὅτι ἡμεῖς μόνον ἐξαιρετικῶς ἔχομεν μέσον ὅρον ἐτησίων ἐσόδων 18 λεπτῶν χαρτίνων κατὰ στρέμμα δάσους, καὶ ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει διὰ νὰ ἔχωμεν τόσον ἐλάχιστα ἔσοδα, ἀλλ' ὅτι τοὐναντίον τὰ πάντα συντρέχουσιν, ὥστε τὸ μέλλον ἡμῶν ἐκ τῶν δασῶν δημόσιον ἔσοδον νὰ φθάσῃ καὶ ὑπερβῇ μάλιστα τὸ τοιοῦτον ἄλλων χωρῶν, μετὰ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν καλῆς διαχειρίσεως καὶ μετὰ τὴν συνεχῆ ἐφαρμογὴν βεβαίως αὐτῆς, ἐπὶ σειράν τινα ἐτῶν, ἤτοι 30—40 τοὐλάχιστον.

Κατὰ ταῦτα ἀπὸ τοῦ 3ου ἔτους τῆς διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, θὰ ἄρξηται ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἀπαιτουμένου προσωπικοῦ ἀπαιτεῖ κατὰ τὰ ρηθέντα μίαν δεκαετίαν, ἕκαστος δὲ τῶν δασαρχῶν δὲν δύναται ἀμέσως ἀπὸ τοῦ 1ου ἔτους νὰ ἐφαρμώσῃ τὴν διαχείρισιν ἐφ' ὅλης τῆς περιφερείας αὐτοῦ, ἣν προϋπελογίσαμεν εἰς 100 χιλ. στρεμ. ἐκμεταλλευσίμων δασῶν, ἀλλ' ἔχει ἀνάγκην κατὰ μέσον ὅρον μιᾶς δεκαετίας πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ διαχειριστικοῦ σχεδίου, ἐφ' ὅλης τῆς ἄνω ἐκτάσεως, ἔπεται, ὅτι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 3ου ἔτους, μετὰ τὴν περά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τωσιν τῆς διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, τὰ τιθέμενα ὑπὸ διαχείρισιν δάση θὰ ὦσι, κατὰ μὲν τὸ τέλος τοῦ 3ου ἔτους τὸ $1/_{100}$ τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῶν δασῶν τῆς χώρας, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 2ου ἔτους τὰ $3/_{100}$, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 3ου ἔτους τὰ $6/_{100}$, τοῦ 4ου τὰ $10/_{100}$, τοῦ 5ου τὰ $15/_{100}$, τοῦ 6ου τὰ $21/_{100}$ καὶ οὕτω καθεξῆς, αὐξανόμενα ἐτησίως, κατὰ ἰσάριθμα ἑκατοστὰ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, καθ' ἃ διαρκεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διαχειρίσεως. Οὕτω κατὰ τὸ 10 ἔτος θὰ ἔχωσι τεθῇ τὰ $55/_{100}$ τῶν δασῶν ἡμῶν ὑπὸ κανονικὴν διαχείρισιν καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου θὰ τίθενται ἐτησίως κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω σειρὰν, ἀλλ' ἀντιστρόφως πλέον, ἤτοι τὸ 11ον ἔτος ἕτερα $9/_{100}$, τὸ 12 ἕτερα $8/_{100}$ καὶ οὕτω καθεξῆς, μέχρι τοῦ 20ου ἔτους, ὁπότε θὰ συμπληρωθῇ τελείως ἡ διαχείρισις τῶν δασῶν ἡμῶν.

Ἂν ὑπολογίσωμεν ἤδη τὰ ἐκμεταλλεύσιμα ἡμῶν δάση μόνον εἰς 5,000,000 στρεμ. ἕπεται, ὅτι ταῦτα θὰ τεθῶσιν ὑπὸ διαχείρισιν κατὰ τὴν ἑξῆς σειράν.

1ον	ἔτος	50 000	στρεμ.
2ον	»	150 000	»
3ον	»	300.000	»
4ον	»	500 000	καὶ οὕτω καθεξῆς μέ-

χρι τοῦ τέλους τοῦ 20ου ἔτους, ὁπότε θὰ ἔχωμεν 5,000,000 στρεμ. δασῶν ὑπὸ διαχείρισιν.

Ἂς ὑπολογίσωμεν ἤδη, ὅτι λόγῳ τῆς σημερινῆς τῶν δασῶν καταστάσεως καὶ τῆς ἀπαιτουμένης βαθμιαίας βελτιώσεως αὐτῶν, δὲν δυνάμεθα κατὰ τὴν 1ην εἰκοσαετίαν νὰ ἔχωμεν μεγάλα εἰσοδήματα, ἤτοι προσόμοια πρὸς τὰ ἀλλαχοῦ ἀπαντῶντα τοιαῦτα, ἀλλ' ὅτι ἐφαρμοζομένου τοῦ συστήματος, τῆς ἐπὶ δημοπρασίᾳ πωλήσεως

ίσταμένων κορμῶν, ἐκκαθαριζομένων τῶν δασῶν ἡμῶν ἀπὸ τῶν παλαιῶν καὶ ἀχρήστων τοιούτων, ἀραιουμένων τῶν ἄγαν πυκνῶν δασῶν κλ. κλ. κατορθοῦμεν νὰ αὐξήσωμεν μόνον εἰς τὸ κατώτερον ὅριον, τὸ σχεδὸν ἀνύπαρκτον ἀλλαχοῦ, ἤτοι εἰς 40 λεπτὰ τὸ κατὰ στρέμμα εἰσόδημα, καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν δασῶν ἡμῶν, θὰ ἔχωμεν διαφορὰν 22 λεπτὰ κατὰ στρέμμα ἐν σχέσει πρὸς τὰ σημερινὰ ἔσοδα, ἤτοι ὁλικὴν μὲν εἴσπραξιν εἰς τὸ τέλος τοῦ 20ου ἔτους δρ. 11 ἑκατομ. ἐπὶ πλέον τῶν σημερινῶν ἐσόδων, ἀπὸ δὲ τοῦ 20ου ἔτους ἐτησίαν τοιαύτην ἐξ 1,100,000 δραχ., ἤτοι εἰς τὸ τέλος τοῦ 25ου ἔτους, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης αὐξήσεως καὶ μόνον ἐκ τῆς βελτιώσεως τῆς διαχειρίσεως, τὰ δάση θὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὸ Δημόσιον ταμεῖον δραχ. 16,500,000 ἐπὶ πλέον τῶν ἐσόδων, ἅτινα θὰ ἔχωμεν ἐξ αὐτῶν, ἐὰν τὰ σημερινὰ τοιαῦτα παρέμενον ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἀναλλοίωτα.

Ἐπαναλαμβάνω νὰ τονίσω τὸ ἐντελῶς γελοῖον τοῦ ἀνω ποσοῦ, ἐν σχέσει πρὸς τὰ διαχειριζόμενα δάση, ἅτινα κατὰ μέσον ὅρον ἀποδίδουσι 2,50—3 φρ. χρ. κατὰ στρέμμα (Γαλλία).

Ὅθεν καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἀπαιτοῦνται 50—60 ἔτη διὰ νὰ ἀνανεωθῶσι τελείως τὰ δάση ἡμῶν καὶ φθάσωσιν εἰς τὴν κατάστασιν, τὴν ἀποδίδουσαν ἐτησίως τὸ ποσὸν τῶν 3 Δρχ. κατὰ στρέμμα, ἕπεται, ὅτι ἀπὸ τοῦ 25ου ἔτους θὰ ἐξακολουθῇ ἡ αὔξησις τῶν ἐσόδων βαθμιαίως, μέχρις ὅτου φθάσῃ καὶ παρ' ἡμῖν εἰς τὸ μέτριον ἄλλως τε ποσὸν τῶν 2,50—3 Δρχ. κατὰ στρέμμα, καὶ ὅτι μετὰ 50 ἔτη συνεπῶς, ἀπὸ τῆς διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας, δέον ἀσφαλῶς ν' ἀναμένωμεν, ἂν ὁπωσδήποτε διαχειρισθῶμεν καλῶς τὰ δάση ἡμῶν, ἓν ἐτήσιον εἰσόδημα κυμαι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νόμενον **μεταξὺ 25—30 ἑκατομ. Δρχ.** λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι δὲν θὰ μείνῃ ἡ δασικὴ ἔκτασις εἰς τὸ ποσὸν τῶν 5 ἑκατομ. στρεμμ. μόνον, τὸ ὁποῖον ὑπελογίσαμεν, διὰ τὰ ἐκμεταλλεύσιμα δάση ἡμῶν καὶ τὸ ὁποῖον ἄλλως τε εἶνε ὅλως ὑποθετικὸν καὶ μικρότερον τοῦ πραγματικοῦ, ἀλλ' ὅτι ἡ πραγματικὴ δασικὴ ἔκτασις, ἡ ὑπὸ ἐκμεταλλευσίμων δασῶν καλυπτομένη, θὰ εἶνε μετὰ 50 ἔτη, τοὐλάχιστον ἴση πρὸς 10 ἑκατομ. στρέμματα, εἰς ὅσα ἄλλως τε καὶ σήμερον ἀκόμη δύναται νὰ ὑπολογισθῇ αὕτη, ἀλλὰ μὲ τὴν διαφοράν, ὅτι τὰ σήμερον ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχοντα δάση δὲν εἶνε ὅλα κανονικὰ καὶ ἐκμεταλλεύσιμα.

Θὰ ἐπεθύμουν νὰ φέρω πλεῖστα παραδείγματα ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν, ὅπως πείσω περὶ τοῦ βασίμου τῶν ὑπολογισμῶν μου, ἀλλὰ μὲ φοβίζει ἡ ὑπὲρ τὸ μέτρον ἔκτασις τῆς παρούσης μελέτης. Τοῦτο μόνον τονίζω, ὅτι ἔχομεν ἔτι ἀπέραντα δάση, καταστρεφόμενα ἐτησίως ὑφ' ὅλων τῶν προρρηθέντων αἰτίων καὶ τὰ ὁποῖα ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐκμεταλλευθῶμεν ἐκ φόβου, μήπως ἡ σημερινὴ, ὑπὸ τόσον κακὰς συνθήκας ἐνεργουμένη ἐκμετάλλευσίς των τὰ καταστρέψῃ. Μερικαὶ ὅμως, ἔστω καὶ μικραὶ ἀπόπειραι αὐστηρᾶς καὶ μόνον ἐκμεταλλεύσεως, ἐδεκαπλασίασαν τὰ ἐξ αὐτῶν ἔσοδα ἀμέσως. Τοιαύτας ἐκμεταλλεύσεις προτίθεται καὶ ἤδη ἡ ὑπηρεσία νὰ ἐνεργήσῃ, ἐπὶ βελτιώσει τῶν ἐκμεταλλευομένων δασῶν, καὶ τότε ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ θέλω ἐκθέσει τὰ ὁριστικὰ ἀποτελέσματα, ὅπως καταδείξω, ὄχι τὸ βάσιμον πλέον ἀλλὰ τὸ ὅλως συντηρητικὸν πνεῦμα τῶν ἀνωτέρω ὑπολογισμῶν μου.

Ἀνακεφαλαιοῦντες ἤδη τ' ἀνωτέρω, συνάγομεν, ὅτι μετὰ 25 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διοργανώσεως εἰδικῆς

ὑπηρεσίας πρὸς διαχείρισιν καὶ διαφύλαξιν τῶν δασῶν ἡμῶν, θὰ ἔχωμεν τὰς ἐξῆς αὐξήσεις εἰς τὰς ἐκ τῶν δασῶν δημοσίας προσόδους :

1ον) Αὔξησις τῶν ἐσόδων, ἐν σχέσει πρὸς τὰ σημερινὰ τοιαῦτα, ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν παρανόμων ὑλοτομιῶν καὶ τῆς σπατάλης τοῦ δασικοῦ Κεφαλαίου μόνον, κατὰ ..... Δρχ. 24,000,000

2ον) Αὔξησις τῶν ἐσόδων, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὑποδειχθέντων προσωρινῶν μέτρων, κατὰ..... Δρχ. 3,500,000

3ον) Αὔξησις τῶν ἐσόδων, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς διαχειρίσεως τῶν δασῶν, κατὰ ..... Δρχ. 16,000,000

Ἤτοι ἐν συνόλῳ αὔξησις κατὰ Δρχ. 43,500,000

Ἀπὸ δὲ τοῦ 25ου ἔτους καὶ πέραν θὰ ἔχωμεν ἐτησίαν αὔξησιν, ἐπὶ πλέον τῶν σημερι ῶν προσόδων κατὰ τρία τοὐλάχιστον ἑκατομμύρια, ἐπιπροστιθέμενα ἐτησίως, μέχρις οὗ φθάσωμεν τὸ ὁλικὸν ποσὸν τῶν 25—30 ἑκατομ. ἐτησίων ἐσόδων, περὶ ὧν προείπομεν.

Ἀπέναντι τῶν ἐσόδων τούτων θέλομεν δαπανήσει ἐν συνόλῳ, κατὰ τὰ ἐν τῷ Γ῾ μέρει ἐκτεθέντα, μέχρι τέλους τῶν 25 ἐτῶν, 18 ἑκατομ. δραχ. ἐπὶ πλέον τῶν ὅσων θὰ ἐδαπανῶμεν, ἂν ἡ ἐτησία διὰ τὰ δάση ἡμῶν δαπάνη παρέμενε καὶ κατὰ τὰ 25 ἔτη, ἴση πρὸς τὴν σημερινὴν ἐτησίαν τοιαύτην. Ἤτοι, τὸ ἐλάχιστον μὲν ὁλικὸν χρηματικὸν ἡμῶν κέρδος, εἰς τὸ τέλος τῆς εἰκοσιπενταετίας, θὰ εἶνε ἡ διαφορὰ, μεταξὺ τῶν ὁλικῶν ἐπὶ πλέον ἐσόδων καὶ τοῦ ὅλου τῶν ἐπὶ πλέον ἐξόδων, ἀνερχομένη κατὰ τὰ ἀνωτέρω **εἰς Δρχ. 25,000,000,** τὸ δὲ ἐτήσιον

ἡμῶν ἐκ τῶν δασῶν ἔσοδον θ' ἀνέρχηται **εἰς Δρχ. πέντε ἑκατομμύρια** τοὐλάχιστον, ἀπέναντι τῶν 1,850,000 Δρχ. ἃς τινας καρπούμεθα σήμερον καὶ θὰ βαίνῃ αὐξάνον μέχρις οὗ φθάσῃ τὸ ποσὸν, ὅπερ προείπομεν, τῶν 25—30 ἑκατομμυρίων.

Καὶ ταῦτα μὲν, κατὰ τοὺς μετριωτάτους ὑπολογισμοὺς, τὰ προβλεπόμενα, ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν ἔσοδα, ἴδωμεν ἤδη :

Ἐν Ὁποία θὰ ἦνε, μετὰ 25 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ὀργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας, ἡ ἔκτασις τῶν δασῶν ἡμῶν ;

Ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἐτησίως καταστρέφεται δασικὴ ἔκτασις ἴση πρὸς 190 χιλ. στρεμ. περίπου, ἀποψιλουμένη τελείως ἢ μεταβαλλομένων τῶν ἐπ' αὐτῆς δασῶν εἰς θαμνώδη, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἡ ὀργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, καθ' ἃ προείπομεν, θὰ ἐξαλείψῃ τελείως τὴν φθορὰν ταύτην καὶ οὕτω, δι' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν λόγον, ἡ μετὰ 25 ἔτη, κατὰ 4—5 ἑκατομ. στρεμ. προβλεπομένη ἐλάττωσις τῆς δασικῆς ἐπιφανείας ἐκ τῆς σημερινῆς φθορᾶς, δὲν θὰ ἐπισυμβῇ. Πλὴν τοῦ ἀρνητικοῦ τούτου καλοῦ ὅμως, ἡ ὑπηρεσία τῶν δασῶν δύναται λίαν τελεσφόρως νὰ ἐργασθῇ καὶ πρὸς ἐπέκταοιν τῆς δασικῆς ἐπιφανείας, ἀναδασοῦσα διὰ τεχνητῶν σπορῶν ἢ φυτειῶν τὰς ἀποψιλωθείσας ἐπιφανείας, καὶ προτρέπουσα, ὡς προανέφερον, Κοινότητας, Δήμους, Μονὰς καὶ ἰδιώτας ἀκόμη εἰς παρομοίας ἐνεργείας.

Ἐὰν ἤδη ὑπολογίσωμεν, ὅτι ἕκαστος Δασάρχης, ἀπ' εὐθείας ἐνεργῶν, δύναται ν' ἀναδασώσῃ ἐτησίως τοὐλάχιστον 1—2 χιλ. στρεμ. γυμνῶν δασικῶν ἐδαφῶν, διὰ σπορᾶς, ἢ καὶ φυτείας ἐν μέρει, ἐπωφελούμενος τοῦ φυτω-

ρίου του, περὶ οὗ προείπομεν, καὶ νὰ προκαλῇ ἐμμέσως διὰ τῶν Δήμων, Μονῶν, Κοινοτήτων καὶ ἰδιωτῶν, τὴν ἀναδάσωσιν καὶ ἄλλων τόσων ἐκτάσεων, ἔπεται, ὅτι ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ὅλου προσωπικοῦ τῶν 50 Δασαρχῶν, θὰ δύνανται ν' ἀναδασῶνται ἐτησίως, περὶ τὰς 150—200 χιλ. στρεμ. δασικῶν ἐκτάσεων. Μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὅλου προσωπικοῦ, θὰ ἐκτελῶνται ἐτησίως ἀναδασώσεις, κατὰ μὲν τὸ 3ον ἔτος 10—20 χιλ. στρεμ. κατὰ δὲ τὰ ἐπιόντα ἔτη θὰ αὐξάνῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, κατὰ τὴν αὐτὴν ἔκτασιν, μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὰς 150—200 χιλ. στρεμ. ἐτησίως. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, καὶ μόνον τὴν ἐλαχίστην ταύτην θετικὴν ἐνέργειαν τῶν δασαρχῶν, ἂν ἀποδεχθῶμεν, ἔπεται, ὅτι μετὰ 25 ἔτη, οὐ μόνον θὰ ἔχωμεν ἀμείωτον τὴν σημερινὴν τῶν δασῶν ἡμῶν ἔκτασιν, ἀλλὰ κατὰ μέσον, ἢ μᾶλλον, κατ' ἐλάχιστον ὅρον, δυνάμεθα νὰ ἐπαυξήσωμεν ταύτην, *κατὰ τρία ἔτι ἑκατομμύρια στρεμ. περίπου*, διὰ τῆς ἀναδασώσεως γυμνῶν ἢ θαμνωδῶν δασικῶν ἐδαφῶν. Οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι τοιαύτη ἐπέκτασις τῆς δασικῆς ἐπιφανείας θὰ ἐπιφέρῃ καὶ ἀνάλογον αὔξησιν τῶν δημοσίων ἐσόδων, ἔστω καὶ μετὰ πάρεδον ἄλλων τόσων ἐτῶν, ὅπως καταστῇ παραγωγική. Ἐπίσης ἐννοεῖται, ὅτι ἡ ἐπέκτασις αὕτη τῶν δασῶν δὲν θὰ σταματήσῃ μετὰ 25 ἔτη, ἀλλὰ θὰ βαίνῃ διαρκῶς αὐξάνουσα καὶ μάλιστα μὲ μεγαλητέραν ἀναλογίαν.

Ἐξετάσωμεν ἀκόμη ἐν ὀλίγοις :

3ον **Ὁποία θὰ εἶνε μετὰ 25 ἔτη κανονικῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως ἡ κατάστασις ἐν γένει καὶ συνεπῶς ἡ ἀξία τῶν δασῶν ἡμῶν.**

Περιεγράψαμεν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος βιβλίου τὴν σημερινὴν τῶν δασῶν ἡμῶν κατάστασιν καὶ τὰ αἴτια τὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

προκαλοῦντα ταύτην. Ἀκανόνιστοι καὶ παράνομοι ὑλοτομίαι, καταπατήσεις, ἐκχερσώσεις, ἐλευθέρα καὶ ἀκανόνιστος βοσκή, πυρκαϊαί, κακῶς ἐξασκούμεναι δουλεῖαι, φυσικὰ φαινόμενα τέλος, ἀνθ' ὧν οὐδὲν δύναται ἡ σημερινὴ ὑπηρεσία ν' ἀντιτάξῃ, συντείνουσιν εἰς τὴν ἀραίωσιν, τὴν κατάτμησιν, τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀξίας, τὴν μείωσιν τῆς ἐκτάσεως κτλ. κτλ. τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ οὐδεμία προστατευτικὴ χεὶρ προστατεύει, ἐνισχύει ἢ διακανονίζει τὴν παραγωγὴν αὐτῶν, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποιόν, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν προϊόντων.

Πάντα ταῦτα σὺν τῇ ὀργανώσει τῆς ὑπηρεσίας θέλουσι βαθμιαίως ἐκλείψει, ἡ περαιτέρω καταστροφὴ θέλει ἀναχαιτισθεῖ, ἡ δασικὴ βλάστησις θέλει προστατευθεῖ, ὅπως παραγάγῃ, ὅτι δύναται περισσότερον καὶ καλήτερον, ἐν ἑνὶ λογῳ τὰ δάση ἡμῶν, ἀντὶ νὰ εὑρίσκωσιν εἰς τοὺς ἐκμεταλλευομένους ταῦτα, τὸν ἄσπονδον ἐχθρόν των, θὰ εὕρωσι τὸν προστάτην καὶ φίλον, τὸν ἐπιδιώκοντα παντὶ τρόπῳ τὴν βελτίωσίν των, πρὸς τελειοτέραν καὶ εὐκολωτέραν ἱκανοποιησιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀπαιτήσεων. Εἶνε ἄρα γε ἀπίθανον, μετὰ ταῦτα πάντα, ἂν παραδεχθῶμεν, ὅτι σὺν τῇ ἐκλείψει τόσων φθοροποιῶν αἰτιων, καὶ σὺν τῇ προστασίᾳ καὶ κανονικῇ καὶ συντηρητικῇ ἐκμεταλλεύσει τῶν δασῶν ἡμῶν, θὰ ὑπερδιπλασιασθῇ καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν καὶ θὰ καταστῶσι ταῦτα ἄξια πραγματικῶς τῆς ἐπωνυμίας τῶν κανονικῶν καὶ πλουτοπαραγωγῶν δασῶν; Δὲν ἐπιχειρῶ δι' ἀριθμῶν νὰ ἀποδείξω τὸ βάσιμον καὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ μου τούτου. Ἀρκεῖ ν' ἀναπολήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὰς σημερινὰς καταστροφὰς καὶ τὴν ἐκ τούτων κατάστασιν, διὰ νὰ φαντασθῇ εὐκολως τὴν ἀντίθετον εἰκόνα, διὰ τὰ δάση ἡμῶν, μετὰ

παρέλευσιν τῶν 25 ἐτῶν, ἅτινα ἐθέσαμεν ὡς συγκριτικὸν χρόνον. Ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος, μὲ τὴν προτεινομένην ὀργάνωσιν, δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ ἴδωμεν ἀναθάλλουσαν τὴν δασικὴν φύσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀντὶ ἀτρεβλῶν, ἠραιωμένων, κατατετμημένων ὑπὸ ἐκχερσώσεων καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ κατεστραμμένων δασῶν, νὰ ἴδωμεν δάση ἐκτεταμένα, συναφῆ, θαλλερά, παραγωγικὰ δάση τέλος, ἐφ' ὧν νὰ δύναται νὰ οἰκοδομηθῇ ἀσφαλῶς εὐτυχὲς οἰκονομικὸν μέλλον τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ πολιτισμὸς καὶ εὐμάρεια τῶν κατοίκων τῆς χώρας.

Ὑπολείπεται τέλος νὰ ἴδωμεν ἐν ὀλίγοις :

4ον) Ποίας γενικὰς ὠφελείας τῆς χώρας μετὰ εἰκοσιπενταετῆ κανονικὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῶν δασῶν ἡμῶν προσδοκῶμεν ;

Ὅσοι ἀνέγνωσαν τὴν πέρυσιν ἐκδοθεῖσαν μελέτην ἡμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Τὰ Δάση καὶ ἡ Ἑλλάς*», δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην περαιτέρω ἀναπτύξεως, πρὸς κατανόησιν τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως ἐκτεταμένων, καλῶς συντηρουμένων καὶ κανονικῶν δασῶν, ἐπὶ τῆς ἡμετέρας χώρας. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπομνήσω ἐνταῦθα, ὅτι ὅλαι, αἱ ἐπὶ πάσης χώρας εὐεργετικαὶ τῶν δασῶν ἐπιδράσεις, περὶ ὧν ἐπανειλημμένως πρεσείπομεν, προσλαμβάνουσι μείζονα σημασίαν, διὰ τος ὀρεινὰς καὶ μεσημβρινὰς χώρας, ὡς ἡ ἡμετέρα. Ὕδατα, γεωργία, κλῖμα, ὑγιεία, προστασία τῆς χώρας, πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ, πολιτισμὸς τέλος καὶ πλοῦτος αὐτῆς ἐξαρτῶνται, εἴτε ἐξ ὁλοκλήρου, εἴτε κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν δασῶν ἡμῶν καὶ σὺν τῇ αὐξήσει καὶ βελτιώσει των συναυξάνονται καὶ βελτιοῦνται καὶ ταῦτα, ὅπως σὺν τῇ ἐλαττώσει καὶ καταστροφῇ τῶν δασῶν, ἐκλεί-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πουσιν ἢ χαλαροῦνται καὶ μεταβάλλονται ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ καθιστῶσι προβληματικὴν τὴν διαβίωσιν καὶ ἀνακόπτωσι πᾶσαν σχεδὸν γεωργικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἢ ἐμπορικὴν πρόοδον.

Δὲν εἶνε συνεπῶς μόνον τὸ εὐτυχὲς ὑλικὸν μέλλον, ὅπερ διαβλέπομεν, μετὰ πάροδον ἐτῶν τινων ἀπὸ τῆς διοργανώσεως, τῆς ὡς μὴ ὤφειλε παρημελημένης ὑπηρεσίας τῶν δασῶν, τῆς περὶ βελτιώσεως, διαφυλάξεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως αὐτῶν μεριμνώσης. Αἱ ὑλικαὶ αὗται ὠφέλειαι καθιστῶσι μὲν ἀσφαλῶς τὰ δάση τὴν πρωτίστην ἴσως πλουτοδότειρα πηγὴν διὰ τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἀλλὰ διὰ τὴν μεσημβρινὴν καὶ ὅλως ὀρεινὴν ἡμῶν χώραν, αἱ προβλεπόμεναι εὐεργετικαὶ ἐπιδράσεις αὐτῶν, ἐπὶ τῶν γενικῶν τῆς χώρας συμφερόντων, δίδουσιν αὐτοῖς πολὺ μείζονα σπουδαιότητα.

Ὅταν οἱ ῥύακες, τὰ ποτάμια καὶ οἱ ποταμοὶ ἡμῶν γείνωσι πάντες κανονικοὶ καὶ αἱ γεωργήσιμοι ἐκτάσεις, δι' ὧν διέρχονται οὗτοι, ἀρδεύσιμοι, ὅταν ἡ γεωργία ἡμῶν παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ φοβῆται ἀποτόμους καιρικὰς μεταβολὰς, καταστρεπτικωτάτας πολλάκις διὰ τὰ προϊόντα της, ἢ πλημμύρας ἄρδην ἀνατρεπούσας τὸ ἔργον αὐτῆς, ὅταν οἱ ἀλσοβιοι καὶ ὀρεσίβιοι τῶν κατοίκων τῆς χώρας ἀρχίσωσι νὰ κερδαίνωσιν ἐπαρκῶς καὶ ἐντίμως τὸν ἄρτον των, διὰ τῆς ἐν τοῖς δάσεσιν ἐργασίας, ὅταν ἀκμάσωσι καὶ παρ' ἡμῖν βιομηχανίαι κατεργαζόμεναι διάφορα δασικὰ προϊόντα, ὅταν τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ εἰς ἄλλας χώρας εἰσαγωγὴ αὐτῶν ἢ ἔστω καὶ ἡ ἐπιτόπιός των μόνον κατανάλωσις, εἰσαγάγωσιν ἄφθονον τὸ χρῆμα ἢ παρακωλύσωσι τὸ πρὸς ἀγορὰν ξένων ὁμοίων προϊόντων σήμερον ἐξαγόμενον τοιοῦτον, ὅταν τέλος δασικὴ βλάστησις θαλλερὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ σκιέσσα περιχοσμήσῃ τὰ ὄρη ἡμῶν καὶ τοὺς δρυμοὺς καὶ προσδώσῃ εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν πατρίδα τῶν Δρυάδων καὶ Ἀμαδρυάδων τὴν πάλαι ἀνθηρὰν καὶ γελέσσαν ὄψιν, τὴν προσάδουσαν πρὸς τὸν γαλανὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κλῖμά της, ἐξυγειάνῃ δ' οὕτω καὶ ἐξωραΐτῃ καὶ πάλιν τὴν ὅλην χώραν, τότε, ἀλλὰ τότε καὶ μόνον λέγω, οἱ ἐπιζῶντες ἡμῶν ἢ ἔστω καὶ οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν θὰ εὐλογήσωσι τὸ ὄνομα ἐκείνων, οἵτινες προὐνόησαν περὶ τῆς ἐπιτεύξεως τῶν ἀγαθῶν τούτων, ἐφ' ὧν καὶ μόνον στηρίζεται ἡ πράγματι εὐτυχὴς διαβίωσις ἐν πάσῃ χώρᾳ.

Διαβλέπω ὡς ἐν ὀνείρῳ, τὸ πανόραμα μιᾶς τοιαύτης θαλλούσης Ἑλλάδος καὶ ὅταν συλλογίζωμαι, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ἢ θέλησις καὶ μόνον θέλησις, πρὸς πραγμάτωσιν τῆς περικαλλοῦς ταύτης καὶ παραδεισίου ὄντως εἰκόνος, καὶ δή, ἐντὸς τόσου βραχέος διαστήματος, δύο ἢ τριῶν δεκαετηρίδων μόνον, δὲν τολμῶ νὰ πιστεύσω, ὅτι θὰ ὑπάρξῃ, ἔστω καὶ εἷς ἀδιάφορος, ἔστω καὶ εἷς τόσον νωχελής, ὥστε νὰ μὴ θελήσῃ νὰ συντρέξῃ πάσῃ δυνάμει, πάσῃ θελήσει, εἰς τὸ νὰ καταπείσῃ καὶ ἐκβιάσῃ ἐν ἀνάγκῃ τὴν θέλησιν τῶν ἁρμοδίων, πρὸς ἐπίτευξιν ἔργου, τόσον μεγάλου καὶ τόσον εὐεργετικοῦ, διὰ τὸ μέλλον τῆς φιλτάτης ἡμῶν πατρίδος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πρὶν ἢ ἐκθέσω εἰς τὴν δημοσίαν κρίσιν τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις καὶ σκέψεις μου, περὶ τοῦ δασικοῦ μέλλοντος τῆς χώρας ἡμῶν, ἐδίστασα ἐπὶ πολύ, φοβούμενος, μήτοι τὴν πρόθεσιν, ἣν εἶχον πράττων τοῦτο, παρεξηγήσωσιν εὐκόλως πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν μου, βλέποντες ἐκτεθειμένην δημοσίᾳ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς διοικήσεως, ἑνὸς τῶν σπουδαιοτάτων πλουτοπαραγωγῶν τῆς χώρας ἡμῶν κεφαλαίων καὶ σκεπτόμενοι, ὅτι ταῦτα πάντα ἀποτελοῦσι κυρίως ἀντικείμενον διοικητικῆς μερίμνης καὶ ὅτι συνεπῶς, ἡ περιγραφὴ τῆς καταστάσεως ταύτης θὰ ἦτο καλήτερον νὰ ὑποβληθῇ ὡς ἔκθεσις εἰς τὸν ἁρμόδιον Ὑπουργόν. Πράγματι δέ, ἂν ἐθεωροῦμεν ἰσχύον ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ «τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ», ἔδει νὰ μὴ περιέλθωσιν εἰς τὴν δημοσιότητα ἀντικείμενα, ἀφορῶντα, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἐσωτερικὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, καθότι, κατὰ τὴν κρίσιν ἐνίων, τὴν ἐσφαλμένην ἄλλως τε, ὡς προαπεδείξαμεν, ἐκ τῆς καταδείξεως τῶν ἐπικρατουσῶν ἀτελειῶν θὰ ἦτο κίνδυνος νὰ ἴδωμεν γεννωμένην τὴν ἀπαγοήτευσιν καὶ τὴν ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ Κράτος, τὸ ἐπιδεικνῦον τοιαύτην ἀμέλειαν, πρὸς τόσον πολύτιμα δημόσια συμφέροντα. Ἴσως δὲ ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σκέψεων γεννηθῶσι καὶ ἄλλαι παρ' ἄλλοις,

ὅτι δηλαδὴ ἡ δημοσίευσις τοιούτων βιβλίων, μὴ ἐπιστημονικῶν δῆθεν, οὐδένα ἔχει λόγον.

Ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ φρονῶ τὰ ἐναντία τούτων, τὰ ὁποῖα καὶ μοὶ ἐπέβαλον τὴν ἀπόφασιν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος.

Ἀναντίρρητον εἶνε, ὅτι ἡ περιγραφὴ τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως κλάδου τινος, καθὼς καὶ τῶν πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ ἐπιβαλλομένων ὑπηρεσιακῶν μέτρων, ἀποτελεῖ ἀντικείμενον καθαρᾶς ὑπηρεσιακῆς μελέτης, ὑποβλητέας μόνον εἰς τοὺς ἁρμοδίους νὰ κρίνωσι περὶ ταύτης καὶ δυναμένους νὰ μεριμνήσωσι, περὶ τῆς προόδου τοῦ ἐν λόγῳ κλάδου. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ κλάδος οὗτος συνδέεται στενῶς μὲν τὰ συμφέροντα τῆς ὁλότητος τοῦ ἔθνους καὶ μάλιστα κατὰ τοιοῦτον πολλαπλοῦν τρόπον, ὅπως τὰ δάση, καὶ ἐφ' ὅσον οἱ μέλλοντες νὰ κρίνωσι καὶ λάβωσι τὰ κατάλληλα μέτρα, δὲν εἶνε ἀνεξάρτητοι τῆς κοινῆς γνώμης, ἀλλ' ἀκριβῶς, ὅπως παρ' ἅπασι τοῖς συνταγματικῶς διοικουμένοις Κράτεσιν, εἰδικῶς δὲ παρ' ἡμῖν συμβαίνει, ἔχουσι τοὐναντίον ἀπόλυτον ἀνάγκην, τῆς ἐκ μέρους τῆς κοινῆς γνώμης ἀποδοχῆς τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐνδεικνυομένων σωστικῶν μέτρων, ὅπως ταῦτα ἐπιβληθῶσι καὶ τελεσφορήσωσιν, ἔστω καὶ μέ τινας θυσίας, ἐφ' ὅσον λέγω προϋπάρχουσιν οἱ ὅροι οὗτοι. νομίζω, ὅτι ἐπιβάλλεται, ἡ δι' ὅσον ἔνεστι εὐρυτέρας τῆς ἀληθείας διαδόσεως, διαμόρφωσις ὀρθῆς κοινῆς γνώμης, περὶ τῶν χάριν τῶν συμφερόντων τῆς ὁλότητος ἐπιβαλλομένων μέτρων. Ἀλλ' εἶνε ἀπαισία ἡ εἰκὼν τῆς σημερινῆς καταστάσεως, θὰ μοὶ εἴπῃ τις καὶ προσβλητικὴ ὄντως δι' ἡμᾶς, διεκδικοῦντας ὑψηλὴν βαθμίδα ἐν τῷ διεθνεῖ πολιτισμῷ.

Τίς ἀντιλέγει; Ἀρκεῖ ἀκριβῶς νὰ ἐπείσθημεν, ὅτι ἡ πληγὴ αὕτη τῆς χώρας, εἶνε κίνδυνος νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀνίατον γάγγραιναν, ἂν μὴ δι' ἐγχειρίσεως καὶ δραστικῶν ἀπολυμαντικῶν ἀναχαιτίσωμεν αὐτὴν ἐγκαίρως. Ἡ τιμὴ δι' ὅλους μας, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θὰ ἦνε μεγίστη καὶ τοιοῦτον κατόρθωμα θὰ τὸ ἐθεώρουν, ὡς δόξαν ἀληθῆ. Ἀνθ' ἑνὸς τότε περιγράφοντος τὴν ἐλεεινότητα τῆς καταστάσεως ἡμῶν, θὰ εὑρίσκοντο πολλοὶ ἐξυμνηταὶ τῆς βελτιώτεως αὐτῆς καὶ τῆς προόδου μας καὶ μετὰ τὴν προσβολὴν θὰ ἐπήρχετο ἡ ἐκτίμησις διὰ τὴν θεραπείαν τῶν κακῶς κειμένων, ἡ ὀφειλομένη εἴς τε τὰ ὀρθοφρονοῦντα ἄτομα, καθὼς καὶ εἰς τὰ ἔθνη, τὰ διαγιγνώσκοντα ἀσφαλῶς καὶ καταπολεμοῦντα καὶ ἐξαλείφοντα τὰ δεινὰ ὑφ' ὧν πάσχουσι, ἐξυγειαίνοντα καὶ ἐνισχύοντα οὕτω τὸν ὀργανισμόν των. Ἄλλως τε, ὡς ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ ἐπραγματεύθην, οὐδεὶς δύναται νὰ μεμφθῇ, ἐπὶ τῇ σημερινῇ τῶν δασῶν καταστάσει, τοὺς ἑκάστοτε Κυβερνήτας τῆς χώρας καὶ μόνον ἢ καὶ τοὺς ἰθύνοντας τὸν κλάδον τοῦτον. Εἴδομεν λεπτομερῶς ἐκεῖ, πόθεν προῆλθον πάντα ταῦτα. Συνεπῶς, οὐδὲ σήμερον δύναται ν' ἀποδοθῇ μομφὴ εἰς τοὺς ἰθύνοντας, εἰμὴ μόνον, ἐφ' ὅσον οὗτοι δυνάμενοι καὶ γνωρίζοντες τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν, δὲν πράττουσι τὸ ἐφ' ἑαυτούς, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ καλοῦ.

Καὶ ὑπὸ καθαρῶς ἐπιστημονικὴν ὅμως ἔποψιν ἐξεταζόμενον τὸ ζήτημα δὲν μοὶ φαίνεται, ὡς ἄξιον ἀποκλεισμοῦ ἀπὸ τῶν πολλῶν. Πᾶσα ἐπιστημονικὴ δημοσίευσις ἓν κυρίως σκοπεῖ, τὴν διάδοσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τοσοῦτον μᾶλλον διεκδικεῖ δικαίως τὸν τίτλον τῆς ἐπιστημονικῆς συγγραφῆς, ἐφ' ὅσον τὰ ἐν αὐτῇ ἐκ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τιθέμενα εἶνε καὶ πράγματι, ἀναντιρρήτως καὶ ἀποδεδειγμένως ἀληθῆ. Βεβαίως, καλλήτερον θὰ ἦτο, νὰ εὑρισκώμεθα εἰς τὸ εὐχάριστον ἐκεῖνο σημεῖον, ὅπερ ἐπιτρέπει εἰς τοὺς εἰδικῶς εἰς ἕνα ἐπιστημονικὸν κλάδον ἐγκύπτοντας, νὰ μελετῶσι καὶ ἐξευρίσκωσιν δι' ἐπισταμένης μελέτης καὶ εἰδικῶν παρατηρήσεων, ἀληθείας ἐπιστημονικάς, ἀναγομένας εἰς τὰς διαφόρους τοῦ κλάδου τούτου λεπτομερείας. Βεβαίως θὰ ἦτο ἀπείρως εὐχαριστοτέρα καὶ διὰ τὸν γράφοντα ἡ εἰδικὴ μελέτη τῆς Ἑλλην. δασικῆς φύσεως καὶ τῶν ὅρων, ὑφ' οὓς αὕτη προάγεται, καθὼς καὶ τῶν προϊόντων της καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν, ἀλλὰ ταῦτα πάντα τό γε νῦν ἔχον ἀποτελοῦσι τὸ *pium desiderium* ἡμῶν τῶν δασολόγων καὶ μόνον, ὅταν προϋπάρξωσιν ἡ ὠργανωμένη διοίκησις καὶ διαχείρισις τῶν δασῶν ἡμῶν, θὰ ἀναθάλωσι καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ αὗται ἔρευναι, αἱ ἀφορῶσαι πλέον τοὺς εἰδικοὺς μᾶλλον καὶ βελτιοῦσαι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τήν τε διοίκησιν καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν δασῶν οὕτως, ὥστε καὶ πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν ἐπιτυχέστερα νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ τὰ μυστήρια τῆς φύσεως πρὸς ἐπιτυχεστέραν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ ἐπίτευξιν νὰ διαλευκαίνωσιν. Μέχρι τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας, ἐπιστημονικαὶ δασολογικαὶ γνώσεις δημοσιεύσιμοι παρ' ἡμῖν, δὲν εἶνε δυναταὶ ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἔχουσι δι' ἡμᾶς οὐδένα πρακτικὸν σκοπὸν ἄλλαι ἢ αἱ τ' ἀληθῆ περὶ τῶν δασῶν ἡμῶν διδάσκουσαι.

Μὲ τὰς ἀνωτέρω σκέψεις ἀπετόλμησα καὶ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος. Τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα, ἂς χρησιμεύσωσιν ὡς βαρεῖα ἀπήχησις τοῦ κώδωνος τοῦ κινδύνου, οὗτινος ἀνέλαβον τὴν κρούσιν, οὐ μόνον, ὡς

γνωρίζων τὰ πράγματα καλήτερον κἄπως τῶν πολλῶν, λόγῳ εἰδικότητος καὶ πείρας, ἀλλ' ὡς ἔχων καὶ ἀπέναντι τῆς Πολιτείας τὸ ἐπιβεβλημένον καθῆκον, νὰ κρούω διαρκῶς τὸν κώδωνα τοῦτον, οὐ μόνον εἰς ἐπήκοον παντὸς δυναμένου ν' ἀποσοβήσῃ τὸν ἐπαπειλοῦντα ἡμᾶς κίνδυνον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐγερτήριον κώδωνα, καλοῦντα πάντα πολίτην, εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ πρὸς τὰ δάση καθήκοντος, καὶ χάριν ἑαυτοῦ καὶ χάριν τῆς ὁλότητος τοῦ ἔθνους, ὑπὲρ ἧς ἡ δασικὴ βλάστησις τόσα καὶ τόσα ἀπεργάζεται καλά.

Ἀθῆναι Μάρτιος 1906.

Κ. Μ. Σαμιος.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
007000016633

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τύπος τοῦ ἀρχ. 3.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

A11824